

ASPAZIA OTTEL PETRESCU

ADUSU-MI-AM AMINTE

Rovimed Publishers

ASPAZIA OȚEL PETRESCU

ADUSU-MI-AM AMINTE

Roman
2007

Coperta 1: „Îngerul Păzitor”, Sfânta Mănăstire Diaconești, Bacău
Coperta 2: Mormântul Părintelui Gheorghe Calciu, Sfânta Mănăstire
„Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril” PETRU VODA, Neamț
Procesare text; imagini, coperti: Camelia Corban

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

OȚEL PETRESCU, ASPAZIA

Adusu-mi-am aminte / Aspazia Oțel-Petrescu.-

Bacău : Rovimed Publishers, 2008

ISBN 978-973-7719-83-6

821.135.1-1

„Iconița s-a pictat aproape singură. Sfântul înger are o privire care uneori înseamnă lacrimă duioasă, alteori tainică bucurie”

Preacuvioasa Maică Evloghia,
Stareța Sfintei Mănăstiri Diaconești

RUGĂ PENTRU ÎNGERUL DE PE STEA

Eugenia Indreica Damian

Preasfinte Înger Păzitor
Păzește-mi dăruita clipă,
Atinge-mi sufletul în zbor
Cu preacurata Ta aripă.

Te simt mereu ocrotitor
Când ești în preajma mea, Preabune,
Dă-mi spirit sfânt întăritor,
Înmoaie-ți pana-n rugăciune,

Ferește casa mea de greu,
Alungă clipa cea amară,
Să-intre-n casă Dumnezeu
Pe îngereasca rugii scară.

Iar când va fi să plec de-aici
Arată-ți fața Ta divină,
Cu brațul Tău să mă ridici
Din întuneric la lumină.

MEDITAȚII LA 80 DE ANI

Azi, 9 decembrie, 2003 am intrat în deceniul opt al vieții mele. E miezul zilei, așa cum era și atunci când m-am născut. Mama mi-a spus că era o zi de duminică. Natura era înveșmântată în albul zăpezii și în tăcerea profundă caracteristică zilelor de iarnă, doar clopotele bisericii sunau clar în văzduhul încremenit, însoțind primul meu țipăt cu care salutăm lumina zilei.

Mama s-a bucurat mult că prima zi din viața mea începea la lumina zilei și cu dangăt de clopot, atât de sonor sub bolta cerului senin, socotind că era un bun augur pentru ființa plâpândă ce tocmai își începea existența în lume. Biata mea mamă, nici o presimțire rea nu-umbrea privirea, era fericită, așa cum sunt fericite mamele când aduc pe lume primul lor copil. Cât i-a fost dat să plângă, pe urmele destinului meu, buna și frumoasa mea mamă!

Așa cum stau singură, în liniștea desăvârșită a locuinței mele, de ziua mea aniversară, primul gând ce-mi trece prin minte, este să-mi re-memorez, în mare, anii trăiți până acum. Din capul locului, dacă iau în considerare toate prin câte am trecut, faptul că am atins 80 de ani ține de miracol. Providența Divină, căreia nu sunt vrednică sa-I mulțumesc îndeajuns, mi-a dat acea putere despre care ne vorbește Psalmul 89/10,11:

“Zilele anilor noștri în decursul lor sunt 70 de ani, iar de vor fi în putere, 80 de ani, iar ce e mai mult decât aceștia, trudă și durere.”

80 de ani! Îi percep ca pe un prag important, pe care, simt nevoia să mă opresc o clipă. Simt nevoia să-mi cercetez parcursul vieții. Să văd pe unde am trecut, ce am agonisit și ce am pierdut, ca să intru apoi cu “Doamne ajută” în episodul ce urmează și care din capul locului se numește “trudă și durere”.

Trag oblonul dinspre lume și mă ghemuiesc confortabil în sinea mea, așa cum îmi permite “jurul” meu: o locuință smerită dar caldă cu un fotoliu lângă o fereastră împodobită cu glastre multicolore...icoane...candele o singurătate cuminte și liniștită. Puhoiul amintirilor mă împresoară. Le urmăresc ca într-o carte veche citită și iar citită și uitată de lungă vreme. Trec pe lângă acele clipe ce au însemnat bucurie, frumusețe și uneori chiar fericire, cu nostalgie

și cu regrete, mai ales pentru "câte n-au fost dar puteau să fie." (George Topârceanu).

Mă opresc mai îndelung la acele clipe ce au însemnat suferință și nefericire și nu mă pot opri să o fac cu tristețe și cu prohodire. Aș vrea ca acestora să le deslușesc noima. Aș vrea să știu pentru ce rațiuni am suportat fracturi atât de grave, ce mi-au schimbat, în câteva rânduri, radical, cursul vieții. Mulți spun că omul își făurește propria soartă, propria fericire sau nefericire. Nu-mi dau seama dacă dictonul acesta se poate verifica în viața mea. În ce mă privește neprevăzutul și-a spus mereu cuvântul și, în perspectiva timpului, atât fericirea cât și nefericirea, îmi apar înfășurate în taină, oricâte explicații și ori câte determinări le-aș afla. Și dacă sunt taine, îmi este foarte greu să spun ce a fost mai important: fericirea sau nefericirea? Dar oare este corect să caut grade de comparație, când însuși cuvântul taină este, după părerea mea, un superlativ?

Dacă cineva m-ar fi întrebat până mai ieri, care a fost cel mai nefericit moment din viața mea, aș fi răspuns fără șovăire, că acel episod din viața mea de înțemnițată, când după ce am executat 10 ani de temniță grea în regim communist, mi s-au mai acordat, cu generozitate proletară, încă 4 ani.

Clipa aceea, când după un ticălos și sinistru simulacru de eliberare, am fost expedită din nou în bezna temnițelor, fără nici un cât de vag gest de legalitate. Clipa aceasta cu ce oare s-ar putea compara? Pentru o agravantă "incapacitate de reeducare" sau pentru cine știe ce aberant secret de partid, după ce am executat o sentință de 10 ani temniță grea în cel mai deplin înțeles al cuvântului, tot pentru același delict, m-am pomenit fără drept de apel cu încă o groază de ani ce se vor dovedi mai cumpliți decât cei dintâi. Cei patru ani s-au dovedit mai barbari ca regulamentul interior și mai greu de suportat prin însăși consecința lor. Cei 10 ani, primiți printr-o sentință, oricât ar fi fost de nedreaptă și de exagerată, îmi dădeau dreptul la speranță. Am parcurs un infern de neimaginat pentru un om normal an de an, zi de zi, ceas de ceas, cu speranța că voi reuși să rezist. Această speranță, motivată de faptul că sfârșitul suferinței va veni la termenul cunoscut îmi alimenta puterea de rezistență. Fiecare secundă ce trecea micșora distanța, speranța se alimenta din zborul fiecărei clipe în trecut, oricât de

greu era calvarul.

Cu noua sentință această speranță s-a spulberat. Așa-zisul "administrativ", cel mai cras abuz ce se putea aplica, însemna posibilitatea de a fi repetat la infinit. Această abjectă încălcare a oricărei umbre de legalitate, consfințea dreptul oricărui satrap cu sarcină de partid, să-mi tot aplice luni de "administrativ" până la obștescul sfârșit.

Sunt dureri care nu-și sting arsura oricât te-ai strădui să uiți. Retrăiesc atât de viu deznădejdea ce m-a cuprins atunci, încât mă întreb cum de nu mi-am pierdut mințile. Uneori, acest soi de dureri cad "în mările somnului", cum ar spune Lucian Blaga, dar izbucnesc, din când în când, în lumină, cu toată virulența coșmarului ce le-a generat. Pentru a le retrăi răvășirea este nevoie de curaj.

Mi-am luat curajul să retrăiesc nefasta năpastă ce s-a prăvălit peste mine, pentru că am o datorie sfântă față de Îngerul meu Păzitor. Am reprodus așa-zisa mea eliberare în cartea mea "Strigat-am către Tine, Doamne...". Am redat acolo un inventar de întâmplări și sentimente cu scopul de a-i face pe urmașii mei să înțeleagă ce au însemnat 14 ani de temniță communistă. Vreau să reiau acest episod deși, în mare parte, mă voi repeta. De data aceasta vreau ca urmașii mei să înțeleagă cât valorează ajutorul Îngerului Păzitor. Vreau să reanalizez acest episod mai ales pentru mine, mai ales pentru că vreau să înțeleg, de ce de pe pragul celor 80 de ani, întâmplarea de atunci nu mi se mai pare cea mai nefericită întâmplare din viața mea.

Parcurend detaliile aceluia episod, simt același gol pustiitor sub stern, aceeași durere surdă, aceeași dezolare fără limite și totuși, un glas difuz, prietenos ce vine din adâncul sinelui, pare a-mi spune:

- Hai, recunoaște, că a fost bună experiența prin care ai trecut, clipa aceea ar trebui să înseme pentru tine o clipă de luminoasă bucurie, ți s-a acordat atunci noblețea suferinței îndurate pe nedrept și tocmai de aceea a fost, de fapt, o clipă "dăruită"! Ai fost chemată în șirul nesfârșit al cruciaților secolului XX. Încearcă să înțelegi rostul acestui fapt și bucură-te.

- Da, vreau să înțeleg că bine a fost să sufăr atât de intens. Intenționez să-mi reproduc, cât se poate de fidel, clișeuul acelei clipe, acelei funeste întâmplări.

Liniștea pe care o simt acum nu cred că ține de faptul că scurge-

rea timpului estompează asperitățile. Nici nu cred că așa-zisa înțelepciune a bătrâneții, schimbă unghiul de vedere, în ce privește relația dintre cauză și efect, dintre aparență și esențialitate. Îmi este mai clar acum că existența noastră se consumă în întâmplări, care nu sunt deloc întâmplătoare și care sunt mult mai complexe și mai profunde, decât par să fie în aparență. Dincolo de ceea ce ni se pare evident, se ascund înțelesuri profunde, care scapă rațiunii de moment, obișnuită să catalogheze fenomenele după criterii la îndemână, superficiale.

Cred că suferința ne ajută să descoperim aceste sensuri adânci, la care nici cum nu putem ajunge printr-o trăire banală. Dacă mă gândesc bine, pot să afirm, în lumina celor trăite, că suferința poate fi o miraculoasă carte de învățătură. Ne orientează cursul vieții spre valori ce nu pot fi observate în viața plată de fiecare zi. Sunt "coincidențe" descoperite prin suferință, care se vădesc a nu fi simple coincidențe, ci fapte uluitoare a căror logică este total diferită de canoanele în care ne este încorsetată gândirea.

Există o lacrimă în care se reflectă un univers fascinant mai presus și mai altfel decât lumea din jur. Există un suspin în care tristețea reproduce șoapta stelelor. Există vârtejuri de suferință care ne ridică în trombă din gunoarele slăbiciunilor. Ni se taie respirația când realizăm că acel zbor forțat și nespus de dureros ne înalță, de fapt, în limpezimi celeste. Există întâmplări, care, deși dor cumplit, sunt de fapt căi de zidire spirituală. Ești mai mult, ești mai bun decât ai fost înainte. Sunt dureri trăite atât de intens, încât hotarul dintre fericire și nefericire se pierde. Constați cu stupeoare, că în cea mai crudă tristețe, lucrează o îndurare atât de sublimă și atât de concretă, încât poate vindeca orice arsură. În afara durerii nu ai fi putut să o cunoști. Sub fulguitoarea milostivire a unei astfel de îndurări "închisoarea se face cer și crucea binecuvântare" (Sundhar Sing).

În încercarea cea mai grea se vădește limpede intervenția aces-tei Divine Îndurări, semnele de compasiune curg, la fel și avertizările, numai ochii noștri orbiți nu le pot observa. În Grădina Ghetsimani a sufletului nostru Îngerul Îndurării este mereu prezent, ca să ne în-toarcă fața spre cer. Și atunci când înțelegem și acceptăm suferința, cerul se deschide și paharul cu amărăciune se preface în potir cu nec-tar binecuvântat.

În împrejurarea de care vorbesc, cel rău reușise să facă spărturi în zidul meu de apărare, ca să mă prăbușească în tenebrele disperării. Trufia lui urma să-mi arate cu luciferică luciditate, cât de totală urma să fie prăbușirea mea în deznădejde. Lovitura urma să fie atât de năucitoare, încât nici glas să strig îndurare, să nu am.

Numai că Cineva Atoateștiitor și nespus de Îndurător, mi-a urmărit pas cu pas prăbușirile și pe măsură ce mă învăluiau tenebrele, îmi trimitea colacii Săi de salvare. Nu mi-a anulat suferința, dar i-a dat sens și strălucire și m-a călăuzit să ies din mlaștina disperării pe căi nebă-nuite. Acum când scriu am o smerită înțelegere pentru felul miracu-los în care Bunul Dumnezeu întoarce un mare rău într-un mare bine. Sentimentul cu care primești o astfel de iluminare nu se poate ex-prima în cuvinte. Cum poți să mulțumești pentru un dar ca acesta: să fii împărtășit cu un strop de suferință și prin aceasta să înțelegi marea agonie a Mântuitorului nostru, care a luat pe crucea Sa toate păcatele lumii și le-a răscumpărat prin sfânta Sa suferință. Nu unele ci toate pă-catele, chiar și acele cu care ofensăm neîntreput iubirea infinită a Tatălui Ceresc în trecut, în prezent și, mai mult ca sigur, și în viitor.

Doamne Dumnezeule, ce poate fi mai onorant decât să faci parte și tu, cu mica ta nedreptate, față de marea Lui nedreptate și cât ade-văr este în poezia lui Vasile Voiculescu, care consideră că durerea este cel mai important Înger din Cetele Îngerești.

"Oprită să urce în ceruri vreodată
Durerea n-are aripi să-și facă vânt,
Ci calcă peste lespezi, încovoiată,
Înger pururi încătușat de pământ.

Adâncu-i glas n-ajunge la stele...
Brațele-i vântură cenușă și lut
Presărându-le peste răni grele,
Dar Domnul a ales-o de la început.

În ochii ei lucește încă neînțeleasă,
Lumina, semnului Lui izbăvitor,
Și-a pus-o mai presus, crăiasă,
Și pildă, îngerilor tuturor.

Ea nu știe... Iar când somnul o doboară,
În miezul nopții și al tăcerii
Marii îngeri pe pământ coboară
Și se pleacă de sărută picioarele durerii."

Îmi ofer ca dar pentru sărbătorirea celor 80 de ani ai mei, povestea acelei clipe din viața mea. Voi parcurge în amănunt acele amărâte zile, deși am mai scris despre ele. Mă gândesc că poate cândva, cumva vor fi de folos unui suflet aflat în amărăciune. Poate nu va fi lipsit de interes să fie mărturisite căile prin care se poate rezista la un regim unicelular, într-o izolare completă, într-un regim exterminativ, după 10 ani de reclusiune comunistă.

Din capul locului așteptata mea eliberare avea să se petreacă într-un serial de semne rele. Nu știam atunci că Pronia Cerească mă pregătea cu evidență pentru un examen greu. În marea Sa milostivire, Domnul îmi atrăgea atenția prin semne, ca să-mi amortizeze șocul.

SEMNE PREVESTITOARE ... COMPASIUNEA SFINTEI TEREZA DE LISIEUX

Ziua de 9 iulie 1958 era data când se împlineau 10 ani de la arestarea mea. Ar fi trebuit să fie ziua mea de eliberare, întrucât justiția proletară mă condamnase la 10 ani temniță grea. Îi făcusem deci pe multe, în condițiile infernului roșu. Mă aflam la Miercurea Ciuc, în carcera de izolare, trasformată de "generozitatea" lui Fleșeru (directorul închisorii), în celulă de locuit. Eram împreună cu alte cinci condamnate, caractere ferme, călite în anii mulți și grei de temniță. Eram suficient de lucide ca să nu ne facem iluzii prea mari în legătură cu eliberarea. Făceam parte din categoria de deținute permanente și aprig discriminate, supuse unui regim de supraexterminare, dacă pot să mă punună așa, față de restul deținutelor politic.

În afară de acest super-stigmat, mai acumulasem noi motive, care mă plasau în poziția de nereeducabilă, ceea ce în limbaj comunist,

însemna condamnare perpetuă. Mă așteptam să fiu trimisă în cel mai bun caz în D.O. (domiciliu obligatoriu), iar în cel mai rău caz, într-o colonie de muncă forțată. Uneori firea mea optimistă mă făcea să visez la un D.O. în apropiere de familie, despre care nu știam absolut nimic.

De altfel, nimeni din celulă nu credea că voi avea parte de o libertate deplină, totuși se gândeau, ca și mine, că în mod logic ar trebui să-mi fie mai bine decât acum. Pentru orice eventualitate mai memoram câte o adresă, pentru un posibil mesaj, dus rudelor celor ce rămâneau în temniță în urma mea.

După regulamentul închisorii ar fi trebuit să fiu scoasă din celulă cu câteva zile înainte de expirarea pedepsei și dusă în camera "oglinzilor", denumită astfel, pentru că acolo deținuta primea de la magazie bagajul personal ca să-și aranjeze o ținută de eliberare cât de cât decentă. Primea ac, ață, fier de călcat și chiar o oglindă (de aici denumirea camerei). Venise ziua respectivă și nici o mișcare nu s-a produs în celula noastră. Era primul semn, prima avertizare că ceva nu este în regulă. Așteptarea noastră, care oricum numai bucurie nu era, s-a transformat într-o apăsare tristă. Camaradele mele nu comentau, ca să nu-mi sporească descumpănirea, dar cu toate acestea un ghem de emoție mi s-a statornicit în coșul pieptului, greu ca o presimțire rea.

Cu o întârziere de 2 - 3 zile, a venit plutoniera E. să mă scoată din celulă. O păraseam fără zâmbet și fără lacrimi, luându-mi rămas bun de la surioare, într-o încremenită stare de apatie, parcă nu era vorba de mine. Omenoasă, E. privea cum ne îmbrățișăm și a îngăduit în tăcere să ne spunem cele câteva cuvinte de despărțire. Căldura lor a emoționat-o și pe ea, pentru că și-a plecat privirea în pământ. Coborând scările (celula mea era la etaj), am realizat că plec despărțindu-mă, poate pentru totdeauna, de ființele cu care am împărțit amarul și o durere surdă mi-a încleștat inima. Prăbușită în durerea mea, abia am realizat că E., care mi-a arătat uneori, o discretă simpatie, acum era tăcută și tristă. Spre stupefarea mea, am înțeles repede de ce era așa. În loc de camera oglinzilor, m-a condus la izolatorul unu, cel mai urât și cel mai insuportabil din cele patru izolatoare care funcționau la parter. Era situat sub scară, avea tavanul

oblic și era atât de strâmt, încât îi parcurgeai spațiul din doi pași. Nici vorbă de camera oglinzilor! Era un alt semn rău.

Am întrebat-o pe plutonieră de ce sunt pedepsită: Mi-a răspuns pe un ton neutru ce nu lăsa loc de replică și cât se poate de scurt:

- Nu ești pedepsită, acesta este ordinul comandantului.

Am încercat să mă liniștesc, spunându-mi că ranchiuna directorului închisorii se manifesta în continuare în ceea ce mă privea. Și-a propus probabil, să mă chinuiască și la eliberare, ca să nu-l uit niciodată.

Am intrat în regimul de izolator. Nu aveam pat, nici nu ar fi încăput în acea infamă colivie. Mă culcam pe aceeași bine cunoscută saltea de izolator, ce mi se introducea la ora 10 seara și mi se scotea la ora 5 dimineața. Singura deosebire de regimul de izolator, era că mi se aducea zilnic rația de mâncare insuficientă, cu gust de lătură, ca de obicei. Zilnic îmi sunau deasupra capului, pașii deținuților care erau scoase celulă după celulă la "program". Și totuși era cel puțin un zgomot ce tulbura tăcerea înghețată de subterană a ciudatei mele anticamere de eliberare. Zilele se târau greu într-o neliniște cenușie. Noaptea pline de coșmaruri, mă aruncau într-o stare de agitație, pe care nu puteam să o stăpânesc. Oricât de mult mă căzneau să mă domin, nu reușeam, pentru că acest bizar preambul de eliberare, nu prevestea nimic bun. Cât de departe eram de freamătul ce ar fi trebuit să-mi înfioare sufletul la gândul eliberării. Nimic nu mă făcea să simt, că, în fond, după pustiul prin care am trecut în cei 10 ani de temniță, urma să fiu liberă. Liberă? Doamne, cât de departe eram de magia acestui cuvânt!

Mi-a venit ideea să-mi cer bagajul personal de la magazie. Mi s-a răspuns sec:

- Îl vei primi la timpul potrivit.

Semnele rele se înmulțeau. Era cu neputință să nu-mi dau seama, că se petrece ceva nefiresc, chiar și în tradiția închisorilor comuniste.

La un moment dat a venit sanitara închisorii să-mi facă vaccinul antitific. Mi-a produs o reacție violentă, cu dureri acerbe, cu febră. Mi s-a umflat mâna în așa hal, că a trebuit, să-mi sfâșii mâneca de la cămașă pentru a scăpa de presiunea care îmi mărea suferința. Când urma să îmi facă a doua injecție, sanitara mi-a spus:

Dacă aș fi știut din timp situația, nu te-aș mai fi chinuit.

Avea un ton blând și trist, care m-a determinat să presupun, că a venit doar ca să-mi spună, că nu îmi va mai face injecția, pentru că a aflat între timp, ceva ce i-a stârnit mila. Nu mi-a comunicat despre ce era vorba, nici nu am insistat, probabil că nu aș fi obținut mai mult, eram obișnuită cu frica ce paraliza și cea mai vagă tresărire de bună-tate a oamenilor ce administrau suferința noastră. Această mică "scăpare" a sanitarei, m-a făcut să mă gîndesc din nou, că Domnul mă avertiza, mă pregătea pentru a înfrunta ceva grav. Avea grijă ca ceea ce trebuia să vină să nu mă ia prin surprindere.

Ar fi trebuit să-mi înarmez puterea de rezistență cu rugăciune. Dar neliniștea mă debusola atât de tare, încât nu mă puteam concentra. Starea aceasta era ea însăși o premoniție. Când intram într-o astfel de împietrire, știam că miracolul nu putea stăvili inevitabilul. Știam că era vorba de ceva deja hotărât și că nu aveam altceva de făcut, decât să aștept și apoi să îndur.

Cât aș fi vrut să știu ce față avea acest inevitabil! Dincolo de semnalele ce le interceptasem deja, era o pâclă deasă și nici o lumină nu putea să o străpungă. Și golul de sub stern creștea tot mai neliniștitor.

M-am gândit să-mi anulez neliniștea cu vise, cu iluzii. Am început să-mi imaginez cum va fi întâlnirea cu familia mea, pe care nu o văzusem de atâta amar de vreme. Ce va zice tata despre tot ce se așezase între noi, cum arăta viața fratelui meu acum, o fi om în toată firea cu responsabilități, cu familie? O fi ieșit Victor din închisoare? Dar mama, buna și frumoasa mea mamă? Cum mă va primi în brațele sale? Cum se vor fi ogîndit pe chipul ei drag, anii ce s-au scurs? Întrebările sortite să fie fără răspuns nu erau în măsură să-mi inspire optimism.

Atunci am încercat să-mi re trăiesc clipele frumoase petrecute cu ei, dar amintirile mi se învălmășeau haotic. Memoria mea se arăta incapabilă de disciplinare și ca un făcut, mă împresurau, doar împrejurarile triste ce mă legau de ei. Faptul acesta mă făcea să mă simt înstrăinată față de toți și de toate. Mi-am dat seama că, dacă voi fi eliberată, va fi nevoie să fac un efort de readaptare. Prea erau mulți anii care ne-au despărțit. Mi se părea că altcineva petrecuse clipele din trecut și că eu mi le aminteam ca pe o simplă poveste a unui străin.

Cineva plecat într-un vag îndepărtat, în timpuri trecute și uitate de lungă vreme, re trăia acum într-o ciudată asemănare cu mine toate câte mi le aminteam. Senzația aceasta numai bine nu-mi făcea. De altfel, tot ce se petrecea în jurul meu mi se înregistra în amănunt în memorie, dar cumva dintr-un punct exterior, independent de realitatea mea personală. Această stranie detașare de mine însămi, mă înfricoșa. Mă temeam că mă paște un dezechilibru psihic. Mi se părea curios și faptul că începeam să mă gândesc la ai mei, dar pe nesimțite, alunecam tot la închisoare, la ființele cu care mi-am împărțit restriștea. Chipurile lor le înlocuiau pe cele de acasă. Faptele petrecute în închisoare le înecau pe cele din "fosta libertate", trăite cândva demult. Mă mira faptul că întâmplările din închisoare mi se par mai ale mele și mă trezeam că mă doare sufletul, că părăseam în plin calvar prietenii legate în suferințe și oroare. Mi se părea că fac ceva nedrept față de ele, gândindu-mă că voi începe o viață mai bună, despre care, de fapt, nici nu știam dacă va fi mai bună, dar știam precis că va fi fără ele.

Înțelegeam acum de ce multe din cele care plecaseră din închisoare de-a lungul vremii, aveau lacrimi pe obraji. Te simțeai cumva vinovată că părăseai surori de suferință în amarul cel mai amar.

Mi-am amintit și de Mieluța, o tânără ce făcea parte din loturile de eleve și care se atașase de mine. Se eliberase într-o perioadă mai bună, când lucram la ateliere. La eliberare m-a îmbrățișat cu râuri de lacrimi pe obraji ei tineri și frumoși. A plecat întorcându-se mereu pentru un salut, pentru o fluturare de mână. În poarta mare (era la Mislea) a întâlnit-o pe Marieta (șefa de producție) și a rugat-o să mă asigure încă o dată că pleacă îndurerată, se simte sfâșiată că mă lasă în temniță și că o va căuta pe mama mea imediat, fără să-i pese de consecințe. Târziu, când totuși m-am întâlnit cu mama, mi-a spus că Mieluța s-a ținut de cuvânt. I-a povestit în amănunt despre mine și s-a simțit mângâiată. La cererea Mieluței, i-a dat și o fotografie a mea. Ca semn că nu i-a fost sancționată vizita, Mieluța i-a trimis mamei o copie după acea fotografie, pe care mama a păstrat-o bucuroasă că mesagerul nu a pățit nimic rău. Gestul curajos și plin de tandrețe al frumoasei tinere a însemnat enorm pentru mama. A fost ca un vorbitor cu mine și mama s-a rugat pentru Mieluța ca pentru un bine-

făcător. De altfel, cu timpul, gesturile acestea s-au înmulțit, unele din ele fiind o adevărată sărbătoare pentru mama. N-a uitat-o niciodată pe Maria, care i-a adus și iconițe lucrute de mine și, ca recunoștință, mama a lucrat pentru altarul din biserica din satul acestei minunate personae, o superbă față de masă în stil filé. Goti, Fredina, Adela, Corina și câte vor mai fi fost, tuturor mama le-a păstrat o neclintită recunoștință.

Amintirea Mieluței m-a înduioșat mult și m-am întrebat dacă Maica Maicilor îmi va oferi ocazia să bucur și eu o mamă îndurerată.

Cu chiu cu vai am ajuns în ziua de 14 iulie, căderea Bastiliei. Ce zi emblematică, m-am gândit cu un umor amar! De cu dimineață m-au dus la magazie, pentru a preda uniforma vărgată și a-mi lua bagajul personal. Aici am separat lucrurile cu care vroiam să plec de cele pe care vroiam să le las. Am făcut imprudența să păstrez pentru mine doar amintirile, lucruri de mare frumusețe: broderii, sculpturi în os, unele adevărate opere de artă. În marea lor majoritate erau cadouri, primite la diferite zile importante sau semnificative cu mare încărcătură emoțională. Îmi sunt foarte vii în amintire și acum, multe din lucrurile de care mă atașasem profund :o spadă în miniatură, lucrată în os, de Cocoloș (era porecla Eugeniei), o pană sculptată cu acante pe nervură, tot din os, lucrată de F.F., o splendidă cruce scoasă dintr-o coadă de periută de dinți de Fredina, o foarte autentică păpușă îmbrăcată în strai bucovinean, lucrată de Gigi și Ani Onel, o minunată copertă de album, reprezentând în punct de goblen unul din ciobănașii lui Nicolae Grigorescu, și câte și mai câte alte bijuterii migălite pe furiș, cu riscuri de neînțelese pentru o minte normală. Cel mai mult am regretat pierderea unei sacoșe, pe care am reprodus cele mai frumoase motive văzute vreodată pe un cojoc ardelean.

Printre aceste lucruri se afla obiectul care avea să-mi ofere cel mai clar avertisment, că mă așteaptă o încercare grea. Depusesem la magazie o medalie de mărimea unei monede cu chipul **Sfintei Tereza de Lisieux**. O promisem de la F.F. într-un moment de cumpănă, fără ca ea să știe ce însemna pentru mine Mica Sfântă.

Sfânta Tereza de Lisieux

Când a intrat în monahism, Părintele Agenor mi-a promis, că voi fi ocrotită de Sfânta Tereza pentru că el o va ruga să vină în ajutorul meu ori de câte ori voi fi într-o nevoie. Așa a și fost. Deci și în cazul acesta F.F. îmi adusese dovada că Sfânta era protectoarea mea prin intermediul Părintelui Agenor. Nenumărate au fost împrejurările, în care "mica floare a Sfintei Fecioare Maria" mi-a venit în ajutor într-un mod miraculos. Pentru nimic în lume n-aș fi vrut să pierd medalia, și cum perchezițiile se înmulțiseră peste măsură, pentru siguranță, am ascuns-o în bagajul personal de la magazie.

A fost primul la care m-am uitat. Am rămas pur și simplu siderată. Chipul Sfintei Tereza plângea. Două dăre șiroiau din ochii ei albaștri (medalionul era pictat în ulei pe lemn) și se opreau pe bărbie. Am încercat să-mi revin din stupoare, spunându-mi că, probabil datorită umezelii pictura fină se deteriorase. Totuși ipoteza aceasta nu avea nici o relevanță, deoarece pictura nu era alterată. Starea ei sugera clar plânsul. Oare de ce plângea Regina trandafirilor mistici? Mă aștepta ceva pentru care sfânta îmi plângea de milă, era dezolată pentru felul în care nu voi putea face față loviturii? Îmi era limpede că ceva greu mă aștepta, ceva pentru care Sfânta plângea.

Mi-am revenit din răvășire și m-am îmbrăcat cu o rochiță de vară, lăsată de Anișoara, de care mă lega un sentiment tandru de soră mai mare. Făcea parte din grupul nostru clujean, chiar i se spunea "fata lui Pazi". Păstram această rochiță lăsată la eliberarea ei, anume pentru a o îmbrăca la eliberarea mea. Acum până și rochița mi se părea premonitorie: pe un fond alb erau presărate floricele negre ... negre....

Mi s-a percheziționat bagajul cu care urma să plec. Cea mai mare parte din bagajul meu l-am legat pe neobservate de bagajul doamnei Liliana cu speranța că cele câteva lucruri îi vor prinde bine. Cu stupoare am asistat la confiscarea tuturor odoarelor mele. Mi-au lăsat doar un prosop ciudat, ce-l formasem din timp din lucrșoarele brodate de Mioara pentru fetița ei Mihaela. Am reușit să scot aceste lucrșoare abia la a doua mea eliberare, dar la destinație au ajuns doar după 1989, când nu mai aveau decât o valoare afectivă.

Am protestat pentru confiscarea nejustificată a obiectelor după care mi se rupea inima. Mi-au motivat că ele sunt secrete de producție, întrucât au fost lucrate în închisoare și ca atare nu pot fi scoase afară. Ceva mai absurd și mai stupid nu se putea! Le-am replicat că eu am condus atelierul de cusături românești, că aproape toate modelele au fost create de mine din memorie, că le am și acum în cap și pot să le reproduc oricând în mare măsură. Îmi vor confisca și capul? Replica nu mi-a folosit la nimic, ba a fost considerată obraznicie. Unul din ei m-a apostrofat:

- Ți s-a urcat eliberarea la cap? Vezi să nu...

Atunci am considerat această confiscare ca pe o tentativă, la care cei doi "percheziționari" nu au putut rezista. Mai târziu mi-am dat seama că putea să fie o măsură de extremă vigilență proletară. Lucrșoarele artisanale nu reprezentau articole de îmbrăcăminte de primă necesitate, deci nu se încadrau în regulamentul penitenciar. O minte "elevată ideologic" le-ar fi putut considera simboluri reacționare naționaliste, un motiv prea suficient ca să fie confiscate. Faptul că nu ar fi fost confiscate la plecare, putea să provoace neplăceri celor ce au făcut percheziția la ieșire, fără exigența necesară. Frica făcea nespuse ascuțită vigilența pândarilor. Astfel amintirile mele personale, ca și mesajele ce trebuiau predate la o eventuală eliberare, erau pierdute pentru totdeauna. Le-am prohodit în sinea mea, așa cum erau plecate

definitiv pe apa sâmbetei. Cel mai mult am regretat o sacoșică, pe care era reprodusă broderia de pe cojocul Căpitanului, aflat la doamna Lilica. Am executat această broderie cu toată atenția, era ceva nespuse de frumos, aș putea spune un simbol mistic. Am încercat să o reproduc, după cei patru ani ce s-au mai scurs până la eliberarea adevărată, dar n-am mai reușit să-mi amintesc tot ansamblul. Cât de mult regret că și aceasta a fost sortită să fie înghițită de uitare.

M-am întors la izolator cu o inimă de plumb, nici pomeneală de fier de călcat, de ac și de ață. Am încercat cu palmele umezite să netezesc, cât de cât, rochița foarte șifonată, așa cum stătuse ghemuită în bocceaua mea mizeră.

Spre seară, când soarele dădea în asfințit, "Musolini (gardianul poreclit de noi astfel), m-a scos la plimbare. Era mai mult decât surprinzător faptul că omul acesta cazon și dur s-a gândit la un asemenea gest. Fiind la izolator nepedepsit, nimeni nu s-a gândit că am dreptul la plimbare. Iată că semnele neobișnuite se înmulțeau! Am intrat întâi în WC, era fără uși din ordinul comandantului, pentru a fi supravegheate cabinele prin geamul culoarului din fața lor. Am găsit bilețelul care îmi era adresat prin semnul "PA" (PA de la Pazi). L-am luat și l-am ținut tot timpul în pumn ca să pot să-l înghit repede în caz că am fost văzută cercetând "cutiuța poștală" (găurile din pereți făcute de șobolani).

Musolini nu m-a dus în curtea de plimbare. M-a lăsat în curtea liberă de la intrarea în temniță. S-a așezat pe una din treptele scării de la intrare și privea pierdut în gânduri la niște vrăbiuțe ce se scăldau nestingherite în nisipul căzut de pe ziduri. Curtea era pavată cu bolovani de râu, se mergea mai greu peste ei, mai ales cu sandalele făcute din cârpe, dar eram bucuroasă, pentru că de aici se vedea muntele din față în toată splendoarea lui.

Era o sublimă înserare de vară. Soarele plecat spre apus polea cu ultimele raze muntele, învăluindu-l într-o apoteoză blândă. Printre copaci se zărea o poeniță, acoperită cu o iarbă mătăsoasă ce părea poleită și ea cu aur. Briza de munte aducea miresmele pădurii, dominate de parfumul florilor de tei. Mă miram în sinea mea, că în miezul verii mai erau tei înfloriți. Toată natura era încremenită. Era clipa magică în care, într-o liniște și o tăcere desăvârșită, natura aducea Cre-

atorului Sublim, lauda de seară. M-a străbătut un fior de plâns. Atâtea ani, o groază de ani, am fost lipsită de farmecul pădurilor. O, frumoasa mea Bucovină, cum îmi lăcrămează sufletul la amintirea foșnetului falnicilor tăi fagi!

Acum, când închid ochii revăd acea înserare cu o detaliere perfectă. Toate sunt la locul lor, chiar și parfumul, chiar și unda de tristețe ce mă învăluise. Încremenită, înstrăinată chiar și de mine însămi, frumusețea serii m-a prăvălit într-un gol imens. Mă vedeam singură părăsită de toți și de toate, un mic nimic, aruncat într-o imensitate rece și ostilă. Farmecul ce m-a împresurat ca o vrajă nu reușea să-mi stingă îngrijorarea: mâine, oare ce va fi mâine?

Musolini arăta o răbdare de care nu l-aș fi crezut capabil, el, care scurta totdeauna orele de program. Îngândurat, părea ostenit, observam pe chipul lui aspru ars de soare, o urmă de blândețe. M-a lăsat în boii mei, iar eu m-aș fi învărtit în cerc o mie de ani cu pași ce păreau a nu fi ai mei.

În sfârșit, gardianul s-a ridicat greoi de pe scară și mi-a spus că plimbarea s-a terminat. Mi s-a părut că vorbește cu o voce nouă, necunoscută mie, mai moale, mai înceată. L-am mulțumit frumos pentru plimbarea acordată. L-am mulțumit din inimă, merita. El care nu vorbea decât strict ceea ce îl obliga funcția lui de milițian, spre uimirea mea mi-a răspuns:

- De la noi măcar atât, de la Dumnezeu mai mult.

Vocea lui, referirea lui la Dumnezeu, în condițiile unui penitenciar ca cel de la Miercurea Ciuc, m-au înfiorat:

- Doamne, Bunule, ce vrei să-mi comunici prin vorbele acestui om? Ce fulg de milă l-a înmuiat? Ce imbold l-a determinat să-mi adreseze asemenea cuvinte?

Am intrat în izolator cu aceeași inimă de plumb. M-am oprit lângă ușă, lipindu-mă de vizetă și mi-am citit bilețelul. Îmi scria Adela în numele tuturor. Surioarele îmi doreau eliberare ușoară, eram asigurată de neuitare. Am aruncat biletul în tinetă și m-am așezat pe capacul ei. Urechea mea atât de obișnuită cu cele mai imperceptibile mișcări, a prins pași furișați și apoi clinchet de vizetă. Am înțeles și șoaptele de la ușa mea:

- Nu știu ce ai văzut tu, nu a luat nimic. Uite, stă cuminte pe tinetă.

- Hai să intrăm totuși să ne asigurăm că nu a luat nimic.
- Nu mai intrăm deloc. Las-o că-i destul de amărâtă săraca.

S-au îndepărtat fără să mă percheziționeze, așa cum, probabil, li s-a ordonat. "Clementa" lor era nu mai știu al câtelea semn rău! În lumea lor atât de controlată și în care teama de informatori făcea legea, o astfel de compasiune era de neimaginat. Niciodată nu puteai să știi în ce ape se scaldă cel de lângă tine. Totuși ceea ce mă aștepta pe mine, făcuse ocolul temniței și era atât de grav, că le-a smuls și acestora o scânteie de umanitate și i-a făcut să uite de prudență. De data aceasta lipsa de încredere atât de cultivată între ei, nu a funcționat. Era clar că trebuia să mă pregătesc de ceva rău, dacă acest ceva trezea compătimirea temnicerilor. Simțeam în jurul meu o prezență malefică și nu eram capabilă să-mi domin tulburarea. Eram conștientă că Cineva nespus de îndurător, mă pregătea prin aceste semne, mă ajuta să fiu circumspectă în legătură cu eliberarea mea, mă îngrijea să nu mă năucească lovitura de măciucă. Prin atât de multe semne, Cineva îmi arăta cu insistență, că nu voi fi lăsată în voia întâmplării oarbe. Tebuia să cred cu tărie că Pronia Divină, care toate le chivernisește, nu mă va lăsa pradă celui rău. Constatam însă cu neliniște, că nu eram capabilă să rezist unui atac pieptiș al răului. Mă vedeam neîngrădită, fără putere și o tulburare lașă îmi inunda ființa. De fapt nu făceam decât să anticipez ceva tragic. Ar fi trebuit să aștept cu răbdare clipa în care toate se vor clarifica. Am încercat să-mi fac un inventar ca să-mi dau deama cu ce arme și cu ce șanse voi porni la drum spre un necunoscut tragic.

1. Am înregistrat toate avertismentele, iată zece la număr, deci sunt informată că mă așteaptă ceva greu. Asta e bine.
2. Starea mea psihică nu este în formă, ba chiar este deplorabilă. Ghemul de sub stern nu dispăre, tulburarea îmi îneacă speranța. Asta e rău.
3. Nu urăsc pe nimeni (Slavă Domnului!). Nu mă răzvrătesc împotriva nimănui, accept destinul. Asta e bine.
4. Cu ce preț? Nu accept orice preț. Nu suport gândul să nu-mi revăd părinții, fratele... Asta nu accept și e rău.
5. În ce condiții? Nu accept nici orice condiții. Nu accept situația însingurării. Asta e rău.

Mă opresc. Mi-e teamă de punctele negative care încep să se acumuleze și mă înfior. Mai bine rămân în tulburarea aceasta prigonitoare: fie ce-o fi!

COȘMARUL CIFREI PATRU

Mi s-a introdus salteaua, era ora zece. O fi oare pentru ultima oară? Măine, mâine voi ști! Nu mai e mult... Așteaptă... Ai răbdare. Somnul nu mi se lipește de gene, mă voi ruga mult și va fi bine. M-am așezat în genunchi pe saltea și am început o rugăciune. Dar nu ține! E rece, fără cutremur, fără lacrimă, fără speranță. Am renunțat și m-am hotărât să adorm cu orice preț. Mi-am imaginat un lan de grâu învălurit de vânt, o metodă eficace în alte împrejurări. Și acum legănarea spicelor, mi-a adus somnul, dar un somn agitat bântuit de coșmaruri.

Pe tot parcursul celor zece ani de temniță, m-a urmărit, din când în când un coșmar, în care apărea obsedantă cifra patru în diferite împrejurări. O dată m-am rătăcit într-un cimitir întortochiat ca un labirint, în care mă învărteam năucită, fără să aflu una din cele patru porți de ieșire, de a căror existență știam. Altădată înotam cu disperare într-un fluviu noroios și involburat. Vedeam țarmul salvării, de un farmec luminos, mai aveam patru bras-uri, dar eram prea istovită și mă cuprindea panica. Și tot așa în diferite împrejurări mă aflam în situația dificilă de a nu răzbi spre salvare și mă trezeam fără să știu dacă am reușit să depășesc cele patru obstacole.

Acum traversam un deșert cu dune de nisip, repetate la nesfârșit, sub un soare necruțător. La orizont se vedea cu o claritate perfectă, o oază mirifică, având în centru o biserică superb profilată pe un cer limpede, fără nori. Înaintam cu spor, oaza și biserica îmi dădeau curaj și avânt, dar ziua cădea în declin, și eu tot mergeam din ce în ce mai istovită. Îmi scădea curajul și mă temeam că nu voi mai ajunge în raiul de la orizont. În înserare am căzut în genunchi, nu mă mai puteam ține pe picioare. Am început să mă târăsc pe mâini și pe genunchi, simțeam briza blândă ce venea dinspre oază, se înstăpânea întuner-

icul. Mai aveam patru târâșuri dar nu mă simțeam capabilă să le fac. M-am trezit brusc cu o spaimă cumplită, fără să știu dacă am făcut cele patru târâșuri și dacă mi-am atins ținta. Ca de fiecare dată, nu știam dacă am reușit să depășesc cele patru hopuri, care se interpuneau între dezastru și izbăvire. Îmi bătea inima cu putere, mă simțeam din nou față în față cu FATUM, enigmatică și necruțătoare. Am încercat să mă conving că e o prostie să caut elemente profetice într-un coșmar, dar în sinea mea, aveam certitudinea, că acest patru are o conotație fatidică. Știam că sunt și vise importante, profetice, dar nu aveam subțirimea de spirit să-mi lămuresc cu precizie semnificația acestui fel de vise. Oare Îngerul meu Păzitor, despre care știam că ne veghează somnul, îmi semnala astfel niște pericole legate de cifra patru? Cifră care de fiecare dată mă lasă suspendată între pericol și salvare. Aveam intuiția că se apropie vremea să aflu ce anume sunt aceste patru praguri, și faptul acesta îmi alimenta golul de sub stern din ce în ce mai dureros. Într-un târziu am adormit din nou și visul și-a reluat cursul. Era noapte, eram în oază și era întuneric deplin. Totuși o lună palidă se zărea de după turla bisericii. Proiecta suficientă lumină în jurul bisericii, ca să-i deslușesc silueta. Am dat ocol zidurilor și am descoperit ușa. Am deschis-o, dar când să-i trec pragul, clădirea s-a culcat pe pământ, fără zgomot, în totală liniște. Pe locul ei s-a căscat o fântână adâncă perfect circulară. Nu mi-am dat seama cum s-a făcut că m-am pomenit pe fundul acestei fântâni. Era acoperit cu o apă nespus de limpede, care îmi ajungea până la glezne. Fântâna era plină de lumină. Venea de la o sursă care se afla chiar în fața mea. Sub apa cristalină se afla un altar, probabil al fostei biserici. Era acoperit cu trandafiri aurii și pe acest pat de flori, era culcată o tânără de o frumusețe desăvârșită, îmbrăcată într-o haină lungă de culoare albastră frumos drapată. Părea că doarme și părea că respirația ei, genera lumina, care se intensifica și scădea în ritmul acestei respirații. O priveam cu admirație și cu adâncă evlavie, dar sufletul meu era dominat de o durere sfâșietoare. Nu știam cum și de ce, dar aveam certitudinea că eu eram vinovată de prăbușirea bisericii. Doream intens să-mi cer iertare, dar nu îndrăzneam să o trezesc pe serafica ființă din fața mea. Muștrarea mea de cuget creștea mereu în intensitate, devenea de nesuportat, simțeam imperios nevoia să-mi cer iertare pentru prăbușirea

bisericii. Într-un târziu, frumoasa tânără a deschis ochii și eu mă miram cum poate să-i țină deschiși sub apă. Privirea ochilor ei, de un albastru scânteietor, nemaivăzut la vreo ființă omenească îmi sugera că ea este BUNĂTATEA ABSOLUTĂ.

- Iartă-mă, Te implor, iartă-mă, am șoptit cu durere! Știu că prihana mea a produs dezastrul. Spune-mi ce pot să fac ca să mă ierți și cum aș putea să repun la loc biserica?

- O, eu întotdeauna IERT, AJUT ȘI ALIN. Mă numesc Miriam și sunt prietena voastră, a nefericiților.

Glasul ei era melodios, și mă învăluia într-o dulceață inefabilă.

- Să nu-ți fie frică, vom ieși noi de aici, numai că după aceea...

A lăsat fraza neterminată și s-a înfiorat ca de o boare de frig. Părea înfricoșată, dar figura ei era în continuare transparentă, luminoasă. Privea cu insistență în sus. I-am urmărit privirea și pe marginea fântânii am văzut o siluetă albă, abia conturată, diafană, așa cum sunt norii albi și vapoși pe cerul senin de vară. Apariția avea o înălțime considerabilă și era plecată mult peste fântână, probabil privea în adânc. Aveam certitudinea că eu eram obiectul atenției sale și o căldură protectoare mi-a învăluit inima. O pace binefăcătoare m-a luat în stăpânire, mi-a stins neliniștea și mi-a insuflat mult curaj. Era oare Îngerul meu Păzitor? Mi-a făcut semn să vin la el și tocmai când începusem să mă ridic în mod miraculos, o puternică bătaie în ușă m-a trezit. Era glasul milițienței de serviciu.

CIRCUL ELIBERĂRII

- Când vin să-ți scoți salteaua, să fii pregătită de plecare cu tot ceea ce ai asupra ta. Trebuie să te duc la birou înainte de a începe programul.

Nu știu din ce motiv milițianca vorbea precipitat, cu o voce scăzută. Probabil era și pentru ea mirare mare, cum de au venit funcționarii la cinci dimineața pentru mine. Birourile se aflau în afara închisorii propriu-zise. M-a dus într-o cameră de birou, unde la ora aceea, atât de matinală, se aflau o secretară, un funcționar și un lo-

cotenent din paza închisorii. Mi s-a citit actul de eliberare. L-am semnat, dar nu mi s-a înmânat. Funcționarul a venit cu o tușieră și mi-a luat amprente pe fișa dactiloscopică. Practic mi se făcea o nouă încarcerare. Biletul de eliberare, fișa de carceră întocmită pe loc și o altă hârtie, despre care nu mi-au spus ce conține, au fost puse într-un plic care i s-a înmânat locotenentului. Îmi era clar că așa-zisa mea eliberare era o farsă. Fără să scot un cuvânt, fără să cer o explicație, năucit am executat mașinal ordinul ofițerului de a-l urma. Afară mă aștepta un mic pluton, format din patru ostași și un sergent, toți cu puștile agățate de umăr, toate cu baionete. Am observat că și locotenentul purta pistolul la centură. Chipurile lor apatice, indiferente, nu spuneau nimic. A vorbit scurt locotenentul:

- Ne vei urma în tăcere, cuminte, fără să ne faci neplăceri. Este în interesul tău.

- Unde? Am întrebat cu o voce neașteptat de aspră.

- Vei vedea, mi-a răspuns locotenentul cu același ton.

Ostașii m-au luat între ei, doi în fața mea, doi în spatele meu, sergentul în stânga și locotenentul în dreapta mea. Cu o astfel de pază au avut bunul simț să nu mă pună și în cătușe. Am pornit pe mijlocul străzii, pentru mine, în necunoscut. Grupul era bizar, înfricoșător, cel puțin așa mi se părea. Pașii soldaților aveau un răsunet puternic în liniștea desăvârșită a dimineții. Orașul abia începea să se trezească.

Păseam în bobote cu gândurile învălmășite într-un vârtej năucitor. De ce aveam o pază atât de severă? Eram o biată deținută (politic, e adevărat), care nu mai cunoștea realitatea de afară de 10 ani, complet dezorientată, la ce mi-ar fi folosit să evaderez? Ar fi fost o ineptie! Nu îmi rămânea decât o singură explicație. Mă duc undeva în pădure să mă execute.

La gândul acesta golul de sub stern a dispărut brusc. Nu îmi era frică, nu-mi părea rău de nimic. O liniște deplină a pus stăpânire pe toată ființa mea. Mi-am amintit că Maica Natalia îmi spusese, la începutul detenției mele, că rugăciunea "LUMINĂ LINĂ" poate ține loc de lumânare, de spovedanie, de împărtășire și de prohod în situațiile limită. M-am concentrat deci, să rostesc în gând cu coerență și cu convingere cuvintele rugăciunii: "Lumină Lină a Sfintei Slave a Tatălui Ceresc Celui fără de moarte a Sfântului Fericitului Iisuse Hristoase...". Un

gând rătăcit mă întrerupe când ajung la cuvintele: "venind la apusul soarelui, văzând Lumina cea de seară..."

Dar eu nu mă aflu în înserare, ci în plină dimineață, într-o superbă dimineață de vară, solemnă până la sfințenie. Treceam pe lângă case albe, împodobite cu mușcate abia înflorite, albe, roșii, roz... Somnolent orașelul stătea nemișcat, ghemuit între munții săi, scăldați în lumina soarelui ce începuse a se înălța maiestros pe un cer clar de un albastru intens, ici colo câte un noraș strălucitor, părea să toarcă din caier alb un salut vesel de bună dimineață:

"Razele-mi sărută fața

Pleoapele ușor s-au strâns

Cântec, bună dimineață

Bună dimineața plâns."

(Radu Gyr)

Un parfum de flori de tei înmiresma aerul răcoros, într-adevăr, teii orașului erau acoperiți de floare. Ne aflam la Mircurea Ciuc, polul frigului în Transilvania. Am ajuns la sfârșitul rugăciunii și un val cald de recunoștință m-a purtat către Fiul Dumnezeiesc: "Cel ce dai viață pentru aceasta lumea Te mărește!"

Ce binecuvântare să mori în acest fel, în plină tinerețe, jertfă de iubire pentru Cruce, Neam și Țară, în cadrul acestei splendori: vară... soare... munți... brazi... flori de tei... mit... legendă...

Brusc am observat că drumul nostru se îndepărta de munți și de pădure, o lua spre gară. Deci nu va fi o execuție. Ciudat, observația nu mi-a adus o limpezire, dimpotrivă, m-am simțit frustrată, ar fi fost prea frumos să-mi sfârșesc în acest fel calvarul. Trebuia să urmez drumul umilinței. Ce mă aștepta de fapt? Nu mai aveam timp să-mi formulez ipoteze noi. Am ajuns pe peronul gării. Locotenentul m-a așezat lângă zidul clădirii și a ordonat ostașilor să plece. L-a oprit pe sergent, pe care l-a plasat în fața mea și i-a spus:

- Să nu o pierzi din ochi, am ceva treabă în gară.

Am rămas rezemată de zid, cu sergentul în fața mea, într-o stare confuză. Fără nici un control, gânduri fără nici o noimă se învălmășeau în mintea mea. M-am pomenit la un moment dat cu o frântură de cântec, venit absurd în memorie, de undeva din adânc:

"Singur pentru-ntâia oară
M-au prins zorile plângând,
Pe un trist peron de gară
Cu batista fluturând..."

Ce haos, ce aiureală mai era și în gândurile mele! Încerc să-mi amintesc unde am auzit cântecul acesta, în ce împrejurări. Chiar îmi amintesc. Revăd grupul de eleve atât de tinere supuse rigorilor recluziunii. Lucrau în atelierele de la Mislea o comandă de costume naționale pentru M.A.N. Așezate în curte pe bușteni, printre castanii înfloriți, mâinile înfloreau cămășele cu pricepere de zâne și ca să treacă mai ușor timpul, cântau șlagăre din libertate. Clipa aceasta mi se părea acum un mister de frumusețe. Când o fi fost? În ce veac? Dar putea fi frumusețe într-o închisoare? Iată că putea.

M-am reîntors la prezent. Sergentul stătea în fața mea cu arma pe umăr, cu mâna crispată pe cureaua puștii. Așa cum se profila pe fundalul peisajului mirific, mi se părea simbolul perfect al "dictaturii proletare". Bietul om nu avea prea mult în comun cu această imagine, poate uniforma militară și poziția cazonă, îl făceau emblematic. Sergentul părea să fie măcinat de un gând. După ce locotenentul s-a mistuit din fața ochilor săi, intrând în biorurile gării, s-a hotărât să-și dea drumul:

- Nu pleci acasă, cred că ți-ai dat seama. Toți am aflat cu mirare mare, că după ce ai făcut 10 ani, o groază de ani, ți-au mai dat câțiva. Nu am aflat de ce ți-au lungit osânda și nici de ce au ținut secret acest fapt. Tot ce pot să-ți spun precis este că ți-au pus hrană pentru două zile. Te rog să nu te trădezi că ai aflat ceva de la mine.

Deci aceasta era frământarea bietului om de omenie. Se temea să nu am o reacție exagerată, ceea ce l-ar fi pus într-o situație periculoasă în fața locotenentului. Am primit vestea siderată. Mă așteptam la ceva rău, dar nici chiar așa de rău. Oare câți ani mi s-au mai dat și unde mă vor duce? În ce condiții? I-am mulțumit sergentului pentru gestul lui uman, care m-a ascultat uluit de calmul cu care i-am vorbit. L-am felicitat că este inteligent, pentru că și-a dat seama că nu pot fi cipiritoare, de vreme ce mă tratau astfel. L-am găsit vrednic să-i fac o mărturisire:

- Nu mă gândesc atât de mult la mine, cât mă gândesc la mama mea. Mi se sfâșie sufletul când mă gândesc că zilele vor trece și va vedea că nu mai vin acasă și mă va crede moartă. În mod cert ăștea nu mă vor lăsa să-i comunic că sunt încă vie...

Ochii sergentului s-au umbrat. Avea și el mamă. M-am retras în tăcere să mă gândesc la mama. Parcă nu mai simțeam dorul de ea. Mi-o imaginam așteptând zadarnic să apar din negura ce ne-a despărțit. Îmi simțeam acut, sfâșietor, neliniștea și dezamăgirea. Îmi puneam pentru a nu știu a câta oară întrebarea dacă mă va putea ierta, că în împlinirea jertfei mele am obligat-o și pe ea la suferință.

Protestul meu împotriva cotropirii bolșevice o implicase și pe ea, cu consecințe mai grele și mai dureroase decât ceea ce mi-a fost dat mie să îndur.

- Iartă-mă, mamă bună, că în loc de cariera ce o visai pentru mine, te-ai ales cu o pușcăriașă de profesie!

Părerea de rău că nu am fost executată mi s-a accentuat puternic. Ce frumos ar fi fost să cad secerată, jerfă pentru izbăvirea neamului meu rătăcit. În plină tinerețe, într-un cadru mioritic al patriei mele, aș fi plecat împăcată că Dumnezeu m-a ales să fiu martoră pentru învierea neamului românesc și pentru ca țara mea să rămână veșnic română și creștină. Eu chiar așa simțeam atunci, nu erau gânduri aiurite. Eram sigură că mama ar fi înțeles și ar fi aprobat acest fel de a gândi. M-ar fi plâns cu o durere demnă și ar fi fost mândră că nu m-am plecat sub presiunea cotropitorilor. Numai că Dumnezeu a spus NU. Poate că nu eram vrednică de o astfel de chemare sau poate că nu eram suficient de copată pentru o astfel de jertfă.

În sfârșit locotenentul a apărut însoțit de un milițian. Își luă sergentul cu sine și plecă lăsându-mă în paza milițianului. Imediat a sosit și duba pentru deținuți, atașată la un tren, pe care nu am putut zări plăcuța cu destinația. Am primit hrana cu mențiunea că este pentru două zile și am urcat în dubă, unde m-au luat în primire doi sergenți, care au primit și plicul în care era pecetluită soarta mea.

CĂLĂTORIA CU DUBA

M-au introdus într-o celulă mică, unde am rămas pe tot parcursul „călătoriei”. Nu după multă vreme însoțitorii mei au venit să stea de vorbă cu mine. Au început să mă iscodească, doreau să știe mai multe despre mine. Probabil citirea hârtiilor însoțitoare le-a trezit interesul. Îmi era lehamete de astfel de rechizitorii, așa că le-am răspuns cât mai pe scurt. Am încheiat spunându-le că după executarea a 10 ani de condamnare, am mai primit 4 ani și că habar nu am pentru ce și unde voi executa această nouă detenție:

- De unde știi că ai mai fost condamnată 4 ani? M-a întrebat bănuitor, unul din ei.

- Din vis, am visat ani la rând acești 4 ani și le-am povestit cum m-a persecutat cifra aceasta în fel de fel de coșmaruri.

„Băieții” au schimbat între ei priviri semnificative. Nu știu cât au înțeles din poveștile mele și cât știau despre soarta mea. Mi-au promis că dacă voi sta „cuminte” pe banca mea îmi vor deschide din când în când ușa. Le voi fi inspirat și lor milă. Chiar și oamenii aceștia duri, dominați de un puternic instinct de conservare, ce îi transforma de multe ori în fiare, păreau să considere că ceea ce mi se întâmpla, era totuși din cale afară de crud.

Singură, în celula care gonea spre necunoscut, m-am pomenit că regretam că am părăsit închisoarea de la Miercurea Ciuc. Mă simțeam dislocată și aruncată în prada întâmplării oarbe, fără să am nici o cât de vagă deslușire ce anume mă aștepta. Era bizar dar aș fi preferat să fiu în mizerabila celulă de pedeapsă, unde lăsasem cinci prietene, pentru care singurul câștig că am plecat însemna ceva mai mult spațiu. Am aflat mai târziu, de la unele care mi-au urmat soarta, că ele aflaseră deja că nu am plecat acasă.

Faptul că am primit hrană pe două zile, mă neliniștea. Unde mă duceau? Pentru ce ungher de țară ar fi fost nevoie de două zile de mers cu trenul? Doar dacă s-au hotărât să mă „repatrieze” la Cernăuți, locul meu de naștere; aceasta în mod cert ar fi însemnat Siberia.

Atunci când au venit pe meleagul meu „eliberatorii roșii”, am plecat cu toată familia doar cu ce puteam lua cu noi, pe căi necunoscute,

fără să ne uităm măcar la ceea ce lăsam în urmă. În închisoare nu o dată mi-am spus în taină:

- Mulțumește-te că nu ești la ei.

Să fi fost inutilă toată strădania de a fugi din gura lupului? Când am plecat în bejenie, bunica de pe mamă, singura dintre bunici care mai trăia, a refuzat să vină cu noi:

- Nu poți fugi de soartă, te ajunge din urmă. Ne-a spus atunci bunica.

Să fie oare aceasta soarta mea? Să mă pomenesc totuși în Siberia singură, fără ai mei? Dumnezeuule Mare, mai bine moartea!

Am simțit că dacă nu aflu încotro zboară trenul acesta mă voi sufoca de îngrijorare. Trebuia să aflu prin ce gări trecea, ca să îmi dau seama care era direcția trenului. Mila segenților nu a mers atât de departe, încât să-mi spună unde mă vor lăsa. Disprețul pentru slugile comuniștilor era atât de mare în sufletul meu în acea clipă, încât nu îmi permitea să-i întreb pe caralii. Prin fereastră era cu neputință să zăresc ceva. Gratiile metalice, așezate în solzi pe verticală, acopereau cu desăvârșire fereastra. Am încercat la opririle prin gări, să deslușesc în vorbele călătorilor un nume de gară cunoscut. Dar duba era așezată la coada trenului și vocile ajungeau la mine nedeslușite. Celula mea nu avea pereți comuni cu celelalte, nimeni nu a încercat să la contact cu mine prin morse. Am încercat eu un semnal, dar nu am primit nici un răspuns, nu ajungea nicăieri. Uneori deslușeam mișcări de ființe care urcau sau coborau tăcut, fără vorbe, doar zgomot de pași și uneori și zornăit de lanțuri. După tăcerea și disciplina celor ce urcau sau coborau, presupun că erau deținuți politic. După aceste mișcări mi-am dat seama că duba era plimbată prin multe localități de unde trebuiau colectați sau depuși deținuți. Faptul acesta ar fi putut explica un parcurs de două zile. M-am hotărât să nu mai îmi fac presupuneri prăpăstioase și m-am lăsat în voia gândurilor. Nu este comparată viața cu o mare involburată? Un val te ridică pe creastă, următorul te prăbușește în abis și tot așa, până când ai șansa ca un val să te arunce pe țărm. Zdrobit sau salvat, rămâne de văzut. Spunea Natalița că înțelept ești ca atunci când te scufunzi, să te gândești la următorul val, care te va urca...

Sergenții s-au ținut de cuvânt și mi-au deschis ușa din când în

când. Răcoarea generată de goana trenului, îmi făcea bine, mi se limpezeau și gândurile. Când se închidea ușa se întetea și năvala gândurilor defetiste. Dacă mă lăsam în voia lor, mi se activa golul de sub stern și senzația de părăsire devenea insuportabilă. Nu știu cum se făcea, dar parcă eram părăsită și de mine însămi. Făceam efort mare să-mi disciplinez gândurile, care îmi aduceau mereu în memorie sintagme defetiste și versuri întristătoare. Am încercat să-mi îndrept gândurile spre familia, pe care, nici după 10 ani de totală despărțire, nu o voi vedea.

Tatăl meu, fatalist cum era, va trece peste această lovitură cu un „așa a fost scris și ce ți-e scris pe frunte ți-e pus”! Aveam să aflu peste 4 ani, că murise chiar la începutul anului 1958, doar cu câteva luni mai înalte de sinistru mea „eliberare”. Fratele meu, tânăr cum era, avea mai multe posibilități de a se resemna. Își făcuse desigur o carieră, poate și-a făurit și o familie, avea responsabilități care-l absorbeau, care-l ajutau să uite. Mama era cea mai expusă suferinței, dezamăgirii, amarului acesta copleșitor. Mama a fost prezentă la procesul meu. Cunoștea sentința pronunțată de Tribunalul Militar Cluj. Cum or fi sunat pentru ea cei 10 ani de temniță grea, roștiți cu atâta aplomb de grefier, numai Bunul Dumnezeu știe. Cum va fi numărat zilele, clipele, secunde, ca și mine? Cum îi vor fi modificat anii aceștia chipul ei blând și frumos. Nu mi-o pot imagina decât așa cum am văzut-o la proces, cu ochii ei mari albaștri îngroziți și plini de lacrimi.

Mă cuprindea o sfârșeală vecină cu leșinul la gândul că, după o oarecare așteptare, avea să ajungă la concluzia că am murit. De fapt, așa s-a întâmplat. Numai că mama mea era o vitează. Când a văzut că zilele trec și eu nu mai apar, a scris la M.A.I. solicitând, după lege, actul meu de deces și autorizarea de a mă deshuma pentru a mă înmormânta la Șugag, localitatea unde mama, singură, ca să se poată întreține, preda, culmea ironiei, limba rusă. Neobișnuit pentru apucăturile funcționarilor de la M.A.I., mama a primit totuși un răspuns: „Deținuta Oțel Aspazia mai are pedeapsă de executat și se află în unul din penitenciare.” Bunăvoința lor nu a mers atât de departe, încât să-i spună unei mame îndurerate, cât mai trebuia să-și aștepte fiica. Probabil că s-au gândit că termenul mai putea fi prelungit o dată și, ca atare, orice precizare era neavenită.

Aș fi vrut să-i pot urî pe acei oameni călăi, care se jucau în felul acesta cu viețile și cu sentimentele oamenilor. Zece ani, practic, întreaga mea tinerețe, nu era suficient să le satisfac cruzimea. Aveam impresia că forța urii, mi-ar fi suspendat suferința. Înverșunarea iscată de ură, poate m-ar fi ajutat să trec peste chinul acesta, pentru care nu aveam o altă soluție. Dar nu puteam să-i urăsc, chiar nu puteam. Era slăbiciune? Era virtute? Cred că tocmai intensitatea suferinței nu lăsa loc altor sentimente. Îmi era clar că nu aș fi fost capabilă să le fac lor ceea ce îmi făceau ei mie, tocmai pentru că înțelegeam intensitatea suferinței prin care treceam.

Îi vedeam pe cei ce au semnat sentința mea nelegală ca și pe cei ce au dispus regizarea ticăloasă a eliberării mele, ca pe niște oameni devorați de propria lor răutate. Cruzimea era a doua natură a lor. Faptul că îmi inspirau un fel de milă dezavuantă, îmi atenua puțin durerea. M-aș fi simțit reabilitată în ochii mei dacă aș fi putut să-i iert. Poate voi reuși cândva performanța aceasta, dar nu voi putea uita niciodată această lovitură plină de cruzime. NICIODATĂ!

M-am lăsat în voia gândurilor, care îmi aduceu haotic amintiri fără legătură între ele. Gândurile săreau de la una la alta asemeni unor țânțari bezmetici: întâmplări din copilărie, din adolescență, că tinerețe nu prea am avut. Erau crâmpene din altă viață, frânturi de vise din altă lume, toate plecate în neant. Ce vise își făcuse mama în legătură cu mine! Credea că va fi ceva de capul meu, promiteam. Acum poate că le-a adunat pe toate, a tras o linie sub ele și a scris cu majuscule RATATĂ.

Mi-a venit în minte clipa când, studetă fiind la Cluj, am venit la Șugag, unde locuiau părinții mei. Venisem în plină sesiune de examene să-i anunț că toate universitățile din țară au devenit un câmp de vânătoare și că s-ar putea să fiu și eu arestată și condamnată la ceva ani de închisoare, pentru că eram fățiș ostilă bolșevismului. Veneam să-i avertizez, ca să nu-i năucească „întâmplarea cea rea” și să le cer iertare pentru că le voi aduce supărare. Voiam să-i asigur că nu am făcut nici o infamie, nici o faptă pentru care să le fie rușine cu mine. Nici o justiție adevărată, nu m-ar fi condamnat pentru un delict de opinie, dar pentru justiția comunistă tocmai pentru aceasta se dădeau pedepse exemplare.

Părinții mei erau într-un tot de acord cu această opinie a mea, dar nu erau de acord cu afișarea unei atitudini ostile, pentru că puterea lor infernală distruge tot ce li se opune. Trebuie să așteptăm cu răbdare un moment potrivit pentru un protest eficient, acum conjuncturile internaționale, le sunt favorabile lor. I-am spus tatei că până atunci, cu ajutorul răbdării noastre, ei vor distruge vechile structuri și o vor face cu prețul unor profunde nefericiri.

Tata a început să meșterească o ascunzătoare sofisticată în podul școlii din Șugag - Bârsana, deasupra locuinței directorului (tata funcționa aici pe acest post). Școala era așezată între munții Sebeșului și era departe de singura șosea, care treversea zona, cea de pe defileul apei Sebeșului (vestita Vale a Frumosei). Ca mulți alți români, tata credea că dominația comunistă nu va dura mult, credea că era în interesul puterilor aliate, să stopeze expansiunea dictaturii roșii spre vest. Nu era înțelept să nu-i intereseze soarta României, din totdeauna bastion în calea tuturor puhoaielor, care au râvnit cale liberă spre apus. După tata, situația internațională era nefirească și, ca atare, era înțelept să mă eschivez cum voi putea mai bine de o eventuală arestare și să mă dau la fund, până la revenirea la normal a acestei situații. Mama era mai circumspectă în ceea ce privea rectificarea acestei situații. După un război atât de crunt și devastator, o nouă intervenție armată era exclusă, ori bolșevicii nicicum n-ar fi plecat de bunăvoie. Mama era mai realistă și știa că ceea ce ni se potrivea acum era „vae victis”. Și mai avea mama criterii personale de a cântări vremurile și întâmplările, ea mi-a povestit atunci o întâmplare care m-a emoționat până la lacrimi. De fiecare dată când mi-am amintit această uluitoare poveste, am simțit aripa și fiorul miracolului.

PUIUL DE LEANDRU

Se întâmplase la Cernăuți, în căsuța noastră din cartierul Roșă, cea mai mare și cea mai frumoasă suburbie a orașului. Casele suburbiei cu grădini și curți impresionante erau rânduite după o bună tradiție austriacă. Se înșiruiă din marginea parcului Schiler până în dealul Țețina, obcină pe care ruinele unei cetăți de apărare aminteau

de vremuri voievodale. Înecată în livezi și flori de tot felul (multe din ele valorificate pe piețele de flori din oraș), Roșă era, în același timp, o suburbană prosperă și pitorească.

Casa noastră se încadra perfect în ambianța frumoasă a cartierului, era situată pe o străduță cu nume romantic, Aristița Romanescu și avea numărul 1919, amintindu-ne de următorul an al României Mari. Avea în față o grădinuță înțesată cu flori de tot felul, din primăvară și până în toamnă. Chiar lângă porțița de intrare se afla o tufă de „bulgări de zăpadă”. Era o adevărată sărbătoare când se împodobeau cu mingile albe, care se balansau vioi pe crenguțele flexibile și atingeau umerii celui ce intra în curte în semn de „bine ai venit”. Tufele de iasomie îmbălsămau aerul, maci roșii, crini imaculați, garoafe, tot ce nu gândeai găseai în grădina cu flori a mamei. Începând cu florile primăverii, ghioceii albi, primulele colorate, mixandrele parfumate și până la florile verii, gura leului, dalii, gherghine, flox, mușcate, matiole, rezeda, ochiul boului, cine le mai poate ține minte pe toate, dădeau o strălucire deosebită acestei grădini. O bogată tufă de clematită mov îmbrățișa cochet geamul de la fațadă, iar tufe de liliac de toate culorile străjuiau aleea de intrare.

Trandafiri agățători de un roz diafan, aruncau priviri indiscrete în stradă, tolăniți pe gardul din fier forjat. În spatele casei se afla o foarte mică, dar fermecătoare livadă. Câțiva meri formau cupole de frunziș foșnitor peste o măsuță de grădină cu trei băncuțe în jurul ei.

Mici alei tivite cu coacăze roșii (rozinhine, în dialectul locului) traversau mica livadă și într-un colț o tufă de gutui japonez saluta în fiecare an sosirea primăverii. În curte se afla o magazie pentru nutreț

și un grajd în care hălăduia Florica, vaca bălțată de rasă moldovenească, ce ne dădea lapte din belșug. La colțul casei, tot în curte, se afla o fântână cu roată, acoperită, ca să fie ocrotită apa ei bună și rece ca gheața.

Pe toată lungimea dinspre curte casa avea un cerdac închis cu sticlă, unde erau adăpostite în timpul iernii, mușcatele și alte flori,

Pozele de mai sus sunt luate în grădina noastră de la Roșă, Cernăuți.
Poza 1 - Eu cu mama și fratele meu. Poza 2 - La masă pe scaune: Maria Leșanu, eu, Victor Leahul, vărul meu, D. Bordeianu și Ion Grigoraș.
Poza 3 - Ion Grigoraș, Maria Leșanu, eu, Anatolie și Victor.
Poza 4 - Anatolie cu D. Bordeianu și Victor Leahul.
Poza 5 - Maria Leșanu, eu, fratele meu, D. Bordeianu și Victor Leahul

care nu rezistau sub zăpadă.

În colțul dinspre intrare casa avea o terasă închisă cu sticlă, plină cu leandri. Aici, vara, dormeau cu predilecție fratele meu Anatolie și vărul nostru Victor.

Mama iubea în mod deosebit leandrii, care o răsplăteau cu ramuri bogat înflorite. Erau și albi și rozi, eu îi preferam pe cei albi. Leandrii albi aveau florile mai mari și un parfum ușor amărușit ca cel de migdal. Lângă leandrii albi lumea mi se părea mai bună și mai pură, parfumul lor penetrant mi se părea un balsam sacru.

Când am trecut pragul celor 18 ani, mama a plantat un pui de leandru alb într-un ghiveci frumos, menind în gândul ei, ca planta să-i arate, cum va fi viața mea în continuare. Mama îl îngrijea cu tandrețe sperând în taină că va indica pentru mine, o evoluție remarcabilă. Planta se dezvoltă frumos și mama se bucura în inima ei că într-o lume atât de tulburată planta îmi prezicea un viitor bun. Dar la un moment dat, fără nici o explicație, planta a început să se ofilească. Cu toate eforturile, mama nu a putut să o salveze. Mâhnită peste măsură, a luat leandrul de pe fereastră și l-a aruncat cu ghiveci cu tot într-un colț al pivniței. A ascuns profeția sumbră în adâncul inimii și s-a îmbărbătat, spunându-și că a plantat leandrul în decembrie și de aceea a avut slabe șanse să devină un arbust impunător. Luată de grelele zile ce au urmat, a uitat această întâmplare.

A venit primăvara și mama a coborât în pivniță pentru curățenie mare ce o făcea la fiecare sfârșit de iarnă. Astfel a dat și peste ghiocul aruncat și a rămas înmărmurită de ce îi vedeau ochii. Fără apăsătoare, fără lumină, fără căldură, puiul de leandru dăduse doi lăstari verzi. Cuprinsă de emoție a adus planta pe terasă, unde s-a dezvoltat în continuare foarte frumos. Mama era bucuroasă, dar dintr-o prudență explicabilă a păstrat în taina inimii această bucurie. Pentru mama supraviețuirea puiului de leandru ținea de miracol. Nu mi-a spus nimic despre această poveste din cauza episodului negativ din evoluția plantei. Nu vroia să mă înfricoșeze, chiar dacă episodul trist se remedia prin miracol. Acum, când mă amenința închisoarea, mama s-a hotărât să-mi spună povestea puiului de leandru ca să-mi dea un temel de speranță. Mă ruga să-mi amintesc că mi-a fost scris să trec printr-o perioadă cruntă dar limitată, dar revenirea la normalitate va fi sigură și frumoasă. Să mă gândesc ori de câte ori mă va învălui disperarea, că puiul meu de leandru „a fost mort și a înviat”.

După ce mi-a povestit mama întâmplarea puiului de leandru coborâtă parcă din poveștile lui Karl Ewald, un nou raport afectiv s-a stabilit între noi. Ne lega o taină ce se manifestase prin puiul de leandru, invitat de mama, să-mi fie profet.

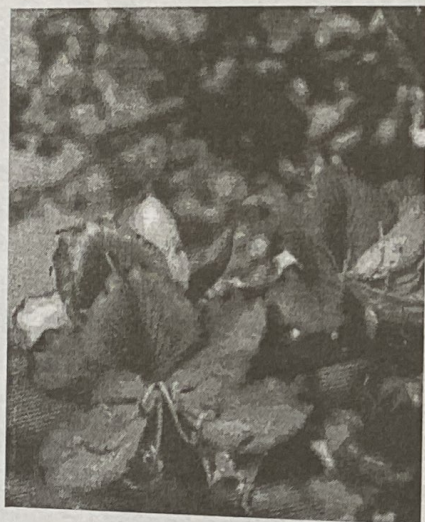
Cu mama la 7 zile
după eliberare, 22 iulie 1962

Această poveste m-a uluit, mai ales cu privire la caracterul mamei mele. O știam o fire pozitivă, rațională, echilibrată, foarte stăpână pe sine în orice ipostază ar fi plasat-o întâmplările vieții. Judecățile ei de valoare erau profund morale, bine conturate și precis clasificate după criteriile credinței creștine. Eu aveam o încredere nețărnută în forța sa de a birui toate obstacolele, oricât de insurmontabile ar fi fost ele. În prezența ei mă aflam în totală siguranță. Credeam nezduncinat că lângă mama, nici un rău nu m-ar fi putut atinge. În copilărie nu mă dezlipeam de fustele ei. Când nu o știam în casă, urlam de se cutremurau torțile cerului. În lipsa ei mă simțeam părăsită, pierdută, despuiată de tot binele. Când trebuia să plece în altă localitate, o făcea pe furiș și se întorcea înainte de a sesiza eu lipsa ei. Preocuparea celor din jurul meu, era să mă facă să nu prind de veste că a plecat. Eram capabilă să plâng fără întrerupere, până o vedeam din nou lângă mine. Înzestrată cu un deosebit talent pedagogic, mama a trebuit să-l pună din plin la contribuție, ca să mă dezbrace printre altele, și de acest sentiment exagerat. După câte știam eu, mama nu manifesta nici un fel de interes pentru eresuri. Respecta tradițiile satului bucovinean, pe care le cunoștea, atât din familie, cât și datorită carierei sale de învățătoare, desfășurată în cea mai mare măsură la sate. Din acest motiv mi s-a părut foarte straniu, apelul mamei la un oracol vegetal, pentru a afla viitorul meu. Oare ce o determinase să-mi lege soarta, la 18 ani, cu cea a unei plante, fie ea și un pui de leandru alb.

Probabil că era îngrijorată de ce va fi să fie din cauza vâtorilor ce răscoleau din temelii așezările lumii. Voia să știe cum va parcurge fata ei lumea aceasta involburată. Înțeleg foarte bine resortul psihic, dar să creadă că un pui de floare o va lămuri?...

Poate mama chiar credea că omul are relații tainice cu celelalte regnuri ale naturii, deoarece întreaga creațiune era a unui singur Creator, ce toate le-a făcut cu iubire. De aceea poate credea că toate cele create comunică între ele pe alte canale decât cele cunoscute de orgolioasa noastră rațiune. Poate era adevărat că plantele aveau o „cunoaștere” mai directă despre aparență și existență, despre adevăr și despre esența realității. Poate că știau mai multe despre miraculoasele începuturi, când natura comunica printr-un grai unic, ce făcea ca arborii să se înțeleagă cu vântul, apele cu pietrele, animalele cu

ierburile și omul cu fiecare dintre ele, în adevăruri mai adânci decât cele pe care le iscodește mintea omului căzut în neascultare. Cei veci ca vremea poate au apucat acele miraculoase timpuri, când mielul dormea fericit între labele lupului, iar purumbelul își odihnea trupul zborului, pe aripa largă și generoasă a vulturului. Poate că atunci orice bucată de lemn era o sfântă cruce și orice răsuflare un imn de iubire înălțat Creatorului Sublim. Atunci fiecare știa totul despre oricare și orice formă de existență se desfășura după un criteriu unitar: „IUBIREA”. Și atunci de ce nu ar fi fost posibil ca planta să știe totul despre viață și evoluție în general, și despre destinul oricăruia, în special

„Ce este omul, de-ți amintești de el,
și fiul omului, de-l cercetezi?

L-ai rânduit cu puțin mai mic decât îngerii,
Cu slavă și cu cinste l-ai încununat;
L-ai pus stăpân
peste lucrarea mâinilor Tale.

Toate le-ai așezat sub picioarele lui,
Oile și boii laolaltă,
Chiar și fiarele câmpului,

păsările cerului și peștii mării
și tot ce străbate cărările apelor.
Doamne, Stăpânul nostru,
Cât de minunat este numele Tău
Pe tot pământul!

(Psalmul 8)

Puiul de leandru părea venit dintr-o astfel de lume și părea că este capabil să-i dea mamei mele un răspuns valabil. Planta – oracol sădită de mâna mamei mele, începu să se dezvolte după legile regnului vegetal. Dar în paralel va vorbi și despre evoluția puiului de om, despre care în limbajul propriu, va vorbi foarte clar și foarte aproape de adevăr. Căci planta a mers bine o bucată de vreme, apoi brusc a suferit. Abandonată, aruncată la voia întâmplării, într-un mediu cu totul ostil vieții, planta a sfidat condițiile adverse și, într-un ceas al miracolului, a reluat logica vieții sale vegetale.

Ilie Alexandru Petrescu, soțul meu (primul din stânga) împreună cu doi colegi
și un grup de elevi de la Liceul Comercial din Roman,
unde a fost profesor de contabilitate și comerț

Am încercat să găesc o explicație apropiată felului meu de a înțelege aceste lucruri. Cred că Bunul Dumnezeu, înduișat de îngri-

porarea mamei, i-a acordat prin intermediul plantei, un mesaj ce în-
cifră cursul vieții mele arătându-i în special sensul: prin suferință spre
înviere. M-am oprit înfiorată la acest gând și un firicel de rugăciune mi-
a încălzit pentru o clipă inima.

*Doamne Iisuse Hristoase, și Tu ai Mamă! Te implor îndură-Te de
tânguirea mamei mele și de tânguirile tuturor mamelor cu fii sau fiice
în închisoare. Te implor, amintește-i mamei mele povestea puiului de
leandru și ajut-o să-și lege speranțele de taina ce i s-a descoperit prin
graiul mut al plantei!...*

Acum când privesc lucrurile de pe pragul acestor 80 de ani, con-
stat că viața mea, în mare, se suprapune exact pe etapele prin care a
trecut puiul meu de leandru. Prima etapă, cea normală, a fost copilăria
mea senină. A urmat adolescența mea într-o lume tulburată, dar fără
consecințe grave în ceea ce privea destinul meu. A doua etapă core-

În lateral - Doina, studentă
la Medicină în Iași, 1966

Jos - Marius, student
la Politehnică, București

spunde acelei din pivniță și exprimă cu detalii tulburătoare detenția
mea. A reflectat cutremurător de exact condițiile prin care am trecut:
întuneric la propriu, dar mai ales întuneric spiritual (practic lipsă de
viață), frig, foame, sete, promiscuitate și nu moarte propriu-zisă, ci o
letargie, o moarte civilă, căreia i-am supraviețuit.

Ultimei etape îi corespunde revenirea la o viață cât de cât nor-
mală, viață de familie alături de mama, de soțul meu și de copiii lui
orfani care au devenit frumoșii lăstari, bucuria familiei noastre. Printr-
un miraculos joc al vieții Doina și Marius sunt cei doi lăstari profețiți
de leandru, au însemnat, de fapt, propagarea vieții pe o linie ascen-
dentă. Copiii mei dăruiti de soartă nu puteau fi mai minunați. Suntem
fericiți și recunoscători că ne-am întâlnit. Cu timpul Doina s-a dovedit
a fi una din marile întâlniri ale vieții mele. Treptat, treptat s-a cimen-
tat între noi o prietenie de multe carate, aurită prin focul unor grele
încercări. Va fi pentru noi o problemă, când va trebui să plec. Aș dori
enorm să nu-i provoc îngrijorare și suferință. Ea este un caz fericit de
potrivire extraordinară între numele ce le poartă de la botez și carac-
terul ei excepțional: duoisă precum Doina și virtuoasă precum Maria
și Ana, căci al doilea nume al ei este Mariana. Ce aș mai putea adăuga:

*„Minunată este știința Ta Doamne, mai presus de mine este înaltă
și nu o pot ajunge. Dar întunericul nu este întuneric la Tine și noaptea
ca ziua va lumina. Cum este întunericul ei așa este și lumina ei.”*
(Psalmul 138/ 6, 12)

REÎNTOARCEREA LA MISLEA, CUNOȘTINȚA CU ILEANA

Am ajuns „acasă”, m-au adus cu picioarele pe pământ însoțitorii
dubei. Am coborât pe peron și am recunoscut gara Câmpina. Orașu-
lui nu i-am mai găsit farmecul de acum 10 ani. Cenușul P + 4 (parter
plus 4 nivele) și-a pus amprenta hădă și aici, monotonă, înșiruirea de
blocuri estompa farmecul vilelor cochete, păstrate încă ici și colo. În
spatele gării mă aștepta camionul penitenciarului Mislea bun la toate.
Bun la căratul bălegarului pe solele de producție, bun și la căratul

deținuților ce urmau să populeze penitenciarul. M-am urcat cu dificultate în camion, bena înaltă mi-a dat de furcă. Sergentul însoțitor m-a luat în primire împreună cu plicul respectiv și s-a urcat în cabină lângă șofer. Nu mi-a dat nici o atenție, m-a lăsat în camion fără pază, ba mai mult, nu a tras nici prelată peste camion. Probabil m-a considerat deținut de drept comun. Și chiar avea dreptate, ce căutam eu, condamnat politic la Mislea, care redevenise închisoare centrală pentru deținuți de drept comun?

Am pornit la drum cu viteză moderată. Am început să inventariez frumusețea verii, revărsată peste dealuri, peste încântătoarea depresie misleană, alintată de un soare grandios. Goana camionului îmi sugera lunecarea implacabilă spre un destin tragic. Eram atât de redusă la nimic, așa cum stăteam așezată în mijlocul benei, pe jos, aruncată când la dreapta, când la stânga, după capriciul curbelor și al hopurilor. Eram un grăunte învârtit într-un ciur uriaș, un fir de nisip purtat la întâmplare pe valuri de răutate.

Mă întrebam, pentru a nu știu câta oară de ce prigonitorii noștri nu se mulțumeau să ne ia pur și simplu viața, fără să ne supună la acest regim de exterminare lent, imund, inuman. Probabil se temeau că ne-ar fi fost prea ușor să plecăm așa fără nici o tortură și ar fi fost prea eroică jertfa noastră totală, pură, fără a fi întinată de umiliri josnice, de chinuri diabolice și de tot arsenalul de degradare inumană la care eram supuși ceas de ceas. Ca să ne distrugă personalitatea și respectul de sine și să ne îngenuncheze în spirit, moartea noastră trebuia administrată lent, picătură cu picătură, rezultatul fiind sigur, experimentat în Rusia cu cea mai mare precizie. Viața noastră urma să fie vagabondaj perpetuu prin închisorile cele mai dure, uitați de lume, morți pentru cei dragi, agonizând în frig, foame, mizerie și mai ales degradare. Sub teroare, într-un regim de exterminare atât de bine pus la punct, coborât mult sub bariera omenescului, iadul nostru era mai infernal decât infernul dantesc, deoarece, acolo, chinuții plăteau infamii reale și nu o anumită demnitate morală. **Desăvârșită era fapta urii lor.** Mă gândeam cum va fi întâlnirea cu călăii noștri la judecata cea din urmă. Cum ne vor putea privi în ochi! Cum va sta în fața Înstanței Divine nația noastră română: călăi și victime, unii lângă alții, răspunzători fiecare în parte și toți împreună pentru felul în care și-au

împlinit misiunea în planul vast de mântuire al neamurilor. Ce va atârna mai greu în balanța Justiției Absolute, lupta noastră soldată cu atâtea jertfe inocente sau blestemățiile lor ce au cutremurat orice minte sănătoasă? Nădăjduiesc cu toată puterea duhului meu că a noastră va fi biruința. Să fim osândiți ca neam? Să nu fie! Mi-am imaginat cohorte de eroi, martiri, mucenici, sfinți, dreptii anonimi, care au căzut jertfă pentru idealurile sfinte. Sunt mulți, sunt câtă frunză și iarbă, atâta suferință nu se poate să nu aducă dreptate nației noastre. **„Cristus regnat, Cristus vincit, Cristus imperat!”** Gândul acesta îmi încălzește inima, îmi accept soarta și o așez în mâna Marelui Răstignit. O, de aș putea plânge!...

În sfârșit camionul a intrat pe faimoasa alee cu plop. Erau la locul lor falnici, neclintiți, doar frunzișul lor fremătător licărea în soare sub adierea brizei ce cobora dinspre culmi. Florile ce aveau aleea, livada solemnă în splendoarea ei erau și ele la locul lor și dormitau ușor moleșite de căldura soarelui. M-am revăzut înaintând pe alee cu 10 ani în urmă împreună cu colegele de lot, frumoasele studente clujene. Mă bucuram că eram singură acum, că nu erau și ele cu mine. M-am întâlnit cu imagina mea de atunci, tânără, purtând părul în coșite. Deși știam că voi petrece ani mulți în închisoare, faptul acesta nu îmi stinsese seninătatea. Mă întorceam pe aceleași urme cu părul albit înainte de vreme, cu sufletul ostenit. O, sufletul!... Cât de jefuit de vise era acum! Mă durea ceva din interior, mă durea atât de crunt!... Mi-am strâns pleoapele ca să-mi strivesc propria imagine....

Am intrat în primul birou de lângă poarta cea mare însoțită de sergent. La birou, așezat pe scaun răsucit pe-o parte se afla maiorul Dorobanțu (sau poate acum era colonel, nu puteam ști pentru că era fără uniformă). Avea morgia lui arogantă din totdeauna. A întins mâna după plicul adus de sergent, fără să mă scape din ochi. Mă recunoscuse și era vădit mirat că mă vedea acolo. M-am simțit jalnică sub privirea lui scrutătoare. În timp ce citea hârtiile, mă întrebam cum m-ar fi primit Diri. Dacă acum 10 ani a fost deranjată de faptul că „tovarășii” i-au trimis niște studenți naivi pentru opinii infantile, ce-ar fi zis în situația de față. Nu am avut răgazul să-mi răspund. Comandanțul îmi comunica sentința cu o voce aproape prietenoasă, fără asprimea obișnuită:

- Ce făcuși Oțel de-ți mai dateră 4 ani de detenție administrativă, dar tot în regim sever? Fără scrisoare acasă, fără pachet și vorbitor, fără drept de muncă, fără drept de asistență medicală, știi tu bine cum este!

Mi se confirma coșmarul cu cifra 4. Era așadar adevărat. Nu-și respectau propriile instituții. Fără judecată orice securist sau nomenclaturist sau mai știu și eu cine putea cu o singură semnătură să-mi prelungească sentința o dată și încă o dată, și de câte ori era nevoie până la neființă. Cine și-ar mai fi putut aminti de noi?

Mi-a apărut chipul mamei scăldat în lacrimi și am simțit cum lacrimile ei se mutau pe obraji mei. În sfârșit plângeam. Dar ce umilitor era că plângeam în fața unui reprezentant al puterii bestiale. Îmi detestam pierderea controlului, plânsul acesta nu-mi făcea bine. Comandantul tăcea, aștepta să mă liniștesc. Părea că înțelege ceva din șocul în care mă aflam. Aș fi dorit să pot șterge cumva clipa de slăbiciune și i-am spus:

- Înțeleg că de pe poziția dumneavoastră e greu să știți ce înseamnă ca, după 10 ani de așteptare, secundă cu secundă, să te pomenesti cu un alt șir de ani, care de fapt înseamnă mai mult decât o sentință, pentru că anulează de fapt, orice speranță de justiție. De fapt dorita eliberare devine o incertitudine, este o himeră mai crudă decât moartea, pentru că aceasta este totuși o certitudine. Moartea, știu cu precizie că va veni și că va fi oricum eliberatoare. Ceea ce mă doare de fapt acum, este așteptarea zadarnică a mamei mele. Faptul că nici nu pot să o anunț ce se petrece cu mine, mă dezolează până la nebunie. Vă rog să mă credeți că nu mă consolează faptul că sunt oprită să-i vorbesc de perspectiva prelungirilor fără șir. Acest gen de grijă mi se pare mai mult decât o barbarie.

Comandantul nu a făcut nici o remarcă, îi pierise sarcasmul obișnuit. A avut o ușoară ridicare de umăr, gest de neputință. Tăcea, mă privea și îmi inventaria ținuta. Și-a dat seama că sunt foarte sumar dotată cu îmbrăcăminte pentru încă 4 ani. Bocceluța din mâna mea probabil îl făcea să zică în sine sa: „Nefericita asta chiar a crezut că se eliberează”.

În sfârșit a sunat și în birou a intrat o milițiancă pitică cu o privire foarte rea.

- O duci pe deținută la dispensar lângă cealaltă. Nu e nevoie să-ți faci percheziție, vezi și tu că are mai nimic, Nu ai pentru ce să o duci la magazie.

- Am înțeles, să trăiți, a confirmat milițianca antipatică și ostilă.

M-a dus în prima cameră mică a dispensarului, transformată acum în celulă. Mi-am examinat viitoarea cușcă. Patru pereți goi, de un alb cenușiu, culoare potrivită cu indiferența lor la toate durerile la care au fost martori. Mobilierul era format din trei paturi metalice vopsite în alb și două noptiere albe și ele, reminiscență din timpul când era cameră de spital. Paturile aveau aspectul caracteristic Mislei: aveau saltele umplute cu paie, cearceafuri albe cu colțurile petrecute peste picioarele patului ca să fie bine întinse, o pătură cazonă împăturită în trei pe lung, așezată pe mijlocul patului, iar la unul din capete o pernuță umplută și ea cu paie. Mai era o găleată pentru apă, o cană metalică lângă ea și nelipsita tinetă. Celula avea un singur geam mare, cu zăbrele metalice solide și cu un strat gros de var pe partea exterioară a sticlei. Sus era lăsată o porțiune nevăruită, prin care se strecura o lumină bolnavă ce venea din cerdacul dispensarului. Acesta, închis până sus cu sticlă, era o reminiscență a mănăstirii de odinioară.

În celulă se afla o femeie trecută de prima tinerețe, dar care mai purta urmele unei frumuseți comune. M-a privit cu un aer aiurit, intrarea mea era pentru ea o surpriză. Am salutat-o, mi-a răspuns și mi-a spus că se bucură că nu va mai fi singură.

Ne-am străduit să realizăm o bună conviețuire, deși eram din lumi complet diferite. Ileana era o fire destul de deschisă, mi-a povestit în amănunt fragmente din viața sa. Erau pentru mine lucruri cu totul necunoscute și chiar bizare. Era comunistă, făcea parte dintr-o familie de luptători ilegaliști condusă de un tată fanatic. De exemplu, zidise la temelia casei sale, în loc de icoană, cum se obișnuia, o fotografie mare a lui Lenin. Ileana avusese sarcini importante pe linie de partid, printre altele, a supravegheat acoperit casa lui Mihail Sadoveanu. A făcut-o împreună cu o prietenă care, stranie coincidență, mi-a fost colegă în clasa I – a de liceu la Cernăuți. Plecase de la liceu la începutul clasei a doua, în condiții misterioase. Se vorbea pe șoptite, că mama ei fusese condamnată într-un proces de spionaj în favoarea bolșevismului. Îmi aminteam de ea, era o blondă frumoasă. Colega

mea de celulă a fost infiltrată ca informatoare în ambasada italiană, unde intrând într-o relație apropiată cu unul din funcționarii ambasadei, a fost ispitită de posibilitatea de a părăsi „raiul bolșevic”, pe care îl slujise până atunci cu devotament și cu eficiență. Cu ajutorul acestui funcționar din ambasadă a făcut un plan de „evadare”, dar au fost descoperiți. Acum era pedepsită pentru moment administrativ, pentru neloialitate. Ileana era totuși optimistă, se baza pe aportul adus până acum și pe relațiile ei cu nomenclatura. Nu prea știa sărmana ce însemna să cazi în dizgrația „tovarășilor”.

I-am răspuns cu aceeași deschidere și nu i-am ascuns că eram la capătul opus al crezului său. M-am gândit că poate a fost adusă cu un scop anume, tocmai când se presupunea că mă voi afla într-o depresie psihică. De aceea am avut grijă să-i povestesc fapte din trecutul îndepărtat, binecunoscut comuniștilor anchetatori. În felul acesta nu riscam nimic, singurul lucru care putea să-mi strice, era că nu mi-am schimbat ideile, dar chestiunea aceasta o știau și ei, doar nu degeaba mi-au dat un premiu de 4 ani.

Foarte curând a fost chemată la București pentru anchetă. Nu mai putea de bucurie. Era sigură că va pleca acasă. Chiar mi-a lăsat un prosop și una din rochițele ei care îmi plăcuse. Biata de ea, s-a întors printre noi, cu o ură înverșunată pentru mine. Probabil că informațiile oferite despre mine, nu numai că nu i-au servit la nimic, dar i-au compromis faima de informatoare abilă. Erau în capul ei acum atâtea confuzii și atâtea premise greșite. Ținea greva foamei și spunea tuturor că eu sunt informatoare și că ea este victima mea. Nu avea de unde să știe prin câte verificări trecusem și cât de puternică era încrederea care exista între noi, deținute cu stadii vechi, obișnuite să depisteze adevăratele ciripitori...

SINGURĂ

Am rămas singură, dezolant de singură, într-un regim mai riguros și mai sever, decât cele pe care le cunoscusem din plin. Uneori o regretam pe Ileana. Îmi făceam iluzia că aș fi putut-o vindeca de co-

munism. Nu promisem uniformă vărgată și rochița ce mi-a lăsat-o îmi prindea foarte bine aveam cu ce mă schimba. Din fericire, era vară și nu îmi făceam probleme cu privire la frig.

Mi s-a interzis să mă apropiu de fereastră. Se temeau să nu comunic cu deținutele de drept comun care în anumite zile populau cerdacul la capătul căruia se afla dispensarul închisorii. Nu mi s-a tăiat dreptul la plimbarea regulamentară, dar mi-l acordau noaptea, după ora stingerii (10 seara). Drumul săptămânal la baie îl făceam la miezul nopții, după ce nu mai existau deținute de drept comun în curtea respectivă. Deși curtea pe care o traversam era pustie la miez de noapte, eu trebuia să-mi acopăr capul cu prosopul. Dar nici aceste minime „drepturi” nu mi se respectau. Unele din milițiențele care se succedau după regulamentul penitenciarului, mă făceau uitată. Plimbările au devenit o iluzie, iar la baie ajungeam după repetate insistențe. S-a întâmplat să uite să îmi aducă și mâncarea. De multe ori nu veneau nici la ceremonialul de închidere și deschidere, era și caraghios să primească „raportul” de la o singură deținută.

Zăceam în celulă, într-o tăcere adâncă, bântuită de strigoii unei dezolări infinite. Geamul spoit cu var genera o lumină lăptoasă, depurantă, nefirească și mă înnebunea. Îmi amitea permanent că undeva (un undeva vag și îndepărtat) exista o lumină clară, divină, de care nu mă voi mai bucura niciodată. Îmi tolăneam starea deplorabilă de pe un pat pe altul (aveam trei la dispoziție). Nimeni nu mă controla dacă respect programul de somn regulamentar de la 10 seara la 5 dimineța. „Stăteam în timpul groaznic de gol cu tâmpla pe veacuri lichide” (Radu Gyr). Îmi mai rememoram câte o frântură de viață, mă agățam de amintiri cu speranța înecatului, ce credea că un sloi de gheață lunecos, ar putea fi totuși un colac de salvare. Mă întorceam din amintiri cu o tristețe și mai grea, îmbătrânită, anchilozată, într-o pustiitoare lehamite. Uneori îmi spuneam că trebuie să-mi organizez cumva golul acesta imens, să îmi pliez cumva viața aceasta apatică, inertă, pe un program activ, să lupt să nu mă smintesc. Ar fi trebuit să îmi fac un calendar, să-mi notez zilele, lunile anii, să nu mă scufund în hăul timpului nedeterminat.

„Marți, vineri, sâmbătă, luni

Zile neutre fără de formă,

Ca o cetate enormă
Peste genuni...."

(Radu Gyr)

O indiferență neghioabă îmi stingeă orice elan. Mă simțeam ca un copac sufocat zi de zi de licheni. Zilele vor trece unele ca celelalte, la fel de terne, la fel de sumbre, la ce bun să le mai deosebesc, după locul lor din calendar? La ce mi-ar folosi să mășor scurgerea timpului după un tipic ce nu-mi mai aparține.

Din nu știu ce ungher de conștiință, la un moment dat, un glas mă avertiza, că s-ar putea să uit să vorbesc, să pierd cuvintele, să pierd învățul de a exprima cu ajutorul lor gânduri... sentimente...

M-a speriat atât de tare această perspectivă încât am început să recit cu voce tare, la întâmplare, primele versuri ce mi-au venit în minte:

„Nu plâng, nu mă jelesc, nu strig,
Toate trec ca floarea spulberată,
Vestejit de al toamnei mele frig,
Nu voi mai fi tânăr niciodată.”

(Esenin)

Sunetul vocii mi s-a părut cunoscut, dar venind de departe, din alt veac, uitat de lungă vreme. Totul mi s-a părut zadarnic. Nu m-am dat însă bătută și am continuat cu convingere poezia lui Esenin...

„Binecuvântat să fie deci

Că trăiesc și mă îndrept spre moarte.”

Versurile acestea nu mi-au făcut bine. Mi s-a părut ridicol să recit la pereții muți și insensibili. Mi-ar fi plăcut să am în mâini ghemul vieții din poveștile copilăriei. Aș fi tras de fir cu voluptate ca să termin mai repede viața aceasta, ale cărei traume nici nu le mai știam numărul.

Mi-am amintit de Victorița, singuratica de la Mircurea Ciuc. Probabil nu suporta tăcerea și ținea ore întregi discursuri într-un delir verbal de nestăvilit. Uneori se adresa cu patos unui public inexistent cu elogii exagerate la adresa partidului comunist, Alte ori îi admonesta

pe tovarășii de luptă pentru câtă nedreptate înghițea tocmai de la ei. O torutau tocmai pe ea, care a avut onoarea să dea mâna cu marele Lenin.

O ascultam atunci cu un fel de milă condescendentă, uneori chiar agasată de reluarea la nesfârșit a acelorași obsesii. Acum înțelegeam drama bieteii femeii, care suporta atât de greu singurătatea, această permanentă tortură, primită chiar de la tovarășii ei. Mi-am făcut semnul crucii și am zis cu putere: „Feri-mă Doamne, să primesc osândă de la cei de la care am primit semnalul acestei lupte și steagul acestui ideal!” Și m-am închis în tăcerea de subterană din celula mea. Re-semnarea făcea parte din luptă.

Paznicii mei continuau să mă ignore. Nu mă scoteau la plimbare, la baie nici vorbă. Nu îmi aduceau săptămânal foarfecele să-mi tai unghiile și ac și ață pentru cârpit. Uneori le obțineam dacă băteam în ușă cu insistență zile întregi. De la un timp mi s-a făcut lehamete de toate, le-am lăsat în voia hazardului, am lăsat să curgă peste mine indiferența și uitarea, mi se părea că în felul acesta fac ascultare față de voia lui Dumnezeu.

COANA MĂRGUȚA

Într-un târziu s-a mișcat ceva în viața mea. Într-o bună zi, binecuvântată zi, mi s-a deschis ușa, și în prag a apărut coana Mărguța. Se întorsese din concediu și intrase în tură. Buna coana Mărguța, sergenta cu inimă de aur m-a recunoscut imediat. Mi-a răspuns la salutul meu călduros, stânjenită. Mă cunoștea încă de la începutul detenției mele și era mișcată că mă regăsea în condiții atât de rele, singură, aruncată într-un penitenciar de drept comun, după o tinerețe întreagă consumată în închisori politice.

M-am bucurat că mai exista la Mislea coana Mărguța și am realizat cu această ocazie, cum e să simți, după vreme îndelungată, fiorul bucuriei. Știam că de acum, în tura coanei Mărguța, mă voi folosi de toate drepturile permise de regulament. La prima ieșire la plimbare, Mărguța a vrut să știe ce mi s-a întâmplat. M-am scuturat de tristețea

ce îmi devenise a doua natură și i-am povestit cu resemnare, „eliberarea mea” și felul în care am ajuns din nou la Mislea singură, fără nici una din „fetele” cu care venisem altă dată.

Sub bolta înstelată a cerului mi se părea că se adunase toată frumusețea lumii. În grădina din fața dispensarului cu trei straturi de flori, cu trei tufe de merișor și cu doi pini, îmi părea că s-au adunat toate bucuriile posibile. În sfârșit, puteam să mă mișc în aer curat și aveam cu cine vorbi. Coana Mărguța m-a ascultat așezată cuminte pe o brazdă de iarbă, cu mâinile în poală, cu privirile în pământ întristată și duioasă. Avea enorm de mult bun simț fiindcă aceasta micuță de statură, care părea pierdută în cismele ei cazone, dar cu un suflet mare de o mișătoare bunătate. Știa că nu există consolare pentru tot ce mi se întâmplase.

Când am terminat istorisirea infamiei prin care mi se regizase așa-zisa „eliberare”, a oftat adânc fără să spună un cuvânt. Inima ei bună nu a știut cum să mă consoleze, dar m-a ținut în grădină cu mult peste timpul regulamentar. Plimbarea lungă mi-a făcut nespus de mult bine. Am intrat mai liniștită, mai fermă în resemnarea mea și spațiul meu nu mi s-a mai părut atât de saturat de suferință. Am primit intrarea coanei Mărguța în tura milițiențelor, ca pe un dar divin și în noaptea aceea mi-am cerut iertare Mântuitorului Iisus și Maicii Domnului că am fost atât de puțin încrezătoare în infinita Lor milostivire.

Într-o altă noapte de plimbare Mărguța m-a întrebat de ce am fruntea mereu încruntată, de ce nu mai am seninătatea de altădată. Întrebarea ei mi-a deschis din nou sufletul spre confesiune. I-am spus că fruntea mea nu mai poate fi senină pentru că sub ea se află o furtună de gânduri amare, iar inima mi-e stăpânită de îngrijorare și de durere. O văd pe mama măsurând lungul drumului, îngrijorată că nu mă vede venind și nici poștașul nu-i aduce o veste prin care să afle ce este cu mine, prin ce ungher de lagăr sau de D.O. (domiciliu obligatoriu) voi fi poposit. Simt durerea și neliniștea mamei mele ca un cuțit răscutit în inimă. Poate că a ajuns deja la concluzia că am murit și eu nu pot să strig că trăiesc, că o iubesc și că „oameni răi din din lumea rea îmi tot închid cărarea.” (George Coșbuc). Mărguța a clătinat capul a înțelegere și m-a rugat să-i povestesc despre mama și despre casa noastră.

CASA NOASTRĂ DIN BASARABIA, CONVORBIRI CU COANA MĂRGUȚA

I-am spus că noaptea aceasta, cu cer luminat de lună și de miliardele de stele, îmi aducea aminte de nopțile superbe de vară din copilăria mea. Școala primară mi-am făcut-o în Basarabia, într-o comună bogată, în care părinții mei erau învățători (poza de mai jos, părinții mei, Ioan și Maria Oțel).

Aveau o gospodărie încheagată cu o casă frumoasă și cu tot felul de acareturi. Ceea ce mi se părea acum deosebit la casa noastră, era cerdacul. Era deschis și era lucrat în întregime de tatăl meu, din lemn, cu o sculptură fină, care părea mai degrabă traforaj. Era o succesiune de cercuri și bare cuprinse în înfloriri spiralate. Formau un motiv foarte frumos, despre care eu ziceam, că-l reprezenta pe tata. Cercul și bara erau inițialele numelui său O.I. (Oțel Ioan). Cerdacul era înalt, se urca la el pe o scară cu câteva trepte și cu balustrade lucrate în același stil. În fața cerdacului era aleea pietruită, care traversa terenul pe toată lungimea lui, despărțind grădina de legume de livada cu pomi fructiferi de tot felul.

În fața casei, după alee, se aflau rondourile aranjate în diferite forme cu brazde de iarbă. După grădina cu flori, urma până în stradă, o peluză cu iarbă mătăsoasă desfășurată între patru vișini. Mama plan-

tase acești vișini, care pe lângă faptul că erau ornamentali, formau și o perdea de verdeață ce reținea praful de pe uliță, ridicat de vânt sau de căruțe. Fiecare aveam vișinul nostru personal. Astfel era un vișin - tata, un vișin - mama, un vișin - Toli (Anatolie, fratele meu) și un vișin - Pazi (subsemnata). Fiecare copac era un altfel de soi și fructele lor aveau întrebuințări diferite: dulceată, vișinată, gem, sirop. Grădina de flori era separată de curtea gospodăriei cu un gard viu din iasomie, după cum se știe, foarte parfumată. Pentru că distanța de la pământ până la marginea cerdacului era mare, mama semăna mazăre parfumată, care se urca pe spalierele confecționate de tata până la cerdac.

În serile de vară luam cina pe cerdac, de multe ori, când se însera bine de tot. Se aprindea lampa cea mare cu douăsprezece lumini și cu abajurul pictat cu crini. La lumina lămpii, florile de mazăre păreau fluturi multicolori, fixați pe vâlul întunecat al nopții. Florile de tot felul din grădină înbălsămau aerul cu un amestec rafinat de parfumuri, iar vișinii de pe peluză, abia conturați sub razele de lună, susurau discret din frunzișul clătinat ușor de zefir. Era un cadru de vis pentru cina noastră. Ne simțeam în siguranță, fericiți, binecuvântați de Dumnezeu. Cina era de cele mai multe ori formată din fructele din livadă. Noi, copiii, adunam zmeura cu găleata. Mama așeza platouri cu zmeură înecată în frișcă, făcută în casă, din smântâna de pe laptele Murguței, vaca noastră cea generoasă. După cină mai întârziem un timp ca să ne mai bucurăm de splendoarea nopții de vară. Uneori tata ne spunea o poveste sau ne citea ceva din cele două reviste Lumea copiilor sau Universul copiilor, în timp ce mama broda cu măiestrie tot felul de podoabe pentru casă. Alteori, părinții cântau la două voci romanțele epocii lor sau chiar mai vechi sau lieduri din clasici. Ambii aveau voci frumoase, joase, care se armonizau perfect. Mie mi se părea atât de frumos și de mișcător cântecul lor, încât de cele mai multe ori, plângeam de emoție.

- Hai, prostuțo, nu mai plânge, spunea mama alinător.

- Fata asta e prea sensibilă, remarcă tata cu o undă de nemulțumire în voce.

Părinții își incheiau totdeauna recitalul cu un cântec de leagăn. Fratele meu îl prefera pe cel de Brahms, eu pe cel al lui Mozart. Acesta

era și semnul că trebuie să mergem la culcare, Fratele mă lua ocrotitor de mână, mândru că deși era mai mic decât mine, el nu plângea. Plecam fericiți, și pacea întregului univers ne veghea somnul (Părinții mei cu primul lor copil, Aspasia).

Acum, în mod cert, somnul mamei mele era tulburat de vise rele. Fata ei nu mai venea acasă, se va fi prăpădit pe cele meleaguri prigonitoare. Incertitudinea nu-i dădea libertate să-mi facă prohod după datină și să ceară pentru mine dezlegări de moarte năpraznică, iar eu nu puteam să o anunț că mai trăiesc încă. Neputința aceasta apăsa ca un blestem pe sufletul meu și așa schilodit de alte multe slăbiciuni. După ani și ani, am găsit într-o carte a lui Alexandru Popșor, o sintagmă ce sintetiza acest episod din viața mea: „abisul neputinței”. Da, eram cu totul prăbușită în adâncul neputinței.

Coana Mărguța îmi respecta programul regulamentar cu strictețe și o făcea cu o discretă căldură umană. Putea fi riscant pentru dânsa, dar știa din instinct că va fi ocrotită de rele, pentru că era bună cu toată lumea. Faptul că era cineva sub soare, care mă asculta și mă consola, îmi făcea bine. Cuvintele ei puține și obișnuite, mă înduioșau, pentru că aveau acea căldură a sufletului milostiv de la natură.

Uneori chiar îmi dădea sfaturi. Odată mi-a spus cu o voce ușor

scăzută, un știu de ce, din sfială sau de teamă să nu fie auzită de cine nu trebuia.

- Maica Domnului are grijă de toate mamele și o va ajuta și pe mama ta, să treacă peste nenorocirea asta. Are mare noroc, că îl are pe fratele tău lângă ea. Tu să nu mai fii atât de amărâtă. Sufletul de mamă simte durerea copiilor. Ea simte ce durere mare ai și suferă mai tare. Fii mai liniștită, îi vei ușura necazul

Cuvintele gardienței m-au trimis la Maica Domnului. Cum de am omis să-i implor „grabnica ajutorare”! Intrată în celulă m-am așezat în genunchi și am cerut celei mai mari prietene a deținuților să aibă grijă de mama mea. Am putut să mă rog cu toată încrederea în milostivirea sa.

- „Către cine altcineva voi scăpa, Curată? Unde voi alerga de aici și unde mă voi mântui? Unde mă voi duce? La cine voi avea scăpare? Pe cine grabnică folositoare? Pe cine în necazuri ajutătoare? Spre Tine Însăși nădăduiesc, întru Tine singură mă laud și spre tine îndrăznind, alerg!”

P U Ș A

Azi s-a întâmplat ceva nou în viața mea pustnicească. În celula din stânga mea, a venit o locatară. O ȝigăncușă tare tânără a născut și a fost izolată cu puiul ei, până va veni cineva din familie să-l scoată din temniță. Mi-a spus că se numește Pușă și că știa din zvonurile care circulau prin temniță, că o doamnă cu părul alb dar tânără se află în mare secret în prima celulă de lângă dispensar. Vroia să mă vadă și se bucura de pe acum de senzația ce o va face în temniță, când le va spune celorlalte, care mureau de curiozitate, că a luat legătura cu mine. Ca să mă poată vedea, a făcut o găurică în varul de pe fereastră, plasat într-un loc mai greu de observat. Nici nu presimțea Pușă ce bucurie mi-a făcut, deschizându-mi un mic orizont de evadare din cenușul celulei mele. Prin „vizeta” din fereastră zăream un fragment din coridor, destul de interesant, deoarece vedeam ușa cabinetului medical și deținute care erau aduse din temniță pentru consult.

Pușă era aproape un copil și era totuși recidivistă. Avea un chip surprinzător de frumos, ochii mai ales erau superbi. Nici nu văzusem până la ea astfel de ochi. Erau de culoarea violetelor, erau pur și simplu fascinante. Pușă credea că Dumnezeu i-a dat un talant, acela de a buzunări oamenii, fără să fie simțită. Putea șterpeli bani, brățări, coliere, ceasuri, brelocuri, broșe, tot ce-i cădea la mână, fără să atingă persoana tâlhărită. Era convinsă că nu era nimic rău în această „profesiune”, își valorifica, pur și simplu, „talantul”. De altfel, Pușă mi-a spus că acest talant a fost completat de multe exerciții, întâi pe manechine cu clopoței, apoi pe manechine vii. Era convinsă că a fost prinsă și întâia și a doua oară, numai pentru că în ziua aceea, uitase să aprindă o lumânare la Icoana Maicii Domnului. Era o adevărată harababură în capul ei, mai ales cu privire la atributele Sfintei Fecioare. Mi-a fost cu neputință să o conving că Sfânta Fecioară nu este în măsură să ajute hoțelor. Convingerile ei erau ferme și foarte comode în ceea ce privea conștiința. Pușă era foarte iubită și ocrotită de ȝigăncile mai în vârstă. Veneau zilnic la dispensar, ca să o vadă și să-i aducă bunătăți din pachetele primite sau furate din pachetele celorlalte deținute. Stăteau de vorbă cu ea în limba lor ȝigănească. Fiecare con-

versație începea cu „Șo mai carel?” (ce mai faci?) la care venea prompt răspunsul Pușei : „Mișto!” (bine!), pe un ton foarte plângăreț. De fapt Pușa se alinta mimând nefericirea, pentru că, în fond, nu o ducea deloc rău. În timpul zilei bântuia liberă prin curtea dispensarului, la bucătărie, la brutărie, la baie și peste tot era tolerată cu simpatie, nu numai pentru că era curățică, frumușică și tânără, dar era și foarte veselă și zglobie. Mersul ei îți dădea impresia că dansează, lunecând grațios printre oameni. De multe ori, când găsea prilejul să nu fie prinsă, venea la vizeta ce mi-o croise în varul geamului, ca să-mi arate tot felul de nimicuri: o floare înflorită chiar în acea zi, un lucrușor - jucărie, primit pentru piciul ei și, mai ales, îmi arăta cu mândrie, mogâldeța brună, care moșteneva voiciunea mamei. Își agita mânuțele cu o repeziciune uluitoare și totdeauna, îmi zâmbea larg și știrb.

- Va avea talantul meu, profeția Pușa. Îl face mama as, și-i săruta mânuțele neastâmpărate.

După închidere, până la stingere, Pușa venea la crăpătura ușii din celula ei și mă ruga să-i povestesc ceva, cărți, filme, întâmplări din viața mea sau a altora, asculta orice cu interes. Avea o memorie bună și de multe ori comenta cele ascultate după capul și înțelegerea ei, de cele mai multe ori șocantă. Îmi imaginam cum ar fi arătat Pușa bine educată și îmbrăcată cu eleganță. Ar fi fost, fără îndoială, fascinantă. Gândul acesta mi-a adus în amintire, o întâmplare petrecută aici la Mislea, când era închisoare centrală pentru deținute politic și se lucra la ateliere. Tocmai sosise lotul greco-catolicilor, printre care se afla Laurența, o ardeleancă deosebit de frumoasă. Într-o zi Mioara a avut ideea s-o transforme într-o „elegantă doamnă de lume”. A îmbrăcat-o cu haina ei de lutru, a aranjat-o puțin cu niște farduri sustrase din propriul ei bagaj de la magazia cu efecte personale, la care aveam acces la schimbarea anotimpurilor. I-a aranjat părul într-un coc lăsat cu grație pe ceafă și i-a spus să intre în atelier. Deținutele s-au ridicat de la lucru și șefa atelierului i-a dat raportul. Era atât de frumoasă și atât de schimbată, era pur și simplu de nerecunoscut.

CÂNTĂREAȚA DIN IZOLATOR

Începusem să mă acomodez cu singurătatea mea, aveam câteva elemente, care îmi schimbaseră, într-o oarecare măsură, dominantă. Prin „fereastra” deschisă de Pușa, priveam activitatea care se desfășura la ușa cabinetului medical și examinam figurile deținutelor, încercând să ghicesc ce motiv le-a adus în temniță. Când nu era activitate la dispensar, priveam colțișorul de grădină din față, din care nu vedeam mare lucru, pentru că peisajul era acoperit de cercevele ceardacului. Aceste cercevele măreau tristețea zăbrelițului meu univers.

Zilele care se târau la fel de greu și de trist, îmi erau, totuși, mai suportabile, de când cele două ființe, Mărguța și Pușa îmi punctau cu fulgi de umanitate, singurătatea zdrențuită. Uneori prezența lor mi se părea, un adevărat noroc, într-o soartă vitregă și blestemată. Mi-am propus să nu mă leg prea mult de ajutorul ce mi-l aducea simpla lor prezență, ca să nu sufăr mai mult, când voi fi lipsită de acest ajutor. Și am avut dreptate. Numai că, după atâta experiență, tot nu mi-am putut controla golul lăsat de plecarea Pușei. A fost ridicată pe neașteptate din celula ei, cu pruncul ei cu tot și dusă a fost. Nu avut răgaz nici să mă salute, nici să îmi spună ce i se întâmpla. A doua zi, una din chivuțele ei prietene, a venit la dispensar și cu un curaj nebun, mi-a bătut în geam și mi-a spus la crăpătura ușii, că Pușa a plecat acasă împreună cu puiul ei. Părinții ei reușiseră să-i obțină ieșirea prin condițional, deși nu avea dreptul la el, fiind recidivistă. Se mai întâmplau și minuni de felul acesta când aveai noroc la pile.

La scurtă vreme după plecarea Pușei, mi-au atras atenția țipetele unei femei ce veneau din grădina dispensarului. Vizeta mea prea mică nu îmi permitea să văd ce se întâmpla, m-am urcat pe pervazul ferestrei și, prin spațiul nevopsit cu var, m-am uitat în direcția țipetelor. Trântită printre straturile cu flori era o femeie. Slăbuță, îmbrăcată într-o rochiță fără mâneci, avea mâinile bandajate la încheieturi. Mi-am amintit că în dimineața aceea, a fost zarvă mare la cabinet. Reținusem o frază rostită de gardiancă:

- Ce prostie pe capul tău! Ți-ai agravat situația.

Nenorocita încercase probabil să-și taie venele. A fost surprinsă la timp și a fost adusă la cabinet, unde doctorița a pansat-o. Probabil au pedepsit-o cu izolator și ea s-a opus. În consecință au târât-o cu forța. În altercație a căzut și țipa cât o țineau puterile:

- Te-ai văzut mare, cioară. Sute de femei stau sub cizma ta!

Un sergent scurt și îndesat, vădit scos din fire, o lovea cu piciorul drept, oriunde nimerea, cu o brutalitate sălbatică. Sergenta de lângă el, încerca să liniștească bărbatul scăpat de sub control și, în același timp, se căznea să ridice de jos victima. Când sergentul s-a săturat de lovit, s-a oprit și a plecat brusc, spunând ceva sergentei. Aceasta a convins femeia să se ridice și a condus-o la izolator, așa în halul în care se afla. O compătimeam și mă gândeam că și vara în izolator era un frig înstăpânit acolo de veacuri. Știam din propria-mi experiență, cum va suferi de frig în rochița subțire de vară și cum faptul acesta nu-i va domoli nicicum arsura durerilor pricinuite de lovituri. Înainte de a coborî de la postul meu de observație, mi-am rotit privirea peste curte. Tocmai intra pe poarta mare sergenta cea pitică cu ochii răi și cu buzele subțiri. Mi-a fost antipatică din prima zi când am văzut-o și, deși distanța era apreciabilă, i-am văzut, sau mai bine zis, i-am ghicit răutatea din ochi atât de concretă, de parcă ar fi fost chiar lângă mine. S-a răsucit pe călcâie și a ieșit în graba mare pe poartă. Am avut certitudinea că aleargă să-mi facă raport de pedepsire. Am coborât de pe geam foarte tulburată. Scena la care tocmai am fost martoră, era oricum greu de suportat. Dar în starea de deprimare în care mă aflam, cruzimea aceasta a luat proporții supradimensionate. Se mai adăuga și răutatea gardienilor, pe care am simțit-o ca pe o lovitură. M-am așezat pe marginea patului, prăbușită într-un ocean de disperare și am izbucnit în hohote de plâns. Era o descărcare nervoasă, mă înăbușeam în suspine. Eram suprasaturată de suferințe, pe care de ani și ani de zile, le tot vedeam sub ochii mei, crude, insuportabile, implacabile. Printre suspine, urechea mea experimentată a sesizat mai mulți pași și imediat și clinchetul vizetei. Mi-a trebuit o frântură de clipă ca să mă liniștesc, nu aș fi vrut să fiu găsită într-un astfel de hal. Dar ușa nu s-a deschis. Am auzit vocea aspră a comandantului, chiar la el ajunsese piticania:

- Cred că te-ai înșelat. Nu-i arde ei de fereastră!

Vocea lui categorică nu lăsa loc de replică. O fi auzit plânsul meu?

I s-o fi făcut milă sau l-a dezgustat, chiar și pe el, meschinăria gardienilor? Cu ce s-ar fi primejduit R.P.R.-ul, dacă mă uitam pe fereastră? Comandantul mă cunoștea destul de bine și știa că nu aș fi făcut prostia să iau legătura cu cineva din curte, folosind fereastra. Înțelegea, chiar și un om ca el, că m-am urcat să văd și eu o floare, o frunză sau pur și simplu o lumină mai altfel decât cea din celulă. De neimaginat, totuși nu a dat curs reclamației și m-a scutit de o pedeapsă alături de femeia închisă în izolator. „Indulgența” atât de neobișnuită a comandantului m-a surprins atât de mult, încât mi-a suspendat plânsul.

Într-un târziu, am auzit-o pe pedepsită cântând, avea o voce plină, pătrunzătoare, cultivată. Ajungea la mine ușor estompată de distanță, de parcă venea de pe alt tărâm; armoniasă, răscolitoare, serafică. Era uluitor să ascult cum în infernalul izolator de la Mislea, loc de supliciu dantesc, răsunau ca într-o vastă sală de operă, arii celebre din Tosca, Boema, Cio Cio San... Muzica aceasta divină, răscolitoare mi-a înrăutățit starea de spirit. M-au inundat amintiri din altă viață... altă lume...când mergeam la operă ca într-un templu al frumosului.

Mi-am amintit de Opera de la Cernăuți, unde am ascultat prima operă din viața mea, apoi Opera de la Cluj cu superbe ei spectacole. Cât de îndepărtate îmi apăreau acum! Voi mai trăi cândva în asemenea timpuri?...

Am petrecut o noapte de cenușă, plină de fantasmе. Realitatea imediată îmi strivise rând pe rând toate iluziile. Mă priveam așa cum privești un cimitir pustiit, chiar eram un cimitir bântuit de strigoi. Înțelegeam, în toate implicațiile ei, metafora doamnei Liliana: „Ho, sufletul meu cimitir părăsit de strigoi fără cântatul cocoșilor!” Oare cum arăta propriul meu cimitir? Era în mod cert mai bătrân ca vremea, uitat, părăsit, scufundat în întunericul compact al nopții, doar raze palide de lună scoteau fantomatic din întuneric, cruci strâmbe, năpădite de ruguri verzi de plante sălbătice. Din când în când zboruri de păsări de noapte sau de lilieci, aduceau un foșnet înfricoșător. Pale de vânt întorceau crengile tufișelor, făcând să licărească în lumina slabă a lunii stropi de rouă. Sau poate nu erau stropi de rouă, ci ochi sticloși de strigoi. Se adunaseră la taifas, șoptele vorbelor lor se întretăiau cu hohote de râs răgușite, înfiorătoare. Greu de știut prin ce spărturi s-au furișat și cum au trecut neobservați de stâlpul de pază. Oh, fărădelegile mele erau

răspunzătoare de acest complot! Îi vedeam aidoma unor broaște râioase, furișate pe frunze mari de brusture. Din când în când, în salturi dezlănate, își schimbau frunzele, înfiorându-le cu atingerea lor umedă, lipicioasă. În mijlocul cimitirului se desprindea din păcura nopții, mai negru decât noaptea, sinistru, palatul întunericului; „Domn pe vastele imperii ale negrului haotic.” (Minulescu).

Așa îmi simțeam inima. O imensă catedrală de întuneric, în care sufletul meu biet Quasimodo, priponit de funiile clopotelor deznădejdei, suna dogit, lung și aiuritor, cîntec de prohodire. M-au prins zorile fără să închid ochii. Mă îngropasem în întunericul din mintea mea debusolată și nici măcar nu mă puteam jeli cu plâns de îngropăciune.

Nu, așa nu mai mergea. Nu mă mai puteam suporta, zdreanță plângăcioasă, văduvită de voință. Trebuia să fac ceva cu orice preț. Trebuia să mă adun din tenebre. Dar cum? Am început să mă rog cu putere, cu convingere, în forță. Dar mi-am dat seama că nu eram sinceră, concentrarea mea era falsă, impusă de disperare. Cuvintele de implorare, sleiau pe buzele mele, iubirea mea surghiunită, într-un ungher al inimii, suspina inundată de jale. Mă durea ceva intens, sufletul mă durea, o, cât mă durea!

M-am gândit să mă refugiez în poezia lui Radu Gyr, de atâtea ori salvatoare a sufletelor întemnițate, în atâtea împrejurări grele. Mi le-am spus pe toate câte le știam, una câte una, în neștire, fără să simt binecuvântata înfrățire de altădată cu spiritul acestui mucenic:

„Când noaptea mă prindea de caraulă
însângerat de-al gândurilor șir
Iisus venea la mine în celulă
Adus de mucenicul Radu Gyr.”

(A. Ciurunga)

Dintr-o dată, dintr-un îndemn nedeslușit, m-am cantonat în câteva versuri ale lui Radu Gyr. O dată de două ori le trec în memoria mea, până ce mi se pare că înțelesul lor mă luminează:

„Numai tu, singură tu dragoste sfântă
Sub talpă îmi crești ca o treaptă de stei
Nu luneci, nu tremuri, ci sângeri neînfrântă,
Mai tare ca munții, mai-naltă ca ei.”

Da, nu iubeam destul, nu puternic, nu atât încât lumina iubirii mele să inunde inima aceasta atât de împietrită. Simțeam că trebuie să mă atașez de ceva de cineva atât de puternic, încât să uit de mine. Simțeam că un atașament complet m-ar salva din impasul acesta dizolvant. O iubire concretă, nu o abstracție, pe care nu mai aveam cu ce energie să o alimentez.

RECURS LA ÎNGERUL PĂZITOR

Cum stăteam căzută pe gânduri, căutând o soluție, mi-a apărut în minte imaginea Îngerului visat în ajunul „eliberării”. I-am revăzut clar silueta impunătoare plecată peste marginea fântânii... parcă trebuia să ajung la El... mă chemase. Îmi făcuse semn să urc și chiar începusem să urc. Maica Domnului mi-l indicase cu sublima Ei privire.

Iisuse, Doamne al Îndurării, cum de nu mi-am dat seama că salvarea mea era Îngerul meu Păzitor?! Știa că voi avea nevoie de mult ajutor. Bunul meu Înger și-a dat silința să-mi atragă atenția asupra Lui Însuși în acest mod. Cât de clar îmi apărea acum, că încă de atunci, mi se oferea ca treaptă de salvare. Îmi insufla putere de zbor, ca să ies din adâncul fântânii în care mă scufundasem. Cum aș putea să-l ascult acum îndemnul Lui nedeslușit, dar stăruitor?! Chemarea Lui ce putea să însemne?

Căzusem în deznădejde. Păcat grav ce îndepărtase de mine Lumina divină, dar Îngerul meu, încă mai spera să mă salveze. El era acel care veghea, ca piciorul meu să nu plece spre lunecare. Nepriceputa de mine habar nu aveam, cât s-a stăruit pentru mine în acest răstimp, ca urechea mea, cea asurzită de deznădejde, să audă totuși chemarea Lui cea lină.

Iartă-mă, Bunul meu Înger! Te invoc să-mi fii stâlp de lumină, de încredere, de iubire. Să stăm față către față. Să-mi fii aici și acum polul meu de tărie:

TU ȘI EU!

Voi face din relația mea cu Tine o adevărată poveste de iubire, numai dacă Tu mă poți accepta, mă poți suporta și mă poți îndruma. Sper cu ardore că vei primi legământul meu și că mă vei primi în aura Ta de lumină, spre care mă voi nevoi cu toată ne semnificativa mea ființă. Povestea aceasta de iubire pe care Ți-o făgăduiesc, începe, după cum vezi, nu în strălucire de feerie mai, cu cer senin, cu mult soare, cu belșug de flori, cu tril de păsări cântătoare, cu văzduh de rai. După cum vezi, e o zi ternă cu cer fără soare, cu nori plumburii, fără zâmbet, fără floare, fără parfum. Începe pe un colț de vreme, năpădit de o tristețe bătrână ca

moartea, într-o tăcere grea ca o lespede de mormânt. Promit să nu Te năucesc cu dureri mistuitoare, cu reproșuri amare, cu furtuni de răzvrătire și cu plânsuri neostoite. Te rog să ai răbdare cu mine.

Tu ești lumină, eu sunt întuneric, dar pentru aceasta nu Te depărta de mine. Va fi mereu între noi această antiteză, greu de înlăturat de o slăbănoagă ca mine, dar stă în puterea Ta să mă treci dincolo de acest prag. Te rog învață-mă cum să Te ascult și, mai ales, cum să Te pot auzi. Nu vreau ca povestea aceasta să fie ratată din cauza neghiobiilor mele. Totul depinde de felul în care mă vei conduce, mă las cu totul sub supravegherea Ta, dar Te înștiințez că am mare nevoie să simt că în pustiul acesta în care zac, este Cineva în putere să-mi

arate, că îi pasă de mine, că nu sunt un „ce” nefolositor, aruncat în calea întâmplării oarbe. Vreau să știu că iubirea mea, așa palidă cum este, are prețul ei!

Ca orice început și acesta va fi greu, îmi dau seama de aceasta, pentru că Tu îmi apari ca „O umbră proiectată pe un vâl de fum.” Îmi ești ca o adiere ușoară de zefir, ce alintă abia perceptibil florile. Zefirul trece printre flori, toate îl atrag. Unele au culori frumoase, altele parfum îmbătător, eu doresc să Te oprești la floarea care mă reprezintă pe mine, ne semnificativă ca o floare de urzică, dar plină de speranță, că am și eu ceva ce mă exprimă.

Pentru o clipă fugară față de eternitatea Ta, eu îți voi făuri din gândurile mele, în totală supunere, un nimb, și nu pot să-ți spun cât de fericite vor fi aceste gânduri, care Te vor înconjura și-ți vor aparține pe acest parcurs numai Ție.

Știu că îndrăzneala mea este imensă, frizează obrăznicia, eu totuși îți cer un singur lucru: să-mi dai un SEMN. Să-mi dai un semn, Te implor, ca să știu că vei răspunde chemării mele și că vei fi prezent în calea încercărilor ce mă așteaptă. Voi aștepta semnul Tău cu răbdare și cu speranță, voi aștepta oricât socoți Tu că este nevoie, poți să fii sigur de aceasta. Te rog, nu-mi nesocoti implorarea, dăriește-mi semnul.

Mărguța îmi deschide ușa în toiul nopții și mă sloboade să fac doi trei pași, prin smeritul meu rai de acum. Aici Te voi aștepta cu predilecție. Mesajele mele vor fi mărturisiri încălcite, numai eu voi vorbi mereu către Tine, cuvintele mele vor fi sortite să fie cu sens unic, dar Te rog, dacă îți este cu putință, din când în când, să mă faci să înțeleg că mă asculți și că îți pasă de mine.

Oh, vorbesc cu Tine și încă mai simt durere! Recunosc că durerea mea poate însemna împotrivire. Îmi vine să urlu: Nu mai vreau suferință. Nu mai vreau cântec de durere. Nu mai vreau iubiri strivite înainte de a se înfiripa. Nu vreau plânsul mamelor, al fiilor, al bietelor făpturi hăituite de puterea celui rău. Nu vreau să scald în lacrimi aripile ce vor zbura spre mine. Vreau doar un semn. Dacă simt totuși împotrivire la suferință, este pentru că încă clipele de durere îmi atârnă la gât ca o salbă de care nu mă pot despărți. Știu că aceste împotriviri sunt grave și că mă pot arunca în uitare. Să dispar netrebnică și neputincioasă în

uitare? O, nu, voi face ascultare, Bunul meu Înger, voi suferi oricât va fi nevoie, dacă suferința este prețul, dar voi câștiga stropul meu de neuitare. Ascultă-mă, nu vreau să-ți ascund nimic. Vreau să mă deosebesc Ție, ca să învăț să mă cunosc pe mine, să mă suport, să-mi suport în liniște chemarea, oricât ar fi ea de grea, pentru stropul meu de iubire. Aud în surdină șoapta malefică ce vrea să mă deruteze și mă tulbură atât de mult:

- Tăcere... o să moară... Va alege neascultarea... O cunosc eu, e o molie neputincioasă.

- Bunul meu Înger, se înșeală vocea aceasta blestemată. Aleg ascultarea. Vreau să fac o ascultare deplină. Nu voi mai spune durerilor, destul. Voi răbda. Dar pentru aceasta am nevoie, Bunul meu Înger, de semnul Tău tănuit. Arată-mi, așa cum știi, că nu îmi făuresc o iluzie, că nu mă agăț de o plăsmuire a minții mele înfierbântate. Ajută-mă să cred cu tărie că ești real, că ești Tu în lumină și adevăr și că îmi permiți să Te iubesc. Ajută-mă să acopăr cu această iubire urâtul din hăul în care am fost aruncată. Iisus i-a ferit pe cei ce nu văd și cred. Și totuși, El s-a milostivit de Toma și l-a lăsat să se încredințeze, de existența concretă a iubirii înviate, lăsându-l să-l pipăie rănilor. Iartă-mă că, în nevroza mea, mă asemăn cu Toma. Voi aștepta, vibrând de speranță, semnul Tău.

Seară de seară hlamida nopții primește raze de lună, sclipiri de stele, gândurile mele, vor porni să plângă raze de lună în jurul Tău, pe aripile Tale, în calea zborului Tău. Ochii mei, orbi acum, se vor obișnui să Te vadă, prin lentilele iubirii. Vei fi steaua călătoare pe cerul inimii mele, vei fi frumusețea intraductibilă a cuvântului nerostit, vei fi simfonia iscată din instrumentele sufletului meu, sub multiple și incredibile forme, vei fi Cel așteptat, speranța și salvarea mea.

Elanul acesta, determinat de gândurile ce mi-au bântuit noaptea de insomnie, mi-a adus, în sfârșit, căldura rugăciunii:

„Pe Tine, păzitorul sufletului meu, Cel neadormit, folositorul și îndreptătorul vieții mele, pe care Te-am dobândit de la Dumnezeu, Te laud, Dumnezeiescule Înger al lui Dumnezeu cel Atotputernic. Nu te îngreșoș de miasmele mele, ci arată-Ți milostivirea Ta asupra mea, a păcătoasei, stai lângă mine plin de liniște și de bucurie, luând de la mine frica, cu nădejdea mântuirii, ca să mă învrednicesc să cânt împreună cu Tine, Slavă Celui mai înainte de veci.”

SEMNUL

De câteva zile aveam o problemă, nu puteam mânca. Eterna zeamă cu gust de lătură îmi făcea silă. Dacă înghiteam cu voință, mi se făcea rău. Mă simțeam bine dacă nu mâncam, aveam doar amețeli și dureri de cap. M-am hotărât să nu mânânc de loc un timp. Lăsam mâncarea la ușă neatinsă. Numai când era în tură Mărguța, aruncam mâncarea la tinetă. O făceam din două motive, nu voiam să o ofensez, deoarece, de multe ori, îmi puneam în gamelă mâncare de regim, care era mult mai bună decât cea comună. Era o nesimțire să refuz gestul ei milostiv, Apoi nu voiam să-i fac rău, să observe și alții, că mi se dă mâncare la care nu aveam dreptul, delict grav, ce în limba comunismului însemna favorizarea infractorului. De altfel Pușa mă avertizase, când încă mai era în temniță:

- Domnișoară, coana Mărguța vă iubește. Vă pune în gamelă mâncare de regim. Să fiți liniștită, eu nu voi spune nimănui, pentru că și eu vă iubesc, dar trebuie să mâncați totul și să dați înapoi la ușă

gamela spălată, ca să nu o dați de gol, căci sunt mulți oameni răi care spun ce nu trebuie, unde nu trebuie.

După câteva zile m-am pomenit cu vizita locotenentului politic (Pușa îmi spusese că îl cheamă Găvan și că este „mai de soi” decât ceilalți). Mărguța mi-a spus că la data aceea ținea locul comandantului, plecat în concediu de odihnă. Tot Mărguța mi-a spus că era un om calm și, pe cât îi era cu putință, un om drept.

- De ce vrei să ne faci necazuri? De ce faci refuz de hrană?

Ofițerul era evident supărat, dar păstra un ton moderat.

- Dar nu fac refuz de hrană. Nu am făcut declarație în acest sens.

- Nu, sigur, tu nu faci refuz de hrană declarat. Dar mi-au raportat tovarășele, că lași mâncarea neatinsă la ușă.

- Da, pentru că nu o pot înghiți, că îmi face rău. Nu o pot arunca la tinetă pentru că este vară și fermentează.

- Și crezi că poți să rezisti fără hrană? Sau crezi că noi vom admite să mori în felul acesta?

Am simțit cum un val de revoltă mi se urcă fierbinte la cap. Așadar nu aveam voie să mor când și cum vreau eu, ci, când și cum vor ei. Din fericire m-am stăpânit și am încercat să mă explic.

- Pentru moment încerc să mă scutesc de senzația de rău. Bănuiesc că sunt într-o stare de șoc prelungită, ce va trece, totuși, cândva. Pentru moment nu-mi pun alte probleme. Ca să nu-mi fie rău, nu mânc. Nu am de ales. Fie ce-o fi să fie!

Tonul meu egal, incolor se pare că l-a pus pe gânduri. Nu a izbucnit în invective, așa cum mă așteptam. Mi s-a adresat calm:

- Noi cum putem să te ajutăm? Tovarășul comandant lipsește pentru moment și nu mi-ar fi plăcut să raportez cazul sau să ordon să fi alimentată forțat. Probabil că nu îți imaginezi cât de neplăcut este. Gândește-te la o soluție, dar să nu-mi ceri lucruri imposibile, ca de exemplu, o scrisoare la familie.

- Cred că m-ar ajuta să citesc.

Gândul acesta năstrușnic mi-a venit spontan, era o enormitate. Cum de mi-a trăsnit în minte așa ceva, cărți de citit, când acestea ne-au fost interzise cu desăvârșire, pe tot lungul parcurs al detenției! Auzi poveste, cărți pentru bandiții politici! Numai cine a gustat regimul de detenție politică, poate înțelege curajul stupid, de a cere un asemenea remediu.

- Să vedem, până atunci încearcă și mănâncă. Este în interesul tău.

Promisiunea locotenentului, vagă de altfel, nu m-a impresionat. Vorbea și el ca să spună ceva. Îmi închipuiam că nu i-ar fi căzut bine să se înregistreze sub comanda lui un caz de revoltă, cum era considerat refuzul de hrană. Banditul trebuia tratat în așa fel, încât să-i piară orice chef de revoltă. Cred că din acest motiv, ca să nu mă înverșuneze, nu s-a zburlit la nemaipomenita mea pretenție de a cere cărți de citit.

Cu ocazia aceasta mi-au venit în minte metodele puse la bătaie pentru a evita îndobitocirea ce s-ar fi realizat prin restricția desăvârșită, nu numai pentru citit cărți, ci și pentru scris. Pentru un centimetru de mină de creion sau un petec de hârtie de mărimea unui timbru se făceau zile grele de izolator. De exemplu, ca să poți nota o vocabulă dintr-o limbă străină, predată pe ascuns, se foloseau suvițele de săpun pe care se imprima cu un capăt de sârmă, vocabula ce trebuia învățată. S-au folosit intens și cu mare eficiență tăblițe formate din tuburile de pastă de dinți ce se desfăceau cu grijă și se întindeau perfect. Pe aceste tăblițe perfect netezite se așternea un strat subțire de săpun sau mai bine de humă umezită. Cu un pai subțire se scriau cuvintele necesare. Tăblițele puteau fi ținute mai mult timp, circulau de la om la om și, în caz de percheziție se puteau șterge fulgerător. Când nu s-a mai permis pastă de dinți, s-au folosit fundurile cănițelor sau a ligheanelor, acestea din urmă în ultimă instanță, pentru că erau greu de manevrat. Pentru comunicări între celule se foloseau mai rar tăblițele, pentru că era riscul să se atragă atenția asupra acestei metode. Se foloseau petecute pe care se scriau cuvintele cu ață, folosind alfabetul morse. Când și alfabetul morse a început să fie învățat de milițieni s-au folosit semne codificate de litere. Totuși scrisul în morse era foarte dificil de descifrat de către caralii. Pentru noi era simplu. Pentru punct se trasa ața peste un fir, pentru linie peste două fire, două fire libere marcau spațiul dintre litere, patru fire spațiul dintre cuvinte. Problema era pentru literele cu semne deosebite cum ar fi: ă, â, ș, ț. Trebuia să ai obișnuință în a deduce corect cuvintele cu astfel de litere. În situația în care nu se puteau improviza ace de cusut, se foloseau firele de ață. Se așezau paralel două fire, unul închis și

unul deschis la culoare. Pe firul deschis se făcea nod pentru punct, pe cel închis pentru linie. Un nod pe ambele fire marca distanța dintre litere, două noduri unul lângă altul pe ambele fire marcau distanța dintre cuvinte. Acest sistem era foarte ușor de manevrat, dar se descifra mai greu, nu era ușor să citești repede un astfel de mesaj și nici nu puteau fi „scrise” texte lungi. Era o luptă surdă între noi și pândarii noștri, ei să ne prindă, noi să-i tragem pe sfoară. Mi-am memorat aceste condiții ca să realizez ce enormitate am cerut locțiitorului de comandant.

Spre marea mea uimire, puțin spus uimire, peste două sau trei zile, a venit milițianca bibliotecară cu toată opera dramatică a lui Mihail Sebastian. Stăteam năucită pe marginea patului cu cărțile strânse la piept. Era un miracol, un adevărat miracol. Până și titlul primei piese mi se părea emblematic: „Steaua fără nume”.

Deodată m-a străfulgerat un gând: SEMNUL! Era atât de suprafiresc lucrul ce mi se întâmpla, încât nu putea fi decât semnul ce l-am cerut Îngerului meu Păzitor. El mi l-a dăruit și pecetluia în felul acesta „legământul” propus de mine. Venise la chemarea mea, mă ascultase. Așa cum stăteam cu cărțile strânse la piept, m-am simțit învăluită într-o căldură dulce și un plâns binefăcător, mi-a spălat sufletul:

„Din lacrimi punem pod genunii,
Din lacrimi înviem mereu,
Și împletind din lacrimi funii,
Ne priponim de Dumnezeu.”

(Radu Gyr)

Iubitul meu Înger, nu Te supăra că Te numesc astfel în vârtejul bucuriei ce m-a copleșt. Numai Tu poți să vorbești prin miracole, numai Tu poți să faci atât de clar înțeles și atât de viu prezent. Atâta lumină e în mine! Mi Te-am imaginat mereu atât de îndepărtat, în lumea Ta perfectă. Mă gândeam că-n cerul Tău serafic, greu poți auzi bătaia unei inimi dezolate și că nu poți, ca unul care cunoaște numai bucuria să-ți dai seama, cum mi-a anulat mie temnița aceasta nedreaptă, toate bucuriile. Dar iată că Tu auzi orice suspin și interceptezi orice nevoie de ajutor. Îndrăzneala mea de a cere un semn concret de

la Tine, drept ar fi fost să Te îndepărteze. Bunăvoința Ta a depășit cu mult obraznica mea îndrăzneală și chiar Ți-a păsat de mine! Te-ai făcut prezent prin semnul cerut, mai concret decât am sperat, mai adevărat decât pot spune. O! Cine ar putea explica miracolul prin care clipele nefericite se schimbă brusc în bucurie și prind să strălucească asemenea adevăratelor petale de lumină?! Azi Cerul mi-a așezat mângâieri pe frunte și bunăvoința Îngerului Păzitor mi-a atârnat de gene, bobul de mărgăritar în care se oglindea toată strălucirea Sa. Ți promit Îngerul meu, că mă voi strădui să primesc în liniște și cu recunoștință, îndreptările ce mi le trimite prin Tine Domnul nostru Iisus. Iată, nevolnicul meu suflet s-a săltat din disperare, prin intervenția Ta celestă. Cât ți mulțumesc Sfinte Îngere, că mi-ai adus flori de lumină, cât ți mulțumesc!

Îngenunchez și mă rog Ție: „Păzindu-mă și oștindu-Te împrejurul meu și întorcând înapoi pornirile diavolești și năvălirile lor, cele în chipul fiarelor, nu înceta, Păzitorul meu, pururea a le îndepărta de la mine, că pe Tine te am folositor. Cel ce ești mir scump și bună mireasmă, nu Te scârbi de întinăciunea mea, nu Te depărta de la mine până la sfârșit, ci fii mie păzitor pururea nedepărtat, că și soarele trecând peste locurile cele întinate, nu se întinează.”

Îngerul Păzitor îmi adusese o mare iluminare. Bunul Iisus a văzut abisul în care căzusem și mi-a trimis ajutor imbatabil. În Numele Celui Răstignit, Îngerul meu Păzitor, venea să-mi lumineze tenebrele.

„În Iisus Hristos toate lacrimile se transformă în mărgăritare și orice suferință, într-o mângâiere mai caldă decât orice mângâiere pământească.” (Părintele Ilarion Felea).

Mare este mila Ta, Doamne, Slavă Ție!...

Timp de trei săptămâni, am primit cărți de la biblioteca penitenciarului. Îmi erau schimbate săptămânal, dar mi se aduceau mai multe odată, și a fost suficient pentru a contribui la refacerea aproximativă a echilibrului meu psihic. Eram sigură că Îngerul meu Păzitor i-a insuflat bibliotecarei, să-mi fie aduse mici teancuri de cărți cu subiecte foarte variate; clasci români: Eminescu, Cezar Petrescu, Mihail Sebastian, Camil Petrescu; literatură rusă clasică și contemporană cu aspecte cutremurătoare din revoluția roșie; încântătoare povești slave, poezie rusă în traducere, clasică și revoluționară; broșuri de popularizare a

unor noutăți științifice etc. Mi-am așezat așezat în memorie o mică bibliotecă pe care aveam să o folosesc mai târziu, când am ajuns din nou, împreună cu alte nefericite ca mine.

Cărțile citite în această perioadă au fost, cu adevărat, trepte de salvare, deși erau foarte amestecate ca principii de viață. Fiecare carte a constituit pentru mine un univers pe care l-am cercetat intens și din care am adunat, chiar și din cele mai negative, multă frumusețe, multă experiență umană, multă înțelepciune. Chiar și poezia lipsită de valoare, ce proslăvea revoluția proletariatului și lupta de clasă, a avut importanța ei, îmi întărea sentimentul de refuz a unei astfel de orânduirii. Cele câteva cărți de literatură bolșevică ce mi-au fost aduse, mă motivau în plus.

Am realizat mai pregnant ca oricînd, că cititorul are un fel subiectiv de a primi mesajul autorului, de a înțelege trăirile eroilor săi, de a considera situațiile și soluțiile lor. Mi-e greu să precizez cât din ce am cugetat scriitorii citiți, mi s-a descoperit și cât a rămas ascuns. Încercam să mă integrez cât mai total în universul cărților citite. Le citeam altfel decât afară, aveam tot timpul la dispoziție ca să mă așez în postura personajelor. Încercam să le înțeleg comportamentul, mentalitatea și să le legitimez sau nu soluțiile. De multe ori mi le imaginam în alte ipostaze decât cele propuse de autor. Găseam alte soluții problemelor cu care erau confrunțați eroii. Exercițiul acesta m-a ajutat să-mi fixez bine în memorie cărțile citite. Am constatat cu oarecare uimire, că mă interesa mai puțin valoarea cărților ca opere de artă, mă interesa mai mult valoarea morală a eroilor și principiile de viață care îi călăuzeau. Mă emoționau într-un fel exagerat eroii pozitivi. Mă entuziasmam pentru bogăția și frumusețea sufletului omenesc și mă întristam până la lacrimi, când eram obligată să admit ce cumplit este atunci când din adâncurile insondabile ale aceluiași suflet omenesc se ridică, primitivă și sălba-tică, fiara.

Mica bibliotecă înmagazinată în memoria mea a fost un bun câștigat și pentru perioada, când nu am mai primit cărți. Când mă săturam de rememorat amintiri, mă întorceam la cărțile citite în cele trei săptămâni de miracol. Nu numai că îmi repopulam singurătatea cu ele, dar mi le imprimam și mai bine, astfel că atunci când m-am reîntâlnit cu surorile mele de fatum, am povestit unele cărți atât de fidel, că as-

cultătoarele aveau impresia că chiar întorc paginile acelor cărți.

În tot acest interval, de neconceput într-o situație ca a mea, evident, relația mea cu Îngerul meu Păzitor era intensă. Aveam certitudinea că acest fericit și de neimaginat miracol, într-un regim ultrasecret, se datorează în întregime Lui și era semnul de necontestat că mi-a primit provocarea pentru un atât de fantastic duet mistic.

Relația mea cu Îngerul Păzitor nu o trăiam ca pe o închipuire, ca pe un vis născocit din nevoia de a îndulci pustiul singurătății. O trăiam intens, concret ca pe o miraculoasă și fascinantă poveste de iubire în spirit. Era acea iubire agape, lipsită de tensiune, gingașă și liniștitoare, o adevărată lumină celestă, nespus de binefăcătoare, un balsam vindecător pe rănilor sufletului meu.

Acum că aveam atâtea cărți de citit, întâlnirea mea în spirit cu Îngerul meu, avea loc în grădinița cu flori, în nopțile când era Măr-guța în tură și mă scotea la plimbarea nocturnă. Mi-l imaginam în fel și chip, dar întotdeauna credeam că el hotărăște ipostaza în care îl percepeam: o stea anume, silueta de patriarh a unui plop, foșnetul tainic și discret al unei frunze, o boare parfumată de floare, un fior de vânt ce-mi întorcea o şuviță de păr.

Aveam acum un fel nou de a primi simulacrul de viață pe care-l trăiam, Un fel care mă făcea să înțeleg, de ce în cele mai severe sihăstirii, pustnicii mărturiseau că sunt fericiți până la extaz. Deși suportam greu în continuare reclusiunea, faptul acesta nu mi se mai părea atât de cumplit. Nu mă mai simțeam prigonită de soartă, mi se părea că sunt privilegiată, pentru că trăiam într-un climat binecuvîntat, un miracol. Mi se arăta foarte clar că Dumnezeu, în iubirea Sa desăvârșită, ne înconjoară mereu cu miracole. Numai că noi nu le vedem, nu le înțelegem, nu le dăm atenție și habar nu avem din câte pericole suntem astfel salvați. „Lumea întinde lucii mreje”, spunea Eminescu, dar acestea erau de fapt capcane. Goana după putere, după rang, după avere, după satisfacerea a mii de egoisme, era de fapt, marea deșertăciune. Cunoșteam aceste lucruri, dar erau cumva la nivel de teorie. Nu aveau o corespundență atât de proundă în conștiința mea ca acum. Existența strălucitoare a celor avuți și puternici nu mi s-a părut niciodată atât de meschină și ternă, cum mi se părea acum. Înțelegeam într-un fel direct, fără argumente sofisticate, că existența noastră nu are nici o valoare dacă nu o legăm de ceva esențial.

Realizam cu uimire, că durerea profundă, vie, ne întoarce cu fața spre centru, spre interior și aici ne întâlnim cu esențialul, cu sacrul, cu eternitatea. Abia acum îmi era clar de ce sora Maria Iudith putea să fie atât de calmă, atât de luminoasă în fața atâtor insulte abjecte. Era scântei de frumoașă pentru că iradia de fericire, într-o închisoare mizerabilă sub cel mai atroce regim de penitență. Ea găsisese acest esențial într-un spațiu sacru, unde spiritul purificat prin suferință se îmbăta cu lumină. Descoperise prin harul iubirii nețărmurite remediul împotriva durerii. Suferința ei era transfigurată, în trăire harică...

SINELE

Îngerul meu Păzitor îmi îndruma în felul acesta viața printr-o experiență unică și nesperată. Reduse la mult mai puțin decât strictul necesar, nevoile mele lăsau în liberă desfășurare, posibilitățile spiritului de a se cunoaște, de a se atinge pe sine, de a plonja în adâncul sinelui.

Iubirea cu care întâmpinam zborul nevăzut al Îngerului către mine m-a învățat pas cu pas, alfabetul lepădării de sine. Era vorba de acel sine superficial, trufaș și egoist, pe care trebuia să-l lepădăm total. Numai așa, liber de acest sine puteam păși pe calea Domnului Iisus. Nu era ușor, dar aveam o celestă îndrumare, spre Cel ce guvernează toate prin iubire, Domnul nostru Iisus Hristos, cea mai sublimă întrupare a jertfei.

La început a fost confruntarea cu propriile mele limite. În această confruntare am constatat, că, de fapt, în ciuda celor 10 ani petrecuți în temniță, habar nu aveam cine sunt și cât sunt. Dezolarea mea îmi dovedise că eram cu totul altceva, decât am crezut că sunt. Îmi era silă de toate și îmi era mai ales silă de mine. Asemeni mentorului nostru, Radu Gyr, și eu

„Am urlat în tăcerea de cremene
Strivit de singurătate:

- Unde mă lăsați, Doamne, Dragoste, Semene,
- Și voi ape și munți și cetăți?”

Ca și el am ascultat cu disperare răspunsul ce-l primise și el:
„Zadarnic mai chemi,
Mi te-au lăsat mie
Sunt Deznădejdea
Rămân cu tine.”

Când disperarea mea a luat forme mai mult decât îngrijorătoare, am implorat ajutorul Îngerului Păzitor, care a venit așa cum am relatat, cu toată bunăvoința cu toate semnele și încredințările, pe care I le-am cerut. Discret, rând pe rând, Bunul meu Înger s-a hotărât să-mi fie îndrumător și să mă instruiască în felul Său, despre adevăruri la care nu mă gândisem până atunci.

Astfel, într-o seară, m-a învățat că fiecare dintre noi avem un adânc, ce ne conciliază cu noi înșine și nu ne dă dreptul să ne abandonăm și care ne cere să ne cultivăm, respectând legile divine. Era vorba de un alt sine, profund, pe care trebuia să-l iubim, și mai mult decât atât, să-l facem măsură de iubire pentru aproapele nostru.

În noaptea aceea nu am fost scoasă la plimbare pentru că era piti-cania în tură. M-am așezat să prind un firicel de rugăciune, dar nu reușeam să mă concentrez, pierdeam mereu șirul cuvintelor, până la urmă am încetat să le mai spun fără nici un rost și am rămas așa, cu pleoapele, căzute pe ochi într-o lungă uitare de sine. Și dintr-odată mi s-a întâmplat ceva ce m-a cutremurat, ceva ce nici nu știu dacă voi reuși să reproduc, pentru că nu găsesc cuvinte potrivite, să explic fenomenul.

La un moment dat, în întunericul în care mă aflam adâncită s-a format un nucleu de întuneric mai intens. În mijlocul acestui sâmbure de întuneric, mai întuneric decât întunericul din jur, a apărut o lumină. Luminița, deși foarte micuță, avea o strălucire intensă, era albă asemănătoare luminii de neon. Felul în care am constatat existența ei a fost cu totul excepțional. O vedeam în întunericul concentrat, cu contur precis, fără nici o iradiere și o vedeam cumva din exterior, deși era cuprinsă în „adâncul meu”. Din cauză că o priveam din exterior, mi se părea că luminița mă privea ea pe mine, dar prin lentilele propriilor mei ochi. Aceasta era impresia mea, o imagine cu totul nefirească și am simțit înfiorarea pe care o simte cineva în fața unui miracol.

Am încercat să-mi explic fenomenul prin rațiune și în clipa aceea luminița a dispărut. Toate încercările de a o readuce au fost zadarnice. Întunericul de sub pleoapele mele a redevenit egal cu sine, așa cum este orice întuneric. Mi-a fost imposibil să găsesc o explicație

rațională și mi-am spus că este inutil să-mi pun întrebări la care nu aveam răspuns. Mi-am zis că aveam și eu adâncul meu, așa cum au toate în lumea lui Dumnezeu. Treaba mea era, nu să privesc adâncul acesta, ci să sporesc luminița, prin respectarea legilor date de Veșnicul Părinte. Cred că este cu neputință ca un străin să pătrundă în acest adânc, pentru că ar fi o împietate, așa cum este o împietate să intre un străin în adâncul bisericii, care este altarul, în momentul când sub Lumina Taborică se săvârșește miracolul prefacerii. Fecioarele „nebune” n-au putut intra în camera Mirelui, un alt adânc interzis celor ce nu au haina potrivită. Cred că adâncul ființei umane, rămâne indecifrabil semenului, chiar și în cazul prieteniei perfecte. Cred că singur Domnul Iisus Hristos poate pătrunde în adâncul nostru, pe Calea de aur a iubirii Sale și numai atunci când îi deschidem cu sinceritate ușa inimii noastre.

M-am gândit atunci, că dăruind iubire, o inimă poate deveni port salvator pentru celălalt, dar adâncul? Cred că acesta aparține numai lui Dumnezeu, care a sădit în acest adânc eternitatea Sa. Mă gândesc cât

de înfricoșător trebuie să fie pentru cei dreapți, care primesc prin puritatea vieții lor, darul de a-și vedea în permanență adâncul luminos al ființei lor. „De profundis”: de acolo te chem cu slaba mea pâlpâire, Domnul meu și Dumnezeu meu!

„Toți vom pleca, dar nimeni nu va spune
că nu-și avea în lut un strop de cer,
și toți vom duce-n noi câte-o minune.”

(Radu Gyr)

ALT SEMN

Într-o zi a intrat comandantul în celula mea cu o întreagă suită. Probabil că s-a întors de pe unde a hălăduit și își lua acum în primire „imperiul”. Părea bine dispus și m-a întrebat ce-mi lipsește. Întrebarea era pur formală, pentru că oricum nu voia și nici nu putea să-mi dea cele de care eram lipsită prin „regulament”. Totuși am profitat de întrebare și i-am cerut aprobarea să-mi văruiesc celula. O consideram un spațiu traversat de înger și așa fi vrut să fie curat. Simțeam că uneori, venea să-mi binecuvânteze somnul, pentru că era profund și odihnitor, scutit de coșmaruri, populat cu imagini de o fascinantă frumusețe.

Comandantul n-a avut nici o reacție, părea că nici n-a auzit cererea mea. Spre mirarea mea mi s-a adus o găleată cu var și o bidinea, dar nu și o scară. Era împotriva regulamentului. Oare ce aş fi putut face cu o scară împotriva regulamentului? În condițiile date, o evadare era cu totul imposibilă. Dar cine ar putea înțelege pe inventatorii celui mai absurd și celui mai ticălos regulament. Nu am bătut în ușa ca să cer o scară, știam că oricum nu o voi primi. Mi-am improvisat un mijloc de pe care să pot văruie partea înaltă a pereților și tavanul. Am urcat tineta peste noptieră și am obținut o alcătuire înaltă, dar tare instabilă. Noptiera avea o suprafață mică, iar tineta conică, avea o bază și mai mică. Suportul astfel improvisat prezenta un risc mare și o eficiență minimă, căci îmi asigura o foarte mică suprafață de acoperire. Ce să mai spun și de dificultatea de a urca și coborî, de nenumărate ori, de pe un astfel de eșafod. Dar aceasta era situația, așa că am pornit la lucru. La un moment dat mi-am pierdut răbdarea, îmi tremurau

și genunchii de atâta sus – jos, și uitând de prudență, m-am întins mai mult decât îmi permitea siguranța de mișcare, de pe soclul meu improvizat. Am simțit cum tineta se înclină și într-o străfulgerare de secundă, mi-am zis: „Pazi, atâta ți-a fost!”

Și m-am și văzut prăbușită printre paturile metalice. Nu pot să-mi explic cum m-am reechilibrat și nu am căzut. Am simțit clar înclinarea tinetei, prăbușirea era inevitabilă, o explicație logică nu aveam. Ce mișcare involuntară aș fi putut să fac ca să o aduc în poziția verticală, așa cum era acum? M-am coborât copleșită de emoție și am stat un timp prostită, pe marginea unui pat. Nu mă puteam dumiri, ce gest am făcut de am putut redresa tineta cu o bază foarte mică, plecată pe o parte, gata să se răstoarne. Cu cât mă gândeam mai mult cu atât realizez mai clar că numai Îngerul Păzitor a putut să mă ferească de catastrofă. Nu pot să spun cum a fost posibil, nu știu cum a făcut, știam doar atât, că tineta trebuia să cadă și nu a căzut. Când am dat-o jos de pe noptieră, am remarcat zgârietura, care îmi atesta lunecarea ei. Îngerul m-a PĂZIT. Îmi arăta astfel că îi păsa de mine și îmi arăta faptul acesta într-un fel de neimaginat de o minte obișnuită, sau mai bine zis limitată. Simțeam concret că în sufletul meu crește uriașă încrederea în această Sfântă Pază. Mă bucuram de ea cu atât mai mult cu cât știam că nu sunt vrednică de ea. Și bucuria aceasta vibră și armonioasă ca un cântec îmi spăla ființa cu lacrimi senine și limpezi. Și mă întrebam: Oare cântecul acesta îl cânta cu degetele ei brutale durerea pe clapele sufletului meu, sau printr-o miraculoasă reflecție, Îngerul meu îl cânta în inima mea. Aș fi dorit să am un glas îngeresc pentru ca imnul meu să fie vrednic de urechea lui desăvârșită, care putea să intercepteze și șoapta neșoptită a inimii mele. Starea aceasta de încântare uluită nu m-a părăsit o bună bucată de vreme. Ceea ce mi se părea mai minunat și mai minunat era că, neliniștea mea în legătură cu starea de spirit a mamei mele, se potolise. Aveam convingerea că Bunul meu Înger comunica tainic cu Îngerul mamei mele și că poate astfel să-i transmită și dânsui, pacea cu care mă binecuvânta pe mine. Pacea mea venea din această impresie că atât rugăciunile mele cât și rugăciunile mamei urcă spre Înălțarea Divină și că Domnul Milelor ne dădea tărie și răbdare. Și mai ales, neprețuit ajutor prin Marele și Bunul Înger Păzitor.

LICEUL MEU ȘI ISPĂȘIREA MEA

Trebuie să remarc că în singurătatea și surghiunul meu mi s-a mai revelat un adevăr și anume, clipele trăite au o valoare permanentă, ce nu se pierde prin trecerea lor la trecut. Sedimentate în memorie ele revin în diferite prilejuri, când le aflăm noi interese și noi motivații și de multe ori ne ajută să trecem peste momentele dificile ale prezentului. Am constatat că amintirile pot fi un mijloc de terapie, fie că sunt frumoase și sunt pansamente pe răni, fie că sunt cu încărcătură negativă și atunci avem un îndemn în plus, să nu mai agonisim și altele de același fel. Nu degeaba s-a spus că „sunt atât de multe greșeli în lume, că nu e nevoie să le mai repetăm pe cele făcute deja.” Nu degeaba s-a mai spus că „tot pășitul e priceput.”

Îngerul meu păzitor mi-a aplicat și terapia aceasta, m-a condus prin labirintul amintirilor și anume, prin acele amintiri, care îmi aduceau odată cu rememorarea lor efluvii vindecătoare. Privind retrospectiv constat că am re trăit în restriștea mea, acele aminiri ce au fost capabile să-mi aducă luminițe binecuvântate în beznă însingurării mele. Miracole trăite odată mi-au împropătat frumuseți cunoscute cândva, care alături de duiosia Îngerului Meu, mi-au luminat un spațiu și un timp sortit a fi dominat cu desăvârșire de urât și de nefericire:

„... și dacă-s doar năluci de Rai, Părinte,
Tu mi le-arunci în amintire
Ca să ne doară or ca să ne-alinte,
O clipă, greaua noastră ispășire...”

(Radu Gyr)

Cineva făcea să alunece, pe firul memoriei mele, amintiri ce păreau că se leagă cu totul întâmplător de ceva din jurul meu. Dar de fapt Îngerul meu Păzitor făcea trimitere cu pricepere și delicatețe la un ajutor... la o mângâiere... la o alinare... la un îndemn...

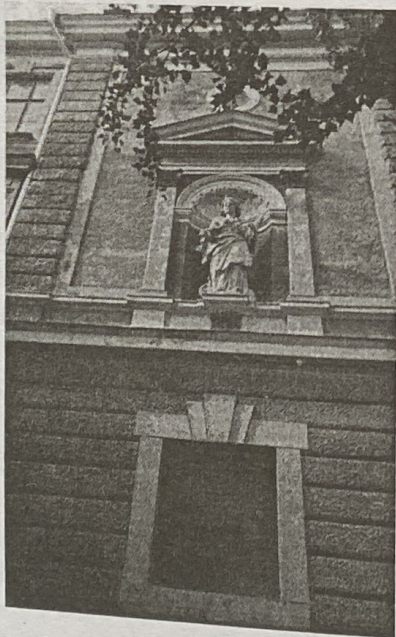
În seara aceasta gândul m-a dus cu deosebire la tatăl meu și de acolo la o întâmplare uluitoare din viața mea, la care sigur, trebuia să meditez.

În cariera lui de învățător tata punea mult preț pe scrisul frumos, pe caligrafie, el însuși având un scris fără cusur. Dădea elevilor săi

multe exerciții de caligrafie cu un text ales anume, cele preferate fiind proverbele. Cu ajutorul lor, îi învăța pe școlari caligrafia corectă a literelor din alfabet și în același timp îi apropia de preceptele morale sau de anumite adevăruri ale existenței. De exemplu „pentru litera „A” elevul scria o pagină întreagă de caiet cu „Apa trece pietrele rămân.”. Pentru litera „B” era ales proverbul „Bine faci bine găsești,” și așa mai departe. Am urmărit în gând un șir de proverbe după alfabet, așa cum le propunea tata, până am ajuns la litera „T”. Tata nu se repeta, găsea mereu noi proverbe sau zicale cu tâlc. În anul despre care voi povesti, textul pentru litera „T” a fost „Totul se plătește.” Știu foarte bine că acesta a fost, fiind extrem de potrivit cu ceea ce mi s-a întâmplat în acel an, în acest sens.

S-a petrecut în Bucovina, în Cernăuți, capitala provinciei și în aceeași timp o importantă urbe a țării întregite. Aici am urmat cursurile liceale la Liceul Ortodox de fete „Elena Doamna” (L.O.E.D.). Era un liceu cu renume, beneficiind de cea mai modernă și mai elegantă școală din oraș, unde fiicele intelectualilor bucovineni își desăvârșeau educația cu profesoare de o înaltă ținută și competență.

În stil baroc clădirea împodobită cu statui impunătoare, (poza de mai jos), era situată pe aceeași colină cu superba reședință mitropo-

litană. Și școala noastră era superbă nu numai ca arhitectură, ci și ca poziție. Domina valea Prutului, de la etaj se vedea departe toată lunca până sub poala pădurilor.

Se numea ortodox pentru că se bucura de patronatul Mitropoliei Ortodoxe a Bucovinei și se numea și Elena Doamna, pentru că era liceu de stat, și pentru că Elena Cuza, doamna primelor provincii unite, era potrivită să fie aleasă patroana celui mai faimos liceu bucovinean. Datorită acestui fapt liceul se sărbătorea atât la Împărații Constantin și Elena, cât și la Duminica Ortodoxiei, când Tedeum-ul și sărbătorile tradiționale aveau o amploare deosebită. Tradițiile liceului erau deosebit de bogate, mai ales cele legate de ortodoxie.

La intrarea în vacanțele mici ale Crăciunului și ale Paștelui se pregăteau serbări speciale, la care era întotdeauna invitat Mitropolitul Bucovinei. Primirea Mitropolitului la liceu se făcea cu mare fast, după un ritual intrat în tradiție și era evenimentul major al anului, așteptat cu emoții de eleve. De la intrarea principală până la sala festivă, plasată la ultimul etaj, pe scările și pe coridoarele pe unde trecea înalțul prelat erau formate culoare vii, de eleve îmbrăcate în uniforma de gală. Această uniformă era de o eleganță plină de distincție: rochițe din stofă ușoară bleumarin cu gulerașe și cravate albe, pe care străluceau cruciulițele de aur sau de dublé (argint aurit). Exigența ținutei era atât de importantă că până și linia de lungime a uniformei trebuia să fie continuă și era măsurată cu centimetrul de profesoara de gimnastică a liceului. Pieptănătura trebuia să fie foarte ordonată, erau permise bretonul, codițele prinse pe cap și „ruloul paj” (rulat spre interior). Aspectul era grandios. Pe ultimul palier, în fața sălii de festivități, corul liceului, foarte bine pus la punct pe trei voci, intona „Pre Stăpânul...”, începând din momentul când Mitropolitul intra în liceu și până ajungea în sala festivă care era luxoasă și amplă, un adevărat amfiteatru. De sus imnul răsună cu solemnitate impresionantă în toată clădirea.

În anul despre care vorbesc, Mitropolit era I.P.S. Tit Semedrea, un prelat cărturar, mult respectat de bucovineni.. Trecea solemn printre cordoanele de eleve, binecuvântând în dreapta și în stânga. Atingerea harică a prelatului era primită cu evlavie și cu emoție pe creștele ușor plecate. Pentru mine anul acesta a fost un an bornă de hotar,

motiv pentru care festivitățile tradiționale mi-au rămas mai viu impri-
mate în memorie. Nu știu dacă chiar așa a fost sau e numai o impresie
subiectivă, dar parcă niciodată nu au fost atât de bogate și atât de
frumoase.

Pentru Crăciun plecarea în vacanță a fost marcată de o serbare
strălucită. Pe lângă concursul tradițional de stele și de colinde, profe-
soara de gimnastică a imaginat un fascinant exercițiu ritmic. Dansatoarele aveau în mîini lanterne în culorile tricolorului, executat
cu storurile trase, deci în întuneric, exercițiul sugera adevărate galaxii
de lumină. În continuă mișcare culorile drapelului național în jerbe
de lumină se defăceau și se refăceau în curbe și spirale de o fru-
musețe rară. Deși eram în plin război, nici prin minte nu ne trecea
atunci, că destul de curînd, flamurile roșii cu emblema lor ce sugera
secerare de vieți omenești (secera) și zdrobirea refractarilor (ciocanul)
va înlocui superbul nostru tricolor cu simbolurile lui sfinte pentru noi:
roșul – iubirea, albastrul – speranța și galbenul – lumina și gloria.

În acel an clasa mea, a VII - a A, a câștigat concursul de stele,
pentru că steaua noastră concepută după sugestiea unei colege ol-
teancă de origine avea ceva neobișnuit, față de tradițiile noastre bu-
covinene. Luminile stelei nu plecau din centrul ei, ca de obicei, ci
veneau din vîrfurile stelei spre centru. Efectele acestei stele în în-

Clasa mea în anul 1936 cu diriginta noastră, prof. Silvia Slușanschi

tuneric era extraordinar. Este adevărat că am fost ajutate la instalarea
luminilor de mecanicul școlii, care era tatăl uneia din colege. Tot noi
am câștigat și concursul de colinde cu un colind cult. Profesoara noas-
tră de muzică, Vali Coban, a compus un colind serafic, vrednic de cu-
vintele ce și le-a ales „Cerul și-a deschis soborul” de Radu Gyr,
cunoscut la acea vreme, mai ales pentru cele mai frumoase și mai
umane „Poeme de război” ce s-au scris vreodată în limba noastră cea
română.

Peste ani am adus acest colind în închisoare și a răsunat lu-
minând atâtea sărbători de Crăciun întemnițate.

Tot clasa mea a prezentat piesa lui Victor Eftimiu „Strămoșii”, re-
gizată de profesoara noastră de limba română. A fost un succes re-
marcabil, dar și aici trebuie să recunoaștem că am fost ajutate de
Teatrul Național, cu decoruri, și costume și cu machior. Îmi amintesc
cu plăcere de rolul meu în această piesă, cea a preotului misionar
(poza de mai jos).

Pentru vacanța de Paști s-a pus în scenă „Cruciada copiilor” de
Lucian Blaga, regizată de profesoara noastră de istorie. Rolurile au
fost împărțite la eleve din diferite clase. Eu am reprezentat clasa mea

în rolul lui Radu. Înaltul nostru prelat a fost atât de impresionat de felul în care s-a realizat piesa, că ne-a invitat, pe actori și pe profesora regizoare, într-o vizită la Mitropolie. Am rămas surprinse când am văzut cât de simplă, cât de lipsită de grandoare era locuința Mitropolitului, în contrast izbitor cu strălucirea Reședinței mitropolitane. Am avut ocazia să admirăm în tihnă Sala Sinodală, toată în marmură cu tot ce era acolo, mobilier în stil Petru Rareș, imensa frescă „IN HOC SIGNO VINCES”, toate de o măreție solemnă; sălile de recepție în culoarea drapelului național, sala galbenă, sala roșie, sala albastră. Aici până și florile aveau culoarea respectivă. În general tot complexul mitropolitan era de o grandoare solemnă. Înalt Prea Sfințitul s-a întreținut cu noi în modesta sa chilie. Pe mine m-a întrebat dacă îmi place Lucian Blaga și de ce anume îmi place. Am constatat cu această ocazie, că îi cunoștea foarte bine opera și spre desosebire de Dumitru Stăniloae, o aprecia din unghiul filosofiei culturii. M-a întrebat dacă doresc să mă fac actriță, fapt ce m-a surprins pentru că niciodată nu mă gândisem, la o astfel de posibilitate. I-am mărturisit că sunt hotărâtă să fiu profesoară de limba și literatură română și mi-a dat o frumoasă binecuvântare pentru acest vis al meu. Numai că vocația mea s-a dovedit a fi, una cu totul neașteptată, cea de deținută politic.

De duminica Ortodoxiei liceul prezenta în fiecare an, pe scena Teatrului Național, un concert religios cu intrare pe bază de invitații personale pentru personalitățile orașului și pentru colective reprezentative de la alte școli și licee. În rest intrarea era liberă. Toată floarea intelectualității cernăuțene venea să onoreze programul nostru, care în anul acela a avut un succes răsunător. S-a datorat dirijorului nostru profesorul Șandru, care cu un simț nu numai muzical ci și pedagogic a obținut de la noi performanțe remarcabile. Punctul forte din program l-a format o compoziție a sa proprie având ca text „Rugăciunea” lui Octavian Goga. De o expresivitate cu totul remarcabilă, compoziția a ridicat auditoriul în picioare. Și acum îmi sună în urechi acel „Stăpâne, orânduie-mi cărarea!”, în care, fără exagerare, dirijorul nostru a atins sublimul.

Tot în tradiția liceului era și participarea la Sfânta Liturghie prin răspunsurile date de corul nostru. Cum la Reședința Mitropolitană oficiul acesta era rezervat corului teologilor, nouă ne-a revenit biserica

închinată Sfintei Parascheva, în apropiere și ea de liceul nostru. Profesorul nostru de religie, care slujea la această biserică, un preot cu mult talent dirijoral, a organizat un cor mixt împreună cu tinerii de la școala normală, cea mai apropiată școală secundară de liceul nostru. Părintele nostru mi-a rezervat un rol special în cadrul corului. Îi plăcuse dicția mea clară și timbrul alto al vocii mele, așa că le-a pus în valoare într-un aranjament original. În timp ce corul murmura „Cât de mărit este Domnul în Sion” (după cum se știe imn armonizat de Bethoven, după o compoziție poloneză) eu recitam Simbolul credinței în așa fel încât sublinierile imnului cădeau pe frazele importante. Grijă cea mare era să termin textul odată cu acompaniamentul. Aranjamentul acesta realiza ceva foarte frumos și emoțional mai ales când era ascultat pentru prima oară. Era așteptat cu bucurie de enoriașii obișnuiți, cărora le plăcea să audă Crezul prezentat în acest fel. Dacă lipseam de la această obligație părintele se supăra foarte tare. Aveam o dublură, dar nu știu cum făcea colega mea că nu reușea să termine textul odată cu melodia. Se grăbea, ceea ce dădea impresia de neterminat, pentru că muzica rămânea cumva suspendată, nu ajungea la final. Apoi părintele spunea că vocea foarte amplă și frumoasă a înlocuitoarei mele avea totuși o asprime, o duritate, care mie îmi lipsea.

Nu prea eram eu conștientă, ce mare onoare este să spui în numele credincioșilor Simbolul de Credință. Nu realizam cu mintea mea necoaptă, ce lucru important era să rostești în plină biserică crezul și că din zecile și zecile de tinere, tocmai ție ți s-a dăruit această onoare. Superficialitatea aceasta, avea să-mi fie dezvăluită și era să mă coste. Mi s-a atras atenția într-un mod foarte special și a fost de fapt o șansă, că am fost adusă la justa înțelegere. Ceea ce însemna a spune Crezul și ce valoare are Cuvântul, aveam să aflu în curând. A fost o experiență cutremurătoare și mi-a folosit pentru toată viața învățul ce l-am primit atunci. Am înțeles mai ales, cât de îngăduitor este Dumnezeu cu cei ce habar nu au ce înseamnă bunăcuviința într-o relație sinceră cu Divinitatea.

În toamna aceluia an, înțelegeam cum poate fi îndurat un necaz, Tania buna mea prietenă făcuse o gravă hemoptizie, avea tuberculoză. Eram ambele la internat, așa că eu am fost cea care m-am ocupat de internarea ei la secția TBC a Spitalului Central. Am făcut-o cu

toată râvna și cu toată compasiunea pentru că o prețuiam foarte mult. Era o ființă solară, plină de calitate: sinceră, generoasă, inteligentă și frumoasă, dar habar nu avea, cât de înzestrată era și cât de plăcută era pentru oricine prezența ei.

O vizitam zilnic, după masă, înainte de a-mi pregăti lecțiile pentru ziua următoare. Mă străduiam să o înveselesc cât mai mult, deoarece mă gândeam, că este greu și trist să suporti o astfel de boală (incurabilă la acea vreme) la numai 17 ani. După grava hemoptizie Tania se refăcea încet, era permanent febrilă. Zilele treceau una câte una și ambele așteptam cu nerăbdare ziua când va fi externată. Părinții ei căutau în acest timp o gazdă corespunzătoare, nu mai putea fi internă, deoarece boala era molipsitoare și în aceeași timp internatul nu mai prezenta pentru starea sănătății sale condițiile necesare. Și așa ne-am pomenit în plină toamnă cu Tania încă în spital.

Într-o zi de sâmbătă, sfârșit de octombrie, zi când îmi puteam permite să stau mai mult cu Tania, am dat peste fratele ei, care venise și el să o viziteze. Anatolie, fratele Taniei, era student la Politehnică, un tânăr frumos, inteligent, foarte citit, puțin cam interiorizat, dar foarte plăcut la o discuție serioasă. Părinții lor erau învățători ca și ai mei, comuna în care profesau Cebrâu, era în Basarabia, dar într-o zonă apropiată de Cernăuți. Am stat la Tania două ore bune, apoi am plecat spre centru însoțită de Anatolie. Stația de tramvai se afla în fața spitalului, între spital și grădina publică. Soarele în asfințit dădea grădinii un aspect de basm, copacii își clătinau ușor coroanele colorate în toate nuanțele toamnei, poleite de razele soarelui. Din când în când câte o răbufnire de vânt, făcea să cadă o ninsoare de frunze, care se așezau molatec pe sol și acopereau aleile parcului cu splendide covoare în multiple nuanțe de aur, aramă și purpură. Ici colo câte o frunză de un verde pal, părea că adresează un ultim salut verii călătorită deja. Nu mi-am putut opri o exclamație:

- Ce toamnă minunată! Ce frumoasă ar fi o plimbare la Horecea!

Horecea era o comună dar și o pădure la periferia răsăriteană a orașului situată chiar pe malul Prutului. Mă și vedeam rătăcind pe cărările pădurii, pășind agale peste frunzele foșnitoare, culegînd câte o florică întârziată: o brândușă de toamnă sau o margaretă prizărâtă ce și-a rătăcit anotimpul. Nu aș fi ratat să urc spirala minaretului, atașat

în vremuri străbune de către tătari năvălitori la străvechea mănăstire ortodoxă. De sus, de pe mica platformă a minaretului aș fi admirat toată lunca Prutului, hăt departe, până spre Basarabia.

- Și ce te împiedică? M-a întrebat Anatolie. Găsesc ideea și remarcabilă și realizabilă.

- Îmi pare nespus de rău, dar chiar am o piedică. Măine este duminică și nu pot lipsi de la biserică. Am de spus nefericitul ăla de Crez și s-ar supăra părintele, dacă aș lipsi.

Mi-a scăpat fraza, fără să mă gândesc ce spun, o rostisem chiar cu o umbră de năduf. Tolea nu mi-a răspuns, sosise tramvaiul, dar urcând am întors capul să văd dacă mă urmează și am zărit pe chipul său un zâmbet ușor amuzat, ușor ironic.

Ajunsa la internat m-am grăbit să îmi fac lecțiile pentru luni. Intenționeam ca duminică, imediat după Sfânta Liturghie, să plec la spital, să stau fără grijă de vorbă cu Tania. Mi-am făcut temele fără chef. Aveam o stare proastă, o apăsare sufletească, o neliniște, poate o remușcare, nu știam ce era cu mine. Mă apăsă ceva, ca o părere de rău, nu-mi aflam locul. Am intrat în dormitor agitată și tristă. Înainte de a spune rugăciunea serii, mi-am făcut ca de obicei, examenul de conștiință, am recapitulat ziua încheiată, ca să văd dacă și ce am greșit, și dacă am făcut măcar o faptă bună, ca să îmi merit ziua trăită. Am ajuns și la vizita făcută Taniei și la discuția avută acolo în trei. Anatolie avea vădite tendințe raționaliste, avea o rigoare matematică în gândire, frazele lui erau clare și ponderate, dar aveau un iz de prea mare raționalitate. Nu era ateu, dar în discuția noastră reproșa ortodoxiei un misticism prea accentuat. Eu apăram cu ardoare, tocmai această latură a ortodoxiei. Era în mare atenție atunci, printre tineri, curentul gândirist cu binecunoscutele lui accente mistice.

Pe vremea aceea nu prea eram la curent cu accepția infamă pe care o acorda creștinismului în general și misticismului în special, ateismul bolșevic. Cred că nici Anatolie nu știa mai multe decât mine, nu avea cum să fie filobolșevic, când avea deportate în Rusia două surori. Cred că nu aderase încă la curentul gândirist și trăgea mai mult pe latura raționalismului. În ce mă privește, mă bazam pe cultura primită în scolile noastre, în cea mai mare măsură, legată de cultura franceză. Deci și în acest caz, definiția din Larousse, era cea acceptată. „Mysti-

cism = doctrine philosophique et religieuse d'après la quelle la perfection consiste en une sorte de contemplation qui va jusqu'à l'extase est unit mystérieusement l'homme à la Divinité." Definiția o relaționează pe Dumnezeu și omul într-o unitate misterioasă. Nichifor Crainic: „Raportul viu dintre Dumnezeu și om nu e altceva decât unirea sufletului cu Dumnezeu și are un caracter ascuns, tainic, mistic.” Nichifor Crainic definește misticismul ca teologie mistică, „știința îndumnezeirii omului”. Toată activitatea lui Nichifor Crainic ca profesor de teologie mistică, este extrem de clar caracterizată de pr. Prof. Dumitru Stăniloae: „Nichifor Crainic a introdus pentru prima dată la noi preocupările de teologie mistică, sistematizând o disciplină cu acest nume la Facultatea de teologie din București. Cursul de mistică orodoxă, ținut studenților, este prima adunare și sistematizare a imensului material de doctrine și de fapte ascetice și mistice din cuprinsul spiritualității ortodoxe”.

Deci aveam pretenția că știu ce spun și nu-mi făcusem nici o problemă., dar când am ajuns cu rememorarea la discuția din stația de tramvai, brusc mi-am lămurit sensul zâmbetului ironic de pe chipul lui Tolea. Un gândirist, cum mi-ar fi plăcut să mă numesc, nu ar fi spus pentru nimic în lume „nefericitul ăla de Crez”. M-am speriat cumplit de atâta superficialitate, ce mai, de o atât de gravă blasfemie și, în plină panică, nu știam, ce am de făcut acum.

- Dumnezeu Mare, cum mi-ai permis să fiu atât de neghioabă, Anatolie a fost prea cavalier cu fățarnica de mine. Un zâmbet ironic era prea puțin, pentru una, care pe de-o parte spunea ditirambe cu privire la credință, iar pe de altă parte se exprima cu atâta ușurință față de Crez, care era tocmai esența credinței. Dar nu numai aceasta era gravitatea. Nu numai faptul că pledam pentru idei fără acoperire în faptă, ci grav era, că nu-mi dădusem seama că, a rosti în biserică plină de credincioși Crezul, care era esența creștinismului, era o răspundere și o onoare incomensurabilă și nicidecum o nefericire. În loc să mă simt onorată, eram stingherită, că din acest motiv nu puteam să umblu haimana prin pădure, lipsind și de la Sfânta Liturghie. Îmi era copleșitor de rușine, aveam regrete atât de profunde, că îmi venea să plec în plină noapte să-l caut pe părintele dirijor, să-i mărturisesc neghiobia comisă, să îmi cer iertare și să-mi recapăt liniștea. Iertare? Meritam iertare? Îndreptam urâtul comis prin

iertare? Nu iertare, ci ispășire trebuia să cer. Oare ce penitență, ar fi echilibrat greșala mea? Am realizat repede, că nu eram capabilă să-i estimez proporțiile. Ce era de făcut?

Lângă patul meu aveam un covoraș pe care mama brodase un cățeluș alb, cu pete negre în jurul ochilor ca niște ochelari. Îmi era drag și-l botezasem Șnuchi. Șnuchi era iubit și de colegele mele, făcea cumva parte din familia noastră. L-am privit pe Șnuchi și mi s-a părut că și el mă mustră. M-am simțit foarte nefericită. Simțeam nevoia să am pe cineva lângă mine, cineva care să înțeleagă cât sufeream, ce rău îmi părea că am fost atât de superficială. Dar nu era nimeni lângă mine. Și lacrimi fierbinți au început să mi se prelingă pe obraji. Am coborât din pat, am îngenunchiat pe covorașul Șnuchi și am început să vorbesc cu Domnul, pe care îl ofensasem atât de grav.

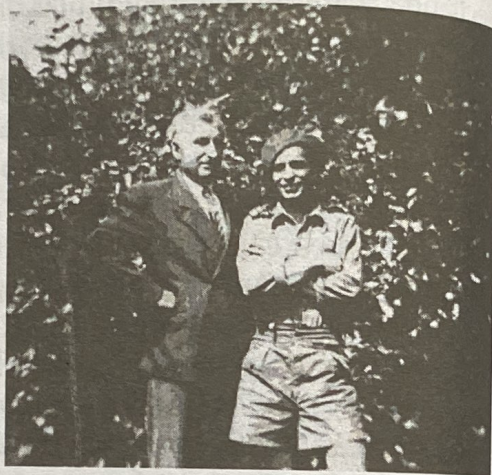
Doamne, Tu știi că am spus cuvintele acelea nu cu voia cea rea, nu cu intenție lucidă, mi-au scăpat cu ușurință, nu m-am gândit ce grave cuvinte rosteam. Nici nu m-am gândit ce grav era să schimb o zi închinată slavei Tale, o zi în care eram atât de onorată, pe o plimbare lipsită de strălucirea Ta. Te implor nu mă osândi și fă să fie șters cuvântul nefast ce l-am rostit. Dă-mi o ispășire neapărat și repede, dar Te implor să nu fie o durere sufletească, ci, o pedeapsă fizică. Te rog fierbinte, să mi-o dai în așa fel încât să știu că pentru acest păcat plătesc și dacă este cu putință, ca semn că m-ai iertat nu-mi lua cinstea de a spune Crezul în continuare!

Cuvintele mele erau sincere, spuse cu putere, din tot adâncul inimii și nu realizam cât eram de nesocotită și de data aceasta. Eu greșisem și tot eu eram aceea, care puneam condiții pentru ispășirea fărădelegii mele.

Dar Domnul a vrut să mă încredințeze cât de adevărate erau cuvintele imnului pe care îl murmurau colegii, când eu spuneam Crezul: „Cât de mărit este Domnul în Sion, nu poate limba a tâlcui...” În marea lui milostivire, Domnul mi-a dăruit penitența punct cu punct așa cum am cerut-o.

La două săptămâni, tot într-o zi de sâmbătă, exact pe locul unde pronunțasem nefastele cuvinte, am primit ispășirea fizică, așa cum am condiționat-o eu. Eram în tramvaiul care mă ducea spre spital, dar la o oră mai târzie decât cea obișnuită (aceasta pentru ca să coincidă

și ora). A trebuit să-mi fac lecțiile imediat după prânz, ca să am seara liberă. Venise în permisie de pe front unchiul Mișu, fratele cel mai mic al tatei, pe care războiul l-a prins făcând stagiul militar.

În cinstea ostașilor veniți de pe front în permisie, cânta marele violonist George Enescu la Teatrul Național. Unchiul primise și el invitația împreună cu două bilete. Cum nu avea logodnică, m-a invitat pe mine. Nu mă îndurasem însă să o părăsesc pe Tania, chiar și pentru o singură zi, așa că m-am înțeles cu unchiul, că voi veni direct la teatru de la spital, dându-i un punct precis unde să mă aștepte. În consecință m-am îmbrăcat frumos, cu uniforma de gală, ciorapi de mătase naturală, mănuși de piele. Era un început de noiembrie friguros, căzuse mult polei. Tramvaiul era foarte aglomerat, tocmai ieșiseră muncitorii de la uzină. Ca să nu pierd timp la coborâre, am rămas în picioare pe platforma plină de polei, chiar lângă ușă, ținându-mă cu o mână de bara ei longitudinală. În mână cealaltă aveam o pungă cu mere pentru Tania. Puțin înainte de a ajunge în stație, vatmanul a deschis ușa, ca să evite blocarea ei de către pasagerii grăbiți. Eu înghețasem la mână cu care mă țineam de bară, pentru că mănușa fină nu m-a apărut de frig. Am schimbat pachetul dintr-o mână în alta și exact atunci tramvaiul a trecut peste o încheietură de șină, când s-a produs o mică zdruncinătură. A fost suficient ca să-mi perd echilibrul, și cum nu mă țineam de nimic, am zburat prin ușa deschisă, în gol.

Terasamentul liniei de tramvai era foarte înalt, trotuarul pentru

pietoni era jos, așa că impactul meu cu pământul a fost foarte dur. Am leșinat, nu am realizat ce mi s-a întâmplat. Polițistul chemat să constate cele întâmplate, a rugat pe doi bărbați să mă transporte la urgențe, spitalul fiind chiar vizavi de stație. Bărbații și-au prins mâinile într-o targă improvizată, pe care am fost aruncată ca un snop. Pe drum, fiind mișcată în ritmul pașilor, mi-am revenit pentru o frântură de clipă, exact cât să spun unde și la cine mă duceam. Polițistul care însoțea convoiul, a decis să fiu dusă la camera indicată de mine. Se gândea că acolo, îmi va stabili ușor identitatea, pentru că recăzusem din nou într-un leșin profund. Pentru ca împrejurările ispășirii să fie total identice cu ziua fărădelegii, la patul lui Tania se afla Anatolie.

Aspectul meu era jalnic. Picioarul drept era întors în afară și atârna ciudat. Doctorul, chemat imediat, a spus că este o întindere grozavă de ligament, mi l-a readus în poziție normală și l-a imobilizat într-o fașă elastică specială, pe care am purtat-o lungă vreme, până ce tendonul deranjat a revenit la normal și durerile atroce s-au ameliorat. Fața mea arăta ca un grătar format din zgârieturi, provocate de pietrișul terasamentului, pe care l-am șters în cădere. Pe tâmpla dreaptă, aveam un cucui mare, părea că am o streășină la ochi. În brațul drept, aveam pietricele intrate în carne. Mi-au fost scoase cu penseta și locurile au fost dezinfectate cu iod. Abia la arsura iodului m-am trezit din leșin, atât de violentă a fost durerea. Nu mi s-a făcut nici o injecție nici pentru tetanos, nici pentru vreo altă complicație și chiar nu am avut nici o altă neplăcere, doar piciorul drept avea să rămână cu meteahnă, permanent martor al îndurării lui Dumnezeu.

Odată trezită, nu realizez ce este cu mine, cine eram, unde eram, pur și simplu nu-mi aminteam nimic. M-am așternut pe plâns repetând în neștire: „Vai, nu-mi aduc aminte nimic!”.

Doctorul i-a sugerat Taniei să-mi spună câte ceva despre mine, de exemplu, cine sunt și ce caut la ea. A fost o idee bună, pentru că pornind de la câteva repere, mi-am revenit. La început nu mă puteam orienta, obiectele din dreapta le vedeam în stânga și invers. Doctorul a spus că totul se datorează loviturii puternice la cap. Mi-a dat niște hăpuri și mi-am revenit și din acest impas. Dar nu m-am potolit, am intrat în altă agitație. Ceream cu insistență să fiu transportată la internat. Era deja noapte și știam că lipsa mea va provoca îngrijorare. Imediat

ce concertul se va termina, unchiul Mișu va veni la internat să se intereseze, de ce nu m-am prezentat la concert, așa cum ne-am înțeles. Panica îi va cuprinde și pe părinții mei, aflați într-o comună numai la 5 km de oraș, unde unchiul Mișu locuia pe timpul permisiei.

În afară de aceasta, luni, clasa mea dădea prima teză (eram în trimestrul I) și, ca ca șefă a clasei, aveam caietele de teză închise în dulap, cheia fiind la mine.

I-am explicat, cum am putut, doctorului, ce vâlvă se va face și a înțeles, că cel mai corect ar fi să fiu transportată în dispensarul internatului, unde doamna doctor Nandriș, doctorița liceului, știa ce are de făcut. Necazul mare era, că toate ambulanțele spitalului erau la gară și la aeroport, unde soseau mereu răniți de pe front.

A căzut pe bietul Anatolie sarcina, să caute o birjă, cu care să mă ducă la internat. Poate că trebuia să plătească și el, într-un fel, pentru umbra de ironie, schițată relativ la cuvintele mele.

Caii erau rechiziționați, doar cinci birjari aveau autorizație să circule în tot orașul, cât era el de mare. Anatolie a trebuit să cutureie toate piețele, până ce a găsit o birjă disponibilă.

Drumul meu de la etajul spitalului până la birjă, a fost un supliciu pentru amândoi. Am coborât scările țopăind pe piciorul stâng, pe cel drept nici vorbă, să-l pun în pământ, îmi venea să urlu de durere. Practic Anatolie a trebuit să-mi suporte toată greutatea. Sprijinită de el am ajuns la birjă și am pornit în goana cailor spre internat, chiar prin centrul orașului, drumul cel mai scurt. Era un adevărat scandal, ca o tânără elevă să se afle pe centru la o oră atât de târzie, în birjă, alături de un tânăr, era de-a dreptul un dezastru. Dar nu îmi păsa, căzusem din nou într-o stare confuză. Mi s-a părut că am visat, că tocmai părintele profesor de religie, a rămas înmărmurit pe trotuar, când a văzut că, una din cele mai cuminiți eleve a liceului, străbate în goana birjei centrul, sprijinită de brațul unui tânăr nu mai puțin cunoscut pentru conduita sa impecabilă.

Era foarte târziu când am ajuns la internat. Internatul avea două corpuri de clădiri, unul din ele era rezervat elevelor din cursul superior.

Aveam cu noi, cu totul excepțional, o fetiță, din cursul inferior, căreia îi spuneam Gogu. Era în clasa I și era sora colegei noastre, Sil-

via. Gogu era atașată de mine, deoarece îi spuneam tot felul de povești, înainte de a o prinde somnul.

Internat 1940, un balcon vechi, o lume de copii, o viață fericită

Ceea ce prevăzusem se întâmplase. Unchiul venise să mă caute și astfel, prefecta (pedagoga șef) a aflat că nu am fost la teatru. L-a liniștit pe unchiul meu, spunând că, probabil i-a fost rău Taniei, și am rămas cu ea, dar după ce a plecat unchiul a intrat într-o panică nebună. Acum se plimba între poarta clădirii și ușa de intrare cu Gogu după ea, făcându-și tot felul de gânduri; eram doar în plin război. Spera să apar de undeva și că nu va fi cazul să apeleze la poliție. A înlemnit când m-a văzut la brațul lui Anatolie, care făcea tot ce-i sta în puteri ca să mă susțină și să mă ajute, în mersul atât de dificil pe un singur picior. I-a relatat pe scurt ce s-a întâmplat cu mine, așteptând să mă ia în primire. Vestea i-a provocat, bietei prefecte, un șoc. Se plimba precipitat în sus și în jos, frângându-și mâinile, repetind în neștire:

- Pazica, Pazica, ce mi-ai făcut fetițo?!

Probabil se gândea la faptul că m-a învoit să plec fără însoțitor, fapt ce nu era permis de regulamentul internatului. O făcuse, știind sigur că mergeam zilnic la Tania și că nu eram capabilă să o mint. Așa și era, numai că, accidentul de tramvai, cu totul imprevizibil, a schimbat astfel lucrurile.

Anatolie, obosit de atâta tracasare, pierduse și cina la cămin, văzând că prefecta nu-și mai revine în fire, mi-a spus enervat:

- Arată-mi pe unde să te duc la infirmerie.

Am pornit pe culoarul de la parter, spre scările care duceau la etaj, unde se aflau dormitoare și infirmeria. Gogu s-a luat după noi și, când a ajuns în dreptul sălii de studiu, a deschis ușa și a spus precipitat, dintr-o singură răsuflare:

- Au adus-o pe domnișoara Pazi, căzută din tramvai.

Am auzit un „O” prelung. Așa cum a formulat Gogu știrea, se putea înțelege să m-au adus moartă. Toate colegile mele, erau adunate în sala de studiu, refuzaseră să meargă la dormitoare, așteptând să afle ce s-a întâmplat cu mine de am întârziat în așa hal.

Anatolie și-a încheiat misiunea pe la jumătatea scării, când o furtună de fete m-au luat în primire. M-au instalat în infirmerie și s-au așezat în jurul meu, dorind să afle amănunte în legătură cu această nemaipomenită întâmplare. Numai că eu nu prea realizam ce este cu mine. Mi se părea că nu mai simt durerile și că mă învăluie o stare ciudată de imponderabilitate și de liniște. Vorbele colegelor mele ajungeau la urechea mea estompate. Din când în când, câte un cuvânt îmi era mai clar și atunci realizam că se petrece ceva ciudat cu mine. Aveam senzația stranie, că sunt moartă și colegile mă priveghează. De fapt starea mea confuză se accentuase și colegile mele s-au retras. Am căzut într-un somn profund. Dimineăta, internele au plecat la cursuri și eu încă nu mă trezisem.

În plan îndepărtat unchiul Mișu cu tata (în uniformă militară); în prim plan apropiat mama cu mine (permisia de vară a unchiului Mișu), 25 iulie 1943

Unchiul Mișu a venit destul de matinal, ca să vadă ce este cu mine. Prefecta i-a spus sumar ce mi se întâmplase și i-a permis să urce sus, internatul fiind gol la vremea aceea. Pe unchiul Mișu l-a pufnit râsul când a dat cu ochii de mine. Cu toate semnele de pe fața mea, arătam ca un clovn care joacă un rol de accidentat. Dar s-a liniștit când a văzut că sunt teafără. M-a vizitat și doctorița școlii, doamna Nandriș, renumită în oraș pentru competența sa profesională. A dispus repaus total. Nu voi merge la școală decât pentru teze, voi evita să calc pe picior. A venit din când în când, ca să-mi refacă fașa elastică, mulțumită de felul în care evolua trauma. Mi-a atras atenția totuși că ceva probleme vor rămâne la genunchiul drept și că depinde de cât de ascultătoare voi fi, ca să nu rămân cu sechele neplăcute.

Nu am pierdut trimestrul. M-am prezentat numai la teze, deși îmi era greu să urc până la clasa mea. Mă foloseam de diferite puncte de sprijin, de balustradele scărilor și de bănci. Până ajungeam la banca mea, colegile mă priveau tăcute, pline de compasiune. Eu însă eram fericită, cât nu se poate spune. Bunul Dumnezeu mi-a acordat penitența exact în condițiile cerute de mine și m-a și iertat, pentru că atunci când am putut să mă urc în cafas, am spus în continuare Simbolul credinței.

Convalescența mea a fost foarte plăcută. Colegele mă răsfățau cu atenții tandre, ținându-mă la curent cu școala. Mama venea des să mă vadă, să mă încurajeze și să-mi aducă tot felul de bunătăți. Anatolie, fratele meu, îmi aducea câte o frunză colorată frumos, spunându-mi cât este încă de frumoasă toamna. În curând a căzut zăpada și tata mi-a făcut și el un dar frumos. Într-o duminică m-a luat la plimbare în pădurile Mihalcei, localitate unde tata era director de școală. Vasilică, un căluț huțul, înhămat la săniuța de două persoane, zbura pe drumurile forestiere, spulberând zăpada pufoasă, de un alb scânteietor, proaspăt căzută. Pădurea îmbrăcată în dantele de chiciură, sclipea diamantină în soare. Tata lovea din când în când cu biciul cren-guțe flexibile de alun și provoca ninsori de steluțe argintii. Totul era feeric, ireal de frumos...

Întâmplarea aceasta m-a învățat ce importanță mare au cuvintele, ce forță pot avea și ce mare atenție trebuie să avem când le rostim. Cuvântul poate zidi, cuvântul poate demola. Viața unui om poate sta într-

un singur cuvânt, cum a fost teribilul, cutremurătorul „Răstignește-L!”

Superficialitatea cu care am rostit eu cuvântul era de natură să-mi taie șansa de mântuire; gravitatea ispășirii arăta clar spre gravitatea fărădelegii. În același timp am realizat cât de generoasă este milostivirea lui Dumnezeu. A găsit că nu e lucru de nimic să se aplece cu înțelegere peste fapta mea superficială, mai mult decât atât, mi-a acceptat condițiile de penitență, nu lipsite de aroganță. A fost suficientă sincera mea părere de rău, ca să înlăture toată dezarmonia provocată de negliobia mea și să-mi transforme ispășirea în bucurie imensă: „Doamne, strigat-am către Tine, auzi-mă, ia aminte la glasul rugăciunii mele, când strig către tine. Să se îndrepteze rugăciunea mea ca tămâia înaintea Ta, ridicarea mâinilor mele jertfă de seară!” „**Pune, Doamne, strajă gurii mele și ușă de îngrădire împrejur buzelor mele.**” „Să nu abați inima mea spre cuvinte de vicleșug, ca să-mi dezvinovățesc păcatele mele...”

„Tu ești, tăria mea, Doamne, Tu puterea mea, Tu ești Dumnezeuul meu, Tu bucuria mea. Slavă puterii Tale, iubitorule de oameni.”

Mă gândeam cu mintea de acum la această miraculoasă întâmplare. După bucuria ce mi-a fost dată, realizez că Tatăl nostru cel Cereșc, nu ne pedepsește, ci ne învață doar că nu e bine să-i tulburăm celesta armonie și ne arată și cum s-o refacem, dacă am tulburat-o. Justiția sa divină trebuie satisfăcută, dar îl pune pe Îngerul Păzitor să ne îndrume, să ne ajute, să ne îndulcească penitența. Nu am știut atunci să-i mulțumesc Îngerului Păzitor, pentru felul în care m-a condus spre ispășire și pentru felul în care a vegheat să nu fie petinența atât de dură pe cât meritam. Câte gesturi duioase m-au însoțit atunci, datorită delicateței cu care Îngerul mi-a îndrumat revenirea. Cred că și în momentul de față, tot El m-a adus la amintirea acestui episod, ca să-mi arate o dată în plus, cât de primejdioasă este viața noastră în această vale a plângerii, cât de ușor pleacă pasul nostru spre alunecare și de câtă de iscusință dă dovadă Îngerul nostru, când ne îndrumă, să ieșim cât mai teferi din capcanele ispititorului.

„Cu lumina pocăinței luminează-mă, îndreptătorule. Toată nădejdea mea de mântuire după Dumnezeu, spre Tine am pus-o, Apărătorule!”

GHIOCEII IUBIRII

Odată Coana Mărguța a întârziat să mă scoată la plimbare. A venit într-un târziu, chiar în clipa când îmi perdusem speranța. M-a răsplătit noaptea încântătoare, care m-a făcut să simt, aripa mângâietoare a Îngerului meu. Mă privea de pe cerul Lui înalt cu mii de ochi luminoși. Cât de scumpe îmi erau licăririle stelelor pentru că îmi vobeau despre lumea lui rotitoare. Îngerul meu era un năier fermecat, ce mă făcea să plutesc pe marea de frumusețe a nopții. Cântecul de sirenă al nopții, luneca odată cu el pe căile infinite ale cerului. Acest cântec era imnul de slavă, oferit fără întrerupere, Creatorului a toate. Pătrundea în sufletul meu, înviorându-l, ca o adevărată adiere de primăvară. Totul mi se părea atât de nou, atât de tânăr și atât de parfumat. Îngerul îmi apărea în noaptea aceasta, mai ales, ca un cavaler al primăverilor eterne: *Galanthus nivalis*... primul ghiocel... prima iubire...

Amintirea mi-a venit în întâmpinare cu doi ghioceli. Doi ghioceli deosebiți, pe care i-am primit în ultima primăvară înainte de arestare. La a doua mea eliberare i-am găsit împachetați în foiță albă, între filele unei cărți, la care țin enorm: „Urmarea lui Hristos”. Primisem această carte de la Silviu Iovan, cel ce avea să devină Părintele Ioan. Dăruirea acestei cărți era un fel de premiu, ce mi l-a acordat profesorul de religie de atunci, pentru lucrarea mea susținută la una din ședințele F.O.R.S.-ului (Frăția Ortodoxă Română Studentească) intitulată „Iisus Hristos în poezia lirică românească”. Acest eveniment mi-a adus trei mari și neprețuite relații spirituale: Părintele Ioan, Maica Teodosia (Zorica Lațcu) și doctorul Radu Cărpinișianu, atunci medic în formare și președintele F.O.R.S.-ului.

Mama reușise să recupereze de la Cluj, câteva din cărțile mele, printre care și „Urmarea lui Hristos”, carte de valoare, care printre altele mi-a păstrat între filele ei și ghioceli. Cine ar fi în stare să traducă în cuvinte, emoția ce m-a cuprins, când peste 15 ani de zile, am găsit în fragilele floricele, ușor îngălbenite, în foița pe care scrisesem: „*I-au adus copiii în a doua duminică, 7 martie 1948, Cluj*”

Da, era o zi de duminică, în care am plecat pe furiș din casa familiei Mircea, familia care m-a găzduit cu nemărginită generozitate încă

din anul 1946. Chiar de la debutul anului 1948 se zvonea că vor fi arestări masive și cum mă știam vizată, m-am hotărât să plec din această casă ospitalieră, ca să nu aduc nefericire peste binefăcătorii mei. Nu mi-am luat rămas bun, cum s-ar fi convenit, ci am plecat hoștește, ca să evit explicațiile penibile și, mai ales, să-i scutesc pe copii de despărțiri traumatizante. Copiii îmi erau nespuse de apropiați. Se stabilise între noi o afecțiune temeinică. Mircea, băiețelul, era cuminte, poate prea cuminte pentru vârsta lui. Avea o seriozitate în comportament și o profunzime în sentimente, care îl maturizau. Camelia (Liuta) era o fetiță drăgălașă, părea un înger bucălat, coborât din icoanele catolice. Avea un păr bogat lung și creț de culoarea aurului vechi, motiv de întemeiată mândrie. Mihaela (Ma), mezina, era o dulceață de copil și era iubită și alintată cu precădere de toată lumea.

Plecarea mea intempestivă mă durea, îmi producea o suferință dublată de un sentiment de remușcare, nespuse de ascuțit, pentru că gestul meu neloial, oricât de motivat ar fi fost, era de natură să-i deza-

Primăvara lui 1948,
la Cluj, în mijloc
Camelia Mircea și eu

măgească pe micii și prețioșii mei prieteni. În primele zile, departe de ei, lipsa lor era chinuitoare, sufeream mai mult decât mi-aș fi imaginat. A fost o mare consolare pentru mine, scrisoarea cu totul surprinzătoare a fratelui Răileanu secretar al F.O.R.S.-ului, care, cu multă delicatețe, îmi întindea cu o înțelegere caldă, o mână de prieten profund consolatoare.

Noua mea locuință era situată la mare depărtare de casa familiei Mircea. În felul acesta drumurile noastre nu se intersectau. Mă gândeam că mă voi resemna mai ușor, „Ochii care nu se văd, se uită”. Nu i-am mai văzut o săptămână, două, dar la a doua duminică n-am mai rezistat. Am pornit spre biserica ortodoxă a Părintelui Mureșan, care se afla vizavi de casa familiei Mircea. Pașii mă purtau pe străzile binecunoscute. Îmi dădeam seama cât de dor îmi era de Liturghiile Părintelui Florea, de corul studentesc, care dădea răspunsurile într-o armonie desăvârșită, de străduța pe care o urcam de atâtea ori, care chiar purta numele de strada Bisericii Ortodoxe.

Înainte de a intra în curtea bisericii, am privit poarta monumentală din fier forjat, care închidea intrarea la locuința familiei Mircea. Simțeam cu o limpezime ciudată că nu voi mai pune niciodată mâna pe ea, că s-a închis definitiv peste un capitol de viață. Mi-am amintit de un amănunt hazliu legat de această poartă. Când plecam la un spectacol de operă sau de teatru trebuia să iau cu mine cheia de la poartă ca să nu trezesc cu soneria puternică locatarii și să nu-l oblig pe domnul Mircea, să coboare din pat ca să-mi deschidă. Poarta avea o cheie enormă, foarte incomodă. Cum eram de obicei însoțită de cei doi buni prieteni Vasile și Dumitru, cheia rămânea în grija lor. Într-o seară, Dumitru m-a făcut de poveste față de doamna Irma, care locuia în apartamentul cu fața la stradă. Ne întorsesem de la reprezentarea operei Faust, discutând despre spectacolul foarte reușit. Dumitru care avea o frumoasă voce baritonă, înainte de a-mi da cheia, a început să cânte, parafrazându-l pe Valentin, fratele Margaretei:

„Mai-nainte de-a pleca
Pe Olimp la casa ta
Pazi, îți predau cheia...”

Trebuie să menționez că „Olimpul” se justifica prin așezarea casei, pe coasta dealului, strada Bisericii Ortodoxe urcând pe o pantă accentuată. Irma a deschis geamul, crezând că poate îi este adresată o serenadă. Nu s-a supărat că a fost trezită din somn de noi:

- Bate norocul la voi!
Irma, unguroaică fiind, nu vorbea corect românește.

Ei, da, Tempus edax rerum!... (Timpul distruge lucrurile)

Am intrat în biserică tristă, cu un sentiment de întoarcere a fiului risipitor. Toate păreau să mă întâmpine cu bucurie, spunându-mi:

- Dar pe unde ai mai umblat, fată?

M-am așezat într-un colț, dar ascultam numai pe jumătate Sfânta Liturghie. Gândurile vagabondau fără țință precisă, într-un vag trist, cu un presentiment rău. Încercam să-mi deslușesc viitorul, să-mi clarific prioritățile, să-mi conturez eventuale soluții. Aveam mult de lucru, o mulțime de examene, teza de licență la care nu scrisesem nici o frază, rămăsesem mult în urmă, aveam multe de recuperat. Însă presimțirile sumbre mă împiedicau să mă mobilizez. Ceva din interior îmi șoptea că totul e zadarnic, ceva grav stă să vină, ceva hotărât, de neînduplecat, de neînlăturat. Mă simțeam pierdută.

Deodată, am simțit o mână caldă strecurându-se în mâna mea. Era un gest atât de cunoscut. Era felul în care, Camelia îmi atrăgea de obicei atenția asupra ei. Am crezut că visez cu ochii deschiși. Nu era vis, era chiar Camelia, sfioasă, surâzând angelic, lipidu-se ușor de mine, așa cum făcea, când voia să-mi ceară ceva important pentru ea. Mircea era lângă ea și mă privea cu ochi luminoși, privirea lui de copil cuminte, în care licărea emoția. Mi-a întins doi ghiociei suavi, ghiociei de grădină, cu parfum de primăvară.

- Am știut că veți veni la biserică. Am fost și duminica ce a trecut, dar nu erați. V-am adus primii ghiociei care au înflorit în grădina noastră. Tata și mama nu știu că am venit să vă căutăm. Ei ne-au explicat că a fost necesar să plecați și că trebuie să înțelegem că așa este bine pentru toți și că trebuie să vă uităm. Îi vom asculta și nu vom mai veni. Dar acum ne-a fost tare dor să vă mai vedem.

Mircea vorbea în șoaptă, ca să nu deranjeze lumea din jur. Poate se gândea că l-ar putea auzi cineva cunoscut și nu voia să riște o admonestare. Grija matură a copilului, ca și gestul lor, m-a înduioșat până la lacrimi. Am făcut un efort enorm, ca să mi le stăpânesc. În candoarea lor, acești minunați mesageri ai iubirii, realizau totuși că și-ar putea supăra părinții, dar au dat curs imboldului afectiv. Le-am mulțumit calm, stăpânindu-mi din răputeri emoția și i-am condus până la poartă. Le-am promis că nu-i voi uita niciodată și că gestul lor frumos îmi va aduce bucurie în orice împrejurare, oricât de grea ar fi

ea. Le-am promis că pentru mine ce doi ghiociei vor fi nemuritori. I-am mângâiat și le-am explicat că traversăm timpuri primejdioase și că mai târziu, vor înțelege de ce a fost necesară plecarea mea. Le-am subliniat că este bine, să asculte de părinții lor că nimeni nu știa mai bine ca ei să-i apere. Am rămas în portiță și i-am privit cum traversau strada, ținându-se de mână, fericiți că le-a reușit micul complot. Am reintrat în biserică și m-am rugat fierbinte pentru ei, cu inima înecată în lacrimi. În adânc Cineva îmi spunea că despărțirea noastră este totală, definitivă. Darul acela era ultimul din partea lor și nu uit să mulțumesc pentru el, ori de câte ori îmi vine în amintire acesta duiosă despărțire.

Îți mulțumesc Doamne, pentru ghiocieiii oferiți cu atâta candoare. O iubire pură de copil, oferită pe un clopoțel de floare, ce poate fi mai sublim? Numai Tu poți acorda copiilor darul de a deosebi duhurile, de a păși fără greș pe căile inocenței. Cu nevrednicie, Îți mulțumesc, Doamne, pentru darul zilei de azi și ajută-mă Doamne, Te implor, mă ajută să nu-l uit nici mâine. Primește în veșnicia Ta, ghiociei iubirii, oferiți de acești copii. Consideră aceste flori, ca martori capabili să contribuie la mântuirea lor, căci Tu ai zis să vină la Tine copiii, ca unii ce sunt vrednici de Împărăția Ta!"

Cei doi ghiociei se află în albumul cu amintiri al inimii mele. Sunt acolo vii, așa cum erau în mâna copiilor și așa cum mi-au alinat atunci tristețile, așa mă ajută și acum și pururea...

M-am întors cu gândul la Îngerul meu Păzitor, sigur El a făcut să-mi revină în minte clipa aceea unică. Rememorarea duiosiei întâmplări mi-a făcut mult bine. Gingășia, inocența copiilor, m-a făcut să mă simt mai bună, mai înșeninată, mai purificată. Îmi simt sentimentele înaripate și vrednice să le aștern sub pașii Îngerului meu sau mai bine spus în calea zborului său, căci nu știu dacă îngerii au și pași...

Mi-a fost dat totuși să mă mai întâlnesc cu copiii cu puțin înainte de arestarea mea, Mi i-a adus pe toți trei tatăl lor, la Biserica Universității tot într-o duminică, când, într-o reculegere desăvârșită, am urmărit împreună **ultima Liturghie**.

La ieșirea din biserică ne-am oprit pe un colț de stradă, ca să ne luăm rămas bun. Eu trebuia să plec la Șugag, de unde am și fost arestată. Despărțirea noastră era atât de apăsătoare, încât cuvintele nu-și mai aveau rostul. Îngerul Mircea o ținea în brațe pe Mihaela,

care brusc s-a întins spre mine, m-a îmbrățișat și a spus clar și apăsător:

- Nu te uită Ma!

Își dăduse singură diminutivul „MA”, care venea de la Mihaela.

Cel mai conștient de gravitatea momentului părea să fie Mircea Mircea (Mircea la pătrat cum obișnuia să se recomande), care mi-a strâns mâna puternic, bărbătește, dar cu ochii înlăcrămați dincolo de ochelarii pe care-i purta. Liuța, ca de obicei, s-a lipit strâns de mine și mi-a spus:

- Să nu uiți că îmi datorezi încă multe povești!

În clipa aceea am crezut cu tărie că am făcut tot ce era corect și

tot ce îmi stătea în puteri ca să-i feresc de urmări nefaste. Acum știam că îmi făcusem iluzii deșarte. Tatăl lor nu a încetat să-i ajute pe prizoniți, dar legătura prin care o făcea, s-a dovedit a fi o informatoare a securității. Tatăl lor a fost condamnat 4 ani, timp în care, soția și cei trei copii, au trecut prin toate suferințele legate de o astfel de situație, cu securitatea nu era de glumit. Puțin înainte de procesul nostru, al studenților, am fost depusă la securitatea din Cluj, ca martor al acuzării în procesul inginerului Mircea Gavrilă. Era pentru mine o situație de nesuportat. Mi se părea o adevărată blasfemie, să reproduc în fața călăilor, toate binefacerile ce mi le-a acordat această familie, atât de creștină (domnul era

Inginerul Gavrilă Mircea
cu Mihaela Mircea (Ma), 1948, Cluj

născut la Nicula) și atât de română. Am îngenunchiat pe lespede rece a celei și m-am rugat cu disperare să facă Dumnezeu ce-o ști, să-mi ia și viața, dacă este necesar, numai să nu îngăduie o astfel de situație. M-am rugat Ocrotitoarei mele Sfânta Tereza de Lisieux, să-mi mijlocească pe lângă Bunul Dumnezeu, această mare favoare. Favorează mi-a fost acordată, un adevărat miracol. Nu numai că s-a renunțat la

mărturia mea, ci am fost retrimisă la penitenciar, fără să mă întrebe nimeni absolut nimic.

L-am văzut pentru ultima dată pe inginerul Mircea, condamnați fiind deja amândoi. Eram la penitenciarul din Cluj și celulele noastre erau pe același culoar. Un gardian milostiv i-a permis să se oprească în fața vizetei mele. Așa că i-am putut vedea chipul și l-am putut saluta cu un „Lăudat să fie Domnul!”, frere, (era apelativul cu care mă adresam lui de obicei). Avea chipul senin, ușor luminat de un zâmbet și mi-a făcut discret, un semn de adio cu mâna.

Nu ne-am mai revăzut niciodată. O tristețe fără margini, mă înhață, ori de câte ori, mă gândesc la această minunată familie. Suferința aceasta, părerea de rău, că au trebuit să mucenicească pentru binele ce mi l-au făcut, îmi este osândă pentru toată viața. Nu am cum să repar răul ce l-au îndurat din pricina mea.

„Părerii de rău, părerii de rău –
Stigmatе vechi, cicatrizate –
În domul sufletului meu.
Pășiți solemn înveșmântate
În scumpe-odăjdii de-arhiereu...
Pășiți solemn, discret și rar,
Ca niște pâlcuri fragmentate
Dintr-un cortegiu funerar.”

Ion Minulescu

DULCE COPILĂRIE, LUCEAFĂRUL

De câte ori mă scotea la aer coana Mărguța, simțeam pentru dânsa o recunoștință imensă. Nu numai pentru că era singura, care respecta drepturile minimale ale regimului penitenciar, ci pentru felul în care o făcea. Mărguța era bună prin însăși natura sa și nu-i era frică să fie bună. Pentru ea, omul căzut la necaz nu-și pierdea dreptul de a fi tratat ca om. Nu era capabilă de meschinărie, de fariseism și de ranchiună, obținea ascultarea deținuților, fără să ridice tonul, din respect nu de frică. Pentru acest fel de a fi, era cumva minimalizată de tovarășele

ei. Nu numai pentru că respecta deținutele și nu le brutaliza, ci mai ales pentru că, nu se lipeau de ea nici cum, lecțiile de partid și lozincile bolșevice. Minte ei le respingea inconștient, memoria ei nu le accepta, nu făceau casă bună cu noblețea ei de suflet.

Îmi înțelegea suferința, fără să-i fi spus mare lucru și pentru că nu avea cum să mă ajute altfel, făcea tot ce era îngăduit, cu căldură și cu răbdare. Simțea fără să-i fi subliniat, ce mult însemna pentru mine plimbarea, și în nopțile când știa că nu vor fi controale, mă ținea să-mi port pașii, printre straturile cu flori, înzecit față de timpul stipulat de regulament. Pentru ea cuvântul „bandit” nu avea nici o relevanță, omul era om și-l trata ca atare.

Bunătatea Mărguței, reușea să mă scoată, nu numai la aer, ci și din spiritul celulei, în care mă simțeam îngropată în uitare ca un mort în cavoul său. Frumusețea serilor de vară, mă învăluia alinător. Cobora din cerul înalt pe trepte de văzduh înmiresmat și îmi purifica ființa, așa cum aerul curat, îmi purifica plămânii îmbăcșiți de izul statut al celulei. Priveam cu încântare cerul acoperit cu stele și îmi spuneam că, poate și mama le privește. Aș fi vrut să aflu o stea care să ne arate că pe strălucirea ei, privirile noastre se întâlnesc și se salută. Îmi venea să strig:

- Privește mamă în sus „un câmp întreg de stele”, așa cum ne cântai în copilărie. Fii liniștită, Sublima Îndurare ne va aduce odată și odată una lângă alta.

Exuberanța aceasta uluitoare era o dovadă că Îngerul Păzitor, îmi transfera într-un mod miraculos, bucuria lui serafică. Un vechi obicei mă îndemna să caut printre stele luceafărul. Îngerul meu nu putea să fie decât acolo, în zona luceafărului. Pentru mine în noaptea aceasta putea să fie chiar luceafărul, pentru că-l găseam foarte ușor datorită strălucirii sale. Era mereu scânteietor, tăcut, enigmatic.

În copilăria mea mi-am imaginat luceafărul ca persoană nu ca stea și era pentru mine simbolul sentimentelor nobile și intense. Îmi spuneam adesea că numele său de familie este Luceafăr, iar cel de botez, Dor. Dor, acest cuvânt magic, ce închide doar în trei litere o impresionantă gamă de sentimente, de trăiri puternice, de ardere și de stingere, de lacrimă și de floare, de zâmbet și de plângere.

În copilăria mea, Luceafărul era așa cum l-a văzut Eminescu, în aura de miraj a poemului său. Îl preferam în ipostaza de „tânăr voievod

cu păr de aur moale”, revărsat peste umeri ca o mantie de lumină, pe care o flutura cu grație, în zborul lui, prin spații siderale, mistuit de dor și de iubire. Nu îmi plăcea în ipostaza de nemuritor „rece”, cu luminile iubirii stinse.

Cred că aveam 5 – 6 ani, când l-am cunoscut pe Luceafăr prin intermediul poemului eminescian. La vârsta aceea nu făceam nici o deosebire între realitate și ficțiune. Toate câte mi se povesteau, erau cum nu se poate mai reale și mai concrete pentru mintea mea crudă. Eroii poveștilor erau vii, nu știam unde locuiesc și de ce nu mă întâlnesc cu ei, dar lucrul acesta era taina lor și eu nu aveam de ce să o scormonesc. Poveștile spuse de tata ne fascinau, atât pe mine, cât și pe fratele meu. Ne plăcea să-l ascultăm mai ales în serile de iarnă, în fața unui foc bun. Tata povestea foarte expresiv, se ajuta de gesturi și își schimba vocea așa cum o cereau personajele. Îmi amintesc și acum ce frică mă cuprindea, când tata, în ipostază de căpcăun îl chema pe Făt Frumos cu degetul arătător, gestul fiind însoțit de o voce groasă și răgușită:

- Dă-te jos din pom voinicule, că am o poftă nebună să te mănânc!

Priveam îngrozită degetul tatei încovoiat a chemare și mă rugam cu sufletul la gură, ca voinicul pitit în frunzișul bogat al pomului, să nu vadă gestul. Credeam că dacă nu va vedea degetul tatii, Făt Frumos nu va coborî din copac. Dacă ar fi văzut chemarea, nu ar mai fi avut loc o salvare. Era pierdut, pentru că puterea chemării era adunată în degetul tatii, și era atât de mare, încât nu putea să-i reziste, dacă o vedea. Din fericire, Făt frumos nu vedea degetul și dacă nu-l vedea nu avea de ce să coboare și era salvat, iar căpcăunul putea să își pună pofta în cui.

Când am început să-mi citesc singură poveștile, degetul arătător al tatii, nu mai avea nici o putere, nici un haz. Am învățat să citesc singură, fără ca mama să prindă de veste, deși era o excelentă pedagogă. Faptul se explică tocmai prin profesia ei de învățătoare și prin dependența mea exagerată de prezența ei. Ca să fiu liniștită, mama mă lua de multe ori în clasă și nu era o bucurie mai mare pentru mine. Aveam un scăunel în spatele tablei, unde stăteam cuminte oricât, fără nici o problemă pentru mama. Cum eram micuță, cei din sala de clasă

nici nu mă vedeau de după bara lată, care lega cele două picioare ale tablei. De altfel copiii, antrenați de mama la lecție, ignorau cu totul prezența mea.

Mama avea faima, unei învățătoare cu chemare, lecțiile ei, erau deosebit de frumoase. Adepta școlii active, lucra cu toată clasa, într-o manieră încântătoare pentru micii școlari, pentru mine, nu mai puțin. Urmăream zi de zi cu atenție îndrumările mamei și le executam întocmai. În locul tăbliței de gresie, pe care o foloseau copiii, aveam la îndemână spatele tablei. Cretă aveam din belșug, iar ca să ajung la tablă, mă urcam pe scăunel. În felul acesta mi-am însușit slovele și cititul.

În casa părinților mei se afla o încăpere mai mică, perfect pătrată, căreia fantezia plină de curiozități a tatălui meu, i-a zis fligher. Nici azi nu pot să-mi dau seama, de ce fligher? Oare pentru că biblioteca adăpostea, cărți, ele fiind tot atâtea trepte de zbor spiritual?

Încăperea avea geamul destul de jos, fapt ce ne facilita chiulul la orele de somn de după prânz. Din dormitor ne furișam în fligher, escaladam fereastra joasă și ne ascundeam în fundul livezii, unde fratele meu era grădinarul, iar eu, ajutorul lui. Plantam prin colțuri tănuite tot felul de flori, furate din grădina mamei, de se mira când întâlnea printre copaci câte o garoafă răzlețită sau câte-un crin stingher. Tot acolo era și cimitirul păpușilor. Pe fratele meu îl plictisea jocul cu păpușile și soluția cea mai la îndemână era să le înmormântăm, preotul fiind, bineînțeles, fratele meu. Le făceam morminte frumoase, pe care plantam rută și saschiu, plante obișnuite pe mormite, în acest colț de țară.

În zilele ploioase de toamnă târzie nu aveam ce căuta în grădină și atunci ne refugiam în fligher. Camera nu avea mobilier, numai rafturi în jurul pereților, toate pline cu cărți. Pe jos mai zăceau uneori teancuri de reviste, care erau deliciul nostru, unele din ele, fiind foarte frumos colorate. La nevoie, un teanc de reviste era și un confortabil fotoliu. Cum împărțeam cu fratele meu absolut orice, l-am învățat și pe el, să scrie și să citească, lucru ușor de realizat, pentru că era foarte isteț. Unul din jocurile preferate în fligher era „de-a învățătoarea”. Dacă la îngropatul păpușilor, el era personajul principal, aici eu dețineam fruntea. Era școlarul meu, foarte silitor, foarte înzestăat și,

mai ales foarte iubit.

De la un timp am descoperit amândoi miracolul cititului, așa că fiecare își avea lectura preferată și nu ne mai atrăgeau jocurile.

În scurt timp am descoperit povestea Luceafărului, înainte de a merge la școală. Am găsit că poemul, atât de „melodios”, reproduce o poveste minunată despre o stea voievod. M-a fascinat în așa măsură, că o citeam aproape zilnic, nu în întregime, saream peste episodul cu Cătălin, pajul îmi era profund antipatic. Adoram ipostaza blondă a Luceafărului, pe care o asemănam cu un răsărit de soare și mă întrista ipostaza brunetă, pe care o asemănam cu un asfințit. Fragmentul care pur și simplu mă fermeca până la extaz, era zborul lui Hyperion printre cerurile infinite. Nu prea pricepeam eu multe din acest zbor și nici din conversația lui Hyperion cu Divinul Creator. Deși nu-mi era prea clară toată povestea zborului, mă fascina pur și simplu ca imagine. Simțeam totuși că nu prea era fericit Luceafărul, mai ales atunci când rămânea nemuritor și rece. Că era nemuritor înțelegeam și eu că e ceva foarte însemnat, dar mi se părea că este sfâșietor de trist să te faci rece. Mi se părea nu numai nespus de dureros, ci foarte nedrept pentru frumosul Luceafăr. Tot citind și tot încercând să-mi explic cele ce erau de neînțeles, m-am pomenit că știam pe dinafară aproape tot poemul. În clasa I-a de liceu, aveam deja faima unui copil care știa acest poem de la 5 ani.

Într-o seară, măcinată de nedumeriri, am luat-o pe mama de mână, am dus-o la colțul casei (care nu avea și o fereastră) și, am rugat-o să îmi arate Luceafărul. Nedumerită, mama m-a învățat cum să localizez steaua pe bolta înstelată. Luceafărul licărea mai strălucitor decât vecinele lui, dar totuși... vai... o stea...

- Mama, eu vreau să-mi arăți Luceafărul când este voievod.

Prin întrebări pertinente, mama a aflat cu stupoare, că fiica ei de vârstă preșcolară, știa pe de rost o mare parte din vastul poem eminescian. Practic îmi lipsea fragmentul cu Cătălin. Pentru mama s-a iscat o problemă. Ce era mai bine; să-mi lase neatinsă percepția mea de copil sau să-mi explice cum stau de fapt lucrurile în povestea adevărată a Luceafărului.

Mama avea un principiu pentru care îi sunt foarte recunoscătoare acum. Cărțile importante trebuiau citite la vârstele adecvate: Cuore la

vârsta eroului respectiv, la fel Genoveva de Brabant, Roza de Tanen-
burg, mai târziu Mătăniile, Menuetul și așa mai departe. Mi-am dat
seama de abilitatea cu care mi-a condus mama lecturile, mai târziu,
când am reluat unele cărți, ca materie de studiu la liceu sau la facul-
tate. Am realizat atunci, că e cu totul altceva să citești Cuore la 12 ani
sau ca lectură particulară la studiul literaturii italiene. "Inima de copil"
avea farmecul ei, când se revela unui copil, niciodată „Nu sunt demn
să-ți sărut mâinile” nu va avea la maturitate impactul ce-l avea în viața
unui copil.

Iată însă că fata ei, cea tăcută, timidă și „mototoală” i-a spulberat
convingerile pedagogice, memorând, nici mai mult nici mai puțin,
vastul poem eminescian, text categoric peste puterea de înțelegere a
unui copil preșcolar. Mama a rezolvat problema, spunându-mi, că sunt
unii oameni mai neobișnuiți, așa cum sunt poeții, așa cum a fost și
Eminescu, cel ce a scris atât de frumos povestea Luceafărului. Ei sunt
înzestrați altfel decât oamenii de rând și văd altfel lucrurile și tot ce ne
înconjoară. El a putut să vadă un voievod atât de frumos, acolo unde
noi, oamenii obișnuiți, vedeam doar o stea. Mama chiar a reușit să-mi
deslușească misterul, cum Luceafărul putea să fie voievod nevăzut și
stea văzută. Trecând prin fața cerdacului, mama s-a oprit lângă scări
și m-a întrebat:

- Ai putea tu, fata mamei, să urci aceste trepte pășind în primul
rând pe cea de sus și apoi pe cea de jos?

Am rămas un timp mirată și apoi am răspuns:

- Nu mama, pentru că nu ajung sus, dacă nu încep să urc de jos.

- Vezi, așa sunt și cărțile, ele sunt întocmai ca aceste trepte. Ca
să urci la cunoaștere, trebuie să pornești corect treaptă cu treaptă.
Pentru cunoaștere nu e bine să citești Luceafărul și apoi să te întorci
la Punguța cu doi bani, tu ai încurcat treptele, dar mama te roagă, ca
atunci când pui mâna pe o carte să vii să mă întrebi, dacă este treapta
cea corectă.

Mama a descoperit și alte probleme în legătură cu „autodidacti-
cismul” meu. Verificând temeinic aventurile mele cărțurărești, a con-
stat că mi-am însușit ciudat două litere, S și Z. În clasă se mai afla o
tablă așează în unghi drept cu tabla pe care scriau școlarii, când erau
scoși la lecții și după care, îmi aveam și eu locul. Această a doua tablă

avea o liniatură roșie ca un caiet de caligrafie, pe care mama și tata
scriau literele și cifrele predate. Rămăneau scrise acolo, până ce copiii
și le însușeau. Nu știu cum le vedeam eu în colțișorul meu, că cele
două litere le scriam pe dos, atunci când le scriam tipărite, lucru ce a
trebuit corectat. Cu cititul nu aveam nici o problemă. Verificând ce am
citit până la acea oră, mama a constatat că mai era o carte ce depășea
puterea mea de înțelegere, era povestea potopului, așa cum apărea
în Biblia mică, care mă impresiona în mod deosebit și în același timp
mă înfricoșa.

Începând cu acest moment am început să cer sfatul mamei în
legătură cu cartea aleasă. Nu mi-a interzis niciodată nici o lectură, dar
primeam explicații pertinente, când nu înțelegeam corect despre ce
este vorba. Așa am făcut și a fost bine.

Mai târziu am studiat în amănunțime Luceafărul. Emeritul profe-
sor clujean Dimitrie Popovici, ne-a vorbit exemplar atât despre emi-
nescologi, cât și despre întreaga operă eminesciană, preț de 3 ani la
rând. Cu privire la Luceafărul, mi-au fost deschise înțelesuri adânci,
dar din fericire, nu mi-au anulat misterul fascinant care mi-a fermecat
copilăria. Studiul nu mi-a anulat nici antipatia pentru Cătălin. Iar imagi-
nea lui Hyperion înotând cu aripi uriașe, printre lumile ce se închegau
din haos, sporeau acum în imaginația mea vraja și misterul, care mi-
au înfiorat și mi-au fermecat lumea copilăriei...

Am ridicat privirea spre bolta înstelată, Luceafărul era la locul lui
ca stea, dar îmi plăcea să-l văd și acum ca voievod preocupat de lumea
ce se afla sub el. Revedeam cu bucurie căderile din înalt în mare sau
în hăul văzduhului și zborul sideral între cerurile infinite. Obosisem de
atâta „plimbare” printre rondouri și stăteam rezemată de trunchiul
unuia din cei doi pini străjeri ai nopților mele de încântare. Deodată
am zărit o stea căzătoare. O stea căzătoare s-a aruncat în gol, străful-
gerându-și traiectoria cu despletita ei lumină. Ce spectacol grandios.
Oare din ce poruncă sau din ce îndemn s-a desprins din locul ei și s-
a aruncat în adâncuri?! Acolo, sus, străbătea spațiul infinit, după legi
imuabile. De ce amețită de fascinația abisului, s-a aruncat ca să nu se
mai vadă? Unde căzuse, pe ce nivele ascunse privirii mele? Printr-o
ciudată aliniere, steaua căzătoare mi-a sugerat soarta iluziilor noas-
tre. Le iscăm din doruri imposibile, ne hrănim cu ele, ne fascinează

până le înțelegem efemerul și le aruncăm apoi în abisuri de uitare, bie-
tele, omenеștele noastre iluzii, giuvaiere nefolositoare.

Dar azi nu vreau să îmi suprasolicit tristețea. Mă înfășor în ea,
atâta cât este, tristețea mea cea de toate zilele.

„Ca o mireasmă care doarme
Tristețea curge prin văzduh
Sau calcă-ncet din floare-n floare
Din ram în ram, din duh în duh.”

(Radu Gyr)

*Noapte bună, Prea iubitul meu Înger. Primește salutul meu care
este convențional, pentru că nu știu dacă există noapte pentru tine.
Nu știu cum percepi Tu întinericul, pentru că Tu ești o perpetuă lu-
mină.*

*„Lumină a doua ești după Dumnezeu, o, Păzitorul meu; nu înceta
a mă ajuta să văd și eu Lumina Dumnezeirii cea în Trei Străluciri, atunci
când mă vei conduce dincolo. Acoperă-mă în această noapte și mă
păzește de toată ispita celui potrivit, ca să nu supăr cu nici un păcat
pe Dumnezeu.”*

*Te implor, nu uita să duci la picioarele Blândului Păstor și ale Sfin-
tei Maicii Sale întreaga mea recunoștință!*

PĂRINTELE FĂRĂ NUME, RUGĂCIUNEA

O nouă noapte înstelată, dăruită de Mărguța, m-a condus în prea-
jma Îngerului meu, Iubitul meu Voievod. Sper să nu se supere, că mă
exprim în graiul meu omenesc, lipsit de reverența celestă. Dar nu știu
cum aș putea să exprim cu vorbele mele stânjenitoare, bucuria ce mi-
o dăruiește, prezența Sa de care nu mă îndoiesc nici o clipă.

Perimetrul meu de plimbare era foarte modest, dar atât cât era și
atât cum era, împodobit cu verdeață și cu flori, era suficient, ca să mă
simt într-un colțișor de rai. Florile stelare, de regina nopții, abia
deslușite la lumina becului din fața dispensarului, îmbălsămau aerul
cu parfumul lor minunat și pătrunzător. Prezența Îngerului meu se

răsfrângea miraculos în toate câte erau în jur: în boarea răcoroasă a
nopții, în parfumul florilor, în lumina difuză, în foșnetul abia percepti-
bil al frunzișului sclipind de rouă. O bucurie evlavioasă mă înfășura ca
într-o fericire calmă și înțeleaptă. Bunul meu Înger mă învăța să prețui-
esc clipa divină ce mi se oferea chiar în cea mai neagră restriște.
Noaptea părea un templu imens, a cărui boltă era chiar bolta cerului,
pe care luna și miliardele de stele formau un policandru uriaș. Peste
universul cu lumile lui infinite, Creatorul Divin cernea o lumină mis-
terioasă, care binecuvânta creațiunea cufundată în somn și în pace.
De pe pământ florile răspândeau o bună mireasmă duhovnicească
din candelile corolelor măiestrit împodobite. Ca niște adevărați
prelați, plopilor înșiruiți în spatele dispensarului, oficiau în chip tainic o
Sfântă Liturghie pe înțelesul întregului univers. Pluteam în oceanul
acesta de frumusețe și nu știam cum aș fi putut să presar cu petale de
iubire și de recunoștință, celestele căi pe care Îngerul venea să mă în-
vețe că Tatăl Ceresc are pentru fiecare fiu rătăcit o zi de sărbătoare și
un inel de preț atunci când se întoarce la moștenirea lui. M-am lăsat
pradă gândurilor, întrebându-mă, spre ce liman și pentru care învăț,
mă va purta neobositul meu Înger în continuare. Și dintr-o dată gân-
dul m-a dus pe aripa amintirii la un preot, care cred că era primul preot
pe care-l percepeam ca pe locțiitorul Domnului Iisus, aici pe pământ.
Eram în clasa I-a de liceu și în mintea mea de copil, mi se părea că
chipul acestui părinte era chiar chipul lui Iisus Hristos, Sublimul nos-
tru Mântuitor. Sunt sigură că și pentru elevele clasei mele din cadrul
Liceului de fete de la Bălți, părintele nostru era reprezentarea vie a
Domnului Iisus, prin care primeam toate binecuvântările Tatălui nos-
tru Ceresc.

Plecasem pentru prima oară de acasă la Bălți, orașul cel mai
apropiat de comuna în care am absolvit cursul primar. Am stat aici
doar trimestrul I, m-am îmbolnăvit și părinții m-au retras pentru a mă
reface. Eram hipocalcemică și aveam nevoie de o alimentație mai în-
grijită. Consider că faptul acesta a fost un mare noroc pentru amândoi
copiii. Era clar pentru părinții noștri că trebuiau să-și găsească posturi,
dacă nu în orașe cu școli secundare importante, cel puțin în imediata
lor apropiere, ca să poată avea mai multă grijă de sănătatea noastră.
Și fratele meu tocmai trecuse printr-o dublă pneumonie.

Cum părinții noștri ne-au pus să alegem noi între Chișinău și Cernăuți și cum ambii am fost entuziasmați la gândul de a învăța în Bucovina, părinții ne-au asigurat realizarea acestui deziderat. Șansa ne-a ajutat, pentru că au găsit două posturi de învățători foarte aproape de Cernăuți.

La Bălți însă am fost dată la internat, unde, ca fiică de membru didactic, aveam scutire de taxă școlară. Plăteam strict internatul. Poate că la gazdă mi-ar fi fost mai ușor. Deși aveam atâtea colege în aceeași situație cu mine și o pedagogă drăguță și atentă cu noi, m-am adaptat foarte greu.

Viața de internat este stresantă pentru un copil de 10 ani, care părăsește familia cu tot confortul legat de ea, mai ales cel afectiv și nimerește într-un mediu total străin și diferit de cel de acasă. Pentru mine perioada de adaptare a fost chiar dureroasă. Au fost destule nopțile, când cu plapuma peste cap plângeam înăbușit. Imi era nespuse de dor de ce lăsasem acasă, de fratele meu, de jocurile noastre, de toate bucuriile ce mi se păreau pierdute pentru totdeauna. Dezo-larea aceasta nu mă părăsea nici ziua, eram un copil trist.

Salvarea mea a fost Părintele, profesorul nostru de religie. Nu știu nimic despre persoana sa, nu-mi amintesc nici măcar numele său, știu doar că slujea la biserica închisorii și era profesorul nostru de religie. Dar chipul său mi-l amintesc foarte clar. Este de neștes în amintirea mea. Era tânăr, era frumos, avea o voce îngerească și o blândețe vrednică de un ministru al lui Hristos. Faptul că era și preotul închisoarii, îi mărea în ochii noștri aura de sfințenie: era salvatorul sufletelor pierdute. Avea părintele nostru, pentru fiecare din noi, o bunătate luminoasă și era pregătit să ne rezolve toate problemele. Avea un zâmbet blajin ce dădea căldură cuvintelor sale și o simpatie delicată pentru micile noastre probleme. Era prietenul nostru. Ținea de cald sufletelor noastre. Era firimitura noastră de bine. Din toate micile daruri spirituale cu care știa să înfrumusețeze orele noastre de religie, mai vie mi-a rămas în memorie o clipă anume în care încăpea o taină de îndumnezeire cum nu mai trăisem până atunci.

Ne dusesse în sala de muzică unde se afla și un pian. Am cântat împreună Tatăl Nostru, apoi ne-a explicat cu vocea sa caldă și plăcută, ce dar minunat este rugăciunea. Ne-a explicat cum trebuie să ne

rugăm, subliniind, că doar pe firul rugăciunii putem sta de vorbă cu Tatăl nostru Cel din ceruri, Cel mai bun Tată din întregul univers.

Apoi s-a așezat la pian și acompaniindu-se, ne-a cântat un cântecel, în care era vorba despre rugăciune: cuvinte simple, linie melodică simplă, dar ce rezonanță amplă a avut în sufletele noastre de copii.

Ne-a întrebat dacă vrem să-l învățăm și răspunsul a fost un entuziasm „Da”. L-am învățat foarte repede și cel puțin în ce mă privește, l-am învățat pentru eternitate. Nu l-am mai întâlnit în lunga mea viață, ceea ce mă face să presupun, că era creația personală a veneratului nostru părinte. Nu știu dacă și-l mai amintește cineva, din cele care l-am învățat atunci cu o copleșitoare emoție. Eu nu l-am uitat și pe parcursul vieții l-am transmis și altor copii.

„Când înalț o rugăciune
Către Tatăl meu Ceresc,
Pare că mai sus de lume
Ca o pasăre plutesc.

Nu știu singur ce m-aș face
Dacă eu nu m-aș ruga,
Nu știu cum trăiesc în pace
Cei care nu fac așa,
De aceea cu credință
Îmi înalț sufletul meu
Să-mi dea Domnul biruință,
Eu mă rog, mă rog mereu!

Am plecat din sala de muzică, nefericită, că știam atât de puține rugăciuni. Mi-am propus să învăț mai multe și chiar de îndată, mai lungi și mai frumoase decât cele școlarești. Am început cu rugăciunile dimineții, pe care le-am învățat într-un mod neobișnuit. Era în tradiția internatului să ne adunăm în sala de studiu înainte de micul dejun, unde, în picioare, cu fața spre răsărit ascultam rugăciunile dimineții, recitate pe de rost de domnișoara Ghervasie, elevă în ultimul an. De multe ori nu eram atentă la rugăciunile, care mi se păreau prea lungi, dar redeveneam atentă, la unele accente ale domnișoarei Ghervasie. De exemplu, Sfânt. Sfânt, Sfânt era spus rar și apăsător și era cu

neputință să nu tresari la felul solemn, în care ni se atrăgea atenția cu privire la sfințenia Domnului.

La un moment dat domnișoara Ghervasie s-a îmbolnăvit, a fost internată și altcineva trebuia să rostească rugăciunile până la revenirea ei. Pedagogă a întrebat, dacă poate cineva să o înlocuiască și cum ni-
meni nu se oferea, mi-am luat inima-n dinți și, învingându-mi timidi-
tatea, am afirmat că eu pot să spun rugăciunile. Le-am spus exact așa
cum o făcea și înaintașa mea, de la care am luat chiar și intonația. Faptul că am putut spune fără greșală rugăciunile dimineții, m-a făcut
foarte fericită. Eram convinsă că fiecare rugăciune pronunțată mă
înălța spre biruința de care ne vorbise părintele și faptul acesta mă
făcea să mă cred ucenica sa. Convingerea aceasta mi-a adus echilibru
și o pace luminoasă. Nu am mai plâns de dorul celor de acasă, dar mă
rugam în taină, să facă Domnul o minune și era ferm convinsă, că
rugăciunea mea va fi ascultată și voi reveni acasă.

Personalitatea Părintelui ocupa tot spațiul nostru spiritual și, ase-
meni Domnului Iisus, culegea suspinele noastre și ne îndruma pașii,
spre țărnicurile veșnice. Credeam desăvârșit în cuvântul său și, deși nu
era prea clară problema cu biruința în lupta pentru veșnicie, îmi
era suficient să știu, că acolo este „tot binele”...

Amintirea Părintelui de la Bălți mi-a înrourat sufletul, cu o duiosie
de care nu mă mai credeam capabilă. Îngerul meu Păzitor continua
să mă îndrume spre liman izbăvitor, folosindu-mi amintirile. Mi-a am-
intit, odată cu imaginea Părintelui Fără Nume că rugăciunea este aripa
care ne înalță în zbor din adâncul cel mai întunecat spre cer.

Înțelegeam acum că, cel puțin în două împrejurări grave, nu am
fost capabilă să aflu singură, căile de salvare. În toate izolările de care
am avut parte, Îngerul meu m-a împins pe firul rugăciunii, spre Marele
Vindecător.

*„Doamne Iisuse, prin intermediul Îngerului Păzitor, vin în fața Ta
așa cum sunt: nevolnică, nepricepută și neajutorată. Iartă-mă pentru
cât sunt de nevrednică de iubirea Ta, de jertfa Ta, de îndurarea Ta cea
fără de margini. Nu sunt vrednică de a împlini cu suferință, planul Tău
de mântuire atât cu privire la mine, cât și cu privire la neamul meu. Pot
atât de puțin.*

¹ Dumitru Covalciuc – „Comori folclorice din Bucovina”, Cernăuți, editura Zelena Bucovina, 2004

*Azi, în Numele Tău cel Sfânt, cred că sunt capabilă să iert pe toți
ce mi-au făcut rău. Chiar cu sinceritate spun asta și Tu știi că este așa,
pentru că Tu mă înveți să iert și Tu mă ajuți să iert.*

*Te chem în viața mea, Iisuse Hristoase ca pe Domnul meu și Dum-
nezeul meu și mai ales ca pe Mântuitorul meu. Vindecă-mă, schimbă-
mă, iubește-mă, ajută-mă să fac bine și să înving, mai ales răul din
mine. Te iubesc Doamne Iisuse, Te slăvesc Doamne Iisuse, Îți
mulțumesc, Doamne Iisuse, mângâierea dulce a sufletului meu!*

*Te binecuvântează Măicuța Sfântă, Mama neprețuită a tuturor îm-
povăraților. Îți mulțumesc Bunul meu Înger, Cel ce cu mișcare lină,
mă aduci LA IZVORUL IUBIRII ETERNE.*

Amintirea Părintelui meu de la Bălți mi-a adus un dor arzător de
rugăciunile făcute în comun. Niciodată nu am simțit binefacerile
miraculoase ale rugăciunii, ca atunci când ne adunam toate în jurul
Rugului Aprins. Atunci puteam să ne concentrăm, să rostim cu adorare
cuvintele, să ne lăsăm purtate pe aripa sfântă a rugăciunii, până la pi-
cioarele Maicii noastre, unde găseam căldură și alinare. Singură, fără
suratele mele întemnițate, rugăciunea mea era săracă, fără aripi, chiar
dacă uneori simțeam pe gene lacrima liniștitoare.

Cred că Bunul Iisus mi-a înlesnit această experiență a însingurării,
ca să înțeleg că iubirea Sa are în vedere dăruirea noastră personală.
Îmi era atât de evident, că rugăciunea noastră în comun este puter-
nică și izbăvitoare. Acum însă înțelegeam cât de importantă era
dăruirea noastră intimă, personală, unică, așa cum fiecare din noi este
unic în întregul univers creat.

Mi-am analizat mișcările sufletului și nu am știut prea bine, dacă
am înțeles în ce fel și cât de mult sunt așteptate aceste mișcări per-
sonale ale umilului nostru spirit. Cred că cele două „întâlniri” din Drum
Crucial (Ion Minulescu) mi-au adus oarecare clarificare.

*„Pe scara sufletului meu
M-am întâlnit cu Bunul Dumnezeu
Eu coboram mâhnit din conștiința mea
Iar El urca surâzător spre ea.”*

În faza a doua lucrurile se inversează:

"Pe scara sufletului meu
M-am întâlnit din nou cu Dumnezeu
El cobora solemn din conștiința mea
Iar eu urcam surâzător spre ea."

*Bunule Iisuse, atingerea sufletului nostru de izvorul nesecat al
Iubirii Eterne, se va traduce totdeauna cu un plâns dezlănțuit pe întin-
deri mari de suflet și este ca roua ce coboară să spele fața lumii!*

NUMELE MEU ASPASIA SAU ASPAZIA?

După un somn adânc și liniștit ca o binecuvântată uitare, zorile mi-au adus un fior de îngrijorare. Prea îmi făcusem dependentă liniștea mea, echilibrul meu psihic, de clipa când Mărguța mă scotea la plimbare. Eram agățată de această clipă cu toată ființa mea. Era o binecuvântată clipă, pe care această babină făptură mi-o dăruia. În timpul plimbării mă simeam o ființă vie, evadată din timpul mort și din spațiul fără contur al celulei mele. Din trei în trei zile venea Mărguța să-mi deschidă, nu doar ușa celulei mele, ci și poarta prin care intram într-un univers fermecat, când înfășurată în răcoarea parfumată a nopții, priveam cerul plin de stele, imaginându-mi, printre aștrii strălucitori, prezența Îngerului meu.

Ce voi face când se va încheia anotimpul cald și când soarta mea vitregă sau întâmplarea cea rea, îmi va suprima sublima plimbare printre cele trei tufe de merișor. Întrezăresc pentru atunci o nouă prăbușire în "abisul neputinței" și o spaimă necruțătoare, îmi înclăștează dureros inima: Doamne, fă să nu fie!! Până atunci voi fi recunoscătoare pentru clipa ce mi s-a dat.

Azi timpul îmi era potrivit. Era coana Mărguța în tură, dar ce folos. Plouă... Cer plumburiu... Vânt îmbufnat...Gânduri sumbre...Simțuri amorțite... Lacrimi...

Mi se strecura în suflet un frig atât de cunoscut. Mi se lipea de oase. Mă copleșesc vise moarte... Amăgiri... Tristețe ... În hăul acestui pustiu fără țărături lacrimile mi se păreau stupide. La ce bun?...

Nu, nu voi mai plânge.Azi Îngerul meu e plecat departe, dar îl

voi chema cu putere. Trebuie să mă ascund în iubire!... Iubire? Oh, iubirea mea, atât de mult am sperat că voi reuși să te cultiv ca pe o floare rară, capabilă ca în orice împrejurare să-mi țină vie speranța. Iubirea mea, biată cenușăreasă, izgonită în miez de noapte din palatul strălucitor înainte de cântatul cocoșilor, trâmbiță a lepădării. Tăcere, nici un prinț fermecat nu va deschide ușa să încerce condurul de cristal. Tăcere, de nicăieri nici o șoaptă, nici un suspin, doar tristețea aceasta amorfă, fără nici o culoare. Lipsa aceasta de culoare nu este un vid incolor, nu este nici un negru dens, este un cenușiu ce își întinde peste toate liniștia descurajator, mult mai hâd decât tenebrele.

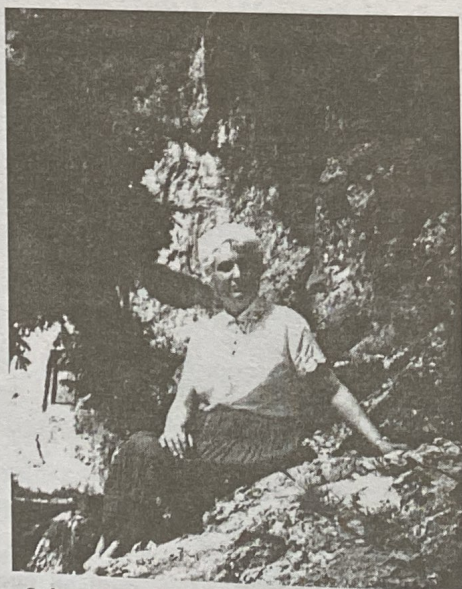
Ascultam cu ureche de naufragiat melopeea picăturilor de ploaie, punctată din când în când de răbufnirile vântului. Așa cum stăteam, prăbușită în hăul din mine, mi s-a părut că nimic nu se interpunea între viață și moarte. Pustiul acesta cenușiu nu putea fi nici viață nici moarte, doar o uvertură a morții. Zăceam inutilă, uitată de toți și de toate, uitată chiar de mine însămi. Mă aflu într-un spațiu mort, unde la un capăt de lume, într-un timp mort, fiind ce? Un gol imens? Era atâta dezolare în acest sentiment! Am încercat să mă prind de un firicel de rugăciune. Ceream cu disperare să aflu ce pot să fac cu

Cernăuți, iarna lui 1944

mine, ca să mă pot suporta. Am îngenunchiat și am început să spun cuvinte de implorare. Dar am pierdut șirul și am rămas căzută în uitare. Am recăzut în adâncul meu, cu un dor nespus după luminița pe care am zărit-o cândva acolo. M-am concentrat puternic ca să o readuc, dar nu a mai revenit. Știam că este acolo și mai știam că apariția ei nu depindea de voința mea. Acolo, în adâncul sinelui, era bobul meu de iubire, diamantul neșlefuit căruia suferințele mele, trebuiau să îi dea șlefuiuri de brilliant. Trebuia să îndur orice și oricât, ca să nu o pierd, iubirea mea. Tremurând ușor mi-am zis: suportă, iubește și nu te lamenta.

Într-un târziu mi-am auzit numele, aproape șoptit dar foarte clar, Cineva m-a chemat pe nume. Uite, mi-am zis cu mirare, golul acesta de care m-am plâns mai înainte poartă un nume, numele meu. Oare cine și pentru ce m-a chemat, pentru că nu aveam nici o îndoială, că mi-am auzit numele venind "din afară", nu din adâncul meu. Nu putea fi decât Îngerul meu Păzitor, care se făcuse clar auzit în conștiința mea, ca să mă cheme la ordine. Voia să-mi atragă atenția, că nu sunt nici singură nici părăsită. Oricât de deasă ar fi pâcla ce ne împresoară, în trecerea prin această vale a plângerii, Sfânta Îndurare este cu noi, Îngerul Păzitor este cu noi, Maica Sfântă este cu noi și împreună cu

Sub stânca Sf. Ana, Sinaia, 26 mai 1966

noi toți și cu toate este Tatăl nostru, Veșnicul Părinte.

Oh, Bunul meu Înger, "Cel ce ești frumos prin frumusețea dulce, plăcut și cu minte strălucitoare ca soarele, luminat să-mi stai înaintea cu față veselă și cu privire lină." Să nu mă lași să lunec în tenebrele întristării și, dacă îți este cu putință, dă-mi un brâci atunci când uit că sunt sub Acoperământul aripilor Tale....

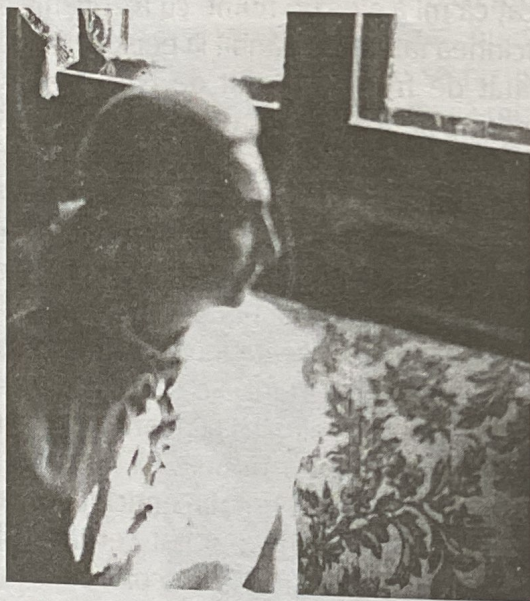
Există oare o determinare în viața noastră legată de numele cu care, prin Sfântul Duh, am fost individualizați la Sfântul Botez? A fost o vreme când am fost mâhnită că numele meu de botez, Aspasia, nu se află în calendarul Bisericii noastre Ortodoxe. În consecință consideram că nu am protecție în lumea sfintelor. Consideram că tata mi-a ales un nume păgân și că mama nu s-a opus la această alegere. La acest reproș mama mi-a răspuns scurt: "Prin botez tot numele se sfințește." Tata mi-a explicat că mi-a ales un nume cu rezonanță în istoria lumii (istoria era slăbiciunea tatei). S-a gândit la personalitatea Aspasiiei, soția lui Pericle, atât de frumoasă atât de cultă și atât de înțeleaptă și care a fost apărată de invidie, în agora, împotriva ostracizării de însuși Pericle. Acesta a vorbit înflăcărat în apărarea ei, cu lacrimi; celebrele lacrimi care au rămas încremenite în memoria istoriei. S-a mai gândit și la Aspasia lui Leopardi. Citisem și eu poezia, intitulată simplu "A Aspasia". Totuși mi-ar fi plăcut ca tata să fi ținut cont de tradiția din satul meu natal. Orice copil se boteza cu numele sfântului din calendar din ziua nașterii. Se respecta mai ales atunci, când această zi era închinată unui sfânt important. Se spunea atunci că pruncul s-a născut "în nume" și că este obligat să-l poarte. Eu mă născusem în 9 decembrie, deci numele meu trebuia să fie Ana. Mai aveam o obiecție, dacă purtam numele celebru din antichitate, de ce mă numeam Aspazia și nu Aspasia. Tata mi-a arătat certificatul de botez, în care Părintele – naș, Gheorghe Strejac, trecuse cu o mână tremurândă, dar cu o caligrafie impecabilă "Aspasia". Secretarul comunii a transcris însă în registrul stării civile, "Aspazia". Așa se face că numele meu de creștină este "Aspasia" și cel de româncă "Aspazia". Există în viața fiecăruia niște potriviri ciudate, cărora, dacă nu le găsim explicații, le expediem lapidar cu un cuvânt, care de fapt nu clarifică nimic: coincidență. Oare ce coincidență ar însemna faptul că aveam două nume foarte puțin deosebite și că în frageda mea

copilărie am avut probleme de scriere tocmai a acestor două litere "S" și "Z". Astfel z scris pe dos îmi aducea numele la forma lui corectă scris cu s.

Și dacă n-a fost o simplă coincidență ce ar fi putut să însemne? Închisoare pentru Aspazia și libertate pentru Aspasia?

Acum când scriu realizez că am și două date de naștere. Cât timp m-am numit Oțel Aspazia eram născută în 9 decembrie, când am devenit Petrescu Aspazia, data mea de naștere a devenit 26 noiembrie. Iată cum s-au petrecut schimbările.

Când am ieșit din închisoare, ca să îmi reiau locul în societate trebuia să obțin un buletin de identitate tip R.P.R., pentru a-l obține aveam nevoie de un certificat de naștere tip R.P.R., cel vechi ne mai fiind valabil. Pentru că locul meu de naștere era în teritoriul cedat, tre-

Imediat după eliberare,
17 iulie 1962, București,
în casa fratelui meu

buia să preschimb certificatul vechi, în localitatea în care mă născusem. A fost nevoie ca prin Miliția Roman, localitatea în care mă stabilisem, să mă adresez cu o cerere către evidența populației din Moscova, pentru a-mi reconstitui actul de naștere de tip nou. Cu ajutorul unui profesor de limbă rusă, vecin cu locuința soțului meu am întocmit această cerere în limba respectivă. Mama, care la ora aceea era pensionată ca profesoară de limba rusă, nu avea dreptul să-mi

scrie cererea pentru că îmi era rudă. Au urmat luni bune de emoție, așteptând un răspuns. Îmi era clar că prin această măsură se mai făcea încă un control "la fața locului" a celor plecați în țară și niciodată nu se putea ști cum se putea termina o astfel de cercetare. Actul a venit în cele din urmă, în bună regulă. Rămâneam tot "Aspazia", deși în certificat scria clar "Aspasia" și m-am pomenit și cu două surprize, eram născută pe 26 noiembrie (9 decembrie era pe stil nou), pentru că rușii sunt stiliști și m-au născut cu două săptămâni mai devreme și apoi, nu mai eram născută în România, ci în U.R.S.S. După 1989, mă nășteam din nou în altă țară, de data aceasta în Ucraina, și aceasta numai pentru că sovieticii au arondat nordul și sudul Basarabiei, ținutul Herței și Bucovina de Nord, Republicii Ucrainene. Printre altele, trebuie să recunosc că, închisoarea mi-a adus împăcarea cu numele meu de botez. La Mislea, două venerabile moldovence, mi-au spus că Aspasia se sărbătorește la înălțarea Domnului, acest nume fiind legat de Ispas, denumirea slavonă a acestei mari sărbători. Bucuria mea a fost fără margini. Mi se aducea la cunoștință că aveam și eu o zi în calendar și puteam să mulțumesc cu recunoștință Domnului, că mi s-a făcut botezul în nume și încă ce nume! Gândul la acest nume îmi dădea aripi, mă innobila, îmi dădea putere să mă ridic peste nefericire. M-am înfășurat în această imensă bucurie.

Cu adevărat incomensurabilă era Sfânta Îndurare, pe care o percepeam acum, traversându-mi tristețea și revărsându-se în jurul meu

Studentă la Cluj, 1946

ca un parfum prea ales, ca o vibrație de lumină, ca un gingaș alint de iubire.

Oh, Mântuitorule, cât de adevărat este că dacă ne-am cunoaște neputința și nimicnicia am muri de durere! În marea Ta îndurare, ne faci să înțelegem că atunci când ne doare ceva, Tu suferi mai mult decât noi. Dacă am înțelege plinătatea durerii Tale, inima noastră împietrită ar deveni incandescentă și s-ar face scrum. Ți mulțumesc, Doamne Iisuse, că primești părerea mea de rău pentru cât de tare Te îndurerez și că primești ca stropul meu de suferință să fie părtaș la împlinirea Justiției Divine prin ispășire. Mi-e sufletul plin de recunoștință pentru viața ce mi-ai dat să o trăiesc, pentru numele ce mi l-ai dat să-l port, pentru toate prilejurile ce mi le oferi, ca să "gândesc la Tine, să grăiesc de Tine, să lucrez după voia Ta și să sufăr pentru Tine." Ajută-mă să mă ridic din gravele mele căderi și să nu mă mai împiedic în neputințele mele!...

Eu nu dau atenție zodiacelor și nu mă orientez după ele. Am observat însă o altă "coincidență". M-am născut în săgetător, zodie mutabilă. Numele meu legat de Ispas se mută în fiecare an ca sărbătorire, deoarece Înălțarea Domnului se socotește în relație cu Sfintele Paști, zi mutabilă. De m-ar ajuta Domnul Iisus Hristos și Sfânta Fecioară Maria, ca toate mutațiile mele să fie o mai profundă statornicire pe calea ce duce la mântuire...

SATUL MEU NATAL, LEGENDĂ ȘI MIT

Rostirea atât de clară a numelui meu m-a trezit din letargia în care mă scufundase ploaia. Deși își picura neostoit melodia melodramatică, mi se părea acum, blândă și alinătoare. Susurul ei monoton nu mă scutea nici acum de tristețe, dar amărăciunea mea era molcomă, străbătută de resemnare, aproape duioasă. Gândurile zburau fără noimă de la una la alta, atâtea întâmplări, atâtea semne lăsate pe firul vieții. M-am oprit deodată la o frântură de cântec uitat de multă vreme. Cântecul acesta era pentru refugiații din teritoriile ocupate, un lait motiv care nu lipsea de la nici o reuniune familială sau prietenească. Era și în cântecul acesta o ploaie rece de toamnă, înveșnicită pe un

colț de țară lipsit de noroc:

".....

Dar satu-n care m-am născut
Acum de jale-i străbătut
Nu se aud privighetori
Și nici viori
În satu-n care m-am născut.
Acolo-acum e toamnă rece
Și plouă, plouă tot mereu
Sunt lacrimi care n-au să sece
Cât va fi toamnă-n satul meu.

..."

Cântecul îmi trezește sumendenii de amintiri legate de satul meu natal, fragmente vagi dintr-o viață atât de îndepărată, de parcă nici n-ar fi fost trăită de mine. Pentru oricine, amintirea satului natal este un

În Cotul - Ostriței, la o sfințire de troiță

prilej de bucurie duioasă, înveșmântată în farmecul nostalgic al unei lumi de basm, cu bunici, cu părinți, cu frați și prieteni, cu întâmplări mărunte firești, dar de neuitat. Dar bucuria aceasta se pare că nu se dă unor bejăniți ca mine. Ea este întunecată mereu, de umbrele nedreptății ce ne-au izgonit de pe vatra străbună.

Imi vin în minte cuvintele lui Mircea Eliade "Orice pământ natal alcătuiește o geografie sacră." Mai târziu am aflat ilustrarea acestui mare adevăr în "Balada" lui Nicolae Dabija:

"Cât trăim pe-acest pământ
Mai avem un lucru sfânt:
O câmpie, un sat natal,
O clopotniță pe deal.

Cât avem o țară sfântă
Și un nai, care mai cântă,
Cât părinții vii ne sunt –
Mai există ceva sfânt.

Cât pădurile ne dor
Și avem un viitor,
Cât trecutu-l ținem minte –
Mai există lucruri sinte.

Cât luceafărul răsare
Și în cer e sărbătoare,
Și e pace pe pământ –
Mai există ceva sfânt.
Cât avem un sat, departe
Și un grai ce n-are moarte,
Cât ai cui zice "părinte!" –
Mai există lucruri sfinte.

Cât durea-ne-vor izvoare
Ori un cântec ce dispare,
Cât mai avem ceva sfânt –
Vom trăi pe-acest pământ."

Cotul – Ostriței, satul meu natal, din preajma Cernăuților este un "cot" neaoș românesc, fericit în anul nașterii mele, pentru că se afla "acasă" lângă patria mamă, după Unirea cea Mare, timp astral pentru întreaga noastră țară, ce se numea cu binecuvântată mândrie ROMÂNIA MARE.

Și azi Cotul meu se află tot acolo, nu s-a mișcat de la locul lui, dar nu mai este "acasă la el". A fost o bună bucată de vreme în URSS, acum este în Ucraina, o soartă vitregă, a tot tălăzuit înstrănarea peste

bătrânele sale așezăminte. Orânduiri cu "împărați pe care lumea nu putea să-i mai încapă" s-au tot rânduie cu ticăloasă lăcomie peste "vesela grădină cu pomi roditori și mândri feciori".

Serbare la sfârșit de an școlar și celebrare a Marii Uniri.
În prim plan mama mea (în stânga, cea cu pălărie)

Cotenii mei, care fie că nu au mai putut suporta jugul străin, fie că au fost izgoșiți, s-au semănat printre brazdele lumii de la Detroit până la Wladivostok, purtând în suflet icoana locului de baștină cu jale și dor. Cei ce au rămas sub "neagra străinătate" suportă și azi opresiunea, cumplită consecință a răpirilor nedrepte.

Mă las furată de amintiri și îmi revăd frumosul sat natal, înecat în livezi, hotar în hotar cu celelalte comune românești Mahala și Buda, despărțite între ele doar de văile înguste ticsite cu plop, sălcii și arini, în care păsările cerului își petreceau veletul. Din amintire se ridică mai întâi silueta zveltă a bisericii, strălucind alb pe toloaca verde cu iarba mățăsoasă, intens luminată de un soare generos. Urmează imediat școala cu etaj, fala cotenilor, unde și mama și-a început cariera de învățătoare. Între școală și biserică revăd casa bunicilor mei, unde și mama a văzut lumina zilei, umbrită de nucul cel falnic cât o catedrală și de mărușul "harbuzesc" din coasta casei cu mere dulci și parfumate mari cât capul unui copil. Revăd curtea îngrijită cu studola (magazie)

Sărbătoare culturală
la Casa Națională din Mahala, 1939

de cotul râului, de unde îi și venise denumirea de Cotul – Ostriței, păstrat astfel și în prezent, deși acum satul era așezat pe deal la trei, patru kilometri depărtare de râu. Una din legende spune, că într-o vară anume, o ploaie torențială a umflat atât de mult Prutul, încât apele lui au înecat satul în întregime. Au scăpat cu viață doar cei ce au apucat să fugă cu ce aveau pe ei, din calea puhoaielor, adică cei ce nu au avut somn în acea noapte de pomină. Ceilalți au fost înghițiți de ape, mulți dintre ei cu somn cu tot. O anumită familie a supraviețuit în mijlocul apei înfuriate, cocoțată în coroana unui tei, care a rezistat atacului furibund al grohotișului cărat de pe coaste. Supraviețuitorii și-au refăcut satul sus pe deal, departe de apa Prutului, iar în amintirea teiului salvator, familia izbăvită a plantat chiar în mijlocul satului, pe locul cel mai înalt, un pui de tei. Acum teiul se afla în curtea unchișului Nicolae (fratele bunicii mele după mamă). Era deosebit de impunător, practic domina întreg satul, și când era înflorit, parfumul lui se simțea de pe orice uliță. Sătenii veneau cu se-

în partea dreaptă și cu grajdurile și poiețile în partea stângă. Revăd fântâna cu roată cu acoperiș de șindrilă și parcă simt gustul de apă rece ce aburea paharul în care lingurița cu șerbet din flori de salcâm, făcea deliciul nostru, al nepoților, încălziți de soarele unor veri toride.

Ca orice sat românesc și satul meu natal era un întreg univers, îmbibat de mit și legendă. Orice colț își avea povestea lui, îmbogățită de-a lungul vremilor, călătorind de la generație la generație ca un sol a duhului sătesc nemuritor și independent de avatarurile prin care soarta îl purta sub soare.

În trecutul îndepărtat satul era așezat chiar pe malul Prutului, vizavi de comuna Ostrița, ocolit protector de cotul râului, de unde îi și venise denumirea de Cotul – Ostriței, păstrat astfel și în prezent, deși acum satul era așezat pe deal la trei, patru kilometri depărtare de râu. Una din legende spune, că într-o vară anume, o ploaie torențială a umflat atât de mult Prutul, încât apele lui au înecat satul în întregime. Au scăpat cu viață doar cei ce au apucat să fugă cu ce aveau pe ei, din calea puhoaielor, adică cei ce nu au avut somn în acea noapte de pomină. Ceilalți au fost înghițiți de ape, mulți dintre ei cu somn cu tot. O anumită familie a supraviețuit în mijlocul apei înfuriate, cocoțată în coroana unui tei, care a rezistat atacului furibund al grohotișului cărat de pe coaste. Supraviețuitorii și-au refăcut satul sus pe deal, departe de apa Prutului, iar în amintirea teiului salvator, familia izbăvită a plantat chiar în mijlocul satului, pe locul cel mai înalt, un pui de tei. Acum teiul se afla în curtea unchișului Nicolae (fratele bunicii mele după mamă). Era deosebit de impunător, practic domina întreg satul, și când era înflorit, parfumul lui se simțea de pe orice uliță. Sătenii veneau cu se-

cerile legate de o prăjină și tăiau din coroana lui bogată, crenguțe încărcate cu flori. Era credința că, florile de tei din acest copac aveau puterea de a tămădui orice răceală și orice fierbințeală.

La o bună distanță de apele Prutului se aflau „Sâniile”, un fel de baltă lungă și îngustă, năpădită de stuf și papură pe cele două maluri ale sale. Mijlocul Sâniilor se populau vara cu nuferi albi de o frumusețe fascinantă, mai ales noaptea sub lună plină. Legenda spune că nuferii erau sufletele celor înecați demult în apele Prutului și că între Sâni și Prut erau izvoare subterane, care făceau deosebit de periculoasă această baltă. Niciodată Sâniile nu și-a redat înecații, pentru că se spunea că erau absorbiți de aceste ape subterane. Sătenii spuneau că de fapt Sâniile era o veche albie a Prutului, care s-a mutat mereu către Ostrița.

În timpul vacanțelor de vară, veneam neapărat noaptea pe lună plină, să admirăm nuferii, care înfloreau la sfârșitul lui iunie. Este greu de descris frumusețea tabloului ce se înfățișa ochilor. Pe luciul negru al apei, pluteau imensele stele florale de un alb sidefiu strălucitor sub clarul de lună. Era atâta farmec și atâta mister în florile plutitoare, că flori de emoție puneau stăpânire pe inimi, atunci când erau privite. De obicei grupul nostru era format din cei doi veri ai mei Victor și Ionică, și din mine și fratele meu. Uneori se nimerea să fie și unchiul Mișu, fratele cel mai mic al tatălui meu, care avea puțini ani peste ai noștri, tata, fiind cel mai mare dintre frați. Nimeni dintre noi nu avea curajul să se apropie de nuferi decât Victor. Malurile Sâniilor erau foarte înșelătoare, nu știai unde se sfârșesc. Pășeai pe un mal ce părea ferm, dar care era doar un plaur înșelător, ce te scufunda în apele adânci și reci, de îți tăiau respirația. Victor căuta o creangă de răchită în formă de cârlig, cu care trăgea florile spre mal fără să înainteze prea mult. Nuferii aveau tulpini tubulare, pierdute în adânc, atât de lungi că pareau fără sfârșit, când le trăgea Victor din ape. Îmi oferea mie nuferii culeși, doar trei, pe care îi aduceam acasă. Pe drum florile se închideau ca niște lalele, supărate că au fost răpite din mediul lor fermecat. Acasă le așezam într-un vas cu apă și florile, resemnate, se re-deschideau arătând un miez galben strălucitor. Răspândeau un parfum minunat, dar în care persista totuși și un vag iz de mâl.

O altă legendă învăluită într-o aură de sfințenie, era cea legată de

Ghiol. Ghiolul era un lac perfect rotund ca un ochi magic deschis în lunca Prutului. Vara pe apele lui adânci și reci, pluteau numai nuferi galbeni. Aceștia nu aveau măreția nuferilor albi, dar impresia pe care o lăsau era la fel de fermecătoare.

Legenda spunea că pe vremea năvălirilor tătarilor, un polk de călăreți turbați s-au repezit peste sat ca să-l prade și să ia robi. Era într-o duminică și tot satul, bărbați, femei și copii, erau în biserică. Au fost luați prin surprindere și nu le-a rămas altceva de făcut, decât să se baricadeze în biserică și să se roage cu disperare împreună cu preotul lor, pentru îndurarea Tatălui Ceresc. Înfricați, năvălitorii au dat foc la biserică, așteptând ca fumul dens să-i oblige pe săteni să iasă afară. Dar, sub ochii păgânilor biserica s-a prăbușit în adânc, iar pe locul ei a apărut Ghiolul, acoperit de nuferi galbeni, lumânările din biserică ce ardeau acum în alt fel, pentru sufletele celor izbăviți prin miracol din mila Domnului, cu preot cu tot.

În prezent, pe marginea Ghiolului spre răsărit, se afla o lespede ce părea un prag de biserică. Se povestea că unii, ce nu credeau în legendă, au luat această lespede acasă pentru diferite întrebuințări. Dar din momentul în care piatra era adusă în gospodărie, începeau să curgă nenorocirile în lanț. Așa că piatra era readusă la locul ei, ori de câte ori, dispărea. După un timp nimeni nu mai îndrăznește să miște lespede de la locul ei și piatra mută și statornică, părea că dă mărturie despre drama de demult.

Femeile veneau la Ghiol, ca să-și ghilească pânzeturile țesute în iarnă. Le înmuiau în apele limpezi ale Ghiolului și le întindeau pe prundișul alb al vechii plaje sau pe iarba verde mătăsoasă ce înconjura Ghiolul. Pescarii care mergeau la Prut să prindă pește sau copiii care mergeau la cules de zmeură și mure, din loziile ce împânzeau malurile Prutului, treceau pe lângă Ghiol cu o anumită evlavie. Pescarii nu aruncau undița în Ghiol și nici copiii nu se bălăceau în apele lui. Nuferii pluteau în liniște pe apele clare, iar lespede se afla la locul ei, la suprafață, intemperiiile nu au reușit s-o îngroape sau să o miște din loc.

Tot pe vechea vatră, chiar aproape de șoseaua care lega Cernăuții de Nouăsulița, se afla Balta lui Pavel. Nu-mi aminteam acum de povestea acestei bălți, cred că nu am știut-o vreodată. Balta lui Pavel

avea ceva ciudat în înfățișarea ei. Nu avea în jurul ei nici un pom, nici un arbust (se spunea că se uscau imediat ce erau plantați) și nu avea maluri. Părea o farfurie imensă, plină ochi cu apă, o apă mărunt vălurită, chiar când nu era vânt, și mereu întunecată, chiar dacă era cer senin.

Și tot așa, fiecare loc din jurul satului avea un nume și o poveste și mai ales caracteristici, care le deosebeau pe unele de celelalte. La Jitărie, la Arini, la Hucău, la Lomoteț, la Găureanca, atâtea locuri mirifice, care mi se perindă prin fața ochilor și, ca și cum le-aș străbate din nou, ca pe acele vremuri, mi se par și acum file de poveste.

Prin anul 1936 părinții mei au avut posturi de învățători în Mahala și am locuit la mătușa Anghelina, sora mijlocie a mamei, și mama verișorilor Ionică și Victor, despre care am mai vorbit. Tata avea o atracție deosebită pentru natură, pentru drumeție și lui îi datorez faptul că îmi cunosc atât de bine satul meu natal. Duminica tata ne ducea la biserică cu regularitate și ascultam, alături de el, la dreapta și la stânga lui, toată Liturghia, de la primul până la ultimul cuvânt. După ce luam masa, în zilele frumoase, plecam la hoinărit prin toate cotloanele satului, nimic nu rămânea necercetat. Tata ne arăta tot ce era mai frumos și mai interesant de văzut. Avea un ochi ager și un fel de a prezenta toate într-o aură de basm, care mărea vraja locurilor. După cum era cazul, poveștile lui erau când descrieri de natură, când evocări istorice, când basme fantastice pline de mister. De exemplu, în pădurea Lomotețului a fost linie de front în primul război mondial. La o margine a pădurii mai dăinuia o cazemată, bun adăpost dacă ne prindea vreo ploaie prin zonă. Printre viorele și brebenei se mai vedeau ciurucuri ruginite de grenade și obuze. Pe coasta Lomotețului creșteau o mulțime de dediței, care atunci când erau înfloriți dădeau un aspect cu totul deosebit povârnișului. În bătaia vântului coasta părea când violetă, când argintie, după cum erau puse în evidență, versul violet sau reversul argintiu al florilor. Tata ne povestea fapte de lupte, ce au avut loc aici și nouă ni se părea că foșnetul fagilor reproducea zarva frontului de atunci. Fratele meu Anatolie deslușea strigătele de luptă, eu, mai degrabă, vaielele celor răniți. Totdeauna culegeam dediței pentru mama, care, de cele mai multe ori, rămânea acasă cu toate grijile gospodăriei pe capul ei.

Hucăul era un pâraiaș care putea fi trecut cu piciorul, dar, sub ploile torențiale se umfla înfricoșător, inundând culturile. Când se retrăgea rămăneau în urmă chișcarii (țiparii), care zăpăciți de tubulența apelor, puteau fi culeși cu mâna. Aveau o rezistență proverbială și erau considerați delicioși. Mie în general, nu prea îmi plăcea peștele, aceștia chiar îmi plăceau total, pentru că aspectul lor era mai mult de șarpe decât de pește. Pe lunca Hucăului, în plină vară creșteau niște flori foarte parfumate, chiar li se spunea parfumași, din care făceam buchete minunate pentru mama. Mai erau unele cărora li se spunea luleaua dracului pentru parfumul lor prea puternic. Din cauza acestui parfum mama nu le agreia, mie însă îmi plăceau, erau delicate, aveau o inflorescență albă, ca niște nourași diafani.

Sub ocupația comunistă vărul Victor Axani, fiul fratelui mamei mele, a fost fără întrerupere „holova” (primar) al comunei, ca și bunicul nostru, Nechita Axani. În virtutea acestei funcții și a profesiei sale de agronom, a îndiguit Hucăul, domesticindu-l într-un frumos lac de acumulare, care pe lângă utilitatea lui la grădinărit ca rezervor de apă, în zilele de odihnă putea oferi plimbări de agrement cu barca cu motor.

Colțișorul cel mai îndrăgit de noi era însă Găureanca. Nu știu de

Victor Axani în dreapta cu tatăl său, Traian Axani, cu mama și cu bunica sa după mamă (poză făcută la întoarcerea uncheșului Traian din lagăr, 1952)

ce avea un nume atât de prozaic, pentru că era un loc încântător. Într-o văiuță se afla pitit acest cătun, înconjurat de o pădurice de mălini. Când înfloreau mălinii aveai impresia că raiul a coborât în această văgăună. Ciorchinii de floricele albe, care încăreau până la refuz ramurile, la orice boare de vânt, ningeau valuri de steluțe minuscule, peste iarba strălucitoare în soare, smălțuită cu flori de bumbișori și de păpădie. Parfumul lor divin, pătrunzător, plutea peste vâlcea și intra în toate casele cătunului. Ne așezam pe spate pe iarba mătăsoasă în tăcere, pentru că frumusețea aceasta divină se cerea respectată ca în catedrală. Ploua cu petale fine în părul capetelor noastre și ochii noștri priveau uluiți printre strugureii albi ai crengilor, un cer intens albastru. Murmuram de multe ori, abia îngânat, un cântecel învățat de la părinții noștri:

„O, Părinte Mare! Câtă frumusețe
Ai lăsat să fie pe al lumii plai!
Totu-i plin de viață și de tinerețe
Primăvara omul pare că-i în rai.”

Îmi este atât de vie amintirea aceasta, încât simt cum în sufletul meu a înflorit aieva un superb mălin. Frâng din sufletul meu-mălin o crenguță fină cu doi, trei strugurei înfloriți ca să o ofer Îngerului meu. O ramură de mălin înflorit, profilată pe un cer infinit albastru, răspândind o bună mireasmă duhovnicească, ce poate fi mai minunat! E darul unei pământene pentru minunatul ei Înger Păzitor.

Noapte bună, iubite Protector!...

MERII ÎNFLORIȚI

În noaptea aceasta coana Mărguța m-a scos târziu la plimbare, deci și la întâlnirea mea cu Îngerul Păzitor, care, după părerea mea, nu-mi prea iubește celula și îl înțeleg. Mărguța m-a lăsat singură printre tufe de merișor și a plecat probabil cu treburi, sigură fiind, că nu voi părăsi țarcul de plimbare și nu-i voi face neplăceri. După ce s-a întors de la treburile ei, am văzut că a intrat și în celula mea, probabil pentru a-mi face rituala percheziție. După ce m-am săturat de stat

în răcoarea destul de pătrunzătoare pentru ținuta mea vestimentară, Mărguța m-a introdus în celulă șoptindu-mi:

- Ai grijă de perna ta!

Ce o fi găsit la perna mea? După ce a încuiat ușa, am luat perna în mâini să văd ce este cu ea. Nu pot spune cât de uluită am rămas, cu ochii cât cepele, la ceea ce mi-a fost dat să văd. Sub pernă, buna sergentă, ascunsese trei mere rumene, parfumate îmbietor, cu mirosul caracteristic merelor domnești, pe care îl uitasem de atâta amar de vreme. Mărguța, în duioșia sufletului său, uitase la ce primejdie se expunea. Dacă ofițerul politic ar fi făcut un supracontrol și le-ar fi găsit el sub pernă, Mărguța ar fi fost pierdută. Condamnarea pentru favorizarea unui deținut politic era drastică, mai ales pentru cineva din pază. Pentru o temniță comunistă întâmplarea aceasta era atât de uluitoare, încât am simțit cum îmi tremură genunchii de mila sergentei. M-am așezat pe marginea patului și am ronțăit în mare viteză toate cele trei mere, ca să șterg orice urmă a acestui gest de mare omenie, care s-ar fi putut transforma în dramă, dacă ar fi rămas cea mai mică urmă de „corp delict”. Pe parcurs ce reînvățam gustul unui măr, m-a străfulgerat un gând. Coana Mărguța avea un Înger Păzitor foarte generos, care o împingea la gesturi nesăbuite, dar o și apăra. Sau poate era o nouă ispravă a Îngerului meu? Dacă era așa, avea bune relații cu Îngerul coanei Mărguța. Îngerul meu continua să îmi dea semne de încurajare. În dezolarea încremenită în care mă aruncaseră tovarășii, în cenușul desăvârșit al reîntemnițării mele, Îngerul îmi arăta cu consecvență, că chiar îi păsa de ce se petrece cu mine și chiar îmi dăruia semne de bunăvoință. Încrederea aceasta că Îngerul îmi susține neputința și mă ajută să suport fără cârtire prigoana, îmi dădea curaj și speranță. Speram cu crezământ, că Pronia Divină mă va scoate din măhnirea aceasta la ceasul potrivit. Speranța aceasta îmi transfigura tristețea, mă făcea să mă simt ca un pom care se trezește la viață, care se acoperă de floare. Merele acestea îmi sugerau, că Domnul cel Bun îmi trimite un mesaj despre desăvârșita Sa caritate, care mai dăinuie încă în unii oameni. Cât înviorează viața unei întemnițate un gest de neconceput pentru o temniță comunistă. Inima de întemnițată mă face să consider și întâmplarea aceasta un miracol, care mă redă mie însămi, încărcată de rod ca pomul, ce a purtat aceste fructe.

Un măr! Da, era și acesta un vis ce-l deslușesc din halima copilăriei mele. Îmi plăcea să mă visez un măr înflorit la o margine de drum sau la o margine de pajiște verde, intens înflorit, strălucitor sub soarele de mai. Un măr nins de floare...Într-o primăvară cu cer și soare divin... Ce soartă putea fi mai binecuvântată ca aceasta ? Un măr se acoperă de floare în fiecare an și mulți, mulți ani la rând. În fiecare an trăiește ca și întâia oară o tinerețe izbucnită frenetic în sublimul florilor alb – roz, în parfumul răspândit generos în cele patru vânturi. Ce poate fi mai emoționant ca ninsoarea de petale, fluturi purtați pe aripi de zefir, amețiți de zbor, căzuți cu gingășie pe iarba înfiorată.

Mă iubesc în ipostaza mea de măr înflorit. Mă simt cu adevărat un freamăt de flori și ning, ning în neștire petalele alb – roz ce roiesc o clipă în aerul străveziu, apoi se așează liniștit în iarba mătăsoasă. Mă gândesc că dacă Îngerul meu ar fi om, ar frânge din mine o crenguță înflorită și ar așeza-o între filele unui album. Cândva... târziu... întâmplător ar da de ea, decolorată de trecerea vremii și și-ar spune cu un vag regret: o iubire... trecută...uitată...stinsă... Bunul meu Înger ar trebui să știe că așa cum mă simt acum, chiar de s-ar dezlănțui elementele naturii, nu ar putea să spulbere lina ninsoare a petalelor ce le scutură în numele Său, sufletul meu în ipostaza lui de măr înflorit. Florile mărilor mele vor continua să zboare în jurul Său, fericite că își pot dăruia efemera lor splendoare în noaptea aceasta poleită de lună plină. Mai târziu am găsit în niște gingașe versuri corespondența acestui sentiment:

„De câte ori ninge cu flori de măr
simt că trăiesc miracolul primăverii..

Le iau în palme, le sărut,
Dar ele se metamorfozează
În lacrimi ce cad una câte una...
Pentru a îmbrățișa pământul
Cu flacăra iubirii...”

(Emilia Țuțuianu)

Amintirea unui măr înflorit este oricând și pentru oricine un prilej de dulce nostalgie. Uneori poate trezi doruri spre o altă inimă, în care mai poate sta tăinuită o speranță de iubire. În uitarea desăvârșită în

care lâncezeam, gândurile mele atârnav în crengile mărlui meu emblematic un halou de tistețe. Au fost cândva și în viața mea unele zile de speranță, când purtam în suflet raza mea de soare și floarea mea de măr. În condițiile de față nu-mi era îngăduită o cât de firavă speranță. S-a stins... S-a dus... odată cu ziua în care lespede de temniței s-a lăsat implacabilă peste tinerețea mea.

Merii au traversat în multe rânduri și în multe feluri viața mea: merii copilăriei de la casele bunicilor și ale părinților mei, merii presărați pe calea destinului meu, începând cu livezile Bucovinei, traversând multe localități, unele cu nume legate de ei ca: Meriș, Meri, terminând cu livada de meri care dădea înveliș de rai, iadului de la Mislea.

Îmi stăruie în minte o întâmplare stranie din copilăria mea, legată de un măr înflorit. Eram în clasa a III - a când liceul meu m-a trimis la Concursul „Tinerimei Române” pentru limba și literatura română. L-am câștigat și am avut șansa unei premieri cu totul ieșită din comun: o excursie în Țara Moșilor. Ne aflam în punctul cel mai fascinant al excursiei noastre, când a avut loc întâmplarea.

In ajunul concursului

Pe Detunata, îngenunchiați sub coloanele de bazalt, circa cinci sute de premianți și două sute de însoțitori am intonat Tatăl Nostru. Nu mă încument să descriu măreția acestui moment. Din sutele de piepturi rugăciunea urca impetuoasă, magnifică, cutremurătoare spre înalt și se răspândea în același timp printre munți. Răsunau văile în ecouri repetate, rugăciunea domnească trezise somnul munților cărunți. Într-o primăvară de basm, un freamăt de evlavie cuprinsese oameni și natură într-o simfonie de nedescris, de neuitat.

Cât de adevărat era că „Primăvara pe care Dumnezeu ar trebui să o deosebească anume, nu se cuvine să rămână în copaci și pe pașiști, ea trebuie să se înstăpânească într-un fel, în oameni, căci atunci ea nu trece, ca să spunem așa, în timp, ci, mai degrabă, în veșnicie și în prezența lui Dumnezeu.” (Reiner Maria Rilke).

După acest moment înălțător, Președintele Societății „Tinerimea Română” a decretat un frumos „pe loc repaos”. Fiecare grup era liber să cerceteze pe cont propriu minunăția plaiului superb în plină primăvară, cu condiția ca punctual la ora 2 (p.m.) toată lumea să fie prezentă la restaurantul din Roșia Montana.

Însoțitoarea noastră era profesoara noastră de desen, o ființă tânără, frumoasă și romantică, îndrăgostită de frumos, dar lipsită de cel mai elementar spirit practic. Furate de splendoarea locului, nu ne-am imprimat puncte de reper pentru a nu ne rătăci printre șteampuri (mori de aur) și păduri. Am tot hoinărit pline de încântare până la ora când trebuia să coborâm la Roșia Montana. Am constatat cu strângere

de inimă că ne izolasem mult de alte grupuri, eram singure, fără cea mai vagă idee în ce poziție ne aflăm față de orașel. În jurul nostru nici o țipenie de om, de la cine să afli o îndrumare. M-am pomenit dând sfaturi, chiar eu, cea mai mică din grup. Locurile mi se păreau extrem de cunoscute. Știam precis că eram pentru prima oară în Transilvania și totuși, știam la fel de precis, că știu exact drumul care ne poate scoate din impas. I-am arătat domnișoarei profesoare o cărărie și am asigurat-o că mergând pe ea vom ajunge la o căsuță de oieri. O căsuță foarte pitorească, care avea în spate un măr înflorit, căsuța părând bătută în cuie de acest măr. Acolo vom afla o băciță tânără care ne va arăta poteca ce ne va duce direct la locul de destinație. Profesoara m-a privit gânditoare, mirată peste măsură de cele ce spuneam, dar s-a hotărât repede:

Hai să încercăm, oricum nu aveam altă soluție!

Spre mirarea celorlalți, abia de am coborât poteca și am și întâlnit pe coastă, căsuța moțească și mărul înflorit, exact așa cum le-am descris. La lătratul unui câine alb lăptos a ieșit din curte o moață tânără, care ne-a arătat poteca ce cobora direct în Roșia Montana. La scurt timp ne-a apărut orașelul în toată întinderea lui, splendid înveșmântat în straiul de primăvară.

Profesoara ne-a explicat fenomenul straniu, prin faptul că, fiind eu foarte obosită și speriată de perspectiva rătăcirii, am intuit cu precizie soluția dificultății în care ne aflam. Eu însă nu mi-am dat nici o explicație. Nu am uitat niciodată mărul acela. Părea că și-a răsfirat crengile peste căsuță, ca să o țină în brațe, să o ocrotească și mai ales să o înfrumusețeze. Știam că mărul mă chemase și mă îndrumase tainic. Știam că florile de măr sunt predestinate să acopere răul și urâtul. Nu fără temei, colindele noastre se înfrumusețează edenic cu „Flori albe, flori de măr”...

UN HRAM CU MERI ÎNFLORIȚI

Mă întorc cu gândul la livezile cu meri din satul meu natal, din grădina bunicilor mei și, mai ales, din grădina uncheșului Traian, fratele mamei.

Nu l-am cunoscut pe bunicul Nichita Axani, decât din puținele fotografii șterse de vreme și, mai ales, din poveștile satului. S-a stins când eu abia mă născusem. A fost tot timpul vornicul (primarul) satului, respectat mult de săteni, vajnic luptător pentru Unire. Semnătura ca primar al comunei Mahala se află pe Actul de Proclamare al Unirii cu Patria Mamă. Era o personalitate puternică. Soțul meu, care i-a admirat doar poza, i-a caracterizat foarte just înfățișarea: „Un plăieș dintr-o stampă voievodală.” Bunica Dochița (Eudochia) a rămas văduvă cu patru copii din cei cinci pe care i-a avut. În ordinea nașterii lor: Maria

Familia Nechita Axani, 1918 - 1920

(mama mea), Anghelina (mama lui Victor și Ionică), Eughenia (mama lui Viorica, Ileana și Aurora), fiul Victor, mort în adolescență și ultimul, Traian Axani, tatăl unui alt Victor Axani, care, la rândul lui, va fi primar în comună. Cele trei fete erau de o frumusețe remarcabilă. Am în ochi un portret al lor, în frumoasele costume bucovinene, adevărate cosânzene, mândria buncii, pe deplin justificată (pozele următoare).

Numai mama a părăsit condiția de țărăncuță. A învățat la liceul la care, apoi, am învățat și eu și am fost la rândul meu, colegă cu fiice ale colegelor sale. Din cauza primului război mondial și-a schimbat ale cursului școlii și s-a prezentat pentru o diplomă de învățătoare luată la Viena, făcând, în felul acesta parte, din prima promoție de învățătoare

românce în Bucovina integrată în România Mare. Mi-a rămas încă o foarte frumoasă fotografie a acestei promoții, tinerele învățătoare având în mijlocul lor mari figuri de luptători pentru unire: profesorul Tofan și Părintele Bejan (poza de mai jos).

Pentru că era sora cea mare și pentru că era școlită, mama a fost mentorul, nu numai pentru familie, ci chiar pentru întregul sat. Nu îmi amintesc să-mi fi spus cineva pe nume. Pentru sat eram „fata Mări-

uței”. Bunica nu mi-a spus niciodată Pazi, avea un fel aparte de a-mi pronunța numele întreg, cu o prelungire a ultimei vocale, din acest motiv vocativul nu era „Aspazio” ci „Aspaziuu”. Bunica a fost o gospodină desăvârșită. Țesea ștergarele pe care le purtau femeile bucovinence în ozoare complicate, în zeci de ițe, iar cusăturile ei naționale erau neîntrecute. Sobră, de o austeritate creștină, dusă până la asceză (era prescurărița bisericii), bunica a plâns fără întrerupere trei

Mama absolventă la Viena (prima poză făcută la Viena, a doua la Cernăuți)

ființe dragi: pe fiul ei Victor, mort de copilandru, pe soțul ei Nechita, doborât de moarte la o vârstă tânără și pe Ionică, fiul Anghelinii, omorât de ruși la vârsta de 17 ani în încercarea de a trece frontiera în convoi cu toți tinerii satului, în Lunca Prutului, în fatidica noapte de 6 spre 7 februarie 1941. Bunica era profund marcată de omorârea lui Ionică. O găseam adesea așezată pe laviță, singură, cu furca-n brâu, în căsuța ei de lângă școală. Torcea din caier de in, de cânepă sau de lână și plângea cu spor așa cum se așeza cu spor firul pe fus. Îmi povestea foarte des și în amănunt cum a fost plecarea lui Ionică.

A venit la ea pe 6 februarie seara, îmbrăcat de sărbătoare, cu cămașa pe care i-o cususe bunica și cu trăistuța țesută de cealaltă bunică, trecută cu baierile peste piept. Nu avea chipul șăgalnic din totdeauna, era dus pe gânduri. I-a sărutat mâna bunicii și s-a rugat să fie iertat pentru câte îi greșise.

- Ce să-mi treacă prin gând, fată, că se pregătea pentru ceva atât

România să trăiască!
Rusu-n țară a intrat
Noi spre Lunca am apucat
Spre Lunca de lângă Prut
Unde era norod mult.
Norodul ținea un sfat:
- Hai, mergem, că nu-i de stat;
Pe noi rușii ne apasă
Ne rod carnea de pe oasă...
Cu prapuri și cu icoane
Am apucat-o spre vale,
Spre vale la Dorohoi,
Ruși au strigat „Pastoi!”
Cu rachete aruncau
Mitralierele-mpuşcau
Vai sărmanii românași
Fără viață au fost rămași
Sângele din ei curgea
Gheața Prutului roșea.”¹

Doream din suflet ca bunica să înțeleagă că moartea lui Ionică a fost un fel de zălog, ca în urma lui alți tineri să poată trăi bucuroși, în țara lor liberă și neasuprită. Dar nu aveam nici o crezare. Bunica plângea liniștită, de mă miram de unde mai poate scoate atâtea lacrimi.

Într-o zi mi-a venit un gând năstrușnic, să-i aduc bunicii mele o bucurie mai neobișnuită, capabilă să o mai scoată din plânsul ei neostoit măcar pentru o vreme.

Se apropiau Rusaliile. Era hramul bisericii în sat și m-am făcut luntre și punte, ca să organizez cu acest prilej o sărbătoare cu tineret. Poate așa va înțelege bunica că viața merge înainte și că mai sunt încă mulți tineri români, pe care îi așteaptă o sortă poate mai blândă sau poate mai aspră decât a lui Ionică. Mă miram și eu, de unde scoteam atâta putere de convingere și spirit de organizare, ca să pun la punct o asemenea escapadă.

Întâi mi-am convins colegile interne să accepte invitația mea la hram. Apoi i-am mobilizat pe Victor și Anatolie să invite un număr egal

din colegii lor. Apoi l-am convins pe tata, să ne fie ghid până la Cotul Ostriței, drum de 5 - 6 km, drum ce urma să-l parcurgem pe jos. Tata a acceptat și l-a cooptat ca ajutor și pe bădia Ion Moiso, coleg de la școala vecină (tata era învățător la Mihalcea - Dubova, bădia Moiso la Mihalcea - Spasca, două sate vecine ale comunei centrale Mihalcea). Mama a acceptat să meargă din timp la Cotenii, ca să pregătească bucate pentru zeci de persoane și să aranjeze casa unchiului Traian pentru o atare festivitate. Am ales casa lui și nu a bunicii, pentru că avea o livadă mare cu meri care erau deja înfloriți. Tata a făcut uz de toată elocința de care era capabil, ca să o convingă pe directoarea internatului, să aprobe ieșirea din internat a unui număr destul de mare de tinere școlare. Spre bucuria mea imensă tata a reușit. Inima mea fremăta de emoție, la fiecare pas câștigat îmi spuneam: Doamne fă să fie bine și frumos! Greu să descriu seara premergătoare hramului nostru. Fetele și-au pregătit hăinuțe frumoase și ne-am ales fiecare, fără să ținem cont de stăpâna adevărată, pantofii cei mai comozi pentru un marș pe drum de țară. Toată noaptea a plouat. Cred că fiecare ne-am rugat firbinte să fie soare a doua zi. Și așa a fost. Tata și bădia Moiso au fost la poarta internatului odată cu zorii zilei. Directoarea, împreună cu prefecta (pedagoga șefă) ne-au predat în grija lor, după ce au primit promisiunea solemnă, că totul se va petrece în cea mai desăvârșită ordine. La ora cinei trebuia să fim la internat.

După această solemnă promisiune am zburat pe poarta deschisă pentru noi, salutate cu fluturări de mâini de celelalte interne, care ne priveau de la ferestre cu suficientă invidie.

Ziua era cu adevărat superbă. Ploaia spălase fața naturii, totul era scânteietor și pur: aerul străveziu, soarele încântător, de pretutindeni pomi înfloriți ce răspândeau miresme îmbătătoare. Tinerii ne așteptau în capătul străzii Romane, artera care urma să ne scoată din Cernăuți pe șoseaua Mahala - Nouăsulița. Drumul era o minune. Ploaia îl curățase de praf. Vântul alinător al dimineții și soarele biruitor, îl zvântase, făcându-l îmbietor pentru drumeție. Lunca Prutului fremăta în plină primăvară: lăstunii săgetau văzduhul, mierlele ne fluierau un bunvenit, iar dinspre pădurile Horecei și apoi a Budei, din când în când, un „cu-cu” ne profetea din partea dreaptă, tot binele.

Numai că, ajunși pe malul Prutului, ne aștepta o surpriză. Râul

trebuia să fie trecut cu un ponton, deoarece podul fusese aruncat în aer de ruși. La cele două capete ale frumosului pod de odinioară străjuiau doar ruinele. Apele Prutului erau învolburate, vuiau destul de amenințător, pontonierul a refuzat categoric să ne treacă pe malul celălalt. Tata, care ne avea în încredințarea lui, înclina să-i dea dreptate. Trecerea cu pontonul improvizat, care nu avea cadru de susținere, era o aventură ce se putea sfârși tragic. Mă cuprinse disperarea... Ne-au salvat cei doi ostași, care își făceau serviciul în pichetul de lângă pod. Ei și-au asumat răspunderea, să ne treacă apa și tata și-a dat consimțământul. Tot timpul cât au ținut parlamentările, eu am ținut pumnii strânși, ca atunci când era la lecție o colegă mai puțin pregătită. Ostașii au tras pontonul cu îndemănare, lângă un istm ce înainta în apă, așa că am putut trece toți pe scândura plutitoare, fără să ne udăm încălțările. Tata a urcat ultimul și ne-a binecuvântat, fapt ce a făcut clipa solemnă. Înainte de a pleca pe apă, bădia Moisoi ne-a făcut o fotografie. Îmi amintesc ce bucuroși erau ostașii că se fotografiau cu noi. Lunecarea pe apă a fost lină, ostașii noștri erau puternici și conduceau cu îndemănare scândura plutitoare pe apele tulburi și învolburate ale Prutului.

Acum, când îmi amintesc clipa aceasta, mă gândesc că, înafară de curaj, tinerețea are o doză mare de inconștiență. Revăd cu exactitate cum eram buluciți pe ponton și lunecam pe apele zvăpăiate, gata oricând ca unul din noi să-și piardă echilibrul și să se prăbușească în furia Prutului. Unul din cei doi ostași trăgea la ramă alături de pontonier, dar celălalt era liber și atent, gata să sară în apă, dacă un ast-

fel de incident s-ar fi întâmplat. Dar am ajuns cu bine la mal, fiecare dintre noi cu un sentiment de victorie, dar și de ușurare. Bădia Moisoi ne-a mai făcut o fotografie, așezați ciucure pe ruinele capului de pod.

De cum am intrat în satul înecat în livezile înflorite, un zvon a început să circule cu iuteala fulgerului de la casă la casă: „vin studenții, vin studenții!” Oamenii ieșeau la porțițe și, unde erau mai mulți adunați la hram, aplaudau cu fervoare. Toți credeau că societățile studențești cernăuțene și-au reluat obiceiul de a coborî în zile de sărbătoare la sate, cu un program cultural bine pus la punct.

În primul rând am trecut pe la biserică, unde s-a nimerit să fim primiți în dangăt de clopote. Tocmai se încheiase sflujba de sfințire a teiului și oamenii se întorceau cu crenguțe în mâini pe la casele lor. Îl întrebau pe tata dacă va fi serbare la Casa de cultură și dădeau înțelegător din cap, când li se spunea, că atâta vreme cât la răsărit bubuie tunurile și moartea seceră în voie suflete, e mai bine ca săr-

„Și iar, mai târziu, când singur vei sta,/ Dar singur, tu singur – și lucrul se poate, Aibi forța de-a crede și nu te mira,/ Căci toate au mai fost și-or fi iară toate” (Catren notat pe verso uneia din poze)

bătoarea noastră să fie mai cuminte, mai domoală, mai plină de evlavie. Bădia Moisoi ne-a făcut o poză în fața bisericii de un alb scânteiitor, înălțată zvelt pe pajiștea acoperită de o iarbă luxuriantă. Toate erau poleite de un soare generos.

La uncheșul Traian ne așteptau mesele lungi, acoperite cu ștergare din cele mai frumoase și pline de bucatele tradiționale ale Bucovinei. Bunica nu a vrut să stea în capul mesei așa cum am pofit-o noi, le ajuta pe mama și pe cele două mătuși, Eughenia, sora cea mai mică a mamei și Domnica, soția uncheșului Traian, să aducă bucatele

la masă. Bunica era tăcută și sfioasă, era tare intimidată de atâta tineret școlit. Dar era fericită, cu chipul luminos deși ochii pluteau în lacrimi, sfioase și ele, neîndrăznind să se rostogolească, pe obrajii brăzdați de vremurile grele prin care a trecut.

Noi fetele ne-am sfătuit să ne facem singure o poză în grădina cu

„Și singur în cetatea eternelor
morminte./Mă uit în lungul
vremii și caut un repaos./
Prezentul ostenește,iar viitorul
mintea:/Pe toate le cuprinde
eternul, lungul haos.”

merii împovărați de floare. Dar nu ne-a mers. Când să intrăm în livadă, ne-au ajuns din urmă băieții și ne-am fotografiat la intrarea în grădină, fără să se vadă măcar un singur măr înflorit.

Păstrez însă o fotografie a bădiei Moisoi, făcută de fratele meu, singur, cu mâna așezată pe creanga unui măr înflorit, o adevărată minune a livezii. Bădia Moisoi a făcut o poză și familiei, unde bunica a acceptat să vină și ea. Bunica era fericită că în memoria lui Ionel, s-a vărsat un strop de paos, la o așa de strălucită sărbătoare, de către atât de mulți tineri, chiar dacă nu erau atâția câți au murit în Lunca.

Ne-am întors prin pădurea Horecei, unde bădia ne-a mai fotografiat o dată la intrare și o dată în mers prin tunelul de verdeață, a pomilor ce străjuiau aleea principală.

„O suflet, tu, văpale stinsă,/Cenușă - a unui dor din ceruri,/De ce ți-e umbra
așa de-întinsă/Și golul plin de-așa mistere?”

Pădurea ne-a primit solemnă, un zefir abia perceptibil înfiorea frunzele sclipind de tinerețe și le făcea să susure ușor. Din când în când un grangur fluiera puternic, stârnind un ecou îndepărtat. Am ajuns la internat la ora stabilită, fără să fim însoțiți de comesenii noștri de care ne-am despărțit tot pe strada Romană.

A fost o zi fermecată, unică în amintirea fiecăruia dintre noi, mai ales că în mod cert, fiecare purta în suflet raza sa de soare și crenguța sa de măr înflorit.

Tata ne-a predat cu mulțumiri, iar directoarea internatului l-a asigurat că nu s-a îndoit nici o clipă că se va ține de cuvânt. Noi ne-am repezit să ne punem picioarele în apă rece, pentru că ne cam usturau, după un vagabondaj de peste 10 km, dar pe obrajii noștri ușor însoლაქ plutea bucuria unei zile de basm.

La prima întâlnire bunica mi-a spus:

- Aspaziuu, ai avut dreptate! Duhul lui Ionică reînvie în fiecare tânăr care-și iubește cu foc pământul și cerul patriei.

Abia acum, după ce am re trăit acest moment, mi-a venit în minte gândul că și Îngerul meu Păzitor a fost părtaș la acea sărbătoare, pentru că toate mi-au mers în plin. Și nu era singur, ci era cu toată ceata de îngeri ai acelor tineri. De aceea ziua a fost atât de luminoasă! „Ceilalți” întunecații nu au avut cum să se apropie de noi ca să ne strice bucuria.

Mi-am revăzut bunica pentru ultima oară în condițiile tragice ale refugiului din martie 1944. Chiar în ajunul plecării noastre, mama a venit în casa noastră de la Roșă, de la spital, cu bunica și cu mătușa Eughenia. Mătușa Eughenia o născuse pe Aurora și acum, înainte de a se întoarce în Cotul – Ostriței, o adusesse să o vedem și noi. A fost pentru ele o surpriză să vadă că noi ne pregăteam de a porni pe alte meleaguri. Mama a insistat ca și mătușa Eughenia și unchiul Traian să pună caii la căruțe și cu ce s-o nimeri în ele să treacă în țară. Pentru că, de data aceasta, nu va mai fi cale de întoarcere pentru români.

Numai că acum, cei doi nu și-au mai ascultat sora cea mare. Unchiul Traian asculta cu totul de socrul său, care era un gospodar bogat și nu se îndura să-și lase averea, fie ce-o fi să fie. Mătușa Eughenia își aștepta bărbatul de pe front, deși primise înștiințarea că a fost dat dispărut. Era în mod cert luat prizonier, dar mătușa credea cu tărie că se va întoarce într-o zi. Cum să nu-i afle acasă pe soție și pe prunca nou născută, pe care nici nu o cunoștea. Celelalte două fete ale mătușii Eughenia, Viorica și Ileana, erau de la primul soț al ei, mort foarte de tânăr de septicemie.

Mama a instituit ca cel puțin bunica să vină cu noi, dar nu a reușit să o înduplece. Nu se îndura să o lase pe mătușa Eughenia singură cu cele trei fete, care pentru moment nu o aveau decât pe mama lor, fiind foarte posibil ca tatăl lor să rămână doar o vagă amintire.

Despărțirea a fost tare dureroasă. Am văzut-o pe mama mea lăcrimând pentru întâia oară. Presimțea că nu se vor mai vedea niciodată. Așa a și fost. Am aflat despre cele petrecute în urma noastră abia prin 1997, când am reușit să-mi revăd plaiurile natale împreună cu soțul meu. Bunica murise înainte copleșită de jale și de boli. Nenorocirile pe care le-a îndurat păreau că nu se vor mai sfârși niciodată. Mătușa Eughenia a murit chinuită de cancer, așteptându-l în zadar pe unchiul Vasile, soțul ei. Viorica, cea mai mare dintre fetele ei, copilă încă, a devenit mama celorlalte două. A renunțat la viața ei personală și s-a dedicat trup și suflet creșterii surioarelor. De la bunica au avut

Victor Axani copil, în stânga tatăl meu, și uncheșul Traian în dreapta. Căluțul este primul bun confiscat de sovietici

slab ajutor, fiind aproape total anchilozată de reumatisme. Uncheșul Traian a rămas singur să conducă cele două gospodării a bunicii și a socrilor, care au fost deportați imediat ca chiaburi.

Dar nici uncheșul Traian nu le-a putut fi de folos pentru lungă vreme, pentru că, refuzând să fie concentrat pentru frontul din apus, a fost condamnat la muncă forțată, la tăiat lemne în pădurile din zona Onega.

Mătușa Domnica, soția uncheșului Traian a rămas singură cu fiul lor mic încă, Victor și cu bunica, incapabilă să o ajute în vreun fel, deoarece mâinile îi erau complet înțepenite. Bunica s-a sfârșit într-un pustiu imens, înecată în jale. Mama era în țară, mătușa Anghelina în U.S.A., mătușa Eughenia răpită timpuriu de o moarte nemiloasă, uncheșul Traian deportat. Mă întreb și eu, cum de le-a putut suporta pe toate?

Mătușa Domnica mi-a povestit cât de mult a regretat bunica faptul că nu au ascultat-o pe mama. Poate că nici una din nenorocirile ce s-au succedat, nu s-ar fi întâmplat. Poate că mătușa Eughenia nu s-ar fi prăpădit înainte de vreme, dar chiar și așa, cele trei orfane, alături de mama mea, ar fi avut oricum altă soartă. Uncheșul Traian nu și-ar fi ruinat sănătatea în pădurile înghețate din jurul lacului Onega. Bunica a murit la scurt timp după ce și-a prohodit frumoasa fiică, cea mai frumoasă dintre cele trei. Atâta nefericire... Atâta jale... Mi se pare că aud și acum, venind din spațiile siderale, un lung vaier : Aspaziuu!...

Din fericire, acum, când mă aflu în celulă, nu știam încă toate amănuntele acestei tragedii. Totuși o tristețe sufocantă, mă determină să mă ghemuiesc în sinea mea și să-mi astup cumva urechile sufletului, ca să nu mai aud vaietul bunicii mele. Încerc să-mi schimb dominantă sufletească cu ajutorul imaginii mătușii Eughenia. O revăd tânără, frumoasă de nespus, îmbrăcată în portul ei bucovinean cu o broderie discretă în negru și roșu, pe cămașa albă ca zăpada, cu mijlocelul strâns în catrința cu dunguliță tricoloră pe poale. Părea coborâtă dintr-o pictură de Grigorescu. Îi revăd aievea gestul pe care i-l adoram. Scottea muzicuța din cingătoare și cu un zâmbet luminos pe chipul ei ca o primăvară, începea să cânte:

„Pasăre galbenă-n cioc
Rău mi-ai cântat de noroc
Și toată viața mea
Mi-ai cântat să fie rea...”

Fiica ei cea mică, Aurora, cu ajutorul soțului ei, Ionică, după multă trudă și cu mult noroc, a reușit să-și descopere tatăl în adâncul munților Caucaz. Era total amnezic, dar actuala lui soție știa cine este, după actele descoperite în haina lui militară. Îl găsisse pe câmpul de luptă această georgiană frumoasă, care întemeiasse cu el, o nouă familie. Îl găsisse foarte grav rănit. Îl adusesse în izbă aproape un cadavru. L-a îngrijit cu foarte mult devotament și l-a readus la viață. Numai că viața lui începea cu ziua în care a redeschis ochii. A rămas în casa și în viața georgiane, ca un copil care lua viața de la capăt. În urma lui era nimicul, era uitarea, era bezna necunoașterii. Aurora găsisse un om viu, dar un tată total mort pentru ea. L-a lăsat acolo, unde și cum îl aruncase soarta și a revenit acasă cu un suflet de plumb.

Cine poate măsura intensitatea dramelor provocate de războaie și de cotropiri!...

Acum la 80 de ani, nu prea înțeleg nici eu, de ce au trebuit să moară astfel tinerii noștri cotenii, în Lunca de pe Prut. De ce au fost trădați? De ce nu au ajuns în țara pe care o iubeau și în care ar fi vrut să trăiască și să lupte? Este o taină prea mare pentru mine acum și pentru bunica atunci, nu mai puțin. Trădare... Moarte... Taină... Sacrificiu... O fi fost și Ionică un miel spre junghiere. Citez pentru memoria lui câteva strofe dintr-o poezie a lui Vasile Voiculescu:

„ Era un miel molatic cu lațele plăvițe,
Mirositor a lapte - și-l toropise somn
Cu fruntea cuculată de două mici cornițe
Și presimțind scăpare a behăit spre Domnul.

Atunci duios și pașnic, ca un păstor din munte,
Iisus îl luă în brațe cu-adâncă sfâșiere,
Îl sărută cu sete pe bot, pe ochi și frunte,
Apoi întoarse capul și-l dete spre junghiere.

Cu mânici suflecate, voioși îl apucară,

Îi scoseră cordeaua, smulgându-i clopoțelul,
Doar Iuda-nțepenise, holbat, năuc pe scară
Privind sărutul tainic ce osândise mielul."

CÂNTECE DE TEMNIȚĂ ȘI MUNTELE

Noaptea aceasta de sfârșit de vară pare calmă și binefăcătoare. Pace... Liniște... Singurătate și tăcere... Și deodată, împreună cu un lătrat răgușit de câine, răzbi până la mine, peste gardul înalt, o melodie. Undeva, cineva a deschis un aparat de radio și, odată cu adierea vântului, ajunge până la mine un sunet de vioară. În noaptea adâncă plângea o vioară. Părea a fi suspinul unei inimi înfiorate de dor. O poveste de dor închisă în cele trei litere care spun, de fapt, o infinitate de sentimente.

Nobilă, discretă melodia sosea la mine ca un stol de gânduri fremătătoare la geamul ființei iubite. Mângâietoare, tandră a plutit ușor prin noapte, apoi s-a stins ca un suspin, s-a închis ca un mugure de floare, ca o pleoapă căzută pe un ochi obosit de plâns... Regret enorm că melodia s-a stins, m-a părăsit. Îmi simțisem pentru o clipă sufletul vioară, pe coardele căreia, gândurile se risipiau într-o o gamă de sunete sonore: „Dor, dor și iar dor”, cum ar spune o cunoscută arie populară sau „dor după raiuri pierdute cândva” cum ar spune Radu Gyr.

O invazie de cântece îmi inundă memoria. Le fredonez în minte ariile, le rememorez în gând cuvintele. Cântecele temnițelor noastre, freamătă în jurul meu, îmi crează temple de frumusețe, în care îmi regăsesc camaradele de suferință. În închisoare fiecare cântec era pentru noi un univers, o lume nobilă, bună, îndumnezeită. Orice prilej care ne deschidea posibilitatea de a cânta, era o imensă bucurie. Sufletele noastre care tânjeau după o libertate îndelung visată, găseau în cântec freamătul vieții de dincolo de zidurile sumbre, ce ne striveau viitorul, ne stingeau elanurile tinereții. O frântură de cântec, un arpeggiu, o gamă, erau pentru noi poarta prin care pătrundea un fragment de viață reală. Puterea de evocare era amplificată tocmai de fap-

tul că răsună într-o lume ternă, supusă tuturor interdicțiilor.

Amintirile mi se agață de un tablou care îmi apare atât de real, încât mă mir că nu mă aflu acolo, ci aici, atât de însingurată și atât de coplesită de tristețe.

Eram la Mislea, într-o vreme când temnița era suportabilă și chiar luminoasă uneori. Umblam printre ateliere și dormitoare fără restricții, fapt ce ne dădea o senzație de libertate. La bucătărie trudea de zor minunata noastră Maria Ioraș, care-și scurtase drastic orele de somn, ca să ne asigure o mâncare gustoasă și îndestulătoare în condițiile date. Avea tot felul de idei în acest sens. Și cum se cerea multă muncă, veneam grupuri, grupuri, cele tinere, bineînțeles, ca să-i fim de ajutor. Acum venisem de dimineață, să o ajutăm la curățat cartofii pentru ciorbă. Pentru ca ciorba să fie consistentă, coaja cartofilor era rasă cât se poate de subțire. Voluntarele, înarmate cu linguri și cuțite, (era o șansă să-ți cadă la îndemână un cuțit) scoteam cojițe străvezii, pentru ca, în acest fel, să fie păstrat cât mai mult din cartof. Așezate pe ce se nimerea în jurul coșului cu cartofi, munca se desfășura cu spor într-o atmosferă înfumusată de tot felul de cântece. Mă simțeam în clipa aceea în acea stare de lehamete, când fetele își spuneau „Pazi este iar mistică și fără chef”.

Se simțea desprimăvărarea cu acele efluvii vagi și misterioase, care înfiorează sufletele nostalgic și tulburător. Mă uitam la tinerețea din jurul meu, la frumusețea chipurilor, plecate grațios peste lucrul ce-l făceau și-mi spuneam cu jale în suflet „Atât de tinere și de frumoase, pentru ce? Pentru temniță și surghiun!” Mă întrebam cum s-ar fi intitulat acest tablou reprodus pe o pânză de o mână dăruită: „La curățat de cartofi în temnița de la Mislea” sau mai succint „Deținute politic la curățt de cartofi”? Ileana Anton m-a urmărit un timp și apoi m-a scuturat din apatie cu obișnuita ei remarcă: „Ce strașnică scenă de film!” Ileana m-a readus la realitate și, ca atare, m-am introdus și eu în corul fetelor.

„Cu freamăt de frunze-nverzite
Și murmur de ape ce curg
În albastrele zări însozite
Pâraiele cântă-n amurg.”

Aproape de cer și de soare
Adesea pe creștetul munților
Se-așează cununi sclipitoare
Și cântă toți brazil în cor.

Răsună-n alarma pădurii
Se zburcună în al munților hău
E marele cânt al naturii
Ce învie și în sufletul meu.”

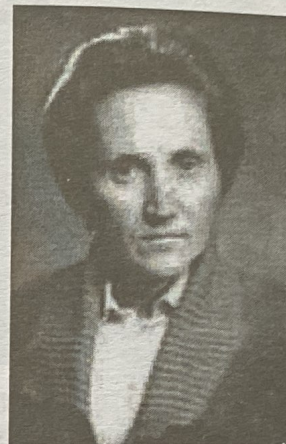
Frau Priorin mi-a spus într-una din zilele când eram împreună că ne-a auzit cântând acest cântec lent, în tempo de baladă. Ea l-a cântat în copilărie, când era cercetașă în Berlinul ei natal, dar ritmul era de marș. I se părea mai adecvat cuvintelor. I-am spus că ritmul nostru mioritic este de baladă. Al lor, al nemților, poate că este de marș.

Doamne, cât de mult cântam atunci, în perioada lui Diri. Ne refugiam în cântec și nici prin minte nu ne trecea atunci, ce mare dar era faptul, că eram lăsate să cântăm, oriunde, oricând, orice, oricât. Binecuvântarea aceasta nu s-a mai repetat în alte închisori și nici chiar la Mislea de mai târziu. Acum însă cântam cu orice prilej. Cântam rugăciuni, cântam pricesne, cântam balade și doine, romane și chiar cântece mai ușoare, fără să realizăm ce minunat era, că Domnul a pus peste noi o directoare cu o gură rea și o duritate verbală greu de suportat, dar cu un suflet sensibil, care ne lăsa suficiente porțițe de refugiu.

Nici nu-mi vine să cred că am ajuns în situația de a regreta acele zile de temniță, când eram lăsate să ne regăsim în rugăciune și cântec, într-o comunitate spirituală, ce ne-a sudat camaraderia și ne-a sporit rezistența în prigoană. Oricât am fi fost de persecutate, în cântec ne regăseam prietene tandre, încrezătoare într-un destin salvator, îmbrățișate în nefericire, capabile să privim cu o înduioșată înseninare, cum se scurge tinerețea noastră zi de zi, clipă de clipă, într-un hău de vreme vitregă și otrăvită.

Cântecul acesta cu primăvară atârnată de munți și de cer m-a purtat pe un alt pisc de munte, unde am trăit un sentiment de însingurare desăvârșită, într-un cadru zdrobitor în măreția lui. Eram la începutul verii,

în plin război, dar viața se desfășura, fără să țină cont de poverile impuse de vremuri și de îngrijorările legate de veștile venite de pe front. Iolanda, ajutată de Bob, organizase o excursie, ce se vroia botezul unui răsărit de soare pe Rarău pentru câteva dintre fetele ei.

Dr. Iolanda Popescu

Eu am primit sarcina să trec pe la lordănești, ca să-l conving pe Părintele Vlad, să-i permită Tațianei, fiica lui, să mă însoțească. Nu era lucru simplu, deoarece mama lui Tați, murise când copiii (ea și fratele ei Mircea) erau mici. Părintele îi crescuse singur, iar acum Tați, era gospodina casei. Eram foarte emoționată, pentru că era prima sarcină importantă, pe care trebuia s-o îndeplinesc întocmai, cu date și locuri precise. Nu mi-a fost greu să o conving pe mama, să mă lase de capul meu într-o călătorie destul de complicată. Era pentru prima oară în viața mea când trebuia să mă descurc singură cu trenurile și să nu încurc punctele de întâlnire. Era mama mea o minune de mamă. A înțeles imediat, că plecarea mea avea un iz de subversivitate (prigoana antonesciană era în toi) și m-a acoperit față de tata, care în mod sigur, ar fi avut ceva de obiectat. Așa că, începând chiar cu gara din Cernăuți, totdeauna supraaglomerată, cu trenuri ce veneau și plecau fără întrerupere, a trebuit să mă descurc absolut singură, deși eram copleșită de emoția aceluia „pentru prima dată”. La lordănești mă aștepta primul obstacol. Părintele Vlad nu admitea să se dispenseze de Tați câteva zile, erau atâtea treburi de făcut la țară în plină vară.

Numai că mie nici prin minte nu-mi trecea să-mi ratez sarcina și am pus la bătaie toată puterea mea de convingere. Am reușit și a doua

zi Mircea ne ducea în goana cailor către gară. Punctul de întâlnire era la Câmpu Lung. Trebuia să începem urcușul Rarăului din Capul Satu-

Tațiana Vlad Guğa

lui. Iolanda ne aștepta acolo, dar nu toți componenții echipei au fost punctuali, nu din vina lor, evident. Trenurile aveau întârzieri deoarece trebuiau să facă loc celor speciale, care veneau și plecau spre răsărit. Așa că am început urcușul cu întârziere și noaptea ne-a prins pe drum, cu mult înainte de a ajunge la cabana de sub Pietrele Doamnei. La început, sub lumina lunii, pietrele calcaroase aveau un efect aiuritor pentru pașii mei și de multe ori călcam ca din pod, dar m-am obișnuit repede și tot restul drumului a fost o încântare. Mă credeam pur și simplu în țara celor o mie de nopți vrăjite. Luna plină, cerul plin de stele, licuricii din iarbă, freamătul pădurii, mireasma de cetină, totul mi se părea un basm fermecat. Am ajuns destul de târziu la cabană. Eram frânte de oboseală și unele dintre noi au renunțat și la masă. Am căzut cu toții într-un somn adânc. A doua zi am hoinărit pe cărările muntelui, în jurul Pietrelor Doamnei și mai departe până la schit. Aici, în timp ce ne-am așezat pentru odihnă, Bob a cules pentru fete, de pe Popii Rarăului, pentru fiecare, câte trei flori de colț (floarea reginei). Mută de admirație, eram cea mai tăcută dintre toate. Cum aș putea să redau răsunetul de toacă la vecernie, într-o atmosferă în care toată natura, magnifică în splendoarea ei, părea cuprinsă de evlavie! Cum aș putea să redau sfîntenia pe care o împrăștia în jur glasul fraților de la mănăstire înmănușiat în imnele serii!

Pentru noapte, Starețul schitului l-a însărcinat pe un călugăr foarte

tânăr să ne pregătească, cum o ști el mai bine, cabana căpitanului. Și chiar o făcuse într-un mod pe cât de original, pe atât de duios. Cabana nu mai avea mobilier, așa că, fratele întinsese pe jos, în loc de saltele, maldăre de cetină verde. Nu am avut în viața mea un pat mai parfumat și mai confortabil. Aveau crengile de brad o elasticitate domoală și un parfum de rășină ce te trimitea direct în spațiile sacre. Am avut un somn binecuvântat.

A doua zi am urcat pe cea mai accesibilă dintre Pietrele Doamnei pentru a admira răsăritul de soare. Era o dimineață plină de măreție și sfântul soare ne-a răsplătit din plin așteptarea. La picioarele noastre toată valea Bistriței se umpluse de cețile dimineții în ușoare caiere albe și fumurii. Dintr-o dată, o năvală de lumină le-a incendiat într-o infinită gamă de culori de la aurul cel mai scânteietor până la cel mai diafan trandafiriu. Spectacolul venirii în plină glorie a luminii solare peste creștete de munți și de păduri era de nedescris. Nu puteai decât să taci în fața acestui spectacol și să te bucuri de el mut de admirație.

Una din bucureștence avea aparat de fotografiat și a cerut să fotografieze pe cineva contre - jour. Dar pe cine?

- Să spună Bob, a hotărât tot ea.

Răspunsul lui Bob a venit imediat:

- Să fie Pazi.

Cred că nu a fost pe placul fotografului alegerea lui Bob. Dar de pe atunci Bob avea ceva din autoritatea viitorului Părinte Agenor, și, fata s-a supus. M-am supus și eu cu totul luată prin surprindere. Fata

m-a așezat pe o piatră și s-a retras să facă fotografia. M-am pomenit pe pisc singură, în aura solară, total nepregătită pentru un astfel de eveniment. Sentimentul de singurătate era total, straniu, aproape în-

fricoșător. M-am simțit singură pe lume, singură între cer și pământ, singură copleșită de măreția spațiului infinit, de greutatea clipei ce părea fără curgere, singură, un strop insignifiant de vremelnic încrustat în oceanul eternității. Mi s-a părut că mă voi dezintegra în această frumusețe copleșitoare, intensă până la durere și mi-am spus, înfricoșată, în gând, o scurtă rugăciune:

„Iartă-mă Părinte Veșnic, mă doare atâta măreție, coboară-mă pe colțul meu de vreme!” Nu am uitat niciodată acel moment, ce m-a făcut să înțeleg într-o străfulgerare de clipă, cât de înfricoșătoare poate fi numai o scânteie din măreția și gloria Cerescului Tată:

„Și-mi zise Domnul: Eu sunt Frumusețe,

În Mine-i cald sălaş de primăveri

La Mine zorile sunt fără seri

Și Duhul înflorește-n mii de fețe-”

(Maica Teodosia)

Botezul răsăritului de soare pe Rarău a fost pentru mine un botez autentic și a avut „Nași” care mi-au rămas ca „Popi” ai Rarăului pentru întreaga mea viață: Iolanda și Agenor. Chiar pronunțând simplu nu-

mele lor, atât de neobișnuite și totuși atât de sonor alăturate în sufletul meu, mi se pare că o energie sacră, vine să mă ocrotească și să-mi aline aleanul oricât de greu ar fi el.

N-am știut atunci că îmi va fi dat să fiu în închisoare mulți ani, împreună cu Viorica, căreia atunci, abia de i-am reținut chipul frumos, luminat de niște ochi albaștri, cu lumini din acel răsărit de soare. În închisoare mi se părea că Bunul Dumnezeu mi-a dăruit-o pe Viorica în schimbul Tațianei. Dar după ce am ieșit din închisoare, Domnul ne-a adus din nou alături simplu și incredibil, cum sunt toate miracolele. Eram pe străzile Romanului împreună cu soțul meu. Trecuse pe lângă noi o doamnă, un domn și un tânăr și nu mi-am dat seama de ce grupul mi s-a părut familiar. Doamna, la un îndemn nedeslușit a mai întors capul spre noi și atunci m-a recunoscut. A întrebat șovăielnic: „Pazi?” Am recunoscut-o imediat: „Da, eu sunt și tu iești Tați, nu-i așa?”. Ne-am regăsit și ne-am reluat prietenia mai sinceră și mai caldă ca în trecut. Tați pendula între mine și Viorica și eu regăseam în fiecare din ele, mereu, „de strajă Rarăul” cu tot ce însemnase pentru noi: simbolul unei adolescențe dăruite pentru totdeauna și din toată ființa.

Ori de câte ori, cântam împreună cu iubitele mele întemnițate „Aproape de cer și de soare”, îmi aminteam ce înseamnă de fapt, să fii aproape de cer, singură, doar tu față în față cu imensitatea frumuseții de un albastru infinit...

ȘUGAG, VALEA FRUMOASEI

Cum stăteam căzută pe gânduri nici n-am băgat de seamă, cum vremea a început să se schimbe. Întunericul se făcu mai dens, stelele au dispărut de pe firmament. Peste perimetrul meu de plimbare se năpusti o pală de vânt purtând primii stropi de ploaie. Rapid vântul se înțeți, legănând puternic pinii și vegetația din curte, becul din fața dispensarului începu să se balanseze și mă făcu să mă simt nesigură ca pe un vas rătăcit în întinderea de întuneric. Am simțit „tangajul” în coșul pieptului și o biciuire de ploaie nemiloasă peste obraji. Nu era nimic de făcut. Ploaia se dezlănțuise și coana Mărguța mă pofți în

celulă. Am aprins lumina, care adusă de la sonde, era acum mai nesigură și mai tremurătoare ca în zilele senine. Părea o lumină bolnavă, ce pâlpâia între a fi și a nu fi. Îmi amintii de alte zile când ochii noștri obosiți deslușeau patru câte patru firele subțiri din marchizetul alb, din care confecționam ii pentru Româno - Export. Am simțit acut nevoia de a nu mai fi singură, de a fi împreună cu surorile mele. Mi-e dor de frăția câștigată în suferință! Cum nu puteam să mi le apropii altfel le-am căutat în cântecele cântate împreună. Realizam acum cât de mult ne uneau și cât de adevărat este că din toate artele, muzica este cea mai apropiată de Dumnezeu iubire. De undeva, din subconștient se urca spre memoria mea acum o romanță tristă, cu care adesea ne alinam restriștea:

„Plângi suflete, plângi,
Din dureri să strângi
Un potir de vise moarte.”

Atâtea vise moarte! Încerc să fredonez melodia dar nu reușesc. Realizez în gând melodia dar nu-i pot da glas. Constat cu spaimă că nu mai știu, că nu mai pot să cânt. Pur și simplu nu pot. Ceva nu e în regulă. Am uitat să cânt sau mi-e sufletul prea bolnav de tristețe. În mintea mea obosită cântecul își deapănă totuși firul. În tăcerea desăvârșită, cuvintele nerostite par totuși sonore:

„Pe alei trece toamna cu pași mari de vânt
Cad pe jos frunze moarte
Ce alină durerea cu foșnetul lor trist în noapte.”

Nu, nu merge așa. Cântecul mă îndeamă la tânguiești și nu am putere să suport lacrimi. Caut cu înfrigurare în memoria mea ceva ce s-ar putea opune tristeții din cântecul care mă obsedează. Respir ușurată oarecum, am impresia că am găsit cuvintele, capabile să gonească imaginile triste ale romanței. Este un text care de multe ori mi-a reînviat speranțele, când aproape nu mai credeam în ele:

„Dacă ascunse sub vorbe frățești, uneltiri viclene te vor răpune și uitarea și înșelăciunea în drumul tău se vor ridica, durerii tale, inima să-i aducă mereu aminte, că-i rămân EU.”

Dacă visele tale toate le va sfărâma vijelia și pustiu va fi acolo, unde înălțai dorințele tale toate, palate noi din lumini și speranțe îți voi ridica EU.

Dacă pe urmele destinului tău te va învălui întunericul și abisuri negre se vor deschide în juru-ți, invocă numele meu și din inimă făcând o faclă spre a te salva, voi zbura EU.

(Rabindranat Tagore)

Pentru mine acest EU salvator, întotdeauna a fost Domnul nostru Iisus Hristos: „Apărătorul cel mai mare și Doamne, Biruitorul iadului, ca cei ce ne-am izbăvit de moartea cea veșnică, cele de laudă aducem Ție, noi, robii Tăi și zidirea Ta. Ci ca cel ce ai îndurări nenumărate, de toate nevoile ne izbăvește pe noi, care-Ți strigăm Ție: Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă.”

Îmi cer iertare Bunului Iisus, dacă în seara aceasta Eul salvator mi se pare a fi Bunul meu Înger Păzitor, ziditorul unui palat de lumină pe vitregitul meu colț de vreme. El este cel care mă îndeamnă să spun o rugăciune către Maica Domnului Garbnică Ajutătoare:

„O, Prealuminate Nor, Maica lui Dumnezeu, pe cei ce se luptă cu noi surpă-i cu dreapta Ta cea stăpânitoare și atotputernică; Celor ce sunt în scârbe le ajută, pe cei asupriți îi mântuiește și dezleagă de păcate pe cei ce se roagă Ție, că toate le poți câte le voiești.”

Blândul Iisus și Preamilostiva Sa Maică s-au milostivit de mine și m-au făcut să alunec ușor în somn. O frântură de rugăciune pentru Înger, știută din copilărie, îmi închide pleoapele:

„Eu sunt mic mic, Tu fă-mă mare..
Eu sunt slab, Tu fă-mă tare...”

Zilele începutului de toamnă au alunecat ușor ca un funigel deștrămat în aerul străveziu. În acest interval gândurile m-au purtat prin Șugag, plai binecuvântat de Dumnezeu în orice anotimp. Începutul de toamnă însă, cu infinitatea de culori peste pădurile seculare era pur și simplu magnific. Greu de descris minunăția munților, îmbrăcați în aur, purpură și aramă, incandescenti în lumina blajină a soarelui. Cum după Sfântă Măria Mare oile „tunau” la vale, toate coastele erau împânzite de mioare, care pășteau până la rădăcină otava mățăsoasă. De pretutindeni răsunau tălângile cu ecouri repetate peste văi. Răsunau din deal în deal și din vale-n vale, alcătuind o melodie simplă, monotonă, dar nespus de evlavioasă. Părea un psalm închinat frumuseții coplesitoare, părea că natura întreagă îl slăvește pe Divinul Creator. Era atâta măreție în templul naturii, mai ales în amurg, când vara își lua rămas bun și îi făcea loc toamnei. Sufletul se prosterna spontan în fața acestei splendori, pe care abia dacă mai putea să o îndure. Trec în goană cu gândul la atâtea împrejurări în care Șugagul, ca și întreaga Vale a Frumoasei (defileul râului Sebeș) m-au integrat în maiestrea lor frumusețe până la uitarea de sine. Locuri, oameni, întâmplări, atâtea splendori etalate cu generozitate „pe un picor de plai pe-o gură de rai”.

Mi-au rămas atât de viu imprimate în memorie hoinărelile noastre prin împrejurimi în vacanțele care s-au succedat. În special în timpul verii am extins aria „plimbărilor” noastre până în locuri îndepărtate, renumite pentru frumusețea lor: Oașa, Vârful lui Pătru, Piatra Jidovului (în sens de uriaș), o sculptură eoliană plină de măreție și surprinzătoare în înfățișarea ei. Din unele unghiuri părea o masă imensă dintr-o singură bucată de piatră, așezată pe un picior gigant, din alte unghiuri, în special de jos de pe defileu, părea o șopărlă enormă în urcuș spre pălăria muntelui. Brazilii păreau pitici pe lângă acest gușter uriaș. De obicei grupul nostru de drumeți era format din tata, fratele meu și subsemnata. Dar s-a întâmplat de multe ori să avem și oaspeți însoțitori, mai ales refugiați ca și noi. Uneori venea și mama cu noi. Atunci luam merinde și ne întorceam acasă doar odată cu inserarea. Cele mai multe escapade de acest fel le-am făcut atât timp cât tata a fost director la școala din Șugag Mărtinie. Când venea și mama cu noi, ne opream pe la amiază într-o poieniță găsită la în-

tâmplare, ca să ne ospătăm. Tata adora poiențele descoperite „la mijloc de codru des” și aproape totdeauna exclama: „Copii, priviți ce loc minunat pentru o mănăstire!” Cu adevărat sublimul locului era atât de scânteietor că te trimetea cu gândul direct la Veșnicul Părinte. La atenționarea tatei, îi simțeam Sfânta Prezență și lumina ce se cernea peste capetele noastre părea o cernere de iubire... Ce încântare era pe noi, când zăream pe un țănc de stâncă îndrăzneț, profilată pe cerul de un albastru clar, o capră neagră.

Pădurea ne oferea o mulțime de daruri în pas cu desfășurarea anotimpurilor: fragi, zmeură, mure, bureți de tot felul. Bucuria noastră era fără margini când descopeream colonii de hribi albi mari cum n-am mai văzut pe alte meleaguri. Din ei mama pregătea mâncăruri nespuse de gustoase și făcea impotante provizii pentru iarnă.

Într-o frumoasă zi de toamnă, am aflat că peregrinările noastre prin păduri puteau produce și supărare. Pornisem de dimineață toată familia cu gândul să ne petrecem toată ziua în pădure. Am umblat noi ce am umblat, descoperind ba un pâraiaș cu cascade, ba un pâlț de corni rubinii, până ce ne-a stat soarele drept inimă. Am poposit într-o poieniță dominată de un nuc falnic. Pârâiașul ce venea dinspre munte, cristalin și zglobiu, clipocind în mici cascade peste pragurile de stâncă, dădea o răcoare plăcută locului. Tata a hotărât că este cel mai potrivit loc de popas. Mama a descoperit o scală la umbra nukului și a transformat-o îndată în masă. A întins un ștergar și a așezat mâncarea adusă cu noi, dar nici nu am apucat să ne așezăm bine, că s-a iscat o zarvă mare în frunzișul nukului. Zeci de veverițe se agitău de pe o creangă pe alta, tipând cu mânie. Despre ce putea fi vorba? Uitându-ne cu atenție în jurul nostru ne-am dat seama care este pricina supărării. Veverițele doborâseră o mulțime de nuci ce zăceau pretutindeni în jurul copacului. Era provizia lor pentru iarnă ce urma să fie transportată în scorburi. Ne suspectau că intenționam să le furăm rodul trudei, fapt pentru care ne certau cu vehemență...

Iernile erau foarte grele între Șugage dar nu mai puțin fascinante. Îmi amintesc, mai ales, de cea din 1947, când părinții mei se aflau în Șugag Bârsana. Deși se instalase în toată țara o iarnă foarte severă, fratele meu a fost de părere, că nu-i puteam lăsa pe părinții noștri singuri, fără noi de sărbătorile Crăciunului, în pustietatea imensă a

podîşului bârsan. Anatolie a venit de la Timișoara la Cluj ca să mă însoțească în această călătorie mai mult decât temerară. Nămeții erau atât de mari, încât cu greu a reușit autobuzul să treacă Dealul Feleacului. Am reușit să străbatem până la Sebeș, printre troienele care transformaseră șoseaua în tunel și de aici, cu chiu cu vai am ajuns în Șugag centru. Nu anunțasem venirea noastră acasă, așa că tata nu ne aștepta pe defileu. Am plecat pe jos (altă posibilitate nu era), pe cursul Șugagelor de unde la un moment dat, dădeam de poteca ce urca piepțiș coasta spre podiș. Era o priveliște de vis. Pe valea pârâului apele ce săltau din stâncă în stâncă, făuriseră din gheață tot felul de mici peșteri dantelate, împodobite cu țurțuri, stalactite și stalagmite, ce păreau de cristal, feerice în lumina soarelui scânteieroare și aspră. Ne-am trezit însă din încântare când am ajuns la punctul de unde trebuia să începem urcușul. Nu se vedea nici urmă de potecă, nici un semn care să ne indice pe unde să urcăm spre podiș. Ninsese bogat și toată coasta era uniform acoperită de pătura albă a zăpezii, fără nici o urmă de om sau de animal (sătenii urcau poverile aduse din vale pe măgăruși). Bazându-ne pe spiritul de orientare cu totul excepțional al fratelui meu, care niciodată nu dăduse greș, am început urcușul. Stratul de zăpadă era afânat și gros, intram până la brâu. Înaintam cu mare încetineală și ne temeam că ne va prinde noaptea. Dar abia am făcut câțiva zeci de metri înotând prin troiene, când s-a pornit un viscol de nu se vedea nici cer nici pământ. Vântul sufla cu putere, biciuindu-ne cu o zăpadă înghețată care ne tăia răsuflarea. Bietul meu frate îmi întindea mereu mâna, ca să mă tragă din zăpadă. Încerca să-mi facă urme de pași, dar erau imediat măturate de vifor. Mă căzneau să fac față împrejurării, dar eram sleită de puteri. Pe cursă mi-a fost mereu rău, vechea mea meteahnă, fratele meu nu știa cum să-mi micșoreze suferința. Era sincer compătimitor de călători, care credeau că îmi este soț: „Vai de capul lui ce sclifosită de nevastă are!” Acum oboseala mă luase cu totul în stăpânire. Am început să respir greu, ca omul ce stă să se innăbușe, pașii mi-au devenit șovăitori, era clar că ajunseseam la capătul puterilor. Mă miram cum de mai poate înainta viteazul meu frate, care nu înceta să mă încurajeze.

- Te rog, nu te lăsa, mai fă un pic de efort. Sunt sigur că suntem foarte aproape de casa care se află ceva mai la sud de școală. Nu mai

e mult, hai, încă un pas.

Cum era în fața mea ca să mă ocrotească cât de cât, cuvintele lui ajungeau la mine estompate, acoperite de vuietul furios al viscolului. Îmi vâjâiau urechile și aveam impresia că odată cu mine lumea se rotește pe verticală într-un fel tare ciudat. I-am spus fratelui meu:

- Du-te tu până la casa aceea și vino cu un ajutor. Nu mai pierde vremea cu mine pentru că nu mai pot face nici un singur pas. Lumea toată de rotește cu mine. Eu mă așez pe zăpadă și te aștept cuminte până la întoarcerea ta.

- Bine, dar ai grijă să nu te lași toropită, ai grijă să nu te acopere zăpada și să nu te pot vedea.

Fratele a plecat foarte grăbit, pe cât se putea. Zăpada cu acele ei înghețate, continua să cadă cu nemiluita, purtată valuri, valuri de vifor. Fratele a dispărut repede în vălurile albe și, brusc, m-am simțit pierdută. Eram atât de istovită că chiar nu-mi păsa ce se va întâmpla cu mine. Mă luptam cu o toropeală care amenința să mă înghită. Țineam cu greu ochii deschiși, mai mult ca să-l ascult pe Anatolie. Ca prin vis am auzit îndepărtat, aproape imperceptibil, lătratul unui câine. Mi-am spus că, probabil, Anatolie a ajuns la casa despre care mi-a spus și respirația parcă mi s-a mai îmbunătățit. Ce mare lucru e speranța!

Fratele a venit după un timp, nu mai eram capabilă să apreciez, dacă au fost ore sau minute. Era însoțit de un bărbat, care purta cu el o scară. M-au așezat pe ea ca pe o brancardă și în scurt timp am simțit atmosfera caldă a unei case. M-au așezat pe o laviță și m-am prăbușit imediat într-un somn profund. Gospodarul casei a plecat să-l anunțe pe tata despre venirea noastră.

Când m-am trezit, am văzut că tata, fratele meu și salvatorul nostru stăteau liniștiți de vorbă în jurul mesei. Viscolul se mai potolise și înserarea începuse să aștearnă urme albastre pe zăpadă. Tata m-a așezat pe o săniuță și, împreună cu bravul meu frate, m-au tras până la școală. Mama ne aștepta cu un foc zdravăn în sobă și cu nelipsitul ceai înviorător.

Am petrecut un Crăciun în totală izolare. Nici vorbă să puteam coborî până la biserica de pe defileu. Tata a citit textele din Biblie, iar noi am colidat și am aprins în bradul de lângă fântână câteva lumânări în plină zi, pentru că în noaptea ajunului, am văzut sub clarul de lună

silueta și ochii fosforescenți ai unui lup, care a reușit să sară peste un gard înalt de statura unui om...

Și totuși iarna la Șugag putea fi fascinantă, în special când cerul era senin. Brazilii încărcăți cu chiciură creau o atmosferă de basm, ca să nu mai vorbesc, despre dantelăria fină atârnată de crenguțele mestecenilor. Toată natura era cufundată într-o tăcere profundă, de o măreție divină. Chiar și lătratul unui câine părea că face parte din această tăcere, calmă, înghețată cu aură de sfințenie...

Desprimăvărarea la Șugag avea un debut cu totul special ce se lega de particularitățile râului Șebeș. Apele acestui râu erau atât de repezi, încât înghețarea lui pornea din adânc spre suprafață. Toată iarna, cât ar fi fost de grea, nu se forma pod de gheață. Apele curgeau peste gheața care se îngroșa din adânc spre suprafață, pe măsură ce creștea gerul. Râul avea un debit puternic, apele aveau limpezime de cristal și, din cauza gheței de pe fundul albiei, aveau o culoare verzuie. La primele raze mai puternice primăvara, pe apele râului se ridica un vâl subțire ca o spumă, format din cristale fine de gheață. Șugăgenii o numeau „zai”. Din clipa când se ridica la suprafață zaiul, dinspre amonte, pe tot defileul, din om în om, se auzea alertat avertismentul: „Vine râul, vine râul!” Și, întradevăr, în scurt timp după ridicarea zaiului, cu pocnete mari se desfăceau sloiurile de gheață, ridicându-se înfricoșător pe coama râului. Porneau cu viteză mare spre aval, umplând albia peste măsură, inundând defileul. Acolo unde piciorul muntelui era aproape de apă, sloiurile se izbeau cu putere de stânca dură și cu un zgomot asurzitor, se prefăceau în trâmbe de gheață sfărâmată. Era foarte primejdios să fii surprins pe șoseaua defileului într-o astfel de viitură. La cotituri, sloiurile nu dovedeau să urmeze toate viteza apei și se încălecau formând adevărate baraje. Localnicii cunoșteau din moși strămoși obiceiul Sebeșului și, pe tot defileul, până la Petrești, localitatea de vărsare a Sebeșului în Mureș, întâlneai bărbați cu țapine lungi în mâini cu care împingeau sloiurile spre mijlocul râului, evitând astfel blocajele.

Primită triumfal cu salve bubuitoare, primăvara năvălea astfel între Șugage, într-un alai de o frumusețe sălbatică. Uneori brumele sau chiar zăpezile târzii, înristau pentru moment fața naturii, dar viața triumfa în cele din urmă, clocotitor și muntele se îmbrăca în splendoarea

primăverii, ce vindeca rănilor pricinuite de iarnă. Frumusețea, stăpână peste Valea Sebeșului, pe drept numită Valea Frumoasei, în plină primăvară este imposibil de redat cu penelul sau cu condeiul. Frumusețea aceasta trebuie văzută, admirată și, mai ales, simțită. Trebuie să-ți lași sufletul pătruns de acea frumusețe vecină cu eternitatea, care face să vibreze intens toată ființa, toate corzile sufletului.

Îmi stăruie în minte o anume zi, în care am înțeles pe deplin de ce defileul Sebeșului este Valea Frumoasei și de ce drumul care leagă Șugagul de Novaci, se numea „Drumul Regelui”.

Veniseră la noi pentru câteva zile vecinii noștri de la Cernăuți, Maria și Aurel Leșanu, refugiați și ei cu părinții la Sibiu. Mai era la noi și vărul nostru Victor și la Șugag – Tău, o pereche de tineri refugiați, el fiind învățător acolo. Cantorul Buzilă, refugiat și el din Basarabia, s-a gândit să închege cu noi un cor, pentru a da răspunsurile la Sfânta Liturghie. Foarte mulțumit de felul cum se prezenta corul nostru, preotul Șugagului ne-a rugat să ne deplasăm cu el până la Oașa, unde urma să sfințească schitul înălțat acolo de cei câțiva proprietari de case de vacanță printre care se afla și casa de vânătoare a lui Mihail Sadoveanu.

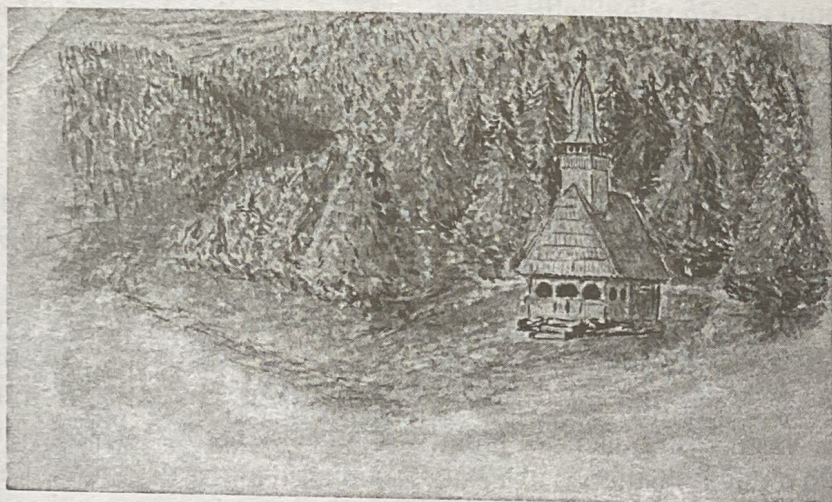
Ne-am hotărât să parcurgem distanța apreciabilă pe jos în două etape, ca să ne bucurăm de frumusețea defileului, care trecuse în poveste și datorită lui Mihail Sadoveanu, prin volumul său intitulat chiar Valea Frumoasei. S-a arătat și în acest volum, maestru neîntrecut în redarea fastuoasă a acestor locuri, nemaipomenit de generos în măreție și splendoare.

Așadar am pornit la drum în zorii zilei cu oprire la Șugag – Tău, unde am înnoptat. A doua zi am pornit de cu noapte ca să ajungem la timp în Oașa, unde ne aștepta Părintele.

Retrăiesc acum toate bucuriile aceluia drum, memoria mea selectivă a înregistrat cu fidelitate toate amănuntele parcursului. Am fost impresionată până la extaz de raiul prin care pășeam, ca într-o vrajă, ca într-un meleag de pe celălalt tărâm.

Nu știu cum o fi arătând Oașa acum, după ce frumusețea ei nealterată de civilizație s-a destrămat, devenind baraj hidroenergetic. Atunci însă era o adevărată frântură de rai unde simțeai cu înfiorare răsuflarea divină a frumosului absolut. Aproape circulară, valea Oașei

era și atunci barată, formând un lac de acumulare, pe care se adunau prin jgheaburi brazii tăiați de pe coaste. Când acopereau suprafața apei se ridicau stăvilarele și buștenii plecau pe apele repezi ale Sebeșului, într-o călătorie lungă, de liberă voie, până la fabrica de hârtie din Petrești. Pe tot parcursul acestei călătorii țapinarii împingeau buștenii, care pe la cotituri mai săreau pe mal. În această zi însă era sărbătoare, erau Rusaliile și liniștea și pacea erau atât de depline, încât ți se părea că poți să asculți răsuflarea naturii cu sufletul, cu inima. Schitul, în întregime din lemn, înălțat pe un mic platou, părea un semn de exclamare pus de mâna divină la sfârșitul unei povești fermecate, ce se numea Oașa.

Schiță în tuș realizată de Aurel Leșanu, reprezentând Schitul de la Oașa. Aurel Leșanu a fost arestat și condamnat ca student și s-a vorbit de rezistența sa eroică și permanentă în „reeducare”, apărând în multe cărți de memorii ca un exemplu cu totul ieșit din comun de rezistență la tortură.

Era micuț, dar părea și mai micuț în comparație cu brazii din jur, patriarhi veniți să slujească liturghia lor mută alături de Liturghia cea grăitoare. Totul s-a desfășurat în acea atmosferă de puritate, când îți este cu neputință să explici în cuvinte, cum se afundă sufletul în baia de mister, iscată din cuvinte și din sunete dar și din tăcerea maiestruoasă a naturii înconjurătoare, într-o armonie care te anulează ca ființă, te asimilează unei trăiri unice, de neuitat.

Liturghia s-a ținut cu ușile deschise; cântece și cuvinte, tășneau

pe ușă în toate direcțiile și ecourile repetate confirmau că în toate laturile se intonează slava Veșnicului Părinte. Avea Anișoara un fel deosebit de a intona, printr-o acută formidabilă, „pre toți și pe toate”. Din toate direcțiile din aproape și din depărtare se întorcea la noi mesajul de iubire trimis de smeritul nostru cor cu evlavie și cu iubire.

Ei, UT FATA TRAHUNT! (Ei, cum le poartă destinul!)

Acum realizam cât de dăruți eram, că puteam admira frumusețea naturii cuprinsă între Șugage. Fiecare anotimp avea frumusețea lui; iarna cu zăpezile și chiciurile ei diamantine prinse ca o horbotă de brazii falnici sau de brațele pomilor săracite de podoaba verii, cu stă lactite și stlagmite de cristal printre stâncile presărate pe văile pâraielor; primăvara cu raiul ei dumnezeiesc, cu miros de frunză tânără și parfum de floare, cu concert sublim de privighetori, cu freamăt de viață clocotitoare; vara împlinită în splendoarea și în dărnicia ei; toamna cu tot aurul revărsat peste locuri binecuvântate de Dumnezeu.

Acum, când eram lipsită de toate aceste minunății, realizam că viața este, de fapt, un dar neprețuit, un corn al abundenței, în care Dumnezeu a așezat pentru noi, frumusețe, bucurie și, mai ales, iubire. Și de data aceasta Îngerul meu Păzitor m-a plimbat printre Șugage, ca să-mi sublinieze faptul că nu prețuim aceste daruri, nici atunci când încântarea ne aduce pe pragul extazului. Le prețuim, eventual, atunci când nu le mai avem.

Acum, la adânci bătrânețe, mă gândesc, că și Bunului Dumnezeu l-a plăcut cum a creat Oașa. Spun aceasta pentru că, în această vale răsună acum clopotul de închinare la cele șapte laude într-o preafrumoasă așezare monahală. Tot acum am găsit o sinteză a acestor gânduri, într-o carte a Părintelui Ilarion Felea, „Spre tabor”:

„Viața este un dar de la Dumnezeu, un mărgăritar viu, mai frumos, mai scump decât toate mărgăritarele, o corabie încărcată de daruri dumnezeiești, care călătorește spre limanul mântuirii, spre veșnicie. Că pentru frumusețea ei veșnică Fiu și Cuvântul lui Dumnezeu s-a întrupat, s-a jertfit și a înviat, că pentru aceasta sărbătorim învierea Domnului în toate duminicile de peste an și de aceea toate sărbătorile creștine rotesc în jurul Paștelor ca stelele în jurul soarelui, ca să ne spună mereu, să ne cânte, să ne strige și să ne învețe, că

viața e nemuritoare și divină, că învierea e primăvara vieții veșnice și inima vieții noastre creștine."

Cred că din acest motiv Îngerul meu Păzitor mi-a oprit reîntoarcerea printre Șugage aici, și nu m-a lăsat să trec mai departe la episodul în care o rupere de nor a devastat această minunată vale, ca o premoniție la dezastrele prin care avea să treacă patria noastră în egală măsură creștină și română. Mi-a frânt amintirea la acest episod, când am fost și eu arestată. Trebuia să rămân ancorată în frumusețe, în pace, în liniște în bucuria de a trăi. M-a oprit Îngerul meu să mai trec printre dezastre și tristeți. Va veni clipa, sigur va veni, când voi înțelege mai profund de ce e necesar ca din când în când, nori grei să ne întunece strălucirea vieții. Acum însă, cu frumusețea Șugagelor în suflet pleoapele îmi cad grele și somnul mă ia pe negândite în stăpânire. Sunt fericită cum nu pot să spun, pentru că știu că Îngerul meu Păzitor se va închina și pentru mine...

BĂDIA MOISOI, FRATELE MEU ȘI SATUL SĂU NATAL, MIHALCEA DUBOVA

Și tot așa din trei în trei zile, buna Mărguța continua să mă scoată la plimbarea mea nocturnă, ora binecuvântată, când nu mă simțeam întemnițată.

Gândul liber, înaripat, vagabonda cu voiciune, printre întâmplările vieții parcurse deja. Viața de acum atât de serbădă și tristă până la anihilarea eului, se repopula prin amintiri. Simțeam participarea Îngerului meu, care distant și discret, mă conducea prin acele episoade, care aveau în ele frumusețe și tărie sufletească și îmi veghea sufletul să nu-mi alunece în întristare. Cred că cel mai cutremurător miracol cu care mă binecuvânta Bunul Dumnezeu în această încercare, era felul în care Îngerul meu mă scotea din mâhnire și îmi dădea o stare de resemnare și îmi binecuvânta CLIPA cu o pace dulce, o stare pe care nu știu să o explic decât ca o minune.

Se spune că Îngerii noștri Păzitori se întristează mereu din cauza nemerniciei noastre. Eu știu însă că îngerii nu pot fi triști. Știu lucrul

acesta, era o certitudine, pe care nu știu să o explic și nici nu știu dacă este corectă. Dar știam atunci că Îngerul meu nu cunoaște tristețea. Mâhnirea nu putea să-l cuprindă nicicum. Îngerul meu era într-o stare de permanentă bucurie celestă, pentru că era străin de mâhnirea păcatului. Ca unul ce era cast prin firea lui divină, nu cunoștea urâciunea neascultării. Sigur că păcatele mele erau de natură să-l întristeze, dar în cazul acesta nu ar mai fi cunoscut niciodată bucuria pentru că nu mă știu să fiu liberă de păcat. Nu cred deci, că se întristează când greșesc, ci, doar, se retrage din calea mea. Își acoperă fața cu amplele Sale aripi, ca să nu-L ajungă miasmele păcatelor, duhoarea lor fiindu-l de nesuportat. Revine imediat, când prin pocăință și ispășire (metanoia) se reface echilibrul moral pierdut. Ce greu este să mă păstrez într-o stare cât de cât suportabilă pentru Îngerul meu, atât de îngăduitor și atât de grabnic ajutător. Mă gândesc că Cel ce a cunoscut întreaga prăpastie a tristeții este Preamilostivul nostru Mântuitor. Datorită faptului că și-a însușit firea omenească, a cunoscut cât de gravă este mâhnirea păcatului. Cât de greu l-a fost să se încarce cu întreg păcatul lumii, ca să aducă absolvire și pace omului căzut. Cât de nefericit trebuie că l-a făcut contactul inocenței Sale divine cu nelegiuria omului căzut în neascultare! Atunci, în Grădina Ghetsi-manii, a cunoscut adâncul abisal al mâhnirii venită din păcat, de aceea a exclamat atât de copleșitor: „*Întristat e sufletul Meu până la moarte!*”

Eram și eu un depozit de întuneric, tot felul de slăbiciuni și greșeli mă aruncau în abisul tristeții. Mă gândeam că Bunul Dumnezeu mi-a oferit această asceză impusă pentru a mă recupera. Mă gândeam la sfinții, care prin asceză au înlăturat mâhnirea păcatului și au putut trăi bucuria îngerilor, acea stare harică, după care tânjesc sufletele, sfâșiate în lupta dintre bine și rău. Bunul meu Înger mă făcea să înțeleg că nu există putere potrivnică să fie în stare să întunece o astfel de bucurie. Rememorându-mi momente consumate deja din frântura de vreme trăită, constatam că nu este deloc ușor drumul prin poarta cea strâmtă, pentru că el trece neapărat prin CRUCE. Atâtea pericole, atâtea capcane, atâtea ispite ne atrag spre calea cea largă, lipsită de valoare care ne îndepărtează de țărnul fericirii veșnice în schimbul deșertăciunilor sclipitoare. Sfânta îndurare mi-a dăruit Sfânt Înger Păzitor, care îmi vorbește prin glasul conștiinței despre libertatea în afară

de păcat, așa cum a numit-o Părintele Arsenie Boca.

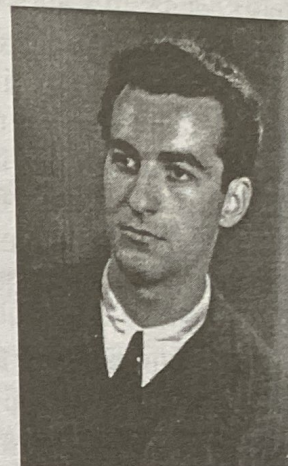
O, de-aș putea să-i deosebesc Duhul, când îmi vorbește, să-l dau ascultare, să mă las purtată de grija Lui dincolo de neputință și nedeslușit! Dacă aș putea să adun atâta iubire, cât să-l pot desluși graiul! Pentru că învățătura cea mai scumpă ce se trage din această restriște este că nu-L pot înțelege și nu-L pot auzi, decât prin iubire. Bunul meu Înger mă învață să înțeleg bine sintagma „PER ASPERA AD ASTRAM”. Fără nici o vrednicie din partea mea, îmi purta înțelegerea printre subțirile Duhului, ca să-L cunosc pe El mai bine și să-L iubesc mai mult. Aducea atâta bucurie lumioasă, în împietrita mea inimă, când mă făcea să-i simt prezența. Îmi vin în minte cuvintele Părintelui Agenor: „Cânt bucuria că tristețea mea a devenit prilej de iubire, când eu speram doar înțelegere.” Doamne, cât este de adevărat! Câtă iluminare cuprind aceste cuvinte! A trebuit să trec prin suferință, ca să le înțeleg cuprinderea. Aș fi dorit să împart deslușirea aceasta, bucuria aceasta nesperată cu surioarele pe care le-am ăsat la Mircurea Ciuc. Am învățat împreună cu ele, cât de mult se ușurează povara sufletelor, dacă e dusă împreună, în comuniune. Constatam cu uimire acum, că este infinit mai greu să duci singură povara unei bucurii, să nu ai cui spune: „Vreau să-ți împărtășesc din bucuria mea!”, „Vreau să-ți spun, bucură-te împreună cu mine!” „Nu pot să duc singură povara acestei bucurii, ajută-mă și bucură-te cu mine!”...

Cufundată în gânduri nici nu am băgat de seamă că un vânt iscat nu știu când și de unde, tot scutura frunze îngălbenite, din plopul din preajma dispensarului. Cu șoapte abia sesizabile, cădea în jurul meu ploaia de frunze moarte. Frunze moarte, cât ni se asemana povestea! Vii până mai ieri, veni vântul toamnei, le desprinse din lumina agonizantă a verii, le purta în neștire prin văzduh pe căi nebănuite și nesperate și apoi le părăsi într-un colț de uitare. Și totuși, în zborul ei, frunza îngălbenită și-a atins clipa ei de independență: a zburat ... a plutit ... A cunoscut vastitatea văzduhului. A fost un zbor uluitor prin spațiul acela străveziu, umplut de lumină și a fost magnific, chiar dacă zborul acesta a fost plătit cu prima și cu ultima cădere.

Tot astfel purtați de vântul căruia îi zicem destin, plătim îndrăzneala zborurilor spre sublim, cu suferință ... cu durere ... Frunzele continuau să cadă cu nemiliuta în jurul meu, lăsând crengile plopilor

jalnic de dezgolite.

Imaginea aceasta îmi amintește de un joc, pe care-l inventasem cu fratele meu.

Fratele meu, Anatolie Oțel

Când treceam pe lângă ceva de luat în seamă recitam fiecare din noi, în mod spontan un vers, un gând rostit de cineva celebru în legătură cu acel ceva. Cine găsea echivalentul cel mai potrivit și cel mai frumos, câștiga jocul. Îmi imaginez că am trecut cu fratele meu prin fața plopilor desfrunziți din fața mea și l-am provocat la joc. Nu-mi pot imagina ce ar fi spus el, dar știu ce voi spune eu. M-am oprit la un fragment din balada lui George Topârceanu, închinată plopului. Mi-am recitat fragmentul, așa cum mi l-am amintit atunci, fără să verific azi, în ce măsură a fost și exact:

„Plop tânăr încrustat în miezul iernii
Cu rămuriș de zgură și de fier
Învață-mă să uit lumina verii,
Și în câmp silhuy
Să-mi dau durerea mea tăcerii
Și dorurile mele nimănu.

Oare unde o fi și ce o fi făcând fratele meu? Mi-l imaginez străbătând străzi de orașe, călcând nepăsător cuvorul foșnitor de frunze purpurii și aurite. El nu are de unde să știe că în vântul ce-l în-

fioară părul sunt ascunse gândurile mele, care plâng liniștit de dorul zilelor petrecute împreună, în casa părintească, într-o prietenie caldă și sinceră...

Gata, intrăm în celulă, m-a adus la realitate Mărguța. Intrată în celulă, deși e târziu, nu mi se lipește somnul de gene. Frunzele acesteia intens galbene, care îmi căzuseră la picioare în timpul plimbării, mă trimit în toamnele adolescenței noastre, care însemnau și frumusețe și tristețe, căci era anotimpul în care fiecare plecam la școlile noastre, în Cernăuți citadin, care era foarte diferit de toamnele noastre rurale. Era întristătoare această plecare, pe care fratele meu o îndulcea oarecum, însoțind totdeauna despărțirea cu gesturi delicate și tandre.

Satul natal al fratelui meu era cu totul diferit de satul meu natal. Era situat la 5 – 6 km la sud de Cernăuți și se numea Mihalcea Dubova. Era de fapt, un cătun, format din câteva zeci de case, risipite pe coaste de deal, cu spații mari între ele, asemenea stăleor de munte, deși era situat în zona submontană. Sătenii purtau costumul național bucovinean, dar coloritul motivelor era apropiat de cel rutean.

Tatăl meu cu un grup de elevi ai săi

Numele de familie al locuitorilor erau românești: Pita, Moraru, Lăpușeanu etc., dar purtătorii lor nu mai vorbeau românește. Pe tot parcursul ocupației austriece, ruteni din Galiția au invadat masiv ținutul Bucovinei. Erau primiți de boierime ca mână ieftină de lucru ce se mulțumea doar cu hrană și locuință. Rutencele se căsătoreau cu români pentru a avea stabilitate în acest ținut binecuvântat. Copiii proveniți din astfel de familii erau crescuți în tradițiile mamei și vor-

beau, bineînțeles, limba ei. La a doua generație deja tinerii nu mai aveau nici o legătură cu sorgintea tatălui.

Tatăl meu a cules de la premilitarii pe care-i instruia un cântec, care prezenta fenomenul exact așa cum s-a petrecut, deși se scursese atâta vreme de atunci:

„În Bucovina este bine de trăit,
Este ce mânca, este ce bea
Și tutunul este bun de fumat.”

În timpul regatului (așa numeau rutenii epoca României Mari) copiii erau obligați prin forța lucrurilor să urmeze școala primară în limba română. Era o provocare pentru învățătorii români trimiși în astfel de așezări să-i învețe pe copii limba română pornind de la zero. Comuna Mihalcea (centrul) avea mai multe cătune de acest fel: Mihalcea Dubova, Mihalcea Spasca, Mihalcea Zastavna.

În Mihalcea Dubova nu era administrație, depindea întu totul de Mihalcea Centru. Avea totuși o școală primară de la 1 la 7.

Efectivul Școlii primare din Dubova în anul 1942

cu două posturi, o prăvălie cu de toate, ca orice dugheană sătească și o bisericuță din lemn, unde se oficia serviciul divin din două în două duminici, în alternanță cu Mihalcea Spasca. Aceasta avea o biserică de zid mult mai impunătoare, situată într-un peisaj de vis.

Părinții mei au funcționat în Mihalcea Dubova în două rânduri: între 1924 – 1928 (fratele meu s-a născut aici în 1925) și între 1938 – 1942, când am devenit orașeni nu pentru lungă vreme, căci în martie 1944 am părăsit pentru totdeauna plaiurile natale într-o pribegie lungă și apăsătoare. Cătunul era de un pitoresc aparte. Așezat la poala unei păduri imense de sute de hectare, viața sătenilor depindea mult de această pădure. Tot ce oferea pădurea era valorificat de locuitorii ei la oraș (Cernăuți), distanță pe care sătenii o parcurgeau pe jos. Erau crescători de animale, solul fiind slab și foarte accidentat impropriu pentru agricultură. Duceau la târg atât produsele lactate, cât și cele oferite de pădure: fragi, zmeură, mure, coarne și ciuperci de tot felul.

Părinții noștri ocupau locuința destinată directorului, dotată cu tot ce era necesar unei gospodării sătești bine încheată. Tata cumpăraseră și cinci hectare de pământ situate la un pas de școală, unde plantaseră tot ce se potrivea locului: Livadă cu pomi fructiferi, grădină de legume, culturi de cartofi, fâneată etc. Locul era de un pitoresc impresionant. Era așezat pe coasta unui deal, oferind ochiului frumuseți variate. Sus pe culme erau livezile, la mijloc erau culturile, iar la marginea de jos curgea Corovia, un pâraiaș modest, dar vijelios sub ploile torențiale. Nu prea avea pești, avea mai mult raci, pe care Anatolie știa să-i prindă cu furculița pentru o cină delicioasă. Corovia avea malurile împodobite cu sălcii, arini, meri și peri pădureți și tot felul de tufe precum mure, alune, hamei, un adevărat rai pentru păsări de tot felul, dar și pentru șerpi. Tata îndiguise pe o porțiune Corovia într-un lac care servea, mai ales, pentru topitul cânepii și a inului. Iazul acesta era plin de salamandre pe care aveam ocazia să le admirăm, când tata primenea apa iazului. Nu prea îmi amintesc cum a fost prima perioadă, deoarece în ea ne-am petrecut frageda copilărie, dar a doua perioadă, când eram deja liceeni, a fost o adevărată încântare. Viața noastră de aici, extrem de solitară, monastică așa putea spune, ne-a apropiat foarte mult. Împărțeam absolut toate într-o prietenie desăvârșită, părinți și copii la un loc. În cursul săptămânii, în special în vacanța mare, aveam partea noastră de contribuție la treburile gospodărești, dar aveam și ore de odihnă și relaxare, în special seara, după cină, când citeam sau discutam pe marginea cărților citite. Aproape zilnic venea la noi bădia Moiso, în-

vățătorul de la Mihalcea Spasca, care era necăsătorit și își împărțea singurătatea cu noi. Pentru evoluția noastră spirituală acest minunat dascăl (tip de apostol) a însemnat foarte mult pentru fiecare dintre noi. Duminicile erau deliciul nostru; mergeam la biserică însoțindu-l pe tata, fie la Dubova, fie la Spasca, distanțele nefiind o problemă pentru noi. Mama era eterna sacrificată, care rămânea acasă cu toate treburile gospodăriei în sarcina ei. Ne întorceam pentru masa de prânz și apoi o întindeam spre pădure, fie cu tata, fie cu bădia, fie cu amândoi, dar și de multe ori singuri. Frumusețea locurilor era cu adevărat covârșitoare și nouă nu ne era frică de nimic. Pentru că intram cu o anumită evlavie în imensul templu format din copaci, ierburi și flori, nu ni s-a întâmplat niciodată nimic rău. Nu am întâlnit urși sau mistreți, deși erau destui și nici șerpilor nu ne-au mușcat, deși mișunau pe potecile tănuite, cele pe care noi le căutam de predilecție. Ambii eram convinși că pădurea nu este primejdioasă, dacă o admiri și o iubești cu putere și cu sinceritate. Îi cunoșteam toate cotloanele tănuite, în care frumusețea era atotstăpânitoare, dar nu i-am cunoscut niciodată marginile care se pierdeau hăt departe, tocmai spre Obcine.

La mijloc de codru des -
De la stânga la dreapta:
Anatolie, fratele meu, eu,
Elena Matei, colega mea
de bancă și vârul meu,
Victor Leahul

De fiecare dată descopeream câte o minune nouă, pe perimetrul ce ni-l îngăduiam în așa fel ca să ne putem întoarce la timp acasă. Fratele meu avea un simț de orientare cu totul ieșit din comun, datorită căruia niciodată nu ne-am rătăcit. Chiar și tata, care era un drumeț înverșunat, asculta de flerul lui fără greș. Câte și câte miracole

mi se perindau în amintire, le vedeam aieva, în toată splendoarea lor de atunci: lacul cu nuferi galbeni și răuște sălbatice, pâraul Corovia cu bulboane misterioase pe sub maluri înalte, cu vegetație luxuriantă, crângul de corni, o minime de nedescris când erau înfloriți sau când se coceau coarnea și păduricea de corni se îmbrăca în milioane de rubine scânteietoare în lumina soarelui. Potecile erau presărate cu bănuți tremurători de lumină, strecurați printre coroanele falnicilor fagi și stejari (Dubova se traduce cu Stejăriș). Copacii erau pur și simplu imperiali în măreția lor. Sunt atât de fericită că memoria mea poate să reproducă în amănunt atâtea culori și atâtea miresme, care îmi umplu și acum ființa de încântare. Îmi amintesc perfect de loja noastră în care ne instalăm cu o bucurie a posesiunii, greu de descris. Loja era formată din coroana unui copac prins cândva de surparea malului. Îngropată astfel coroana s-a pietrificat, formând un fel de hamac în care ne instalăm comod pentru odihnă și ascultam cum susură Corovia sub noi și cum ciripesc păsărelele deasupra noastră. Era pur și simplu divin să te simți integrat în viața pădurii, care fremăta viu în orice detaliu.

De la stânga la dreapta: Victor Leahul, bădia Ion Moisoi, eu și Elena

Totdeauna ne întorceam cu un cadou pentru mama, care varia în funcție de anotimp. Primăvara, în vacanța Sfințelor Paști, veneam cu tot felul de buchețele din viorele, toporași, floarea Paștelui, bulbuci, brebenei, dediței etc. Nu uitam niciodată de rodul pământului, care se

găsea greu, dar pe care, fratele meu, cu flerul lui de pădurean, îl găsea. Pe această floare ciudată și miraculoasă se putea vedea care dintre roadele pământului vor fi îmbelșugate în anul respectiv. Vara, fratele meu făcea coșulețe din frunze mari de podbal, pe care le umpleam cu frăguțe, afine, zmeură, mere, fiecare cum le venea timpul. Înșiram tot felul de bureți (pe care tot de la mama am învățat să-i cunoaștem), pe vreji de iederă sau culegeam ierburi de leac cu care părinții îi îngrijeau pe sătenii care veneau să le ceară sfat și ajutor în caz de boală. Uneori aduceam pentru niște vase făcute de tata din trunchiuri de copac, frunze de ferigă atât de lungi, că fratele meu le așeza pe umeri și tot atingeau pământul.

Revenirea pe înserat pentru cină (orele de masă erau riguros respectate), era, la rândul său, o încântare. Sătenii care aveau gospodăriile sub pădure aprindeau focuri și băteau în clopote improvizate, ca să țină departe de culturile de cartofi turmele de mistreți. De asemenea, ciopoarele de căprioare erau capabile să topească o glugă de trifoi cât ai bate din palme. Feeria acestor seri era de natură să ne cufunde într-un timp anistoric nealterat de etapele istorice. Era fantastic să te simți proiectat în timpuri ancestrale egale cu neschimbarea. Chiar că te simțeai atins de aripa veșniciei și puteai spune, cu mâna pe inimă:

„Sunt candelă sub bolțile divine
În haos spânzur, Doamne, dar atârâ de Tine.”
(Nichifor Crainic)

De la stânga la dreapta: Elena, eu, Anatolie și Victor

Eram atât de obișnuiți să împărțim totul frățește, încât toamna devenea anotimpul întristărilor, deoarece plecam la internate, pentru un nou an școlar, ceea ce însemna să nu mai fim împreună și să nu mai împărțim bucurii și nostalgii, succese și eșecuri.

Îmi amintesc clar cum a fost ultima noastră zi de toamnă petrecută la Dubova. Am colindat împreună frumoasa pădure, gătită nevoie mare pentru un atare eveniment: plecarea la școală. Am coborât din pădure peste fânețele cu otavă bogată, strălucitoare în asfințitul de jărat. Era înspre înserare, când fumul căzut peste sat arăta că lumea se pregătește de cină. Soarele scăpăta languros în spatele dealului, umbre mari albastrii, umpleau văile. Era acel moment magic, când natura încremenită într-o liniște desăvârșită, ascultă binecuvântarea Divinului pentru înnoptare. Fratele meu a început jocul:

„Plâng tilinci, tălângi răspund,
Soarele apune,
Glas de bucium sună-n fund
Ca o rugăciune.”

(St. O. Iosif)

I-am răspuns pe loc:

„Soarele, lacrima Domnului,
Cade în mările somnului.”

(Lucian Blaga)

- Ai câștigat, a admis fratele meu, Uite, îți ofer ca omagiu ultimul răvaș al toamnei, odată cu salutul sufletului meu!

„Omagiul” era o crenguță de răuruscă superb pictată de toamnă cu purpură și cu puțin smarald pe marginile frunzelor.

A fost gestul delicat al fratelui meu, o premoniție zguduitoare, pentru că în martie următor am luat drumul pribegiei, fără să mai vedem Dubova. Totuși nu, am mai revăzut-o prin anii 1991 împreună cu fratele meu, dar ni s-a părut ambilor, atât de străină sub stăpânirea străină. Ni s-au părut nespuse de părăsite toate. Cele cinci hectare erau pârloagă, în parte livada era uscată, cel mai dezolant lucru, ni s-a părut, un strat cu puieti de meri pus de tata pentru folosul sătenilor. Nimeni nu i-a valorificat. Erau crescuți unul într-altul, un crâng de

mărăcini cu pretenție de copaci. Nu am regăsit nici mormântul surioarei noastre Ariadna, decedată aici înainte de a împlini un an.

Acum, când scriu, fratele meu este plecat de ceva vreme, pe drumul cel veșnic.

Fratele meu și soția lui, Angela Elena Toma, care a executat și ea doi ani de temniță comunistă cu grupul de la Cluj

N-a vrut să împartă cu mine această plecare. Nu a vrut sau nu a putut. Cred că nu a putut, pentru că nu a uitat în cursul vieții nimic din ceea ce a avut de împărțit frățește cu mine. Mama mi-a povestit, când am ieșit din închisoare că, la arestarea mea, fratele a vrut să se predea siguranței statului pentru că nu concepea să nu împartă cu mine consecințele faptului că le aveam pe toate împreună, inclusiv idealul, pentru care numai eu eram chemată să dau seama. I-au trebuit mamei argumente serioase ca să-l poată păstra lângă ea.

De bădia Moisoș ne-am despărțit mai devreme. În vara anului 1942 a fost concentrat, l-a înghițit războiul. A avut o învoire în vara lui 1943 când a venit să-și dea definitivatul. Atunci am avut bucuria să-i sugerez câteva subiecte pentru limba și literatură română și chiar a primit unul din ele, pentru care a și luat nota maximă. Nici nu se putea altfel, era foarte la curent cu tot ce se scrisese în epocă și nu numai.

Îmbrăcat în uniformă militară (era locotenent) mi se părea un alt bădia Moisoș, mai îndepărtat, mai căzut pe gânduri, mai trist. Ne-a

promis că s-ar putea să mai primească o învoire pentru a se căsători, dar nu era sigur că o va face, deși logodnica sa dorea intens acest lucru. Bădia era sigur că momentul nu era deloc favorabil pentru întemeierea unui cămin. A revenit totuși, doar pentru două zile în ianuarie 1944, când colonelul regimentului din care făcea parte i-a dat voie să se abată pe la Cernăuți. Erau în retragere, urmând să se stabilizeze la Smerinka, localitate în Polonia, pe care bădia o considera poarta de apărare a Cernăuților. La sfătuit pe tata să-și găsească de urgență o localitate de refugiu în vechiul regat, unde să trimită lucruri și alimente, pentru că, după părerea sa, un nou refugiu era iminent și va fi de lungă durată. Numai că tata nu a ascultat acest sfat înțelept și a hotărât că va fi ultimul care își va părăsi cotlonul de țară. Bădia a venit într-un moment când atât fratele meu, cât și eu ne bucuram de succese. Se nimerise că tocmai recitasem la Teatrul Național un fragment din „Rapsodia Dacă” a lui Aron Cotruș, cu ocazia sărbătoririi zilei de 24 ianuarie. Am avut un succes remarcabil și ziarele locale consemnaseră acest lucru. Tot atunci, dirigintele fratelui meu ne-a făcut în această calitate o vizită și a felicitat-o pe mama pentru performanțele lui școlare. Bădia i s-a adresat mamei cu un elogiu pentru noi.

Mama și noi copiii

- Trebuie să fiți foarte fericită, doamnă Maria, că aveți copii atât de reușiți.

- Da, a spus mama, sunt fericită și pentru aceasta, dar mai ales, pentru cu totul alt motiv. Sunt fericită că se împacă atât de bine, că se iubesc atât de frumos.

Bucuria noastră a fost îndoită, pe de-o parte aprecierea bădiei, pe de altă parte cuvintele mamei.

La 1 martie i-am trimis bădiei un mărtișor lucrat de mâna mea: un ghiocel alb, pentru alb și o mușcată roșie, pentru roșu. Mi-a mulțumit personal cu o scrisoare foarte frumoasă. Am învățat pe dinafară o frază care mi-a plăcut foarte mult: „Am primit cel mai delicat și cel mai parfumat mărtișor, Aspazia. Nici nu-ți poți imagina cum a sunat clopoțelul diafan al ghiocelului aici unde bubuie războiul”

În ziua de 18 martie, când am primit ordinele de evacuare, a înțeles și tata că orice speranță de mai bine se îngroapă în bubuiturile de tun care se și auzeau bufnind înfundat. Prin aprilie eram deja în țară,

când fratele ne-a adus un ziar, în care se cita cu ordin de zi pe țară eroismul regimentului care luptase la Smerinka și din care făcea parte bădia al nostru. Ordinul de zi era urmat de un comunicat în care nu se dădea numele morților și dispăruților ca de obicei, ci se citau doar cei rămași în viață. Am căutat cu înfrigurare numele bădiei printre puținii supraviețuitori dar nu l-am aflat. Tata a scris imediat în comuna Policiori, Buzău, localitatea bădiei, dar nu a primit nici un răspuns. Așa a plecat din viața noastră ca un abur, ca un parfum de floare, fără să știm nimic precis despre cel mai

prețuit prieten al familiei. Mă gândesc că, poate Domnul a gândit pentru noi această soluție în locul unei certitudini implăcabilă și dură. În felul acesta el nu a murit de tot, a rămas printre noi ca o prezență vagă, învăluită în mister, ca o legendă nespus de scumpă fiecăruia dintre noi...

Clopotul închisorii mă trezește din reverie. Este ora cinci, sună deșteptarea. M-au prins zorile tot hoinărind printre amintiri:

„Tutto dintorno e pacè
Chiuso in obbligo profondo,
Indifferente, il mondo
Tace...
Ma nella calma immensa
Torna ai ricordi il cuore,
E ad un sopito amore
Pensa.

Ada Negri

DESPRE UN SAT DE CREMENE

Vremea se înrăutățește din ce în ce, mă gândesc cu îngrijorare cum voi face față frigului care mă așteaptă. Gândul, înghețat și el, se mișcă încet printre amintiri. Simt acut nevoia să fiu ocrotită, mângâiată, îmi este un dor cumplit de căldura familiei, de bucuria calmă și senină cu care îmi era binecuvântată copilăria. Dorul de copilărie mă poară la Cremenciuc, satul natal al tatălui meu, unde părinții mei au funcționat ca învățători între anii 1928 – 1930.

Se eliberaseră două posturi, unul de director și altul de învățătoare și bunicul a găsit de cuviință că este momentul să-și aducă feciorul cel mai mare lângă sine. Tatei i s-a părut împrejurarea providențială, îl chema obârșia pe vechea vatră răzășească, putea munci pentru înălțarea satului său natal, unde visa să-și ridice o gospodărie vrednică de bunicul său, Nicolae Oțel, ctitorul bisericii din sat. Pe mama nu o încânta strămutarea, nu atât pentru faptul că pleca de pe meleagul său natal, ci pentru că așezarea pe hotarul de răsărit al țării o înfricoșa. Cunoștea aspecte din revoluția rusă, când oastea țarului a părăsit frontul de nord în anii 1917 – 1918 într-o dezordine îngrozitoare. Fiind însă o fire blândă și supusă, și-a urmat soțul.

Bunicul avea situație privilegiată în Cremenciuc. Pe lângă faptul că reprezenta pe linie directă vița oțelenilor, căpitani de răzeși în zonă,

(bunicului, sătenii îi spuneau în continuare, Căpitan Toader) pe lângă faptul că era consilier județean la Soroca, pe lângă averea ce o deținea ca fruntaș al satului, era respectat pentru caracterul său dârz, drept, hotărât și curajos.

Casa bunicului era situată chiar pe malul Nistrului în fața vadului, unde moșii și strămoșii săi au tot stat de veghe. Era o casă mare cu aspect de conac, împodobită cu faimoasele covoare basarabene. Era în casa aceasta o atmosferă de pace, îmbibată cu miros de sulfină și levănțică. În nelipsitul cerdac moldovenesc, ce se întindea pe toată lungimea casei, în anotimpul cald, se răsfățau micsandrele și mușcatele. Vara, oricât ar fi fost de toridă, în casă adăsta o răcoare plăcută, datorită umbrei mătăsoase ce o alungea cei doi meri domnești ce străjuiau, de o parte și de alta, intrarea.

Toată gospodăria se întindea de-a lungul Nistrului cu tot felul de acareturi, printre care, noi, nepoții, jucam în tihnă mijoarca. Malul Nistrului era foarte înalt, dăltuit cu anevoie de apă în stânca dură de granit. Pe această latură răsăriteană, chiar pe creasta malului, se întindea un gard viu impenetrabil, fiindcă era format din cătină. Pe mijloc gardul avea o spărtură cu un pârleaz, prin care, pe o cărăruie foarte abruptă, te pomeneai pe mica plajă din fața vadului, care nu era prea lat, dar era singurul loc prin care se putea traversa cu cai râul.

În rest gospodăria era împrejmuită cu un gard de fier. În continuarea gospodăriei se întindea curtea bisericii care fusese donată de străbunicul pentru înălțarea unei biserici din piatră, de altfel, ctitoria sa. O portiță făcea posibilă trecerea directă în curtea bisericii. Dar bunicul nu se folosea de ea dintr-un sentiment de smerenie. Mergea cu regularitate la biserică, dar ieșea în drumul mare, totdeauna cu doi nepoți de mână și intra pe poarta mare ca tot creștinul.

Ca director, tata și-a instalat familia în locuința directorului. Școala era mare și frumoasă, avea patru posturi de învățători, la care se adăuga și postul de profesor de religie, pe care îl deținea preotul satului. Două posturi erau ocupate de părinții mei, un altul de o verișoară a tatei, Ecaterina Oțel, fiica lui moș Nică, fratele bunicului Toader. Bunicul avea doi frați, Nică și Grigore la fel de înstăriți și respectați în comună. Doar al patrulea post era ocupat de un tânăr străin de sat și care, din întâmplare se numea Streinu.

Scoala era în vecinătate cu biserica și cu casa bunicului. Prin fața școlii curgea un pâraiaș zglobiu foarte limpede, deoarece mica sa albie avea un prund minunat format din pietricele de calcar, granit și mai ales cremene, rocă ce dăduse și numele satului (Cremenea). Terminația slavă i-a fost adăugată în timpul ocupației rusești. Nu, nu era vorba de pod peste acest pâraiaș, traversat fără nici o problemă din piatră în piatră. Vara era o plăcere să simți pe piciorul gol răcoarea apei cristaline.

Bunicul a îndiguit pâraul la vărsarea lui în Nistru într-un iaz de toată frumusețea. Înconjurat de ploi și sălcii, în anotimpul cald, era un adevărat rai. Pe malurile sale late creștea o iarbă mătăsoasă, smălțuită cu bumbișori galbeni de păpădie, parfumată de cimbrisor și mentă, sub pașii care traversau acest mal de iaz ca pe o potecă. Iarna însă copacii se încărcau cu ciori care croncăneau asurzitor. Împreună cu crivățul care șuiera ca într-o orgă pe canalul îngust format de Nistru, compuneau un concert barbar, greu de suportat de o ureche mai sensibilă.

Iazul ne oferea un spectacol aparte, când unchiul Mișu, cu ajutorul unei lădițe special construită de el, prindea crapi dolofani sau șalău din care bunica gătea bucate delicioase pentru cină. Mi-o amintesc pe bunica numai în bucătărie. Avea atâta treabă acolo, părea că este legată pe vecie cu fire nevăzute de cuhnie. Nu-i mai puțin adevărat, că de aici ne alinta pe toți cu tot felul de bunătăți.

De altfel, toată hălăduirea noastră prin gospodăria bunicului era o încântare, mai ales în anotimpul cald, când livezile, viile și grădinile, măiestrit cultivate de bunicul, ne ofereau toate bunătățile posibile și un cadru de adevărat eden pentru jocurile noastre, răsfățate de un bunic cum nu se mai afla altul.

Bunciul era cu adevărat TATA - MOȘU, așa cum îi spuneam noi, căci tata ne interzisese să-i spunem „ghedușca”, după obiceiul locului și noi i-am găsit acest nume, adoptat apoi de toți nepoții. De altfel nici bunicul nu i-a spus tatei Vania, ci lăncușor, diminutiv datorat probabil cultului pe care îl avea tata pentru Avram Iancu.

Tata - Moșu nu era un bunic prea tandru și ne imprimase o disciplină severă pe care noi o acceptasem ca o joacă, pentru că, de păcălit nu ne-a putut păcăli. Îi simțeam din plin căldura cu care ne răs-

făta cu tot felul de bunătăți ca un bunic generos ce era. Toți nepoții (bunicul a avut cinci copii, trei băieți și două fete) ne țineam scai de el, ca un stol de fluturi jucăuși și neastâmpărați, dar respectam cu destulă rigoare îngrădirile impuse. Când mă gândesc la unchi și mătușele mele constat că fiecare a avut de suferit sub prigoana vremurilor. Mărușa Eugenia era căsătorită cu un învățător, Damașcanu și a avut două fete și doi băieți. În afară de fiica cea mai mare Maria (Musea), care a avut curajul să se desprindă de familie și să rămână singură în țară, ceilalți au înfundat Siberia, dincolo de Arhanghelsk. Fiul lor mai mare, Pimen, a executat 12 ani de închisoare, acuzat de activitate subversivă pro-România. Mătușa Tatiana, căsătorită cu un perceptor, a rămas singură sub ocupația sovietică, chinându-se cumplit să-și crească copiii. Soțul ei, unchiul Vasile (Vasea) a rămas în țară pentru că vărsa banii din percepție la Iași exact între cele două fronturi. Nu și-a mai putut întregi familia decât în 1963, plecând el acolo, când a asistat neputincios la sfârșitul ei intempestiv tocmai la venirea lui. Unchiul Jorj (George Oțel) a avut parte și el de drama lui. Concentrat fiind în armata română a ajuns până la porțile Stalingradului, unde, datorită întoarcerii frontului, prins într-o ambuscadă rusească, a fost obligat să facă drumul întors până la Praga. Culmea ironiei a fost că, a luat parte și la „eliberarea” orașului Soroca de către sovietici din mâinile românilor. Unchiul Mișu, prins de război sub arme, a căzut prizonier în luptele crâncene de la Melitopol, părăsind foarte târziu lagărele sovietice, și numai după ce a semnat că renunță să se reîntoarcă în România, unde avea dreptul să vină conform articolului 5 din Armistițiu.

O mulțime de imagini mă împresoară, câte aș avea de povestit în legătură cu Tata - Moșu și cu unchiul Mișu, care, fiind cel mai mic, era destul de apropiat de noi ca vârstă. Îmi vine în minte momentul când ne-a dus pe curmătură, pe mine și pe fratele meu, ca să admirăm cum curge Nistrul în două direcții opuse. Creștetul acestui deal era încărcat de o împletitură de scale enorme din calcar, din granit și din cremene. Ne-am fi putut ascunde pe sub ele, dar bunicul ne-a interzis, pentru că s-ar fi putut mișca și ne-ar fi putut prinde sub ele. De pe un anume pisc pe care bunicul îl cunoștea ca ferm, ne-am urcat ca să vedem cele două râuri paralele, curgând în sensuri diferite. În acest

loc Nistru a ferăstruit cu greu roca tare și a format meandre lungi paralele. De pe acest loc cotiturile meandrelor nu se vedeau și, de aceea, se forma impresia halucinantă a două râuri paralele care curg în direcții diferite.

A mai fost o zi cu totul de neuitat, atât pentru mine, cât și pentru fratele meu, în legătură cu Tata – Moșu. Era o zi de Paști, încărcate de frumusețe și evlavie. Sunau clopotele atât de frumos în aerul sonor de primăvară și era atâta sărbătoare în toată firea, că simțeai că ți se înduioșează inima de atâta sfințenie. Pe malul celălalt însă, în Mihailovca, satul paralel cu al nostru, uruiău tractoarele și revoluționarii roșii munceau de zor să dărâme clopotnița de pe biserică. Cu carușierele încrucișate peste piept și cu căciulile lor cu urechi prinse pe creștet, păreau chiar niște demoni întărâtați și pentru ochii noștri de copil, toată scena era apocaliptică. Bunicul s-a oprit o clipă în poarta bisericii, a privit extrem de încruntat acest tablou înfricoșător. A tăcut

Bunicul Toader Oțel cu fiul său George Oțel și cu soția sa

un timp, apoi ne-a strâns ușor mânuțele și ne-a spus îngândurat:
- Să nu uitați copii niciodată, care este adevărata față a bolșevismului!

La gândul că mi-a fost dat să adâncesc această față a bolșevismului, frigul din jurul meu mi s-a părut mai intens. M-am ghemuit mai strâns cu un fior ca de gheară în inima mea dezolată și m-am gândit că Tata – Moșu a fost iubit de Dumnezeu pentru că l-a luat la Sine destul de tânăr (61 de ani), scutindu-l de a vedea Cremenciucul, printre altele și vatra iubită a Oțelenilor, scufundat în apocalipsa roșie.

ÎNGERI CEREȘTI, ÎNGERI PĂMÂNTENI, CERTITUDINI SFINTE

Au trecut din nou cele două zile care mă despărteau de cea de-a treia, când Mărguța venea să mă scotă mai aproape de cer, mai aproape de Îngerul meu Păzitor. Dar așteptarea mea era zadarnică. Ploua răzbit:

„Plouă, prima ploaie de toamnă
Lacrimi reci bat în geam...”

Timpul curge greu, secunde se fac veșnicii de așteptare. Ce aștept? De fapt nu am ce să aștept. Noaptea este nespus de neagră, fără lună, fără stele, atât cât pot să zăresc prin vizeta confecționată de Pușa. Ascult clipăcitul picăturilor de ploaie și mă înfioară frigul. Mi se pare că sunt o sită prin care se strecoară ultimele firimituri de căldură. Curând, curând voi fi un sloi de gheață. Plătesc lipsa mea de prevedere. Am fost atât de sigură că voi pleca într-un surghiun mai blând, doar executasem în întregime pedeapsa ce mi s-a dat! Eram sigură că voi avea voie să primesc de acasă măcar o haină mai călduroasă și nu mi-am păstrat nici o singură zdreanță mai generoasă cu căldura. Aveam pe mine o rochiță de vară cu mâneci scurte, cea care trebuia să fie îmbrăcăminte eliberării mele în plină vară. Când mă va răzbi frigul voi fi obligată să le cerșesc temnicierilor zeghea mizerabilă, strecurătoare ce nu menține căldura, dar, oricum, era ceva mai mult decât nimic.

Încerc să mă încălzesc la flacăra amintirilor. Poate că ele mă vor întări în puterea de sugestie și îmi vor împlânzi frigul. Recurg deci, la bietele mele amintiri, ce atât de mult le-am tocit, tot încercând să alung cu ajutorul lor stihile suferințelor de tot felul.

Mă imaginez deci în casa părintească și mă concentrez pe clipele când îmi plăcea să stau la gura sobei, cu porțița deschisă ca să pot urmări construcțiile fabuloase formate de jar. Mă așezam pe covorașul meu preferat, cel cu Șnuchi, cățelul ochios, brodat de mama cu punct persan ca să fie lăptos și moale. Îmi așezam capul pe capătul unei sofale, deschideam porțița sobei și priveam feeria ce mi se oferea ochilor. Lemnele încrucișate se mistuiau sub flăcările jucăușe, formând adevărate peisaje incandescente. Priveam fascinată castelele de jar și simțeam pe obraji căldura mângâietoare și o moleșeală plăcută mă învăluia. Lunecam ușor spre un tărâm fermentat, auzind ca prin vis, vocea de clopoțel a fratelui meu:

- Mama, vino să vezi cum a adormit Pazi în fața sobei! Vino repede, să vezi ce frumos s-a făcut chipul ei aurit de jeric.

Mama mă trezea și mă certa cu blândețe, spunându-mi pentru a nu știu câta oară, că este periculos să adormi la gura sobei. Pot sări scânteii în afară care să provoace o nenorocire...

Zadarnică este încercarea mea de autosugestie. Căldura nu se face simțită. Zgribulesc de frig și totuși eșecul meu îmi dă un sentiment de satisfacție. Autosugestia nu funcționa. Înseamnă că relația pe care o am cu Îngerul meu Păzitor este reală, nu este deloc o autosugestie. Oricât m-aș fi sugestionat, n-aș fi reușit să-L simt atât de aproape, atât de prezent, atât de protector. Gândul acesta îmi aduce o căldură ce pornește din interior și mă emoționează. În golul acesta înghețat, siguranța prezenței Îngerului meu Păzitor, îmi înfioară sufletul cu o căldură discretă învăluitoare, binecuvântată. Este căldura ce se degajă din iubire.

O fi o iluzie? Cum să fie o iluzie. Iluziile, biete juvănire nefolositoare, le-am îngrămădit în viața mea în atâtea rânduri, în împrejurări haine. Vălurile lor diafane puteau acoperi realități hâde, mă ajutau să mă sustrag torentelor de tristețe, ce amenințau să-mi omoare liniștea, mă ajutau să ocolesc stavile grele, prăvălite peste viața mea. Pe aripile iluziilor reușeam să zbor peste porți zăvorâte, peste munți de in-

terdicții, îmi diminuau surghiunul, mă purtau pentru o clipă în țara lor vagă, iluzorie. Dar totul se topea atât de repede și rămâneam suspendată în realitatea crudă, mai crudă ca înainte, plângând pe caracterul lor atât de efemer.

Nu, felul în care Îngerul meu Păzitor mă protejează, nu este o iluzie. Prezența lui mă poartă într-o țară ce iradiază de speranță, unde primăvara este eternă, unde cerul este totdeauna albastru și lumina totdeauna sublimă.

„Ca Cel ce ești frumos prin frunusețea dulce, plăcut și cu minte strălucitoare ca soarele, luminat să-mi stai înaintea cu față veselă și cu privire lină.”

Ascult cum aleargă vântul neostoit printre ziduri și aruncă în ferestre pale de apă. Clipocitul ploii în burlane se împerechează cu șuierul vântului într-o plângere și un suspin ce înfioară. Talazuri de tristețe îmi inundă sufletul. În golul acesta înghețat cad și se sting speranțele. Ce îmi rămâne? Durere... Uitare... Frig... Întuneric...

Hei, hei! Mă simt apostrofată în conștiința mea de Îngerul Păzitor și brusc, tremurul înfrigorat se transformă într-o înfiorare plăcută ce se accentuează, devine dominantă și luminoasă. Peste trista melopee a ploii de toamnă, aud fără șoaptă, fără glas cum îmi vorbește certitudinea: „Dar sunt lângă tine!” Lângă mine, cât de adevărat este că atunci când ne părăsesc puterile, Sfânta Îndurare ne amintește, că ne-a dăruit un Înger Păzitor.

Iartă-mă și ajută-mă, Bunul meu Înger, să traversez și noaptea aceasta, ia-mă în Sfânta Ta pază!

Voi încerca un salt peste prăpastia acestei nopți. Voi trece? Nu? Mă voi prăbuși? Voi trece, pentru că sunt sigură de Sfânta Pază ce mi s-a dăruit. Cred cu tărie, Doamne, că prezența Îngerului meu Păzitor este reală... Nu o autosugestie... Nu o iluzie... Este o sfântă și dulce certitudine.

Mă împresoară versuri binecuvântate, care în atâtea rânduri ne-au adus mângâiere și neîncetat ne-au amintit cine suntem și pentru ce anume ni se cere stropul de suferință, izbăvitor nu numai pentru bietele noastre suflete, ci și pentru întregul nostru neam creștin și român. Mi le rostesc solemn și rar și mă opresc mai ales la următoarele:

„...Acest pământ până-n hotare
Podit e cu strămoșii mei.
Cucernic le ridic altare,
Pilaștri bolților sunt ei.

În ciuda silniciei mongolii
Ei sunt temeiul subteran
Pe care urc, precum atolii
Pe oseminte de mărgean.

Sub soarele ce mi-l răsfrânge
Talazul apelor sporit
În milioanele de-un sânge
Sunt eu, pe veci întipărit.

Și chipurile lor voinice
Când se-n fioară, eu tresar
Cum mișcă-ntr-un noian de spice
Acelaș bob miliardar.

De câte ori mă-neacă plânsu-mi
De cât amar am cunoscut
Mă -îmbrățișez pe mine însumi
Cel încă-n lume nenăscut.

De două mii de ani încoace
Scrâșnesc în vii și tac în morți
Și dârz voi pune eu soroace
Încovoiatei mele sorți.

Căci saltă-n mine milioane
De-același sânge pe-un pământ
Și-n iureșul eternei goane
Cum sunt ce-am fost, voi fi ce sunt.”

Mă simt un spic din această holdă de martiri de necuprins în toată
întinderea ei și acest simțământ nu este o trufie. Suferința mea este

reală, mușcă flămândă din mine și nu aș fi putut să-i supraviețuiesc,
dacă nu aș fi cules din versurile care mereu mi-au însoțit surghiunul,
această sfântă alinare și această reală și sublimă îmbărbătare.

Când m-am hotărât să scriu această carte, cu speranța că e bine
să se știe cum s-a putut rezista în prigoana ateist - bolșevică, m-am
urcat sus la munte, aproape de cer și de soare, să cer o binecuvântare
pentru un astfel de proiect, Mult Prea Cuviosului Părinte Iustin Pârnu.
Cu vocea sa blândă și domoală și plină de căldura înțelepciunii sacre,
Prea Cuviosul Părinte mi-a atras atenția (poza următoare):

- Vezi, să nu-i uiți și pe îngerii noștri pământenii ce atât de mult ne-
au ajutat în restriște. Adu-ți aminte ce toiag ne-a fost versul lor inspi-
rat, adevărată aripă de înger: Radu Gyr, Nichifor Crainic, Vasile
Voiculescu, Vasile Militaru și toți ceilalți, care ne-au împletit cu harul
ce li s-a dat adevărate funii, cu care ne-au priponit de Dumnezeu.

- Este mult adevăr în ce spuneți, Prea Cuvioase Părinte. Rugăciu-
nile sfinte ale persoanelor consacrate, care au îndurat durerea în-
temnițărilor nedrepte alături de noi, împreună cu versurile poezilor
mărturisitori de Dumnezeu, ne-au condus printre valurile mari de încer-
cări grele, spre malul ce-l izbăvitor. Este adevărat că acum, când Sfânta
Îndurare ne-a dăruit un timp de regăsire și de reculegere, cuvine-se să

i pomenim cu recunoștință în rugăciunile cu care le suntem datori.
Este iarăși adevărat ce spuneți, Preacuvioase, că misiunea lor nu s-a
terminat, ci continuă să reverse în curgerea vremii, binecuvântarea
harului ce li s-a dat:

„Ne vom întoarce într-o zi
ne vom întoarce neapărat
vor fi apusuri aurii
cum au mai fost când am plecat.

Ne vom întoarce neapărat,
cum apele se-întorc din nori
sau cum se-întoarce, tremurat,
pierdutul cântec pe viori.

Ne vom întoarce într-o zi
și cei de azi, cu pașii grei,
nu ne-or vedea, nu ne-or simți,
cum vom pătrunde-ncet în ei.

Ne vom întoarce ca un fum,
ușor, ținându-ne de mâini,
toți cei de ieri în cei de-acum
cum trec fântânele-n fântâni.

Cei vechi ne-om strecura, tiptil
în toate dragostele noi
și-n cântecul pe care și-l
vor spune alții după noi.

În zâmbetul ce va miji
și-n orice geamăt viitor,
tot noi vom sta, tot noi vom fi
ca o sămânță-n taina lor.
Noi cei pierduți, re-ntorși din zări,
cu vechul nostru duh fecund,
ne-napoiem și-n disperări,

și-n răni ce-n piepturi se ascund.

Și-n lacrimi ori în mângâieri,
tot noi vom curge zi de zi
în tot ce mâine ca și ieri
va sângera, sau va iubi.!

(Radu Gyr)

DILEMĂ SOLUȚIONATĂ PRIN SEMN

Au trecut cele două zile care mă despărteau de plimbare, timp în care a încetat și ploaia. Sunt sigură că va veni coana Mărguța să mă scoată la aer, deși se făcuse foarte frig, mai ales noaptea. Buna sergentă nu m-a privat de singurul „drept” luminos din acest supra-surghiun, la care am fost osândită. Era o noapte întunecoasă și necruțătoare. Frigul m-a înfășurat în frisoane. Căzuse o brumă groasă, care împodobește vegetația, atâta cât mai rămăsese în mici diamante. Mărguța, înfășurată în mantaua cazonă, în care părea mai micuță ca de obicei, se sprijinise pe unul din cei doi pini. Aceștia, chiar nu se sinchiseau de căderea brumei și păreau chiar foarte mândri de podoaba ce o primiseră. Din când în când, coana Mărguța îmi urmărește pașii cu mirare, că nu am renunțat la plimbare, când sunt atât de subțire îmbrăcată și atât de torturată de frig. Apoi privirea ei rămâne suspendată în gol, cu gândul dus la cine știe ce îngrijorări personale. Sigur că buna ființă nu are cum să înțeleagă, ce mare deosebire era între frigul din celulă și frigul de afară. Frigul din celulă era urâtul absolut, pe când cel de afară, era frumos, mai ales dacă reușeai să nu iei în considerare, acele de gheață ce-ți biciuiau trupul neputincios. Am încercat deci să fac abstracție de frig. Becul din fața dispensarului luminează difuz prin ceață aleea diamantină. Ating o tufă de merișor și steluțe minuscule de brumă se aștern peste iarba abia deslușită de pe alee. Frigul îmi dă frisoane, dar îmi spun cu îndârjire, dacă trebuie să dărdâi de frig, mai bine să o fac sub bolta nopții, decât între cei patru pereți. Mă prăbușesc în amintiri ca o ciută înjunghiată, în

moarte. Le-am lăsat să curgă, așa cum îmi veneau în minte, frânturi de viață, dintr-o altă lume, cele mai multe legate de iarnă, motivat de faptul că frigul se leagă, mai ales, de acest anotimp.

Trebuie să recunosc că și frumusețile iernii sunt fascinante și că pentru aceasta trebuie să-i iertăm frigul. Mă gândesc la fetița cu chibrituri și simt bucuria bradului încărcat cu daruri și lumini. Furată de peisajele de iarnă și încălzită din interior de bucuriile Crăciunului, nu mă mai știu și nu mă mai simt. Pașii mă poartă automat pe cărăruia dintre cele trei tufe de merișor, sub ploaia de gânduri, ce cad ca o ninsoare lină cu fulgi mari și jucăuși peste viața mea atât de searbădă acum. Și ca întotdeauna mă mângâi cu versurile lui Radu Gyr, evocări și colinde, venite cu o aripă de mângâiere de pe alt tărâm.

Într-un târziu Mărguța mă trezește din „reverie” și mă readuce în celulă. Înainte de a mă culca, îmi salut îngerul păzitor: „Noapte bună, Înger Bun, primește salutul meu nepriceput de pământeană, care nu-și poate imagina, ce este, de fapt, noaptea pentru un înger, care este înafară de timp și spațiu, o permanentă și eternă lumină!”

Zorii zilei mi-au adus o surpriză. Încercam să-mi trag pe picioare niște ciorapi subțiri lăsați de Ileana. Deși foarte fini, poate mă vor apăra puțin de frigul care îmi înghețase picioarele. Nu prea știam cum îi voi fixa fără portjartier, voi găsi eu, până la urmă, un mijoc. Am constatat cu acest prilej, pete mari, vinete pe ambele picioare. Unele sunt gălbui, pete în formare, altele deja vineții, altele sunt și ele vinete, dar cu margini roșietice. Nu-mi dau seama cu ce le-am provocat. M-a străfulgerat un gând, ce-ar fi să fie scorbut, acea teribilă boală provocată de lipsa vitaminei C? Gândul acesta nu m-a speriat. Mi-a provocat o emoție bizară ce semăna mai mult a bucurie. Dacă aceasta era boala și dacă evolua, era posibil să-mi câștig acea libertate peste care prizonierii mei nu aveau nici o putere. Gândul mă ispitește, îmi captează interesul. Nu de puține ori am crezut, că în împrejurări grele, moartea are virtuți izbăvitoare. Din acest motiv nu mi-o puteam imagina ca pe o hârcă purtătoare de coasă. O vedeam frumoasă, de o frumusețe glacială, imperturbabilă și oarecum nesimțitoare. Era o ușă plină de taină, un prag între două lumi, pe care e adevărat, un te înghesuiai să treci. Nu-mi făceam nici o problemă în legătură cu mântuirea sufletului, pentru că secerată în plină prigoană nu puteam nici cum s-o

pierd. Totuși mai aveam o problemă cu viața. Voiam s-o mai întâlnesc pe mama ca să-i cer iertare pentru suferințele ce i le-am pricinuit prin obținerea mea personală și numai din acest punct de vedere, egoistă. Habar nu aveam cum se moare de scorbut. Important era finalul ... eliberarea ...

Am realizat repede că sunt într-o dilemă. Ce trebuia să fac, ca să rămân în voia Domnului, să las boala să-și urmeze cursul, sau să lupt pentru a-mi apăra viața? Îmi vin în ajutor în minte cuvintele Părintelui Arsenie Boca cu privire la destin: „Înțeleg prin destin, rosturile pe care le-a ascuns Dumnezeu, în viața fiecărui om și pe care omul trebuie să le desfășoare între oameni. În fiecare ins e sădită o intenție a lui Dumnezeu, care, prin om, trebuie să devină creație.... Răspunzi pentru ce ți-a dat Dumnezeu (înzestrările – talanții), răspunzi pentru că nu ai făcut ce ți s-a dat să faci.” Era clar că nu știam dacă în viața mea de până acum, am satisfăcut intenția lui Dumnezeu. Mai mult ca sigur că nu. Dar puteam să-mi ofer viața pentru o mai mare glorie a Domnului și pentru biruința Adevărului Său.

Pe de altă parte, mi-am adus aminte de altă învățătură : „În cele mai grele încercări sufletul nostru trebuie să se odihnească în brațele Domnului Răstignit. În liniște, fără teamă! El ne conduce spre ceea ce este mai folositor și mai minunat pentru noi.” Deci trebuia să mă las în voia Domnului. Această pendulare, mă aruncă în panică. Ce trebuia să fac? Să anunț că m-am îmbolnăvit sau să tac, lăsându-mă în voia Domnului? Îngenunchez și mă adresez Îngerului meu Păzitor, îl implor să-mi dea din nou un semn, încă un semn, prin care să-mi arate precis ce este bine să fac.

Și semnul a venit pe loc. Ușa celei s-a deschis și, însoțit de locotenentul politic și de sergenta de serviciu, a intrat directorul închisorii. A cercetat celula cu ochi iscoditori, cred că era un reflex al său determinat de funcție și după o tăcere stânjenitoare, m-a întrebat:

- Ai ceva de raportat?

Răspunsul mi-a venit spontan și firesc pe buze, incredințată în sinea mea, că este semnul lămuritor al Bunului meu Înger. Și că această ciudată ocazie, oferită aparent de o simplă întâmplare, era lămurirea pentru ceea ce trebuia să fac. Am răspuns:

- Raportez, am nevoie de consultație medicală.

- De ce?
- Cred că mi-au apărut semne de scorbut.
- După un scurt moment de tăcere, comandantul s-a hotărât:
- Hai la cabinetul medical.

Am intrat după comandant în cabinet. Doctorița era acolo. Am spus un bună ziua, rămas fără răspuns. Știam de la Pușa că doctorița avea un dispreț constant pentru deținute. A vorbit directorul:

- Deținuta pretinde că are simptome de scorbut.
- Să văd, a răspuns sec doctorița.

Era tânără, elegant îmbrăcată, cu un șirag de agate la gât, machiată accentuat, o persoană distantă, fără umbră de amabilitate.

- Nu pot, i-am răspuns, petele sunt pe partea superioară a picioarelor. Directorul a înțeles ce vreau să spun și s-a întors cu spatele. Am arătat vânătăile, pe care doctorița le-a cercetat din ochi, plecându-se direct peste birou.

- Ei! A întrebat scurt directorul
- Da, se pare că deținuta și-a apreciat bine dificultatea. Este foarte probabil să fie o severă avitaminoză.
- Ai leac pentru asta?
- Da, aș putea să-i prescriu o doză de șase injecții cu vitamina C. După o scurtă clipă de gândire, directorul a hotărât:
- Fă-i aceste injecții.

Nici acum nu știu dacă directorul avea latitudinea, ca în cazuri serioase să încalce dispozițiile în legătură cu categoria mea fără drept la tratament medical sau a riscat, dând o astfel de dispoziție, cedând unui strop de omenie, ascuns pe undeva, în persoana sa, foarte dură de felul ei.

Injecțiile mi-au fost făcute zilnic, numai cinci, de asistenta cabinetului medical. Era foarte tânără. Abia venise de pe băncile școlii, purta încă părul în codițe. Era plăcută și prietenoasă. În ultima zi de injecție a fost adusă în celula mea Cocoloș (Eugenia Roșca Otparlic).

Cocoloș era prima care a fost adusă din D.O. (domiciliu obligatoriu) pentru a executa „administrativul” primit în închisoare. Asistenta a remarcat prezența ei în celula mea și cu un zâmbet larg, plin de omenie, mi-a spus:

- De-acum nu mai ai motiv să fii atât de tristă. Nu vei mai fi atât de singură.

- Da, i-am răspuns, tristă consolare. Nefericirea prietenei mele este izbăvirea mea de singurătate.

COCOLOȘ ȘI LUMINĂTORUL

Cu adevărat Cocoloș purta cu sine o imensă durere. Când au venit să o ridice, era pe punctul de a naște. Milițienii au fost implorați de soțul ei și de părinții ei, să fie lăsată să nască și apoi se va prezenta singură acolo unde trebuia. S-au oferit zălog în locul ei, să stea în închisoare, sau să o lase să nască sub pază în spital. Nici o rugămintă nu a înmuiat inimile împietrite. Pe drum apa s-a rupt, s-a declanșat nașterea, în zadar au alergat nemernicii la primul spital din drum, copilul nu a putut fi salvat. În șirul nesfârșit al martirilor este cea mai tânără și cea mai nevinovată victimă a comunismului triumfător. Iar mama lui un monument de tărie sufletească.

Nu voi putea uita niciodată, cum m-a pus la curent cu tot ce se întâmplase afară de la arestarea mea. Calm, metodic, fără să omită nimic, Eugenia mi-a povestit corect cum a „evoluat” bietul român sub flamura roșie. Și a povestit toate acestea, când inima ei sângera atât de nemilos.

Știam că venirea lui Eugenia, care a deschis șirul D.O.-istelor readuse în închisoare, însemna o nouă etapă în viața mea de întemnițată. Îngerul meu va reîntra în ceata Îngerilor desemnați să păzească comuniunea noastră de surori, legate prin ideal și prin suferință și în care voi reîntra firesc cu statutul meu de nereeducabilă dar și cu bucuria regăsirii, într-un climat de iubire îndelung încercată în anii de temniță comunistă. Știam că relația mea cu Îngerul meu Păzitor va pierde din intensitate, pricina schimbării fiind doar eu. Voi reîntra într-o anumită normalitate, dar în care voi fi mult mai înțeleaptă și mai răbdătoare, datorită experienței prin care tocmai am trecut. Nu am cuvânt de mulțumire și de recunoștință pentru Bunul meu Înger decât, așa cum am mai spus și în alte clipe de har, să îngenunchez în preajma Sa cu un plâns dezlănțuit pe întinderi mari de suflet.

Am căutat în tot bagajul meu de cunoștințe cuvântul care ar putea

desluși mai clar decât pot spune eu, ce s-a petrecut cu mine în acest surghiun mislean, și în ce fel anume, Îngerul meu Păzitor m-a făcut să înțeleg ce rol mare are suferința în șlefuirea eului. Mai mult, m-a ajutat să urc scara suferinței, punând petale de lumină pe fiecare treaptă și m-a salvat din mlaștina deznădejdiei, arătându-mi clar că nu este salvare mai sigură, decât urcușul asumat pe muntele suferinței.

Acum la adâncă senectute înțeleg că cei patru ani de supra închisoare au fost un test, prin care Sfântul Părinte Îndurător, voia să mă facă să înțeleg sensul suferinței și să mă verific, în ce măsură, după 10 ani de ucenicie la școala suferinței, am câștigat statornicia copacului ce nu se pleacă sub viforul vremilor.

Din nefericire, departe de a culege rod biruitor, am căzut la acest examen. Testul m-a aruncat într-o deznădejde ce amenința să înghită toată agoniseala de până atunci. Căci speranța este ultima care moare și atunci când moare, totul este pierdut. Diavolul se bucura pe măsură ce sufletul se scufunda în mlaștina deznădejdiei și se și vedea biruitor. Numai că habar nu are întunecatul pe ce căi tănuite și miraculoase lucrează iubirea Divină pentru salvarea sufletelor.

De la stânga la dreapta:
eu, mama, cuscra mamei
și Mihai, fiul lui Anatolie

Cu ultimile patru brasuri pe râul învolburat al disperării, cu ultimele târșuri în pustietatea dezolării, am aflat totuși poarta salvării. Sfânta Fecioară Maria mi-a arătat ca mijloc de salvare, reconștient-

zarea puterii cu care este investit Îngerul Păzitor. Împreună cu Sfânta Sa grijă ajutată de alți doi îngeri; AMINTIREA și POEZIA, Bunul meu Înger Păzitor a salvat tot ceea ce părea pierdut. În fiecare zi și în fiecare noapte amintirea m-a cercetat izbăvitor:

„În fiecare noapte din spații lichide
La ușa celului oprește, gemând, o cotiugă,
Din ea se dă jos o umbră cu glugă:
- Sunt Amintirea, deschide...”

(Radu Gyr)

Amintirile mi-au repopulat surghiunul și mi-au readus în suflet chipuri dragi, icoane agățate în cuiele de aur ale iubirii. Poezia mi-a șoptit versuri ziditoare de suflet, adevărate elixiruri de viață puternică, limpede, nepieritoare. În fiecare zi și în fiecare noapte Îngerul Păzitor m-a purtat între deslușit și nedeslușit, între finit și infinit, între durere și speranță, între iluzie și certitudine, între dor și alinare. Totdeauna a fost atent să nu pierd din vedere Izvorul Vieții: iubirea jertfitoare a Domnului Iisus Hristos.

Ce a însemnat acest fragment de timp, în care Îngerul meu Păzitor s-a nevoit să mă tragă de urechi din mlaștina deznădejdiei, nu am cuvinte potrivite să exprim. Recurg la harul poetului Îngerilor care mi se pare că exprimă în duhul adevărului clar și exact fenomenul care s-a petrecut cu mine.

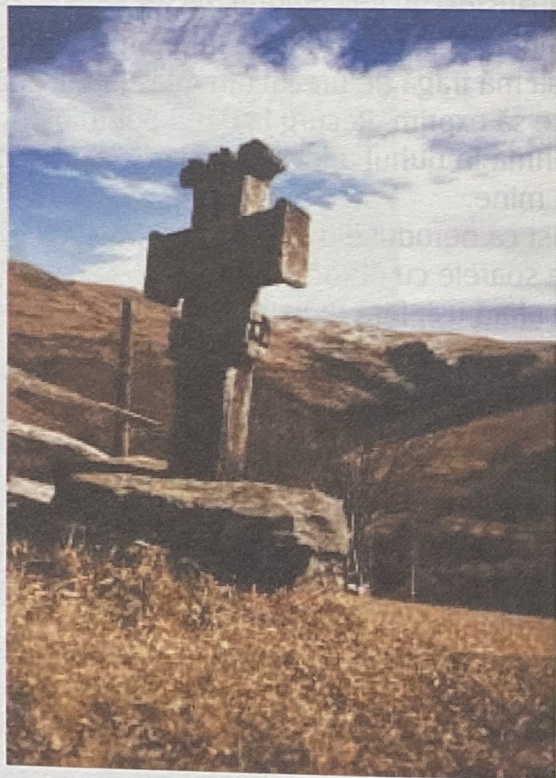
„Am fost ca nerodul din poveste
Ce căra soarele cu obroc
În casa-i fără uși, fără ferestre...
Și-și blestema întunericul și nenorocul.
Ieșeam cu ciubărilor minții, goale, afară,
În lumină și pară, și când mi se părea că sunt pline
Intram, răsturnându-le-n mine.
Așa ani de-a rândul
M-am canonit să car lumina cu gândul...
Atunci ai trimis Îngerul Tău să-mi arate
Izvorul Luminii adevărate;
El a luat în mâini securea durerii
Și-a izbit năpraznic, fără milă, pereții.
Au curs cărămizi și moloz puzderii,

S-a zguduit din temelii clădirea vieții,
 Au curs lacrimi multe și suspine,
 Dar prin spărtura făcut-n mine,
 Ca printr-un ochi de geam în zidul greu,
 Soarele a năvălit înlăuntrul meu,
 Și cu el odată, lumea toată...
 Îngerul luminător a zburat aiurea
 Lăsându-și înfiptă securea;
 Cocioaba sufletului de-atunci însă-i plină
 De soare, de slavă și de lumină."

(Vasile Voiculescu)

„Fă, Doamne, ca niciodată să nu pierdem din vederea sufletului nostru ținta vieții noastre, care este să trăim în plinătatea vieții creștine... Cu Tine, pentru Tine, cât mai aproape de Tine, Doamne!”

Roman, decembrie 2003

DOUASPREZECE CUVINTE

*Rostite la Hramul Paraclisului
 Nasterii Maicii Domnului*

*Rânduiește la Mislea în amintirea fostei
 închisori centrale de femei
 condamnate politic sub teroarea comunistă*

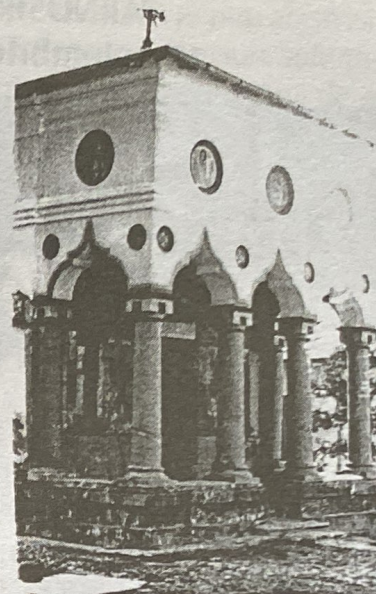
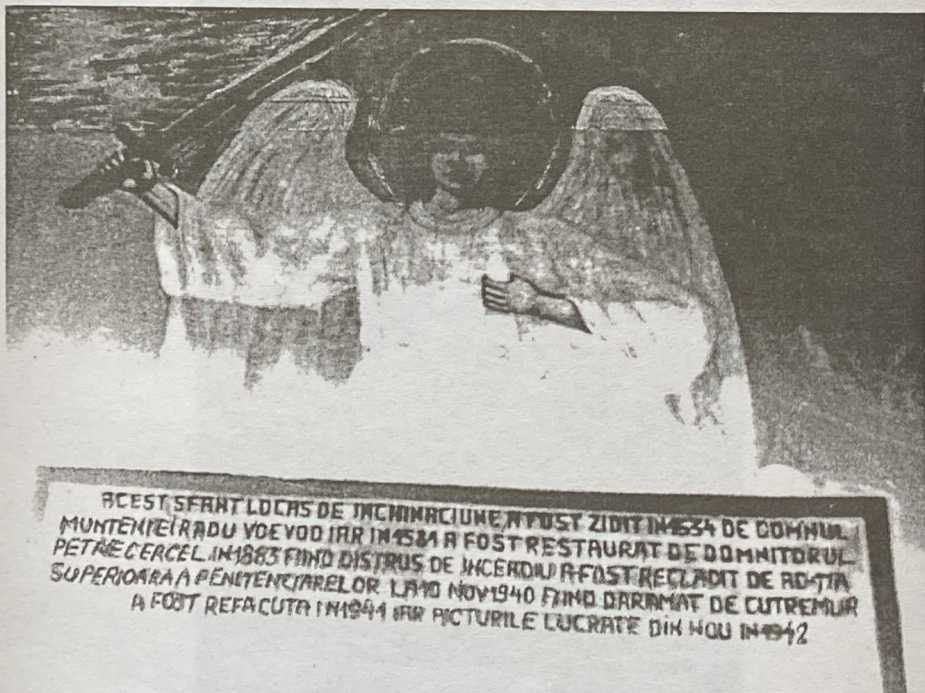
ÎNCHINARE

Aduc rememorarea acestor cuvinte ca o smerită laudă adresată Părintelui Veșnic, că nu a desprețuit suferința noastră și ne-a dăruit cinstea de a rândui acest Sfânt Paraclis de la Mislea, acolo "unde am șezut și am plâns", acolo unde "cei ce ne-au robit pe noi" ne-au cerut lepădarea de Sfânt Numele Său.

Aducem laudă Domnului nostru Iisus Hristos că ne-a luat cu Sine pe drumul Golgotei și ne-a arătat de pe pîscul Suferinței Sale Sfinte, cât de strălucitoare este Lumina Taborului, pentru cei ce-L urmează pe Calea cea izbăvitoare a Sfintei Cruci.

Aducem laudă Preacuratei Maicii Domnului că ne-a luat sub Sfântul Său Omofor și ne-a șters lacrimile, cu Sfânta Sa Maramă.

"Ne închinăm Nașterii Tale, Ceea ce L-ai întrupat pe Domnul Iisus Hristos, Mântuitorul Lumii și ai devenit astfel Maica lui Dumnezeu Cea Slăvită și Preaînălțată de toată făptura și Te rugăm Lumina noastră, fă-Te tuturor Maică Milostivă acum și în veacul viitor!"

Biserica fostei mănăstiri Mislea, dărmată de buldozerele ceașiste

TÂRNOSIREA

12 noiembrie 1994

În numele organizatoarelor vă adresez un cuvânt solemn de bun venit și o fierbinte mulțumire că ați onorat cu prezența domniilor voastre această înălțătoare prăznuire și că, într-un glas, putem să-L lăudăm pe Domnul, că ne-a ajutat să împlinim un vis și o făgăduință.

Întru început a fost gândul să înălțăm cu foarte modestele noastre mijloace un semn de recunoștință și de pomenire pentru femeile care au pățimit și s-au săvârșit fără cruce și fără lumânare alături de bărbații eroi și martiri în lupta anticomunistă, pentru biruința Sfintei Cruci și pentru mântuirea neamului românesc.

Apoi acest gând s-a lărgit și ne-am propus să fie acesta un smerit lăcaș de închinăciune pentru ca viețuitorii acestui cămin de bătrâni, să-și poată găsi alinarea; un Sfânt Altar, unde Cel viu și Veșnic Jertfit, să împlinească prin harul preoțesc, taina serviciului euharistic, pentru cei singuri, pentru cei uitați, pentru cei pentru care nu mai plânge nimeni; un spațiu celestial în care cucernicul părinte, ministrul Mântuitorului Divin să reînnoiască dulcea Sa chemare:

“Veniți la Mine, voi cei osteniți și împovărați” și Eu vă voi odihni și vă voi dărui Pacea Mea și Lumina Mea și viață veșnică vă voi da și pe toate vi le voi da vouă din plin.

Și astfel gândul a biruit și s-a făcut faptă. Am închinat lăcașul nos-

tru Maicii Domnului, prinos de recunoștință pentru acele zile când imperiala Sa milostivire a revărsat balsam peste arsura suferințelor noastre. Aici, ca și în alte închisori s-au înălțat zeci de mii de paraclise și acatiste, s-au murmurat în sobor rozare și s-au cântat abia șoptit imnuri și litanii. Aici, ca și aiurea, au țâșnit din abisuri de deznădejde implorări fierbinți și suflete zbuciumate s-au scufundat în alt abis de har și de puritate în acel ocean de iubire și condescendență nespusă cu care ne-a blagoslovit Neprihănită Incomparabila Sfânta Fecioară Maria.

Strălucitoare Stea a beznelor noastre, cum am putea uita torențele de iubire cu care ne-ai alinat și cu care ne-ai vindecat sfâșierea rănilor și dorurile pustiitoare!

O, dacă am putea să Te iubim cu acea iubire binecuvântată, cu care ne-ai purificat inimile și ne-ai luminat zilele de restriște!

Vas Sfânt al Altarelor divine cu care ne-ai cuminecat sufletele însetate de vindecătoare cuminecătură, iată că ne-am adunat să mai aprindem lumini de rugăciuni, dimpreună rostite, pe rugul cel nemistuit al jertfelor care s-au adus pentru salvarea țării de sub viforul roșu.

Suntem prezenți cu toții. Cei vii și cei care, osteniți de a mai trăi sub cnut satanic, au plecat să înnopeze de tot răstimp de o veșnicie. Ne-am adunat să contemplăm piscul golgotei Românești, strălucitor pe uriașul munte de suferință, unde eroii și martirii noștri, bărbați și femei, foarte apropiați de cer, așează cununile scilpitoare ale jertfelor lor de iubire. Ne-am adunat să însoțim imnele ce s-au înălțat în acest smerit lăcaș cu lacrima care tremură pe geană, izvorâtă din adâncul insondabil al sufletelor noastre. Ne-am adunat, după străvechea noastră datină, creștină și românească, să cinstim memoria victimelor celei mai devastatoare tiranii, căci totdeauna românește așa a fost: după ce au trecut vijeliile care ne-au răscolit țara, atâți câți am rămas, am purces să ne culegem morții, să-i pomenim după datină, atât pe cei care i-am știut, cât și pe cei pe care nu i-am aflat niciodată.

Pășim în fața amintirii voastre în vârful picioarelor, dragi surioare, să nu vă tulburăm cu pașii noștri, binemeritul somn! Nu va fost ușor să parcurgeți temnițe, lagăre, deportări și dislocări sau să luați calea codrului, cel dintotdeauna frate cu românul. Trebuia să vă fie zdrobită rezistența și râvna voastră, de a sluji acestui neam, în care Domnul v-

a scos din neființă spre cumplită ascultare. Inimaginabile suplicii fizice și morale, trebuiau să vă îngenunche și să vă coboare în lut. V-au stins viața, dar dincolo de hotarele vremelnice corupte și abjecte, se înalță freamătul biruitor al sufletelor voastre. Voi cele care ați fost aruncate în moarte și ați părăsit o lume dominată de ură și de violență sunteți libere, libere cu adevărat. Voi ați intrat în infloritul Ierusalim de Sus unde vă așteapta Acel Domn Sublim al iubirii și al jertfei, care în zilele de restriște, v-a răcorit în lungi răstimpuri "focul rănilor de spini".

Aici la Mislea însă, infernul a avut înveliș de rai, iar iadul o inimă de lumină. Două elemente au particularizat aici gheena: grădina minunată, care înconjura vechea mănăstre și Sfânta Biserică voievoдалă ctitorie misleană. La acestea se adaugă o infimă parte din personalul administrativ și de pază al închisorii. Prima care merită să fie citată, în această ultimă ordine, a fost directoarea închisorii, Elena Tudor. Diri, cum a fost supranumită de deținute, era căpitan M.A.I., deputată în M.A.N., înfocată luptătoare comunistă încă din ilegalitate, prototip ideal de teroristă bolșevică. Diri era însă, fără îndoială, o intelectuală, era licențiată în filosofie, avea un rafinat gust al frumosului, dar îi plăcea să folosească expresii dure și triviale în cea mai autentică tradiție proletară. Își folosea vocea groasă și puternică atunci când ne înșiruia în front și ne beștelea cum îi venea la gură, uneori a împărțit și palme.

Mai târziu, când am învățat să o cunoaștem, am înțeles că, toate demonstrațiile ei, nu erau pornite din nevoia vulgară de a se îmbăta de puterea pe care o avea asupra destinelor noastre și nici din impulsul meschin de a se amuza intimidându-ne.

Cabotinajul acesta i-a camuflat un timp, decepția cruntă și amară față de propriul ei ideal. A plătit crunt erezia tinereții, pierdută într-o luptă atât de ipocrită. În contact cu deținutele politic, dezamăgirea ei s-a amplificat atât de mult, încât avea să o transforme, într-un caz unic în peisajul nomenclurii comuniste. Acuzată de confrăți că nu este capabilă de ură, a fost pe punctul de a veni alături de noi. Nu și-a putut camufla dezgustul moral în fața informatorilor. Se putea descifra lesne în atitudinea ei, aprecierea fermă pentru oamenii de curaj cu caractere tari și ținută verticală și un dispreț visceral pentru caracterele slabe și urâte.

Diri a rezolvat situații grele și a salvat vieți. Datorită ei a fost posibil să ne înfrumusețăm viața întru atât, încât unele dintre noi, care am cunoscut apoi urgia din Jilava, Mircurea Ciuc, Botoșani și chiar Mislea de după Diri, am considerat perioada lui Diri, ca pe o romanță a închisorilor comuniste.

Mă gândesc, de pildă, cu strângere de inimă și cu un sentiment de rușine că aici la Mislea, se puteau cânta răspunsurile la întreaga Liturghie cu toată temnița, în timp ce la Pitești, tinerii bărbați erau desfigurați în bătaie, ca să practice blasfemia în cea mai imundă degradare umană. În timp ce noi puteam să ne întrecem în poezie și cântec, să ne diversificăm într-un sens spiritual preocupările, la Aiud, Sighet și Gherla erau topite în chinuri de neimaginat gloria armatei române, floarea intelectualității române și a tineretului studios.

Aici la Mislea a fost posibil să existe oameni ca primul gardian Agapie, care asculta cu capul plecat și cu chipul în mâini rugăciunile care se rosteau înainte și după masă; ca soția sa milițianca Aurica. Ignorând pericolul, ea a alergat în brațe cu micuța Sanda, care se născuse în această închisoare, să o boteze, ca nu cumva să se prăpădească nebotezată.

Cine ar putea să o uite pe dulcea, blajina coana Mărguța, care asucundea în buzunarele vestonului său, la percheziții, clandestinele noastre iconițe și cruciulițe, cioplite cu nespuse migală în os și pe care ni le restituia apoi, cu un zâmbet de femeie cumsecade.

Să nu uităm că toți aceștia, care au avut curajul să nu le fie frică și rușine că sunt omenoși, au aparținut satului Mislea, dovadă că țaranul român crescut la poala unei mănăstiri, chiar pe post de călău nu și-a uitat omenia. Cred că Dumnezeu i-a luminat pe acești oameni ca să se știe că cine a vrut să rămână om a putut să o facă, chiar de pe cea mai ingrată poziție socială.

Cred însă cu tărie că toate miracolele de duh și lumină de la Mislea s-au datorat secularei biserici din incintă și aurei de spiritualitate adunată în jurul ei de-a lungul a patru veacuri.

Pe o veche sihăstrie din lemn, cucernicul Domn al Munteniei, Radu Paisie, a ctitorit mănăstirea Mislea în anii 1536 – 1537 cu hramul la Sfânta Treime. Zidită după primele canoane mănăstirești din Țara Românească, așezământul avea incinta patrulateră, fortificată cu ziduri

înalte, sprijinite pe contraforturi puternice. Avea un turn de apărare, clopotniță la intrare și corpuri de chilii zidite pe pivnițe boltite. Biserica zidită pe plan triconic a fost afectată de multe refaceri ulterioare. Astfel Petru Vodă Cercel o va reface, după ce a fost pustiită de Mircea Ciobanu. A fost îmbunătățită de Matei Basarab și chiar de Mihai Viteazul.

Se pare că destinul mănăstirii Mislea s-a schimbat odată cu secularizarea averilor mănăstirești sub Alexandru Ioan Cuza. La început școală corecțională pentru minorii delingvenți, devine cu timpul, închisoare centrală pentru femeile deținute de drept comun. Sub Ion Antonescu funcționează aici o secție de deținute politic atât comuniste cât și legionare.

Bine conservată, bisericuța funcționează până în 1940, când, în urma cutremurului, suferă avarii. Deținutele legionare, un grup de tinere eleve, ajută la restaurare, refăcând pictura. Una din ele va deveni pictoriță de biserică profesionistă.

Odată cu instalarea regimului comunist, secția de deținute politic se mărește considerabil, devenind în cele din urmă, închisoare centrală, exclusiv pentru deținutele politic. Bisericuța devine magazie pentru confecțiile executate în atelierele de producție care au fost mărite considerabil.

Amenajată cu tot ce trebuia pentru o închisoare de "bandite politice", Mislea este bine întreținută de femeile deținute aici. Grădina din jur, foarte mare, bine lucrată, era un adevărat înveliș de rai, pentru infernul din interior, iar bisericuța era inima de lumină a acestui iad de jale. Ocrotită de hora secularilor castani, biserica ne-a fost izvor de iluminare și speranță. Ea ne-a strâns în jurul ei, cu o îmbrățișare inefabilă și plăcută. Duhul celor patru secole de rugăciuni ce s-au rostit fără încetare la ceasurile de laude, ne-au scăldat într-o sfântă binecuvântare, atât de cuprinzătoare, încât nu a fost suflet, oricât de slab, care să nu-și ia tărie și lumină din aura de duhovnicie ce o înconjura. Ea însemna pace, dăruire și iubire, într-un loc unde cinismul, ura și barbaria își făceau din ce în ce mai mult loc.

Odată cu transferarea deținutelor politic la Mircurea Ciuc, Mislea redevine închisoare de drept comun cu o secție secretă pentru politice.

Biserica a fost afectată din nou de cutremurul din 1977, după mărturia cucernicului părinte Trandafir Dumitrescu, în urma repetatelor sale cereri, în vederea restaurării acestui foarte important monument istoric, în 1979 biserica este dinamitată și cărată la râpă de buldozele ceaușiste.

Când peste ani, miracolul din 1989 mi-a prilejuit posibilitatea să vin cu recunoștință la bisericuța noastră adorată, nu am cuvânt să spun cu câtă durere a fulgerat în inima mea, golul. Nu bisericuță, nu castani; pe locul altarului, unde patru veacuri s-au consumat în rugăciuni pentru jertfa Celui Întrupat, creștea iarba indiferenței, călcată de împietatea pașilor vremelnici viețuitorilor din lăcașul transformat în cămin pentru bătrâni. Nu-mi puteam crede ochilor că zidurile ei, de cel puțin trei ori voievodale, au fost spulberate în cele patru vânturi. Gândul uluit repeta bezmetic și obsedant: "Doamne, cum de le-ai permis una ca aceasta?!..."

Paraclisul nostru nu a fost cu puțință să salveze de la profanare locul Sfântului Altar. Prin bunăvoința direcțiunii s-a marcat locul bisericii și ni s-a acordat această încăpere, în care, prin rugăciunile ce se vor face, se va trezi din letargie și Direcția Monumentelor Istorice și va veni și o sfântă binecuvântare, pentru vechea fosta mănăstire Mislea.

Demolarea bisericii și incuria față de ea, ne-a revelat însă un adevăr cutremurător și aproape de nerostit. Pentru noi, cei ce am scăpat cu viață, supraviețuirea nu este o binefacere. Am rămas așa cum am fost, flămânzi de adevăr și însetați de iubire. Nu vom avea pace și nu vom avea absolvire de la Sublimul Creator decât atunci, când vălul compact al minciunii va fi îndepărtat. Suntem osândiți să revenim mereu la zidul plângerii noastre și să nu încetăm să cerem cu insistență, dreptul lui Iisus să proclame biruința binelui asupra puterilor malefice. Nu avem dreptul să ne facem complici ai tăcerii vinovate, ai egoismului îngust și ai indiferenței lașe și inepte, ai uitării de Dumnezeu și sfintelor Sale așezăminte, pentru că noi suntem mărturiile concrete și de necontestat a ceea ce a însemnat acest cumplit flagel. Nu suntem un abur de înlăturat cu o singură mișcare a mâinii, suntem cobaii vii ai proiectelor satanice, am suportat cu tot viul din noi acest experiment diabolic, pe noi s-a experimentat cum funcționează infernala mașină de schilodit suflete și de omorât oameni.

Suntem din ce în ce mai puțini, mai bolnavi, mai osteniți și mai conștienți de naufragiul spre care plutim în derivă, dar nu disperăm și nu urâm, ne rugăm acoperind cerul cu rugăciuni. Ne rugăm pentru cei care nu mai sunt și pe care nimeni nu vrea să-i mai cunoască, căci doar noi le-am mai rămas. Ne rugăm mai ales pentru cei ce vin după noi, să le dea Bunul Dumnezeu clipa aceea sublimă, când națiunea română va zbucni spre lumină, când toți fiii neamului se vor îmbrățișa în vechile hotare, uniți în cuget și simțire, când va suna solemna oră a Învierii pentru acest popor român îndelung oprimat. Să credem cu tărie în această oră căci așa ne învață istoria.

Împărății semețe au năpustit peste noi puhoai de cruzime și răutate, dar noi ne-am așezat pe roate bisericuța și, cu ochii la calea Lactee pe care, nu întâmplător am numit-o Calea Robilor, ne-am salvat ca neam și nu ne-am pierdut în neagra străinătate. Am rămas împuținați, schilodiți, dar am rămas. Iar trufia impilatorilor de tot felul a fost făcută de nimic în fața instanței divine.

Noi știm încă de la facerea lumii că Abel va fi mereu ucis de fratele său Cain, pentru că este mai înțelept, mai frumos și mai bun și are sufletul cast și iubirea și jertfa îi sunt asemenea. Și mai știm că la ora hotărâtă, Cain va trebui să dea socoteală pentru câte rele i-a făcut fratelui său.

Să ne rugăm pentru clipa aceea! Să ne rugăm ca cei plecați să mijlocească pe lângă Dătătorul de Lumină să-i ilumineze pe românii care mai au încă suflete opace, să-i întoarcă cu fața la Adevărul Său, căci alt adevăr și altă cale nu există. Să ne rugăm cu cuvinte albite de îndelungate rostiri, să ne dăruiască Bunul Dumnezeu, o inimă curată simplă și transparentă, magnifică în dăruire, tandră în compasiune, o inimă mare și liberă pe care nici o trădare să n-o închidă și nici o indiferență să n-o obosească, o inimă lipsită de ranchiună și dușmănie, o inimă bună și nobilă, vrăjită de Blândul Iisus, suferindă pentru Gloria lui Dumnezeu, capabilă să se topească de iubire în orice altă inimă de român, o inimă jertfelnică pentru biruința și Învierea Neamului Românesc!

H R A M 8 SEPTEMBRIE 1995

La primul hram ce s-a celebrat aici la Mislea, în Paraclisul ce s-a închinat nașterii Maicii Domnului, vă adresăm caldele noastre mulțumiri că ne-ați onorat cu prezența domniilor vostre. Suntem nespuse de onorate că Preasfințitul Părinte Episcop a încununat Sfintele servicii ce s-au oficat cu atâta strălucire. Suntem bucuroase că Domnul nostru Iisus Hristos și Sfânta Sa Maică s-au prosăvit de către atâtea fețe bisericești și că toți câți suntem de față am adus prinos de mulțumire Sfintei Neprihănitei Milostivei Fecioare Maria într-o singură bătaie de inimă.

Avem certitudinea că cea mai Grabnică Folositoare a neamului omenesc va binecuvânta cu neprețuite daruri casele, familiile și sufletele celor care v-ați nevoit să străbateți căi lungi, pentru a fi împreună cu Ea și cu Divinul Său Fiu, prin intermediul Sfintei Liturghii.

Pornind de la gândul că "efectul iubirii sărăcește atunci când hotarele ei își pierd puterea de expansiune", ne-am străduit ca în intervalul de timp ce s-a scurs de la Sfânta Târnosire până în prezent să sporim zestrea de iubire ce s-a condensat în ctitorirea Paraclisului nostru. Tot ce s-a realizat s-a făcut cu efort neprecupețit, cu devotement

și sacrificii, dar mai ales cu iubire.

Au fost gesturi absolut impresionante și semne copleșitoare pe care le putem considera adevărate miracole; de n-ar fi decât faptul că ori de câte ori am fost în dificultate financiară ne-au sosit la momentul limită, exact sumele de care aveam nevoie. Faptul acest ne-a sporit elanul și ne-a dat încrederea că Sfânta Fecioară primește efortul ce se face pentru proslăvirea Sa și că toate rugăciunile ce se fac aici sunt lumânări bine primite pentru cei cărora le sunt închinare.

Smerenia profund creștină a aurit efortul și elanul tuturor celor ce au trudit din îndemnul inimii, pentru acest colț de cer mărturisitor de credință, speranță și iubire, de aceea nu le vom dezvălui numele, Domnul să-i răsplătească pe prietenii noștri pământești și cerești.

Și acum vă rog să ne permiteți să ne întoarcem în timp, când aceste locuri aveau cu totul altă înfățișare și altă menire, unde au suferit cumplit cei cărora asupritorii noștri le-au furat frumoase zile din viață. Zile pe care Domnul le dăruiește fiecăruia pentru slavă și bucurie, nu pentru întristare și suspin. Toate imnurile ce s-au înălțat azi au fost însoțite de alte imnuri pe care le înălțam în surdina, ca să nu ne audă pândarii și pe care le-am închinat cu precădere Maicii Domnului.

Din tot noianul de cântări ce s-au intonat atunci, azi mi-a stăruit mai mult în suflet un cântecel german, învățat de la o călugăriță benedictină, care, pentru cele ce au cunoscut-o, a fost Frau Priorin. Îl redau în traducere:

" Mă închin Ție Stea a mărilor

O, Marie, ajută-mă!

Dulce Maica Domnului,

O, Marie, ajută-mă!

Ajută-ne Marie, nouă tuturor în profunda noastră nefericire!"

L-am cântat când cruzimea și sălbăticia nu mai cunoșteau margini, când eram forțate să cunoaștem pe propria noastră piele toate dimensiunile aversiunii nedrepte, povară de nesuportat, zdrobitoare de viață și suflet. Și în iadul dezlănțuit de ură și teroare, în bezna densă a disperării, cântecelul acesta făcea să tremure în inimile noas-

tre, încremenite de suferință, lacrima aceea dulce și sfântă ca o candelă aprinsă, mesaj de speranță și iubire, ce trecea prin credință și durere.

Nu pot uita clipa aceea când una dintre noi, în toiul cântecului ne-a șoptit: "Când vom fi libere, va trebui să ne întâlnim aici și sub bolțile acestea blestемate să-i cântem în triumf acest cântec Sfintei noastre Ocrotitoare. Va fi un triumf al binelui asupra celui rău."

Ești aici Gigi, și visul tău s-a împlinit, dar altfel decât ai spus atunci: nu sub bolți blestемate, ci sub acest splendid cer senin în zvon de clopot și cântări duhovnicești.

Cred că cel mai elocvent aspect legat de acest cântecel este faptul că s-a evidențiat că în cea mai cruntă dintre împilări au fost suflete care nu s-au plecat fatalității, ci au crezut cu tărie, că marea putere a Adevărului se va răspândi și va triumfa așa cum știe să se răspândească și să triumfe iubirea.

Au fost suflete care nu au încetat să creadă în miracolul grăuntelui de credință, care face ca muntele să se mute în mare. Au fost suflete care au înotat cu îndrăzneală spre țărmurile salvatoare ale iubirii, în cea mai întunecată teroare comunistă și atee, cea a oamenilor fără Dumnezeu. Acele suflete au putut avea tăria să strige întâmplărilor nefaste: "Lovește, ură bezmetică, calomniază, minte și distruge până când valuri de iubire te vor nimici fără urmă!" Călăuza acestor suflete, totdeauna nedezmințită și totdeauna biruitoare a fost Sfânta Fecioară Maria. S-a spus că "...nu există îndeajuns credință, milă sau tandrețe, pentru a mobila lumea aceasta cu o singură rază de speranță." Este adevărat că ura și minciuna mușcau acut din existența noastră, dar raza de speranță a existat. Ea venea de departe, ea a străfulgerat întregul univers, odată cu acel cutremurător FIAT pe care l-a rostit Sfânta Fecioară în fața Arhanghelului binevestitor. Prin Sfânta Fecioară cerul s-a aplecat până la noi. Prin ea Fiul Dumnezeiesc s-a făcut pentru noi CALE, ADEVĂR și VIAȚĂ. El, Cel mai mare nedreptățit în absolut a măsurat pentru noi nedreptatea în toate dimensiunile ei. El i-a cunoscut înălțimea, întinderea și adâncimea, importanța și urmările și i-a suportat povara până la răstignire. El ne-a promis că în cartea de amin-tiri a Domnului Dumnezeu vor fi trecute numai adevărurile eterne și imuabile. Acolo vor fi menționate și ispitele cărora li s-a rezistat și

păcatele care au fost îndreptate și ispășite și încercările care au fost biruite și orice faptă de milă, de jertfire, de iubire, orice durere și suferință, trăite cu răbdare, fără cârtire și în deplină iertare.

Adunați sub Sfânta Ta oblăduire, îți mulțumim Măicuță a speranței pentru toate harurile ce le reversi fără încetare, peste această lume nedreaptă, crudă și rătăcită. Îți mulțumim mai ales că prin Tine, iubirea Celui fără de sfârșit, ni se face mereu accesibilă prin Sfânta euharistie. Îți mulțumim că datorită rugăciunilor Tale, iubirea Divină mai îngăduie să avem sfințiți părinți, care, în nevrednicia noastră ne dezleagă de păcate, prin harul ce li s-a dat.

Bucură- Te, Sfântă fecioară Maria, speranța noastră nedeazămințită, Binecuvântată ești Tu în vecii vecilor, Amin.

H R A M 8 SEPTEMBRIE 1996

Din mila Domnului și cu ajutorul milostivei Fecioare Maria, iată-ne adunați pentru a celebra pe Cea mai Cinstită decât Heruvimii, și mai Slăvită fără de asemănare decât Serafimii și Maica Dumnezeului nostru.

Cuvine-se să mulțumim Domnului pentru această nouă clipă ce ni s-a dăruit, ca răstimp de speranță, credință și iubire pentru o comuniune de suflet, regăsită.

Mulțumim prea cucernicilor părinți care prin harul sfinților lor, ne-au înălțat sufletele pe aripele sfintelor cântări, în Lumina cea Lină a Celui Preaînalt.

Mulțumim corului de la Ploiești, care la chemarea tainică a Sfinței Fecioare a venit să-i intoneze cu atâta har, preamărirea.

Vă mulțumim tuturor celor prezenți, care cu atâta căldură, ne ajutați să facem din această sfântă sărbătoare o adevărată bucurie în duh și adevăr. Și mai ales, nu uităm să mulțumim, tuturor celor ce ne-au ajutat într-un fel sau altul și au contribuit la alcătuirea și orânduirea acestui sfânt lăcaș.

Iată-o, bisericuța noastră, mireasă împodobită, după puterea și

priceperea noastră, vrednică să primească, pe Sfântul ei Altar, Jertfa cea Neînserată a Bunului nostru Mântuitor.

Mai mult decât mulțumirile noastre va cântări în cer rugăciunea ce o închinăm Domnului, pentru toți binefăcătorii acestui Sfânt Paraclis. Domnul să le socotească meritele în eternitate, acolo unde se adună adevăratele comori.

Bănuiesc că toți cei ce au urechi de auzit și toți cei ce au ochi de văzut, aud, văd și înțeleg, că, prin furtunile acestui veac și prin valurile mari de rătăcirii, ni s-a acordat acest răstimp de reculegere și de regăsire într-o prietenie pierdută atâta amar de ani. Ni s-a acordat acest răstimp pentru a ne mai trage sufletul și pentru a avea grijă de sufletele celor care au plecat năpraznic, fără cele de trebuință pentru călătoria cea fără întoarcere.

S-ar putea să se întâmple, așa cum s-a întâmplat de atâtea ori, ca furtuni cerești să reverse potop de stingere peste gâlceava ce se țese între frați și peste valurile de ură și înverșunare, ce bântuie această lume rătăcită.

S-ar putea întâmpla ca toiaș divin pedepsitor să curme blasfemiile, ce, din păcate, se seamănă cu atâta spor, printre brazdele acestui pământ.

Și atunci ce bine ne va prinde să ne amintim de brăul sunetelor mărunte de toacă și de zvonul amplu de clopot, de la sfântul și iubitul nostru Paraclis. El va sta mărturie pentru noi, ne vom regăsi prin el, prin el sperăm să ne agonisim, acea inimă smerită și curată, pe care sigur Divinul nu o va urgisi. Vom alerga în gând sau în faptă, așa cum ne va fi îngăduit și vom înngenunchea în fața acestui Sfânt Altar și ne vom ruga fierbinte ca și acum, căci avem pentru ce să implorăm îndurare și putere.

Să ne rugăm dragi surori și împreună cu noi, toți cei ce au cunoscut-o pe Sofica, Nana noastră cea de totdeauna. Să ne rugăm pentru sufletul ei generos ce se pregătește să plece pe celălalt plan al existenței. Prin mine, vă îmbrățișează pe toți și pe toate, în căldura nedeazămințită a inimii ei, ce n-a putut fi asurzită de nici o urgie și vă transmite ultimul ei salut

Să ne întoarcem și să ne rugăm Măicuței Sfinte, pe care azi, sufletele noastre o sărbătorim cu recunoștință, mai ales pentru sper-

anța cu care încununează această țară, acest popor, această lume și acest pământ.

“Sub milostivirea Ta scăpăm, Maică a Milelor, blândețea și mângâierea zilelor și nopților noastre. Nu știm dacă am deslușit Sfânta Ta vreau, nu știm dacă tot ce am realizat este îndestulător ca adormiții noștri să cunoască liniștea cea mare. Atât ne-am priceput, atât ne-au ajutat puterile.

Binevoiește și primește darul nostru, ca, în mâna Ta binecuvântată, să capete desăvârșire. Adaugă ce îi lipsește, spre mai marea glorie a Fiului Tău împreună cu Tatăl cel Cereș și cu Duhul Sfânt Mângâietorul, ca să-l proslăvim pe acest Sfânt Jertfelnic, spre odihna cea lină a sufletelor adormite, care s-au săvârșit întru slava Sfintei Cruci, precum și pentru ocrotirea și izbăvirea celor rămași în urmă.

Binecuvântat să fie Numele Tău, Mamă și Fecioară, în veci, Amin.

H R A M

8 SEPTEMBRIE 1997

Suntem din nou împreună la zi de mare sărbătoare, mai apropiați unii de alții și toți împreună mai apropiați de Sfânta Fecioară Maria, grabnica ajutoare a tuturor celor, care în numele Sfântului Său Fiu s-au nevoit să părăsească largul drum al desfătărilor și și-au luat în spate crucea, ca să-l urmeze Lui, pe calea cea strâmtă spre Golgota.

Suntem din nou împreună, ca să-i prohodim pe cei ce s-au stins aici și pe întreg cuprinsul țării, în lupta cu cea mai sălbatică tiranie a veacului XX și pe care țara noastră n-a mai cunoscut-o nici în viforitele care ne-au tot vremuit traiul. Suntem din nou împreună, părinți duhovnicești, fii și fiice, ca să înălțăm pioasa noastră rugăciune, pentru toți cei care, în aceste cumplite vremuri, au căzut de-a lungul Crucii mângâietoare, în nădejdea învierii și înălțării.

În anul acesta, care a trecut de la ultima noastră prohodire, tot mai mulți din cei care au înțeles să-și plece genunchii numai în fața Domnului Dumnezeu și nu înaintea ateismului nimicitor, au trecut lin sau în îndelungată suferință pe celălalt tărâm. Și Nana Sofica s-a ținut

de cuvânt ca întotdeauna și a plecat să depună la picioarele Marelui jertfit, ofranda propriei sale jertfe.

Rămânem tot mai puțini, suntem mai săraci fără cei ce au plecat de tot. Sfintele Servicii sunt văduvite de prezența lor. Sunt mai triste, dar și mai solemne.

Azi, sigur, sunt împreună cu noi. Din locul în care Blândul Păstor i-a așezat pe cei din urmă ca și pe cei dintâi, sunt împreună cu noi. De aceea să-i rugăm să-i binecuvânteze pe toți cei ce au mai rămas încă aici. Să primească rugăciunile noastre așa cum smerit le înălțăm pentru sufletele lor. Să ne rugăm pentru tihna și odihna lor în lumină, mai ales a acelora, căroră nu li s-a smuls numai viața, ci și dreptul de a avea la căpătâi, în clipa supremă, o lumânare, o rugăciune și o lacrimă pioasă. Să ne rugăm cu cădură, dar să păstrăm în adâncul sufletelor noastre, lacrima ce se vrea plânsă. Să nu-i plângem pe prietenii lui Iisus, pe martiri și pe eroi, ei sunt zestrea de speranță a neamului nostru binecredincios, dar constrâns să parcurgă, preț de jumătate de veac, deșertul celui mai crunt ateism.

Să ne rugăm pentru binemeritata odihnă a tuturor victimelor acestui iad, să nu-i uităm niciodată și să ne trudim să le urmărim exemplul, căci și acum parcurgem un deșert imens de uitare și indiferență. Cei care sunt indiferenți, denigratori și impostori de tot felul, nu încetează să improaște cu insulte, multe din adevărurile sfinte pentru care șiruri nesfârșite de morți stau temelie și mărturisesc. Confuzia dintre adevăr și minciună își întinde ceața groasă în așa măsură încât tineretul debusolat nu mai știe cine sunt victimile și cine sunt călăii. Până la urmă cei care au suferit atât de mult, pentru adevăruri ce se doreau tăgăduite cu nerușinare și nu s-au plâns niciodată pentru câte li s-au făcut, sunt făcuți vinovați. Vinovați pentru ce? Vinovați că au existat și și-au permis să stea stavilă cu șira spinării neîncovoată în fața răului nimicitor de suflete.

Dar să nu-i plângem, să-i privim pe cei care au suportat biciuirea cnutului până la moarte cu înțelegere și cu iubire. Să-i privim cu evlavie pe cei jertfiți, ei sunt acum în patria cea mult dorită, nici o insultă și nici o nedreptate nu-i mai poate atinge. Ei pot vedea acum lumina de care nu au avut parte în temniță și pe care ochi de pământean nu o poate vedea.

Pentru toate ocările înghițite ei ascultă acum imnurile îngerești pe care ureche de om nu le-a auzit și la inimă de pământean nu s-au suit. Ei sunt biruatorii. În Ierusalimul cel de sus ei sunt liberi cu adevărat și sunt fericiți. Și noi credem cu tărie în fericirea lor pentru că Maica noastră, căreia ne-am închinat și ieri și ne închinăm și azi și ne vom închina pururea, ne-a adus în lume MÂNTUITORUL ce prin jertfa Sa pe Cruce, ne-a făgăduit viață veșnică și așa cum VIU este El, vii sunt și cei ce s-au jertfit în Sfânt Numele Lui. Fericiți sunt cei ce-L mărturisesc pe El până la moarte și fericit neamul care are asemenea mărturisitori. Pentru meritele acestora, într-o zi sfântă și mare, zi numai de Domnul știută, va fi binecuvântată și țara noastră cu o caldă înfrățire regăsită. Să credem în Unirea cea mare, atât în hotare, cât și în cuget și iubire.

Să nu plângem deci și să mulțumim Domnului că ne-a dăruit neamul cu suferință izbăvitoare. Să o rugăm pe Maica Sfântă, Maica tuturor îndurărilor, să ne ajute în nevrednicia noastră, ca să putem purta neînfrântă spada bunei credințe. Să o implorăm pe Pricinuitoarea tuturor bunătăților să ne călăuzească pe noi, smeriții Săi închinători, pe calea adevărului divin, în blândețea inimii și în slujirea cea bună. Împreună să o rugăm pe Maica Ocrotitoare a Năpăstuiților, ca în orice strâmtoare ne-ar arunca cel viclean să nu ne părăsească și să coboare în inimile noastre Lumina cea Lină a speranței și a nedezbînării.

Fraților, surorilor, permiteți-mi să vă mărturisesc câte ceva despre imensa bucurie ce o poate simți un suflet, oricât de asuprit ar fi el, atunci când vrea să închine câteva ceasuri de trudă celei mai frumoase și celei mai desăvârșite făpturi ce a atins vreodată brazda acestui pământ zbuciumat și care nu poate fi, decât Maica Domnului nostru Iisus Hristos.

Cei mai mulți dintre cei ce ne-am nevoit aici suntem la o mult prea înaintată vârstă, măcinați de diferite suferințe trupești, istoviți de o viață care a fost așa cum a fost. Aflați că aici toate neajunsurile pricnuite de trupul nostru împuținată de vârstă, se topeau într-o miraculoasă înnoire. Un elan tineresc ne dădea putere să ducem până la capăt tot ce ne propuneam, iar stavilele, care uneori ni se păreau insurmontabile, se dizolvau ca prin minune. Trăiam într-o continuă uimire. Cu adevărat frumoase sunt cărările care duc spre Maica Domnului, cu adevărat, nici un obstacol nu stă în calea atotputerniciei Sale,

cu adevărat iadul se cutremură la auzul numelui cel sfânt al Ei, adevăr s-a rostit atunci, când țara noastră a fost supranumită "Grădina Maicii Domnului" Ea este prezentă! Sunteți copleșiți de griji și tristeți? Sunteți împovărați de ani mulți și grei? Ascultați-ne sfatul: încredințați-vă Maicii Domnului și faceți ceva bun și frumos în numele Ei. Veți fi tineri, veți fi luminoși, veți fi plini de speranță. Noi am trăit bucuria aceasta, Vă încredințăm că te poți ajuta pe tine însuși în modul cel mai desăvârșit, când lucrezi ceva în numele Maicii Domnului, mai ales, când ajuți la zidirea unui lăcaș închinat ei.

S-a rânduit aici un sâmbure de lumină permanent în fața Sfântului Altar: vor arde trei candelă, una în Altar, spre Slava Domnului și a Sfintei Sale Biserici, a doua pentru toți morții ce se pomenesc la fiecare hram și, a treia, pentru toți cei ce s-au ostenit și se vor osteni pentru acest sfânt lăcaș împreună cu tot neamul lor.

Împărăteasa noastră, Născătoare de Dumnezeu și Pururea fecioară Maria, îngădui-ne să Te laudăm cu cuvinte luate din psaltirea ce Ți s-a închinat de către credincioși ai Tăi:

"Strălucirea soarelui este pe capul Tău și lumina lunii sub picioarele Tale. Altarul Tău este împodobit cu stele, Tu singură stea strălucită a dimineții.

Zid nebiruit, temelie puternică, liman neînviforât, altar de aur, rai înflorit, stâlp de tărie credincioșilor, mângâierea celor scârbiți, curățirea celor ce greșesc, născătoarea mântuirii neamului creștinesc" primește și binecuvântează prohodul nostru închinat celor ce au decedat de-a lungul vremurilor vitrege pe întreg curinsul țării și aiurea, fără lumânare, fără cuminecătură, fără cruce și lacrimă la căpătâi.

Bucură-i cu înalta Ta protecție, iar nouă, nu ne permite să ne despărțim de Tine și îngădui-ne să Te iubim în vecii vecilor, Amin.

H R A M
8 SEPTEMBRIE 1998

Bine ați venit să ne unim în rugăciune ca în atâtea rânduri.
Bine ați venit să ne deschidem împreună inimile pentru a primi

cu slavă și evlavie Harul sfințitor al Domnului Iisus Hristos, la Sfânta Sa Liturghie și, totodată, a ne adresa Blândeii Oblăduiri a Preasfintei Sale Mame, Poarta prin care divinitatea a coborât până la om pentru mântuirea a toată lumea.

Bine ați venit să ne scăldăm împreună în lumina veșnic nouă, veșnic tânără, izvorătoare de iubire în eternitate.

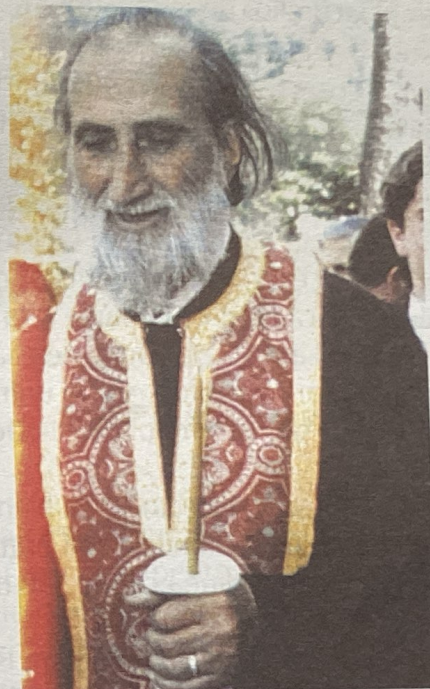
Bine ați venit să închinăm împreună un gând pios pentru toți cei care au fost chemați să parcurgă până la moarte, Calea Crucii pentru neam și pentru țară, în aprigă slujire, sorbind până la fund cupa cea plină cu amar și pentru sufletul cărora, în Sfântul nostru Paraclis, arde neconținut atât cât va îngădui Sfânta Fecioară Candela recunoștinței. Să o rugăm să binecuvinteze cu lungă viețuire ofranda ce I s-a adus, prin smeritul nostru Paraclis.

Să ne împreunăm mâinile într-o rugăciune de mulțumire, pentru toți acei care au contribuit la înfripirea, împodobirea și dănuirea acestui sfânt lăcaș de închinare, ca și pentru toți acei care, prin prezența lor, îl cinstesc și îl fac viu. Căci toate aceste suflete evlavioase formează biserica cea vie, ce va sta, nădărdum, într-o biruință, în fața Judecătorului Suprem. Ea, biserica cea biruitoare, va spune ce fărâșoare au fost pentru noi, cei prezenți, condescendența și prietenia tandră cu care a venit Domnul și azi să se jertfească pe masa Sfântului Altar, în aceste zile pline de mireasmă duhovnicească, care sugerează încă de pe-acum paradisul recâștigat prin ajutorul Sfintei Sale Mame.

În visteria Bunului Dumnezeu, daniile și strădania ce s-au depus aici, formează comoara de neprețuit, primită fără nici o omisiune în Cerul Celui Atotputernic, comoară ce nu se va degrada în vecii vecilor. O cheazășie că va fi așa este și faptul că Grabnica noastră Ajutătoare nu a desprețuit niciodată nevoia noastră de a fi protejații Săi.

Bucuria noastră însă se înfășoară azi în umbrele părerilor de rău. Mulțumirea de a fi cu noi Domnul Iisus, împreună cu Sfânta Sa Maică e străbătută de lacrima ce se instalează și tremură în inimile noastre. Ea este nerăzvrătită, în fața voinței divine, dar neconsolată de absența mult iubitului nostru părinte Constantin Voicescu, (poza de mai jos) pe care, într-o zi ca aceasta, l-au chemat în cerul Lor, făcându-ni-l nouă de acum înainte, protector și îndrumător, doar în duh.

Răsună încă în auzul nostru cuvintele prin care ne explica înțelesul Icoanei ce se numește „Dulcea Sărutare”. Ce clar am înțeles atunci, ce valoare are tandrețea maternă și filială, cu care sunt copleșiți cei ce se apropie de această Icoană cu credință și cu sinceritate.

Astăzi fața imensității divine ne apare scăldată în lacrimi și pentru trecerea în veșnicie a Părintelui Liviu Brânzaș. Am rămas încă o dată orfani, am pierdut încă o dată pe păstorul cel bun, cu mare grijă pentru turma ce i s-a încredințat. Să fie o coincidență în faptul că și sfinția sa a fost chemat în eternitate tot în preajma unei sfinte sărbători? Noi nu credem în coincidențe. Noi știm că lumea e condusă neabătut, după planul de mântuire trasat de Sublimul Creator. Nouă ni se întărește credința că Maica Domnului a început să culeagă din grădina Sa florile duhovnicești pentru rațiuni pe care nu este necesar să le înțelegem ci doar să le acceptăm, cu lacrimi de întristare, dar și cu pioasă resemnare.

Iertați-ne cinstiți păstori că ne este greu că ne-ați lăsat singuri. Rugați-vă pentru noi în continuare și stingeți, de vă este cu putință,

gâlceava dintre frați.

Treptat, treptat rămân tot mai puțini cei ce au fost chemați să străbăta crâncene căi, pentru ca Domnul să fie proslăvit și în țara noastră și pe pământul nostru strămoșesc. Tot mai dese sunt despărțirile. Tot mai amplu șuvoiul lacrimilor noastre. Suntem, cu fiecare plecare, mai săraci și mai singuri, sub biciuirea unor vremuri potrivnice. Suferințele se intensifică, necazuri mari se perindă, misterul demonic al apostaziei se desfășoară cu nerușinare la drumul mare, crește și se răspândește adorarea celui rău.

Văzându-l pe Iisus tot mai îndepărtat, ne înspăimântăm de cele ce ar putea să vină, fără Sfânta Sa apropiere. Ce singurătate înfricoșătoare, ce noapte obscură, ce cumplită nefericire, ce iad trăit cu anticipație ne poate aștepta, dacă El își va întoarce fața de la o lume ce se tăvălește în ură, violență și apostazie! De aceea să implorăm cu putere ajutorul marilor și sfinților mijlocitori, să ne unim sufletele și într-o singură bătaie de inimă, să-l cerem lui Iisus: „Doamne, iartă-ne, și nu ne părăsi!”

Să ne rugăm Sfintei noastre Protectoare ca blândețea Ei să ne țină uniți în jurul ei, să ne deschidem inimile ca să primim lumina încurajatoare a prezenței Sale cu certitudinea că Fiul Său o va asculta în vecii vecilor.

„Sfântă Proteguitoare, protejează-ne de toate ispitele, pe care satana, cu forță și viclenie, le aruncă în calea noastră, pentru a distruge opera de mântuire și a săvârși perzania noastră.

Sfântă și Nedezmințită Grabnică Ajutătoare, îndrumă și păstrează direcția vieții noastre zilnice după voința lui Dumnezeu, descopă-ne la tot pasul drumul ascultării depline și ne condu pe acest drum până la capătul scurt al vieții noastre pământene și crește-ne, pentru că îți este cu putință, până la eternitate. Înconjoară-ne cu iubirea Ta de Maică, nu avem la dispoziție decât o clipă fugară, tu singură poți să dai acestei clipe durată veșniciei. Ne încredințăm Ție. Nu îngădui să fim despărțiți de Domnul nostru Iisus Hristos. Ajută neputinței și necredinței noastre și acoperă-ne pe noi de tot răul cu Cinstitul Tău Omofor!”

O rugăciune pe locul unde a căzut Părintele Constantin Voiescu

H R A M 8 SEPTEMBRIE 1999

Ne-a ajutat Maica Domnului să vă aducem ultimul nostru raport despre cele ce s-au mai făcut pentru a încheia lucrarea începută acum cinci ani. În numele organizatoarelor aduc laudă Bunului Dumnezeu și Maicii Sfinte pentru toate câte s-au făcut și implor binecuvântări pentru toate ofrandele, jertfele și ostenele ce s-au adus, pentru realizarea Paraclisului nostru. Să fie neșterse numele tuturor celor ce s-au nevoit, ale lor și ale celor dragi lor vii și adormiți.

Luând în considerare toate etapele prin care a trecut alcătuirea acestui Sfânt lăcaș, putem spune, cu deplină încredințare, că este un miracol al Maicii Domnului. Chiar temelia acestui lăcaș au format-o 500 de lei (cei doi bani ai văduvii), dania unei femei nevoiașe, care, ca pildă pentru noi toți s-a voit necunoscută. Îmi răsună și acum în urechi smeritele ei cuvinte: „Am auzit maică, despre bisericuța ce vreți s-o zidiți aici, am adus și eu niște bani, sunt puțini, dar sunt toți pe care-i am.” Și s-a făcut nevăzută.

Și de la cei 500 de lei, an de an, sume importante s-au adăugat și de la o simplă sală goală, s-a ajuns la ceea ce se vede azi.

Putem vorbi de acum de o tradiție a întâlnirii noastre și a sărbă-

toririi hramului, căci an de an ne-am adunat în fața Sfântului Altar, ca să oferim Mântuitorului nostru și Sfintei Sale Mame, rugăciunile noastre.

Ne-am întâlnit în rugăciune, noi cei care am cunoscut lagăre, deportări, închisori și prigoane, înfrățiți cu domniile voastre, care nu le-ați cunoscut, dar care ați răspuns pios chemării noastre la rugăciune, la meditație, la sublimul trăirii în pacea lui Iisus. În mod cert, în rând cu noi, se află prezenți și cei care au înnoptat pentru lumea aceasta și s-au mutat la Ierusalimul cel de sus, împăcați că nu și-au plecat genunchii decât în fața lui Dumnezeu și nu în fața asupritorilor, iertate să le fie păcatele și veșnică să le fie pomenirea. Să fim convinși că, prin neuitarea noastră s-au împăcat și cu ultima lor durere, aceea de a fi lipsiți în moarte de tradițiile noastre strămoșești.

Rugăciunea noastră îngemănată ne face mult bine și pentru că ne amintește de rugăciunile făcute împreună în lagăre și închisori. A ne ruga împreună, însemna pentru noi, a nu ne mai simți singuri, a ieși din abandon, din izolare, din reclusiune și a ne scufunda într-un ocean de pace și frumusețe, acolo între hădele ziduri, ce se transformau miraculos în biserică, în cer.

Rugăciunea noastră în comun o simțeam ca o speranță, trăită în lumina adevărului și ca pe o iubire eliberatoare, care cobora în infernul pregătit cu migală pentru noi, ca o sublimă descătușare. Doi mari prieteni, neprețuiți prieteni aduceau lumina și iubirea în glaciale și întunecata noastră restriște. Erau Blandul Iisus și milostiva Sa Maică. Experiența rugăciunii în comun ne-a învățat că împreună îi puteam aduce lesne între noi, atât de aproape, că le simțeam concret atingerea alinătoare pe umerii noștri încovoiați de greul temniței.

În singurătatea și disperarea noastră erau atât de prezenți și atât de prieteni cu noi, că fiecare în parte aveam sentimentul, că nu mai suntem cei pierduți, că există Cineva, capabil să ne cuprindă pe toți într-un abis de iubire, fără limite, care se întindea de la noi și în întregul univers până la cele mai îndepărtate galaxii. Iisus venea concret, pentru fiecare în parte și pentru toți laolaltă. Maica Sfântă puneă concret balsam pe fiecare rană și zvânta orice lacrimă și toate se făceau în așa măsură încât nu ne mai simțeam despărțiți de nimeni, ci dinpotrivă, că suntem toți împreună de la facerea lumii, de-a lungul

tuturor timpurilor și a tuturor spațiilor, oameni și Dumnezeu împreună.

Îndată ce ruga noastră înceta, reveneam în lumea noastră plină de tristețe și dezolare. Revenirea aceasta însă, avea totuși un fel de blândețe ce venea dintr-o sinceră acceptare a suferinței ce nu înceta să ne înhațe în ghearele ei nemiloase.

Oh, dacă am fi putut să ne rugăm împreună fără încetare!

Acum e clar pentru noi că ni se acordă totuși un răgaz, pentru reculegere și regăsire. Ni se acordă un răstimp în care suntem chemați la prietenie, la ascultare, la rugăciune. Se cuvine deci, să nu irosim răgazul ce ni s-a dat, să nu fim dezbinați, cârtitori, lipsiți de iubire. Cel care a suferit știe bine că doar Iisus este Cel ce prin Cruce a făcut să circule în lume o adiere de speranță și de iubire. Nu avem voie să uităm că doar El a biruit iadul și continuă să coboare în iadul nostru interior și ne chemă la Sine cu dulcea Sa chemare: „*Omule, încearcă să înțelegi că, Eu, Domnul tău și izbăvitorul tău, te iubesc!*”

Cred că nimeni nu știe mai bine ca noi, cei ce am străbătut închisorile, că orice răstimp se termină și se închide clipa de răgaz. Dacă lăsăm urechea noastră lăuntrică să asculte, vom auzi încă vuietul vijeliilor ce ne-au viscolit neamul și țara. S-ar putea să mai vină furtuni, s-ar putea să mai fim puși în situația să alegem între lepădare și mărturisire. Și nimeni nu știe mai bine ca noi, ce-i care am fost obligați să facem această alegere, că mărturisirea înseamnă martiriu.

Vă implorăm deci, împreună să ne rugăm. Să ne adunăm cât timp ne este dat să o facem, să ne adunăm și să ne rugăm, pentru că „*viața și iubirea circulă prin rugăciune*”.

Să ne rugăm pentru sora Geta, neobosita noastră coordonatoare, chemată chiar în aceste zile la o ascultare de grea suferință. Vă rugăm ajutați iubirii noastre să cerem împreună, căci mare putere are rugăciunea în comun, grabnică însănătoșire pentru Geta și izbăvirea ei de tot răul, iar pentru cei dragi și apropiați ai ei, întărire.

Să ne rugăm câtă vreme ni se mai îngăduie, împreună cu psalmistul, care în Psaltirea închinată Maicii Domnului zice: „Maică Sfântă, ne-ai înflorit nouă, ca un vlăstar din rai. Tu ești o floare plină și un crin din rai, care ne-a înflorit o mireasmă și o bucurie cerească. O, rai sufletească dător de viață! Cu Tine ne mângâiem pe pământul pribegiei

noastre. Ne veselim de bogăția Slavei Tale în sărăcia noastră. Te așezăm, Cerească Împărăteasă, ca pe o pecete pe inima noastră și ne închinăm Preasfintei Tale Măreții. Bucura-ne-vom și ne vom veseli de Dumnezeu, Mântuitorul nostru, iar pe Tine Ajutătoarea noastră, Te vom mări într-o laudă veșnică!" Amin!

H R A M 8 SEPTEMBRIE 2000

Iată că veneratul nostru Paraclis ne-a adunat din nou în jurul altarului său, unde în chip nevăzut, dar atât de real și suav, Blândul Iisus și Maica Domnului, ne-au dat Celesta Lor binecuvântare, care ne face să ne simțim atât de ACASĂ. Câte mulțumiri trebuie să le aducem pentru acest imens dar ce ni-l oferă an de an; acela de a parcurge împreună splendidele câmpii mistice, înflorite din Harul Sfintei Liturghii. Există o frântură de rai în aceste minunate clipe, când prin Sfânta Liturghie ne simțim atât de apropiați frați și surori unii cu alții și cu toții împreună copii ai lui Dumnezeu.

Să ne bucurăm de binele ce se revarsă din blândețea Sfintei Fecioare, să ne botezăm sufletele în imensa iubire a Mântuitorului, care

pentru noi a ales acea Cruce, pe care toată omenirea i-a pus-o în spate, care însumează în greul ei toate crucile ce mereu se duc pe fața pământului. Să ne deschidem inimile cu un fior de iubire și recunoștință pentru Cel ce ne-a dăruit o Maică pentru veșnicie.

Anul acesta sunt prezentă printre voi doar prin cuvânt. Cât de rău îmi pare știe Bunul Dumnezeu, dar vă sunt foarte aproape și simt împreună cu voi Lumina Lină ce străbate liniștit și sfânt ziua hramului, zi de strălucire pentru biserița noastră și pentru noi toți. Suntem împreună cei care ați putut veni cu cei care nu am putut veni, cei care mai suntem încă și cei care nu mai sunt, iată-ne cu toții laolaltă, în acest fluviu de afecțiune, care curge liniștit de la o inimă la alta Să ne bucurăm că suntem așa.

Între prezenții care nu au putut veni, decât în spirit, cea mai condensată prezență este, fără îndoială, Geta. Este primul an, când vine la iubitul ei Paraclis în chip imaterial. Să o primim așa cum merită, cu pioasă recunoștință, pentru învățătura ce ne-a lăsat-o întrupată în acest duhovnicesc Paraclis și anume:

"A zidi în mod simplu și gratuit este un semn al iubirii nețărmurite; nu poți să produci nimic, cu toți banii din lume, dacă la temelie nu ai pus iubire. Iubirea însă cere jertfă, osteneală și răbdare; numai iubirea fără țărături poate zidi casă pentru veșnicie." Cât ai iubit, Geta! Cât ai iubit mărturisește azi cu dangăt de clopot și cu stih de laudă, mult, mult drag inimii tale, Sfântul Paraclis al Maicii Domnului! Să păstrăm deci minutul de reculegere închinat Getei și tuturor celor a căror ea s-a alăturat.

Curând sărbătoarea noastră se va încheia și ne vom întoarce în lumea în care fiecare trăim, această lume guvernată de apostazie, răvășită de ură, violență și dezmăț. Știm că nu putem naviga pe turburatele valuri ale vieții, decât privind țință la Milostivul Iisus și cu ajutorul Mult Ocrotitoarei Sfintei Fecioare. Să ne rugăm lor cu încrederea că, buni fiind, ne vor asculta și ne vor ajuta să traversăm ceea ce mai este de îndurat. Să ne rugăm așadar:

"Mărtirisi-mă-voi Ție, Doamnă, cu toată inima mea, căci prin Tine am dobândit mila și îndurarea lui Iisus Hristos. Auzi cuvintele mele și suspinele mele, în ziua și în ceasul când Te chem.. Înmulțește-mi puterea duhovnicească a credinței, în slăbul meu suflet și în necazurile

inimii să-mi fii o Mângâiere de viață făcătoare. Pentru inima mea care te cheamă pe Tine, O, Stăpână Binefăcătoare, fă-mă să trăiesc în pace sub acoperământul Tău de Maică!”

“O, Răstignitul meu Iisus Hristoase, cât ai pătit pentru noi, câte răni, câte scuipări, câte batjocuri și necinste ai răbdat, pentru păcatele noastre, pentru ca să ne dai pildă de adevărata răbdare! De aceea, cum putem noi să fugim de Cruce, văzându-Te pe Tine înălțat pe ea? Și de vreme ce este așa, înmulțește, Doamne, ostenele, ispitele și durerile, dar să le înmulțești împreună și să ne prisosești și răbdarea și puterea ca să putem răbda toate câte ni s-ar întâmpla. Pentru că recunoaștem, că suntem neputincioși de nu ne vei întări, orbi de nu ne vei lumina, legați de nu ne vei dezlega, fricoși de nu ne vei face îndrăzneți, răi de nu ne vei face buni, pierduți de nu ne vei ierta, robi de nu ne vei răscumpăra cu bogata și dumnezeiasca Ta putere și cu darul Sfintei Tale Cruci, căreia ne închinăm și o mărim acum și pururea și-n vecii vecilor. Amin!”

H R A M 8 SEPTEMBRIE 2001

Bine ați venit să celebrăm împreună Hramul Paraclisului Nașterii Maicii Domnului, care, iată, cu blândețe și milostivire, ne-a adunat din nou sub Sfântul Său Acoperământ. Adresăm un singur cuvânt de mulțumire solemn și puternic tuturor celor ce în multe feluri au contribuit la splendoarea acestei sărbători și la alcătuirea acestui loc de reculegere și închinare. Tuto­r­or celor care au făcut posibilă bucuria de azi, Domnul Iisus și Sfânta Fecioară, să le binecuvânteze și să le sporească tezaurul de fapte bune. Ne cerem iertare dacă felul în care ne-am îndeplinit obligațiile de gazde a lăsat de dorit și vă asigurăm că dragostea noastră a rămas neîmpuținată.

Vă mulțumim din adâncul inimilor că ați venit să sporii bucuria noastră, căci nu este fericire mai sublimă decât atunci când, înfrățiți într-un sincer elan de evlavie și recunoștință, celebrăm prin harul sfinților părinți jertfa Sfântei Liturghii. “Cea mai bună faptă este par-

ticiparea la Sfânta Liturghie”, spunea Prea Cuviosul Părinte Cleopa.

Jertfa Sfintei Liturghii salvează lumea de la pieire, nimic nu este pierdut, câtă vreme mai putem alerga la Altarele pe care Mântuitorul sufletelor noastre agonizează din iubire pentru noi. Sfânta Liturghie este vrednică și capabilă să binecuvinteze sufletele noastre într-o sfântă comuniune cu Domnul nostru Iisus Hristos. Cu divină iubire El ne întinde brațele Sale și dorește ca și noi să-l îmbrățișăm, dar El este răstignit de răutatea noastră, nu-L putem îmbrățișa decât cu crucea Sa cu tot. Îi vom refuza iubirea pentru că este răstignită? Nicidecum! O spune și prezența domniilor voastre aici, prezență care probează că cel mai dorit și mai necesar lucru este să nu fim îndepărtați de la Domnul nostru Iisus Hristos. Și dacă Domnul Iisus ne așteaptă pe Cruce, îl vom îmbrățișa cu Crucea Sa, așa cum a făcut și Maica Domnului. Așa vom rămâne împreună cu El, pentru că numai prin El, vom dobândi învierea, mântuirea sufletelor noastre și mântuirea neamului nostru românesc, aflat acum, ca întreaga omenire, în mare cumpănă.

În fiecare an, la fiecare hram, îndemnul nostru stăruitor a fost pentru rugăciune. Rugăciunea este fără îndoială arma spirituală cea mai puternică și totdeauna biruitoare. Vă rog să-mi permiteți să vă citesc câteva cuvinte, în care se arată de ce este nevoie să acoperim cerul cu rugăciuni azi mai mult ca oricând.

Preacuviosul Paisie Aghioritul, în cuvintele sale adresate “Cu durere și cu dragoste pentru omul contemporan”, ne spune: “Cât urăște diavolul neamul omenesc și cum vrea să-l facă să dispară! Și noi uităm cu cine ne luptăm. Dacă ați ști de câte ori diavolul a înfășurat pământul cu coada sa ca să-l distrugă! Însă nu-l lasă Dumnezeu. Îi strică planurile. Răul pe care merge să-l facă Aghiuță Dumnezeu îl pune în valoare și din el scoate un mare bine. Diavolul ară acum, dar la urmă va secera Hristos. Dumnezeu îngăduie să se facă acum o zguduitură puternică. Vin ani grei. Vom avea încercări mari. S-o luăm în serios, să trăim duhovnicește. Și e bine să facem aceasta cu bucurie și de bunăvoie, iar nu din mâhnire, de nevoie. Acum mergem sau pentru Hristos sau pentru Diavol. Vom vedea fapte înfricoșătoare. Se vor da lupte duhovnicești. Sfinții se vor face sfinți mai mult și spurcații se vor spurca și mai rău.”

Poate că ar fi bine să luăm în serios avertismentul Prea Cuviosului

Paisie. Să fim lucizi, să fim conștienți de ceea ce se prefigurează, să lăsăm în urma noastră gâlceava și orgoliile smintite, să ne unim cu iubire și cu smerenie sub steagul Domnului nostru Iisus Hristos. Să ne rugăm fierbinte, cu putere, fără încetare, să facem mare Sfânta Cruce, căci diavolul este bătrân și rău și neînduplecat. Să ne rugăm uniți în cuget și simțire, pentru că a ne ruga înseamnă a ne exprima iubirea, înseamnă a vorbi cu Cineva despre care știm că atât de mult ne-a iubit că și-a trimis Fiul ca jertfă pentru absolvirea noastră. Să cerem ajutorul Maicii Sfinte, Puterilor Cerști și tuturor sfinților să ne conducă pentru a ieși biruitori din vârtejul amețitor atât al patimilor cât și al pătimirilor, ce stau să vină. Să ne rugăm să fim luminați pentru a putea să discernem cărările cele drepte care să ne ducă cu certitudine spre mântuire. Să ne rugăm să ni se descopere la timp capcanele apostaziei.

Dacă în lume suferința este semnul concret al păcatului, suferința înțelegească ca ispășire și purtată cu iubire, va deveni semnul cert al răscumpărării. Știm că orice păcat a fost răscumpărat odată prin iubirea jertfitoare a Mîntuitorului nostru, dar numai prin pocăință și prin asumarea pocăinței zi de zi, fără cârtire, vom putea face ascultarea ce ni se cere și vom putea duce până în vârful Golgotei crucea ce ne așteaptă. Toate acestea vor fi cu atât mai ușoare cu cât vom rămâne uniți în dragoste, în credință, în speranță.

Să înțelegem bine că încă mai avem timp de reculegere, de refacere și de fortificare sub steagul credinței drepte. Să nu-l irosim. Să dăruim iubirea, fără să ținem socoteală de câte ori iubirea noastră va fi umilită, batjocorită, refuzată și respinsă. Să nu ne mai certăm pentru îndreptățirile noastre strâmbe, egoiste și foarte adesea înfundate. Să nu ne mai insultăm pentru limitele noastre omenești. Să-i lăsăm pe morți să doarmă în pace, să nu le mai răscolim păcatele, pentru a scuza incapacitatea noastră de a iubi necondiționat.

Să ne întoarcem în trecut pentru a venera ceea ce poate fi venerat, ce poate da tărie nevoițelor noastre. Să nu uităm că cei ce nu mai sunt au fost deja judecați pentru faptele lor, sub specia aeternitates.

Să fim uniți cum niciodată n-am mai fost, pentru că și ceea ce se întâmplă nu a mai cunoscut o amplitudine la scară universală. Să ne rugăm unii pentru alții și cu toții împreună să se facă Voia Tatălui Ceresc, să se îndeplinească planul Său de mântuire și să ne dea put-

ere să rămânem pururi și în întregime în serviciul Său.

Îmi stăruie în mine o frântură de rugăciune:

“As vrea, Doamne, aș vrea să mă înalț cât mai sus,
Să mă ridic deasupra răului meu,
Deasupra lumii,
Deasupra timpului,
Aș vrea să am văzul ca o apă lină cristalină,
Aș vrea să-mi împrumuți privirea Ta, Doamne!”

În rugăciunile noastre să păstrăm legăturile de iubire cu cei ce au încheiat străbaterea căilor lumești. Să cerem ajutor eroilor și martirilor noștri, să ne învețe taina răbdării, ca atunci când vom fi chemați să depunem propria noastră mărturisire, să fim puternici, să nu șovăim. Ei cei plecați de mult sau de curând, vor fi cu noi, dacă-i păstrăm în amintire, dacă nu-i uităm, dacă nu-i înmormântăm a doua oară în uitare.

Nu vi se pare că ați auzit în timpul Sfintei Liturghii galsul Părintelui Constantin Voicescu, cu obișnuita sa adresare: “Iubiții mei”?! Sau șoapta duioasă și încurajatoare a Getei noastre: “Va fi bine, Măicuța Sfântă nu ne va părăsi”?!
Au fost cu noi în ipostaza lor imaterială, dar prezentă prin iubirea ce ne-a învăluit mereu sub cupola dragului nostru Paraclis.

Au mai plecat lângă tronul Domnului Ceresc încă două nobile doamne; mai întâi Doamna Iridenta Moța, apoi Doamna Ana Maria Marin. Astăzi, peste plânsul lor, Maica Domnului a revărsat din belșug, trandafirii mistici ai rugăciunilor noastre.

Nu ne îndoim că Împărăteasa Cerului li s-a arătat sub strălucirea stelelor ce o încununează ca Regină și că le-a luat sub Sfântul Ei Omofor, pentru cât au iubit și pentru cât au jertfit în peregrinarea lor pe acest pământ. Noi, cele care le-am cunoscut și le-am iubit, le făgăduim că în scurtul timp ce ne-a rămas, cât vom mai fi, vom răspunde pentru ele “PREZENT”, în lucrarea ce se face în tăcere, în numele Domnului, pentru ÎNVIEREA NEAMULUI ROMÂNESC.

Dragi frați și surori, când veți merge să închinați un gând cuceritor la Crucea ce străjuiește locul fostului altar al mănăstirii Mislea, să vă amintiți, că în vremile trecute, la strălucirea mănăstirii, a contribuit și Marele Voievod Mihai Miteazul. Întreaga Țară l-a pomenit anul acesta ici și colo, pentru cei 400 de ani scurși de la prima Unire a Prin-

cipatelor Române. Uluitoare faptă pentru acele vremuri. Din toate câte s-au spus cu această ocazie, am reținut două idei:

1- Cel mai mare dar, ce l-a lăsat Voievodul poporului său, a fost ideea de unitate și dovada că ea se poate realiza oricând, dacă neamul scoate la iveală omul potrivit.

2 - Că Viteazul voievod ar fi avut alt destin, dacă nu ar fi fost atât de singur în clipa fatală. Mâna criminală nu l-ar fi putut lovi, dacă vitejii săi i-ar fi stat în preajmă.

Atenție deci la PRIVEGHERE! Diavolul nu obosește niciodată să stea la pândă, să prindă clipa propice când poate lovi. Fericiți cei ce au cu ei Lumina cunoștinței veghetoare și se pot salva din mrejele înșelătorului.

„Fericiți cei fără prihană, care umblă în legea Domnului. Fericiți sunt și cei ce umblă pe calea sfintelor fapte bune ale Maicii Domnului. Fericiți sunt cei ce pășesc pe urmele smereniei Sale. Fericiți sunt părtașii la bunătățile Sale. Fericiți sunt cei ce iubesc bândetea inimii Sale. Fericiți sunt cei ce îi slujesc cu făgăduințe sfinte. Fericiți cei au o nădejde tare și o bună așteptare. Fericiți sunt cei pe care Împărăteasa Cerului îi va primi în mijlocirea Sa.

O, Sfânta Sfintelor, Tu ai pus și ai întărit în inimile noastre legea voii Tale de Mamă. Apleacă sufletele noastre spre dragostea cea de sus și întoarce ochii noștri ca să nu vadă stricăciunea. Frica de Dumnezeu să ne fie nouă o frică fiască și smerita evlavie către Tine să ne mângâie întru smerenia noastră.

O, Preamilostivă Stăpână, ne rugăm Feței Tale și ne aplecăm genunchii inimilor noastre în Fața Ta. Miluiește-ne după mare mila Ta. Amin!”

H R A M 8 SEPTEMBRIE 2002

Bine ați venit la Hramul adoratului nostru Paraclis închinat Nașterii Maicii Domnului. Vă mulțumim cu nespusă recunoștință că v-ați os-tenit să împodobiți cu prezența domniilor voastre această luminoasă sărbătoare.

Măicuța Domnului ne-a adunat sub Sfânta Sa oblăduire pentru a primi florile recunoștinței noastre, prin intermediul Sfintei Liturghii, ce s-a celebrat și pentru a recomanda lubitului Său Fiu sufletele celor ce nu mai sunt printre noi prin intermediul parastasului, ce s-a înălțat pentru cinstirea lor.

Suntem împruținate, mai istovite și mai nevoiașe și vă cerem cu smerenie iertare, că organizarea sărbătoririi lasă de dorit, dar vă asigurăm că în inimile noastre vă oferim primirea binemeritată cu metanie și mulțumire pentru neuitare și pentru înțelegere. Mulți sunt acei care și-au adus aici cărămiduța de suflet. Nu-i vom putea pomeni pe toți după nume și vrednicie. Numele lor este însă cunoscut în cer, Domnul Iisus și Buna Sa Maică îi cunosc după jertfă și după dragoste. Acolo în eternitate li s-a rânduiește răsplata cea dreaptă, căci spunea Înalt Prea Sfântul Mitropolit Antonie: „A face milostenie este mai important decât a învia morții. E sursa esențială a fericirii și mântuirii noastre. Milostenia este mai mare decât fecioria, decât postul și chiar decât martiriul. Adevărata activitate duhovnicească este să dai din roada muncii mâinilor tale. Cu aceasta nu se poate compara nimic.”

Suntem asigurați astfel că faptele de milostenie ce s-au făcut aici vor primi, în mod cert, înalta prețuire ce li se cuvine. Să-mi fie permis să mai adaug, că la faptele de milostenie, se mai adaugă și strălucita faptă de a participa la frumoasa slujire de la Altar, pe care, în mod atât de strălucit, sfinții părinți o înalță an de an, pentru a ni se dăruia Pacea Domnului și pentru a ne uni prin Taina Euharistiei cu Blândul nostru Păstor. Am primit deci, prin darul ce li s-a dat Pacea Domnului care este de fapt raiul pe pământ.

Pentru că, iată, simțim cu toții în jurul nostru că există ceva grav, solemn și matern în același timp, ceva ce ne învăluie în lumină și căldură. E o taină ce coboară solar dintr-un cer „ca acela ce acoperea creștetul omului, când era încă neprihănit”. Acest Ceva nespus de duios face să tremure în sufletele noastre lacrima cea lină. Este poate plânsul domol după raiurile cele pierdute. În căușul palmelor noastre, împreunate pentru rugăciune, simțim zvâcnetul unui hulub de lumină, purces să străbată infintele spații de la facerea lumii și până în zilele noastre, ca să ne încălzească inimile încâlcite în mrejele vavilonului, cel stricăcios.

Ce bine, ce frumos este să fie frații împreună, nu-i așa!? Împreună, uniți în inimă, uniți în gândire, uniți în crez și idealuri. Să mulțumim cu recunoștință, pentru clipa de har ce ni se dăruie, doar Domnul știe câte vor mai fi și dacă vor mai fi aceste clipe harice când, uitând orgoliile și gâlceava, ne putem lăsa învăluiți vindecător în iubire. Când împreună putem înțelege că lumea va mai trăi atâta timp cât va mai fi iubire. Ne putem imagina cum va fi la judecata de apoi, când CONCORDIA va veni în fața lucrătorilor DEZBINĂRII și va spune: „Aceștia nu m-au iubit, m-au izgonit și m-au prigonit!”

Dar să nu ne întristăm, să nu ne lăsăm cuprinși de acea tristețe sumbră, care zdruncină curajul de a trăi. Să păstrăm doar atâta tristețe, cât să dea adâncime trăirilor noastre. Să recunoaștem că și despărțirea de cei ce au plecat mai demult sau mai curând, pe ultimul drum, este un prilej de tristețe. Ne doare plecarea lor, am vrea să avem vești despre ei. Ne întrebăm : Oare cum sunt ei acolo? Oare cum a primit-o Nana Sofica pe Geta? Dar Geta pe Oltea? Cum au ajuns la ele Madi și Vichi? Draga noastră Vichi, viteaza Vichi, care anul trecut și-a adunat puterile ce-i mai rămăseseră nemâncate de boală și a venit să participe la ultimul ei hram pământeam. Oare a mai păstrat lumina înlăcrămată dar limpede ce o răspândeau ochii ei?

Nu ne este dat să aflăm, ce se află dinclo de plecarea lor, a celor ce ne-au părăsit, tot mai mulți, pe măsură ce se destramă și vremea noastră. Ei își păstrează în ascultare misterul. Totuși noi îi simțim aproape, alături de noi, le percepem prezența și le înțelegem graiul nepământeam pentru că i-am păstrat în iubirea noastră. Să ne rugăm pentru odihna lor cea lină.

Curând ne vom întoarce la rosturile noastre, în babilonia cea de toate zilele... Pe zările lumii noastre se mișcă tot mai masiv negurile unei apostazii bezmetice. Pe măsură ce trece timpul o anumită disperare înhață în gheare necruțătoare tot mai multe suflete. Ura, violența, dezmățul, intoleranța, nerușinarea îneacă viața noastră într-un marasm imoral, ce pare a deveni tot mai mult un stil de viață, o stare de spirit. În aceste condiții, oare ce va rândui Bunul Dumnezeu pentru turma cea mică? Dar să nu ne înspăimântăm: „Să stăm bine, să stăm cu frică, să luăm aminte, cine este ca Domnul?”

Să ne rugăm căci puternică este rugăciunea spusă în comuniune creștină.

„Dumnezeule, milostivește-Te spre noi și ne binecuvântează, iar Tu, Prea Milostivă Dooamnă, roagă-Te pentru noi. Roagă-L pe Domnul ca să întoarcă întristarea noastră cu Sfânta Sa grijă, într-o luminoasă bucurie. Luminează Tu, o Stea a Dimineții, întunericul păcatului! Potolește setea inimii iubitoare de pace. Dreapta Ta să ne ridice pe noi căzuții și apărarea Ta, să sfințească sfârșitul nostru creștinesc!

Slavă Ție, nădejdea noastră, care nu ne dai de rușine. Tu împărățești în ceruri, pomeneste-ne Stăpână, în împărăția Iubitului Tău Fiu, Prea Sfântul nostru Mântuitor! Amin!”

H R A M 8 SEPTEMBRIE 2003

Din mila și cu ajutorul Domnului, avem din nou, bucuria să vă spunem cu evlavie și cu recunoștință, bine ați venit!

Vă mulțumim din adâncul inimilor noastre, că v-ați ostenit și azi să îmbogățiți cu prezența domniilor voastre, această tradițională de acum, sărbătorire a hramului de la Paraclisul Nașterea Maicii Domnului.

Ce minunată și sublimă ocazie ni s-a oferit din nou, prin sfintele servicii ce s-au adus și la care am participat în această sfântă comu-

niune duhovnicească și ne-am umplut inimile cu atâta speranță și cu atâta lumină. Ce poate fi mai înălțător, decât să ne simțim frați și surori, în mod egal fii și fiice ale Unicului Dumnezeu Autorul Desăvârșitei Fraternități.

"Te-am simțit lângă mine, aproapele meu, și te-am iubit ca pe egalul meu, așa cum Dumnezeu mi-a poruncit." Spunea un înalt prelat (Mitropolitul Antonie) că "Aproapele e mai mare decât altarul din biserică pe care se jertfește Hristos euharistic, căci altarul de piatră e sfințit de Trupul lui Hristos, dar aproapele e copilul lui Hristos."

Și ne întrebăm atunci cu durere și cu nedumerire, cum de îndrăznim să ne împrăștiăm cu ură și să ne demolăm cu atâta înversunare?!

Dar azi, razele tainelor liturgice ne-au luminat cugetele și o speranță binefăcătoare ne dă tăria de care avem atâta nevoie. Maica Cerească ne promite din nou, că va sta mereu în ajutorul celor aflați în restriște. Binele va reveni triumfător pe norul de lumină al Tatălui Creator, iar cel ce se lăfăiește în răutate în această lume debusolată, va fi nimicit la ceasul hotărât.

Prin nașterea Sfintei Fecioare, ce tocmai am celebrat-O, suntem asigurați că planul lui Dumnezeu privitor la mântuire, se împlinește neabătut, începând cu acceptarea Sfintei Fecioare care prin puritatea Sa, prin smerenia Sa, prin deplina Sa ascultare, a făcut posibilă întruparea Celui ce va fi pentru vecie CALEA, ADEVĂRUL ȘI VIAȚA.

Ea s-a făcut Maica omenirii pierdute pentru care cerne permanent din cer o iubire maternă, binecuvântată și nedezmintită. Sub hlamida Ei ocrotitoare se topesc relele și grelele încercări și se demască toate capcanele demonice. La vederea Ei, dușmanul milenar al omului este umilit și făcut de rușine. La vederea Ei, marele înșelător tremură, căci știe că prin hotărârea divină, piciorul Neprihănitei îi va zdrobi capul nemernic. El știe că i se apropie scadența, când va fi demascat și aruncat în înfricoșătoarele adâncuri ale remușcării eterne. Din toate aceste motive își face de cap. Trăim vremea atacurilor sale violente. El lovește cu furie dementă ființele umane rătăcite și debusolate, în ceața tot mai densă a necredinței.

Să glorificăm cu imnuri sublime pe Maica Noastră, Grabnică Ajutoare, Maica noastră soare și lumină, Maica Mântuitorului Iisus, sal-

vatorul lumii căzute. Să o rugăm pe Împărăteasa cerului infinit, a întregului univers, să ne călăuzească, să ne apere, să ne ajute să nu rătăcim în focul încercărilor, prin care țara noastră trece, prin care toți trecem.

Maica Domnului ne promite cerul, dar ne avertizează că drumul izbăvirii și al urcușului, trece prin calvar, prin jertfă și suferință. Sfatul cu care ne încurajează ar suna în felul următor:

"Culege trandafirii durerii zâmbind, urcă surâzând Golgota și acolo vei întâlni pe Cel care a cunoscut înaintea ta, impostura și disprețul."

Maica Sfântă este îndreptățită să ne ceară ascultare deplină, pe parcursul desfășurării destinului personal. Ea ne este un sfânt și atotcuprinzător exemplu. Din Sfintele scripturi, știm cum a sorbit împreună cu Neprețuitul Său Fiu, până la fund, cupa durerii. Toate încercările le-a păstrat în tăcere, în inima Sa preaplină de iubire. Ne putem imagina cât de fierbinte s-a rugat asemenea lui Iisus în Ghetsimani, să treacă de la Ea sabia ce-i va străpunge inima. Ne putem imagina cum au căzut loviturile de bici în inima Sa de Mamă și cum au sângerat neștiute și nevăzute miile de răni în sufletul ei încremenit de durere. Putem să ne imaginăm cât de adânc s-au înfipt spinii, din cununa de batjocură în biata Sa inimă agonizantă și de câte ori l-a zvâcnit dureros sufletul sub înjurii și scuipături. Putem înțelege cum l-au crispat în chip nevăzut, mâinile pe trestia batjocorei imbecile și cum a primit ghionturile și insultele nedrepte, pierdută în mulțimea hulitoare, împinsă în isteria dezlănțuită, de instrumentele netrebnice ale manipulatorilor. Știm cum s-a imprimat pe năframa Veronicăi, Chipul cel mult iubit, dar nu vom ști niciodată, în ce fel s-a imprimat, pe inima neprihănită, Chipul durerii absolute și cum a apăsă pe umerii fragili, greutatea crucii, ce a doborât în trei rânduri, trupul Fiului Jertfitor, acel trup ce îndestula pentru veacuri de acum înainte suferințele lumii ignorante și nerecunoscătoare.

Și-a urmat Fiul pas cu pas, mănătă în colo și în coace de o mulțime imbecilizată de ură, asurzită de urletele blasfemice, inconștiente și deplorabile, cu o singură grijă să nu-L piardă din ochi pe Iisus. Fără să-L poată atinge, cu ochii numai la El, fără să fie capabilă să-l vorbească, suferea întocmai ca El. Nu-l erau străine nici un suspin, nici

o tresărire de durere, toate treceau prin inima Sa, înnebunită deopotrivă de suferință și de iubire.

Acolo, la picioarele crucii, cu ochii ridicați spre El, fără murmur, a acceptat jertfa Lui supremă și a ridicat cu inima frântă, alături de Fiul adorat, povara cumplită, inconmensurabil de grea, a păcatelor lumii.

Acolo, la picioarele crucii, sub botezul sângelui amestecat cu apă, ni s-a dăruit pe vecie, o Maică a Îndurării. Acolo am devenit "fiii îndurării Sale". De atunci Maica Sfântă parcurge fără încetare durerile lumii, încurajând și alinând lungul drum al calvarului omenirii.

Suntem întinați, ne este copleșit sufletul de mizeria păcatelor, dar inima noastră suspină după iertare. Maica noastră cea Cerească aude orice suspin al nostru și e pregătită să ne ajute. Dacă alergăm la milostivirea ei, Ea ne cuprinde în brațele salvatoare, ne leagănă, ne alină și, în liniște, ne învață cum să murim pentru lumea păcătoasă și să înviem în Gloria Fiului Său.

An de an ne-am făcut o datorie de onoare să comemorăm, pe cei ce au căzut în lupta cu cataclismul roșu. I-am fericit pentru că au afirmat cu prețul vieții și a unor cumplite suplicii, că nu i se va îngădui "tagăduitorului" să demoleze vetrele străbune, să dărâme bisericile zidite de strămoși, pentru Slava lui Dumnezeu, să umilieacă și să îngenuncheze, până la duplicitate și apostazie, pe românul născut în destin creștin, pe mirificul său plai strămoșesc.

Suntem încredințați că datorită jertfelor inocente ce s-au adus, ni s-au dăruit aceste clipe de regăsire, când mai putem găsi o biserică, unde mai putem înălța un imn de slavă peste această lume nebună, în care în fiecare zi, auzim cum fratele devine ucigașul fratelui său și câte alte blestemății, de te miri cum le mai rabdă Domnul și chiar pământul.

Azi mă îndeamnă gândul să ne închinăm, în mod deosebit la calvarul mamelor. Să glorificăm arderea de tot a înflăcăratelor lor inimi. Să rememorăm cu adâcă metanie cum s-au multiplicat în inima lor jertfele ce s-au adus de bietele suflete sfâșiate ale fiilor lor.

Erau fericiți întemnițații, atunci când chinurile le dădeau răgaz să se gândească, erau fericiți, pentru că le rămăseseră în "libertate" mamele, soțiile, surorile, iubitele. Ce amăgitoare iluzie! Avea pregătit prigonitorul și pentru ele setul de suplicii meticolos gândite, mește-

jugit puse în aplicare. Cele mai multe, fără sentințele judecătorești măsluite de mințile bolnave, au fost pedepsite totuși crunt, la fel de crunt ca și cei dragi ai lor închiși cu nemiluita.

Nu voi înșira aici prin câte le-a fost dat să treacă mamelor. Tomuri întregi și nu ar ajunge să le cuprindă pe toate. Fiecare dintre noi știe întâmplări de groază, atât de cutremurătoare, că, ascultându-le orice speranță de mai bine se spulberă, și că fiara ce se înalță din om, puternică și înspăimântătoare ar mai putea fi domolită cândva.

Ce vreau să spun însă, este faptul că, pentru mamele noastre, toate chinurile ce le-au îndurat au fost o nimica toată pe lângă grijile și spaimile ce le-au torturat zilele și nopțile cu gândul la cei iubiți și întemnițați. Durerea aceea mistuitoare oare cu ce s-ar fi putut domoli? Oare cum vor asculta călăii la judecata de apoi, vaerul prelung al mamelor neconsolate?

Trist este că încă nu s-a încheiat calvarul mamelor, pentru că nu există căință, nu există părere de rău, nu există dorința de a cere iertare și fără toate acestea, Bunul Dumnezeu, nu poate acorda iertare. Călăii se ascund în tăcere. Ura lor ascunsă ce mocnește, poate izbucni oricând. Șirul nesfârșit al mamelor îndurerate, urcă în continuare drumul crucii, ce nu se va încheia, decât la împlinirea justiției divine, pentru că nici o căință nu vine să înlăture ceasul de răsplată. Toate lacrimile cu care se spală în continuare trepte de biserică sau lespezi de temniță, nu vor înceta să curgă, până ce nu se va umple burduful răscumpărării. Tânguirea mamelor va sfâșia în continuare pâcla intoleranței. Valuri valuri lacrimile se adună la picioarele Preacuratei, singurul loc unde se alină focul durerilor neînduplecate.

Să ne rugăm pentru liniștea, pacea, împăcarea tuturor mamelor MARTIRE ALE SFINTEI MATERNITĂȚI.

Amintește-Ți Maică Marie de durerile indurate de Tine pe Drumul Crucii. Alină Sfântă Maică, inimile ce atât de mult au suspinat din prea marea lor iubire. Odihnește-le pe toate, atât pe cele care au ajuns, cât și pe cele care n-au ajuns încă la Tine, în sfintele Tale brațe.

"O, Prea Slăvită Mamă, credem cu neîndoire, în puterea Ta de vindecare, ne rugăm cu smerenie și ne rugăm Ție, cu bună nădejde, mărturisind în fața cerului și a pământului, că Tu ești lumina cerească neapusă care luminează în întunericul deșertăciunilor pământești, că

Tu ești cheazășia tuturor păcătoșilor, care se căiesc, spre mântuire, că Tu ești iubita Maică a lui Dumnezeu, Prea Bindecuvântată din neam în neam. Domnul este cu Tine și prin Tine cu noi!" Amin.

H R A M 8 SEPTEMBRIE 2004

Vă dorim, din nou, bine ați venit la hramul Paraclisului nostru iubit și venerat, ca să celebrăm pe Maica Domnului și pe Maica noastră cea Mult Ocrotitoare. Suntem mereu sub semnul împuținării. Mai puțini noi, mai puține ofrandele aduse, numai dragostea noastră a rămas neschimbată. Ne cerem iertare pentru câte ar fi trebuit să fie și nu sunt, dar suntem în anul 2004 și faptul acesta ne spune că aniversăm 10 ani, de când Duhul Sfânt a coborât pe acest meleag, hotărând lăcaș de închinare, așa cum se menționează, în actul de târnosire:

"Cu vrerea Tatălui, cu puterea Fiului și cu săvârșirea Sfântului Duh s-a realizat amenajarea și sfințirea Paraclisului, din fostul Penitenciar Mislea, cu Hramul Nașterea Macii Domnului, în anul mântuirii 1994, luna noiembrie, ziua 12. Am ales acest hram ca mulțumire către Maica Domnului pentru ajutorul oferit deținuților din penitenciarul Mislea și din celelalte penitenciare comuniste."

Iubiți frați, iubite surori, nu găsesc cuvânt de mulțumire, că vă alăturați și azi bucuriei noastre așa cum ați făcut-o an de an și că laudăm împreună, cu imn de slavă pe Domnul Iisus și pe Sfânta Sa Maică, așa cum am făcut-o preț de zece ani. I-am proslăvit zece ani, zece fiind nota de excelență.

Ați venit alături de noi ca să ne încurajăm unii pe alții, aflând mereu în Sfânta Liturghie, putere și har. În fața Sfântului Altar, pe care odihnește sub formă euharistică Maiestatea Divină și în prezența Maicii Sfinte, aflăm bunătate și iubire. Ne închinăm împreună nedezmințitei lor iubiri și ne bucurăm împreună că am gustat acea stare de pace, când sufletul se abandonează în iubire.

Ne-am rugat împreună pentru ființele ce au căzut jertfă în prigoana comunistă, pentru pacea, mântuirea și odihna lor. Ne-am

rugat pentru revenirea la credință a celor ce prin comunism și-au părăsit biserica și ne-am rugat ca desacralizarea să nu-și mai continue neabătut lucrarea nefastă și amenințătoare pentru însuși fundamental credinței noastre strămoșești. Ne-am rugat mai ales, pentru vremuri mai bune și mai binecuvântate, pentru generația tânără și încă neștiutoare de ce poate însemna atractivitatea celui rău.

Înălțăm o puternică rugăciune către Cea care ne-a ocrotit fără preget țara, în toată vremea și în toată împrejurarea, când ne-a fost greu, să implore din nou, în numele nostru pe Domnul cel nemărginit de Bun și de Sfânt, de Atotputernic și atât de Vrednic de toată iubirea, să nu ne treacă cu vederea, să ne salveze de tot răul și de toată întâmplarea cea rea.

Încredințăm, ca în atâtea rânduri, când ne-au pândit dezastrele, Maicii Domnului și Crăiesei cerului, pe toate ale noastre și pe toți ai noștri și implorăm, mai ales, milă și îndurare pentru cei ce nu cred, nu iubesc, nu speră și nu se roagă. Implorăm îndurare pentru cei pentru care numeni nu cere iertare.

O, Blândă, o, Milostivă, o, Dulce Fecioară Maria, îți oferim smerita noastră existență și palida noastră viață creștină, ca să faci din ele, instrumentele planurilor Tale, ca acest timp, ce apasă greu asupra lumii, prin păcat și rătăcire, să se lumineze, să se vindece și să se izbăvească de cel rău și viclean. Ia-ne sub ocrotirea Ta maternă și ne îndrumă cum să ne unim mai bine în rugăciune și în pocăință. Cerem o protecție specială pentru Sfânta Biserică deoarece ea este corabia care ne conduce spre tărâmurii veșnice. Ferește-o, Mărită Doamnă de gravele derapări satanice, ocrotește Milostivă, lumea aceasta, țara aceasta, neamul acesta și pe tot omul ce se nevoiește pentru mântuire!

Să ne rugăm pentru cei adormiți, pentru care s-au aprins și ard candelile în fața Sfântului Altar. Rugăciunea și credința noastră, unite cu rugăciunile bisericii sunt de mare folos răposăților noștri. Rugăciunea noastră și iubirea noastră îi mișcă în continuare spre izvorul iubirii divine. Noi cei rămași încă în valea plângerii, credem că Dumnezeu este atent la rugăciunile ce le facem pentru semenii noștri de dincolo de mormânt. Noi credem că parastasele ridicate pentru ei ne mențin în legătură de iubire cu ei, nu numai prin slujirea ce se face în numele lor, ci și prin participarea noastră sinceră și profundă.

La începutul acestor zece ani, de care ne bucurăm acum, a fost un comitet de organizare, format din 12 persoane. Trei din ele au plecat dincolo. Cristescu Dinescu Sofia, Holtean Victoria și Gheorghiu Georgeta, sufletul viu al Paraclisului nostru, însoțită nu prea de multă vreme și de soțul ei, Dan Gheorghiu, permanent ostenitor la ctitorirea acestui lăcaș. Dar mai mult decât pentru toți se cuvine să ne rugăm pentru părintele Constantin Voicescu, ce a avut grijă de Paraclis ca preot și duhovnic. Nu a lipsit niciodată de la sărbătorile Paraclisului. Binecuvântata sa prezență ne-a onorat, până când acum 7 ani a fost luat într-un fel atât de cutremurător, exact în ziua de hram a anului 1997.

Ce aş putea să spun, eu nevrednica, despre acest mare Părinte și duhovnic a neamului ceștinesc în general și al neamului românesc, în mod special. Conștiința noastră este convinsă de nemurirea sufletului, având, din acest motiv, garanția dialogului nostru spiritual cu cei plecați spre celălalt tărâm. Însuflețiți de această credință, știm că bunul Părinte nu ne-a părăsit de tot și ne trimite în continuare, unda sa de iubire. În mod imaterial și mistic este printre noi și sperăm că primește cu bucurie fluxul de iubire ce se înalță din inimile noastre, a celor ce nu l-am uitat și ne amintim mereu cu evlavie de sfinția sa.

El ne privește din lumea de sus, la fel de iubitor de Dumnezeu și de oameni, de Biserica lui Hristos, de țara și nația română și de tot omul care i-a primit ajutorul la nevoie. Stă și acum scut în calea răului, care se arată tot mai îndrăzneț peste bieții oameni și ține nestinsă raza de speranță cu care ne luminează și acum șovăielnica noastră trecere prin viață.

Părintele Constantin pronunță și acum, în conștiința noastră și pentru orientarea noastră, frumoasele sale predici, ridicând gândurile noastre în zbor înalt, până la destinația divină, la care puterile noastre slabe, fără ajutorul său, nu s-ar fi putut urca.

Viața sa eroică prin îndurarea suferinței și a grelelor încercări ne este pilduitoare. A fost adevărat apostol, sincer, simplu, iubitor și s-a dovedit, prin credință și răbdare, un ostaș biruitor al lui Hristos.

O, Doamne, lisuse, numai Tu ai putea spune, în câte ipostaze a fost Părintele Constantin exemplu, de cum trebuie să poarte sabia credinței, un adevărat ostaș al Tău!

Noi îl vom invoca într-o ipostază ce ni se pare că-l exprimă mai adevărat. Părintele Constantin era prea adesea îndurerat de duhul dezbinării ce pune la încercare neamul nostru, acel blestemat "malus discordiae". Drept care părintele, obișnuia, ca la un anumit moment al Sfintei Liturghii, să rostească în biserica Sapienței, unde slujea, următoarea rugăciune:

"Doamne, Dumnezeu nostru, caută dintru înălțime ca un Bun, asupra inimilor robilor tăi, care sunt lipsiți de dragoste și de unire și împresurați de spinii urii și ai altor păcate, o picătură din Harul Preasfintului Tău Duh, coborând peste dânsule, să le roueze în chip bogat, ca să aducă roade bune și dragostea către Tine, să sporească în fapte bune și să petreacă în dragoste și unire cu sârguință. Te rugăm, ca pe un Dătător de Bine și Dumnezeu al nostru, degrabă să ne auzi și cu iubire de oameni îi miluiește!"

Dumnezeu să-ți asculte rugăciunea, Prea Cucernice Părinte, că e de mare trebuință. Binecuvântează-ne pe toți și binecuvântată să-ți fie odihna.

Și acum înainte de despărțire să ne rostim rugăciunea către Maica Sfântă:

"Ne închinăm Ție, Prea Sfântă Născătoare de Dumnezeu, care prin nașterea Ta ne-ai arătat nouă lumina cea adevărată. Împărăteasa cerului și a pământului, nădejdea celor fără de nădejde, ajutătoarea celor fără de ajutor, mijlocitoarea tuturor păcătoșilor, Tu ne acoperă și ne apără de toate nevoile și necazurile sufletești și trupești și ne fii nouă, Te rugăm, apărătoare cu sfințele Tale rugăciuni!

O Prea Sfântă Împărăteasă Născătoare de Dumnezeu, primește această rugăciune și o du Fiului Tău și Dumnezeului Nostru, ca să ne mântuiască și să ne lumineze pentru Tine, sufletele noastre! Amin."

H R A M 8 SEPTEMBRIE 2005

Bine ați venit din nou la marea noastră sărbătoare pentru a aprinde lumina iubirii noastre, pentru Maica noastră Curată și Fiul Ei

Izbăvitor și să înălțăm o rugăciune pentru cei plecați în lumea umbrelor cu speranța că se află înregimentați în frontul bisericii biruitoare.

Purtătoarea de Lumină, Stăpâna noastră, care ne-a încurajat în nevoințele noastre va primi cu bunăvoință rugăciunile noastre și va răsplăti osteneala domniilor noastre, prezenți din nou, la această Sfântă Sărbătoare. Cu strângere de inimă, constatăm că însuflețitoarea noastră Geta și duhovnicul iubit, Preotul Constantin, au început să-i aducă, acolo sus pe cei ce s-au ostenit, pentru întocmirea acestui sfânt lăcaș. Nădăjduim că ultimul plecat, fratele Romică, se bucură în ceata celor ce au sosit deja, acolo, unde nu este întristare nici suspin. Dumnezeu să-i ierte pe toți și să-i numere în rândul celor drepecți.

Sărbătorile închinatc Maicii Domnului, oricât ar fi de smerite au strălucire, pentru că numele său rostit în imnele de laudă și închinare, ne înlesnesc, perceperea prezenței Sale Preasfinte. Prezență ce ne inundă cu lumină și pace, izvorâte din Harul său Sfințitor. Nu vom fi niciodată vrednice, să-l mulțumim pentru Sfânta Sa purtare de grijă. A fost suficient ca în cele mai grele încercări să-i cerem ajutorul și s-a făcut pentru noi punte de salvare, scară de înălțare, nor de lumină, cer ceresc, rai strălucitor. În restriștea închisorilor comuniste nu ne-a fost numai ocrotitoare, ne-a fost mamă, soră, prietenă. În trista noastră însingurare, ne-a fost hrană în înfometare, ne-a fost căldură în înfrigurare, în teroare a fost inima care a știut să ne împărtășească durerea, să ne compătimească și să ne iubească. Mama noastră Duhovnicească ne-a învățat să primim durerea ca pe o taină sfântă, să ne împărtășim cu ea, să ne împăcăm cu ea, să o așteptăm ca pe cheia care ne deschidea calea spre împărăția făgăduită de Sfântul Său Fiu.

Cu adâncă metanie, îi aducem nevrednica noastră recunoștință.

Acum Maica Noastră este în mare suferință. Este îndurerată pentru răstăcirea omenirii, înecată în apostazie și în păcate blasfemice. Diavolul o urăște cu atâta intensitate că îi pune pe oameni să profereze cele mai incredibile lepădări. Lumea aceasta debusolată și împietrită, pare a nu mai fi capabilă să nutrească idealuri înalte și frumoase. Nu mai știe ce înseamnă moralitate și spiritualitate, a uitat să-L adore pe Dumnezeu și să-i iubească aproapele. Se tăvăleşte în ură, în indiferență și dezmăț și se închină cu frenezie zeului "ban".

Maica Precista, cu inima Ei maternă, ascultă îndurerată vuietul unui veac demonizat, unde omul este incapabil să-și capete și să-și afle izbăvirea, amețit de setea de putere, împietrit de egoism, orbit de goana după avuții. S-au slobozit puhoaiete de apă să spele fața pământului, îngrețosat de gunoaiete fărădelegilor, se mută stâncile de la locul lor, patinând pe lacrimile codrului ce a fost tăiat fără milă, într-o vinovată uitare, că a fost cândva "frate cu românul". Nu mai prididește soarele să ardă atâtea păcate, care împiedică ochii Divinului Părinte să privească cu indulgență blasfemiile ce se desfășoară sub cerul pe care El l-a creat atât de albastru și atât de scânteietor. Ieșită de sub ape și de sub arșița cumplită, România se cufundă în marea de lacrimi a acelor atinși de calamități.

Cum să nu sufere Preacurata care știe de la temelia veacului creștin ce înseamnă durerea?! Cea care a trăit cumplitele patimi ale Marelui Răstignit, știe cum să domolească durerea, cum să aline, cum să vindece, înfrățindu-se atât de profund cu durerea oamenilor.

Născătoarea de Dumnezeu este încercată permanent de durerea continuă a oamenilor aflați în nevoi. Strigătele de durere, ce ajung la Sfânta Sa îndurare, sunt cutremurătoare pentru aleasa Sa sensibilitate și, totuși în tăcere, cu blândețe, sufletul care O cheamă cu credință fierbinte, îi primește deslușit încurajarea și ajutorul.

Ea pare a spune: "Să nu ai teamă de durere, fiule! Nu șovăi în fața ei. Nu te lăsa doborât și nici nu te lăsa stăpânit de neliniște și îngrijorare. toate acestea cu bună știință, cu consecvență, cu seriozitate, cu responsabilitate... Toate îți sunt lăsate de Domnul și îți sunt date pentru a cerceta cu atenție drumul pe care mergi, pentru a te re-clădi sufletește și pentru ca viața ta să ia alt curs." (Monahul Moise Aghioritul).

Să ne rugăm pentru noi și pentru întreaga lume, pentru iertarea păcatelor noastre și pentru iertarea omenirii răstăcite. Se vorbește, și nu fără temei, că vor veni tulburări și mai mari, neliniște și tristețe, spaime și pericole. Dar să nu ne pierdem speranța de mai bine. Iisus Hristos a răstignit durerea și a biruit lumea și moartea. Este mereu cu noi, ne arată cât de mult ne iubește și îmbrățișează cu milostivire umanitatea restaurată prin pătimirea Sa. El ne-a făgăduit o bucurie tainică și veșnică, dacă ne vom strădui să-l ascultăm chemarea și să-l

urmăm Calea.

Să ne căim pentru căderile noastre și să-l cerem neîncetat iertare, pentru noi, pentru toți cei ce cred în Sfânta Sa promisiune, pentru cei ce nu cred și nu speră în venirea împărăției Sale și nu sunt capabili de iubire, pentru cei ce nu se închină Sfintei sale Învieri.

Să ne rugăm Sfintei noastre Maici să ne ocrotească și să ne ajute.

"Doamnă, cu toată smerenia, strig către Tine, auzi-mă, ia aminte la rugăciunea și cererea mea, să se îndrepteze rugăciunea mea ca tămâia înaintea Feței Tale seara, dimineața, la amiază și la orice vreme ca să nu-mi întunece răutatea lumii acesteia, mintea mea. Fă-mă Stăpână să înțeleg totdeauna cele plăcute Ție și întărește inima mea într-o adevărată dragoste de Tine. Amin!"

H R A M 8 SEPTEMBRIE 2006

Iubiți oaspeți, binecuvântați sunteți de Domnul, pentru că os-tenindu-vă să veniți la această sfântă celebrare, ați arătat că iubiți podoaba casei Sale.

Bine ați venit la Hramul mult iubitului nostru Paraclis, căci ce este mai bun și mai frumos, decât să se adune frații împreună în numele Domnului:

"Acesta este ca roua Ermonului ce se coboară pe munții Sionului, că unde este unire, acolo a poruncit Domnul, binecuvântarea și viața în veac."

Să mulțumim Domnului pentru această Sfântă Liturghie înălțată în Paraclisul nostru voi cei ce ați reușit să veniți ca și cei ce doar în duh ați putut fi prezenți. Toți împreună cu sfinții noștri părinți am trăit prin har o certă înălțare. Toți împreună, într-un gând și o simțire, l-am primit pe Blândul Mântuitor, aici în acest spațiu celest și acum, în această clipă sacră, l-am simțit prezența în mod cert, căci El a zis că unde vor fi mai mulți adunați în numele Său, va fi prezent printre aceștia.

Ce imensă bucurie, ne-a fost oferită azi ca și în atâția ani la rând, căci așa cum ne-a promis Domnul, a făcut să curgă printre noi, printre

oamenii aceștia și printre florile acestea, râul binecuvântat al iubirii Sale.

A făcut posibilă și întâlnirea noastră în duh cu morții noștri iubiți, presărați printre brazdele acestui pământ în frunte cu scumpii noștri, care, într-un fel sau altul, au ctitorit la acest sfânt lăcaș, când mai erau printre noi.

Să primim această bucurie luminoasă dătătoare de speranță cu suflele înlănțuite și cu mare luare aminte. Cred că rugăciunea noastră comună, sinceră și curată, pornită din totul inimilor noastre, cu nețărmită recunoștință, pentru marea iubire a Domnului, a însemnat pentru El, clipa de fericire ce o aștepta de la umila Sa creatură, pentru care, de bună voie s-a pironit pe Cruce.

Dragilor, mulți dintre voi, sunt sigură, vă veți întreba ce m-a apucat să mă exprim într-un fel atât de euforic într-un timp atât de nefericit, pe care-l traversează patria noastră creștină și română. Nu sunt înconștientă și nici oarbă, privesc și eu cu sufletul copleșit de jale, multele prăbușiri din jurul meu. Este atâta degradare morală, că până și marile dureri au fost uitate sau rememorate într-un fel ce arată a bătaie de joc. Văd și eu cum ogorul nostru, atât cel spiritual, cât și cel material, se mistuie în arșița apostaziei și se îneacă în puhoaiile mociroase ale imposturii de tot felul. Ogorul nostru secătuit nu mai dă roadele idealurilor înalte. Dar să nu uităm că țara noastră, pentru care ne-am rugat și azi și-a adus mereu obolul de durere, sperând în pace și înseninare. Este adevărat că acum este o țară bolnavă, grav atinsă de slăbănogire. Și-a pierdut busola strămoșească, se scufundă în nemernicie, își micșorează virtuțile, se prăbușește în haos.

Dar mai avem un mijloc de rezistență, mai aveam o înaltă spadă: RUGĂCIUNEA. Cât timp mai răsună un dangăt de clopot și își reînnoiește jertfa pe altare Mântuitorul nostru, nu este încă nimic pierdut.

Sfântul Antonie cel Mare ne-a arătat că în om lăurează trei voini. Prima este Voința lui Dumnezeu perfectă și izbăvitoare, a doua este propria noastră voință omenească, ce în sine nu este nici bună nici rea, a treia este vrăjmașă lui Dumnezeu și omului. Ea îl îndeamnă pe om fie să nu facă binele deloc, fie să-l facă din mândrie, în nici un caz pentru Hristos. Îl presează pe om să-și satisfacă poftelile păcătoase,

împingându-l pe calea cea drăcească.

Numai că Pronia Cerească ne îndeamnă puternic spre prima voință, cea de la Creator, care ne-a dat nouă chip și asemănare o co-moară veșnică și inepuizabilă. Ne-a dat legi și sfat și ne-a dat Mântu-itor pe Fiul și Mângâietor pe Duhul. Faptul acesta ne dă speranță că acest război ce se dă pe voința omului, între Binele Suprem și răul ab-solut se va termina cu biruința Părintelui Veșnic. Atâta iubire și atâta purtare de grijă pe care o arată omului, este un semn clar că El se bizuie pe om.

Acesta este temeiul bucuriei pe care am trăit-o azi și este imensă. Cei care ați fost în temnițele ateiste știți că marea învățătoare care ne-a călăuzit neabătut spre acest stâlp de speranță a fost tocmai Maica Domnului, care ni s-a oferit ca atare, în numele lubitului Său Fiu, ade-văr clar și sublim și unic.

Ni se arată și în Psaltirea Maicii Domnului că:

“Boierii iadului ne-au înconjurat pe noi, întins-au peste tot locul cursele răutăților de sub cer, ca să ne prindă inimile și sufletele noas-tre, dar odată cu chemarea Sfântului Său Nume, ca fumul se topesc mreji-le vrăjmașilor. Pace multă este celor ce iubesc numele Maicii Domnului și nu este lor sminteală. Milele Sale întotdeauna vor ajuta oamenilor.

Săgețile ascuțite ale ispititorului cad pe capul nostru și în sufletele noastre, vai nouă, praf și pulbere vrea să ne facă neamul și țara, dar noi avem credința tare că Maica Sfântă zdrobește capul șarpelui din iad, capul cumplitului nostru asupritor, care lucrează zi și noapte atât direct, cât și prin oameni, neostoit, fără odihnă.”

Noi știm că Prea Milostiva, nu-i va îngădui să se bucure de căderea noastră.

Preamărită Doamnă, știm că primejdia este mortală, dar nu vom înceta să ne rugăm Ție, căci ne-ai arătat în închisori, cât de mare este puterea Fiului Tău, cel care a zguduit porțile iadului, a biruit lumea și nu trece cu vederea nici una din mijlocirile Tale!”

Fraților, să ne rugăm cu înfocare și să credem cu statornicie în biruința finală a binelui suprem căci cu noi este Dumnezeu. Cum am spus în repetate rânduri să acoperim cerul cu rugăciuni. Să ne rugăm pentru morții noștri, pentru noi înșine, pentru țara noastră, pentru

lumea întreagă, pentru cei pentru care nu se roagă nimeni, pentru cei care nu se roagă și au căzut în nefericirea necredinței.

Te rugăm pe Tine, Sfântă Născătoare de Dumnezeu, Stăpâna Lumii, Nădejdea celor fără de nădejde, fii astăzi mijlocitoare către Cel ce s-a născut din Tine, pentru adormiții robii aceștia pentru care ne-am rugat.

Roagă-L pe Fiul Tău și pe Dumnezeu nostru să ne dea tuturor iertare și lăsare de păcate.

Prea Sfântă Fecioară, din toată inima noastră, din tot sufletul nos-tru, ne rugăm ajută-i pe cei adormiți să urce treptat la limanul râvnit al Ierusalimului Ceresc.

O, Stăpână, Te rugăm cu lacrimi, întărește credința noastră în făgăduințele cerești, îndreaptă rugăciunea noastră spre mila și în-durarea Fiului Tău, Domnul nostru Iisus Hristos, înflăcărează-ne dragostea, ca să-l împlinim voia cea sfântă și plăcută, roagă-L mai ales să redea vederea duhovnicească orbilor căzuți în necredință.

Slavă ție, Povățuitarea noastră cea Bună, pe calea adevărului și a mântuirii, Slavă Ție! Amin!

ÎN LOC DE POSTFAȚĂ

<<Căci ai zis: „tu, DOAMNE SFINTE, ești
scăparea mea și ai fost
Totdeauna mie sprijin, totdeauna adăpost!”

De aceea, nu cădea-vei în a răului hârtoape,
Iar de casa ta, năpasta nu va sta nicicând aproape,
Fiindcă Domnul poruncit-a cetei îngerilor Săi,
Păzitori mereu să-ți fie pe-ale vieții tale căi!

Și pe mâini să te ridice, în afară de-a ta vatră,
Ca, piciorul, fără vrere, să nu-ți sângeri în vre-o piatră!

Vei pași peste aspidе, pe balauri și pe lei,
Fără gura s-o deschidă, măcar unul dintre ei!

„Fiindcă m-ai iubit, - va zice despre tine Dumnezeu, -
„Îl voi apăra, că dânsul a știut numele Meu!

„Când strig-va către Mine, îl voi auzi la vreme,
„La necaz voi fi aproape-i și-i voi pune pe cap steme!

„Îl voi încărca de zile fericite, fără număr,
„Și cu-al mile-i sale soare îl voi însemna pe umăr!”

Acest Pasalm învață pe oameni să nădăjduiască în Domnul și să
nu piardă niciodată din vedere pe ACEST UNIC PROTECTOR. >>

ANEXE

Mama împreună cu profesoarele și elevele de la Liceul Ortodox „Elena Doamna”,
în anii primului război mondial

Cu Lidia Iavorschi în Cernăuți, 1939

De la stânga: profesoara mea de muzică
de la liceu, Lucreția Munteanu,
colega mea de bancă, Aurora Goian
și eu, Cernăuți, 1940

Biserica „Sfinții Arhangheli
Mihail și Gavril
„a Sfintei Mănăstiri Petru Vodă

Parintele Iustin Părvu în Biserica Sfintei Mănăstirii Petru Vodă

La mormântul Părintelui Gheorghe Calciu

Împreună cu monahi, la Petru Vodă

Preacuviosul Parinte Iustin Părvu, Starețul Sfintei Mănăstiri Petru Vodă
în mijlocul mulțimii

Cu monahul Atanasie, la Petru Vodă

Poarta Sfintei Mănăstiri „Petru Vodă”

La Mislea, Hram 1999

În cimitirul de la Miercurea Ciuc

La Miercurea Ciuc, cuvânt la sfințirea Sfintei Cruci,
înălțată spre comemorarea decedatelor din închisoare

În grădină cu Tașiana Vlad Guga

În casă, Roman, 2003

La măsuta de rugăciune, Roman, 2003

În sufragerie, Roman, 2003

CUPRINS

1. Rugă pentru Îngerul de pe stea
2. Meditație la 80 de ani
3. Semne prevestitoare. Compasiunea Sfintei Tereza de Lisieux
4. Coșmarul cifrei patru
5. Circul eliberării
6. Călătoria cu duba
7. Puiul de leandru
8. Reîntoarcerea la Mislea. Cunoștința cu Ileana
9. Singură
10. Coana Mărguța
11. Casa noastră din Basarabia. Convorbiri cu coana Mărguța
12. Pușa
13. Cântăreața din izolator
14. Recurs la Îngerul Păzitor
15. Semnul
16. Sinele
17. Alt semn
18. Liceul meu și ispășirea mea
19. Ghiociei iubirii
20. Dulce copilărie. Luceafărul
21. Părintele fără nume. Rugăciunea
22. Numele meu Aspasia sau Aspazia
23. Satul meu natal, legendă și mit
24. Merii înfloriți
25. Un hram cu meri înfloriți
26. Cântece de temniță și muntele
27. Șugag, Valea Frumoasei
28. Bădia Moiso, fratele meu și satul său natal
29. Un sat de cremene
30. Îngeri cerești, îngeri pământeni, certitudini sfinte
31. Dilemă soluționată prin semn
32. Cocoloș și Luminătorul
33. Douăsprezece cuvinte rostite la Hramul Paraclisului „Nașterea Macii Domnului”
34. În loc de postfață
35. Anexe
36. Cuprins

ISBN 978-973-7719-83-6

9 789737 719836

www.rovimed.com